

Lidrano 2007.

Zbornik literarnih i novinarskih radova
učenika osnovnih i srednjih škola

ISSN 1846-0399

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

ISSN 1846-0399

NAKLADNIK

Agencija za odgoj i obrazovanje
Badalićeva 24, 10000 Zagreb
www.azoo.hr

ZA NAKLADNIKA

Vinko Filipović, prof.

© Copyright Agencija za odgoj i obrazovanje

UREDNIK

Miroslav Mićanović

ZBORNIK PRIREDILA

Maja Zrnčić, prof.

KOREKTURA

Maša Rimac

GRAFIČKA PRIPREMA

Iva Čular, Studio grafičkih ideja

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Stanko Abadžić

TISAK

Gradska tiskara Osijek, Osijek

ISSN 1846-0399

Pripremljeno u Agenciji za odgoj i obrazovanje
Katalog izlazi jedanput godišnje
Tiskano u Hrvatskoj 2007.

Lidrano 2007.

Zbornik literarnih i novinarskih radova
učenika osnovnih i srednjih škola

Agencija za odgoj i obrazovanje
Zagreb, 2007.

Sadržaj

Višnja Stahuljak: Riječ čarobnica 13

Literarni radovi

Nikolina Ponjavić: Recept za sreću 13

Paola Vodinelić: Moja Slavonija 14

Valentina Zenko: Kad zatancam 14

Leonardo Radešić: Balada parensana / Porečki ples 15

Deni Kljaković: Da sam ruža 16

Domagoj Sesar: Primorska bura 17

Kati Kezić: Kad bi snig minja boju 17

Zvonimir Josipović: Moje pjesme 18

Karla Anić: Misli kao "legosice" 19

Mihovil Fuis: Miho i računalo 20

Anja Tuković: Špreham, spikam, kaj ne pričam 21

Vice Mateta: A nisan ja kriv! 22

Marko Jerčinović: More i ja 23

Ana Galjar: Kako je orkansko nevjeme spasilo na propast
osudeno ljetovanje? 24

Karla Kamber: Bura 26

Leo Trevižan: Bura 27

Lucija Justić: Život otrpvo 28

Silvija Buvinić: Škoj 30

Ivona Roso: Ponistra 32

Petra Brezovec: Hoću 32

Noel Jugovac: Božićna bajka 33

Valentina Baranašić: Što je tajna? 34

Karmen Maja Barbić: Maslina iz Huhorače 35

Matija Miklečić: Deklinacija i sedam sinova 35

Nina Telenta: Zarazne dijete i životinjama prijete 37

Lara Grbec: Jutro u mojoj obitelji 38

Jadranka Čmarec: Kad od jutra loše krene...	39
Antonela Garofulić: Dnevnik jedne patnice	40
Davor Tonšić: Skužaj	42
Marin Stević: Moja sestra (ni)je	42
Nikola Hren: Fiškal, ili pak grobar	44
Maja Tadić: Tko će mi odgovarati?	46
Samanta Kovačević: Patuljci pojma imaju	48
Maja Marin: Dragi Bože!	49
Katica Bogdan: Volim svoju obitelj	53
Lidija Dražić: I Vedran se razvedri	53
Tareq Al-Mufleh: Moja daleka oaza	55
Iva Pavlović: Vjetar u leda	58
Monika Talan: Kad se mama razboli	61
Viviana Mataia: Srela sam zimu	65
Helena Lacko: Stiha...	65
Deša Jelaviš: Ljube moja, đe si ti meni?	66
Ilarija Milevoj: Ulika	69
Antonela Čupić: Sličica iz velegrada	70
Anamarija Meštrović: Kad sjećanja uminu...	71
Valentina Perušina: Moja baba i koza	73
Jasna Peručić: Štorija moga nonota	74
Sanja Tucak: S ljubavlju palim svijeću	75
Matea Čurković: Adio, moji veliki judi	76
Ivanka Šipura: Barka	78
Žarka Krpan: Ipak ostajem	78
Marko Hergešić: O rođendanima	81
Jelena Kotarić: Potkošulja	84
Maša Lenuzzi: Monolog s prijateljicom	86
Tajana Zega: Dosadu zovem ozbiljnim imenom	87
Katarina Korent: Sve se pošemerilo	89
Jerko Mihaljević: Oni su pali s Marsa, a one s Venere	92
Ana Mikolić: Disneyland	94
Mia Pejović: Čovjek istovremeno stvara i razara svijet	96
Marko Đurašin: Praznina	97

- Franica Radić: Prepuštanje 98
Robert Špralja: Suncozapad 99
Denis Kos: Čista nula 103
Andrijana Kapac: Nismo više isti 104
Andro Miljan: Labirint 106
Jelena Bunić: Na putu od snova do stvarnosti 107
Irina Masnikosa: S trijema bih vidjela i Apenine 109
Irena Nikolić: Dnevnik promatrača 110
Tamara Tomić: Hommage Rimbaudu 113
Vinko Drača: Pegazov epitaf 114
Nikola Bačić: Nepotrebna prtljaga 115
Petar Pongrac: Magla 118
Mirjana Torjanac: Prijateljica u crnom 120
Anja Vincetić: Čovjek je tkanina od mnogih niti 122

Samostalni novinarski radovi

- Karlo Kralj: Kad kultura utihne 127
Anamarija Alibašić: Intervju snova s Robertom Prosinečkim i Zvonimirom Bobanom 128
Aleksandra Lisićak: Derbi života 132
Andrija Matković: Njemačko školstvo 136
Nives Rog: Tko su ničijići? 142
Bernard Briški: Krumpiri se krumpiraju 144
Anamarija Čepo: Kaj su jeli naši stari – a što jedemo mi? 146
Karla Biuković: Majulah, Singapura! 150
Valerija Lenarčić: Opasne igre na školskom dvorištu 155
Aldea Budija: Cooleri nisu cool 157
Filip Đerke: Nalijevo 159
Melita Vrbanc: Dossier Z-669 Dardanima potpuno nepoznat! 162
Valentina Sertić: Kolica su me suočila sa životom 165
Antonija Radić: Leksikon – ispovjedaonica ili obmana 168
Nika Čupić: Japanski nos 171

Ivan Žvorc: Miš provalnik	174
Mirel Mešić: S osamnaest vozila reli	175
Ana Mihaljević: Jozo Kozo magareći književnik	178
Matea Galović: Kako do Ferrarija	182
Ana Orač: Bog je htio još jednog anđela za Božić	184
Valentina Malogorski: Hrvatski – sekund hend lengvič	188
Suzana Fičković: Mladi vozači i prometne nesreće	189
Zvonimir Glavaš: Svi se srednjoškolujemo	194
Mariano Šagolj: Hrvatska brzopletost	198
Danijela Škugor: Mladi i internet	200
Mare Erceg: “Profesore, znate li da smo vam snimku stavili na internet?!?”	203
Jana Pelt: Goran Kolarek A.K.A. Flor Kilah (1979. – 2004.)	206
Jure Jerić: Krvava ljubav	209
Ina Buha: Jeftina kozmetika za carsku šetnicu	214
Tijana Nedić: Čašica ili boca – problem ili ne?	216
Mario Komljenović: Skriveno (caché)	219
Pokabell Balošić: Samoubojstvo – čin kukavice ili dokaz hrabrosti?	221
Sara Božičević: Uznički prisjećaj	225
Katarina Kušić: Američki san?	229
Dora Golub: Crna Dalija ili zašto tri vrane nisu spasile stvar	233

Dodaci

Program: LiDraNo 2007.	239
Pregled ostalih pozvanih radova	245
Članovi državnih povjerenstava	273

Riječ čarobnica

Svake se godine, već mnogo godina za redom, zbiva važan, prelijep i pun pobuda susret mladih literata, novinara i dramskih umjetnika, onih mladih koji su odabrali r i j e č kao vodilju, kao posebnu značajnost u svojem mladom životu.

O riječima od kojih sve počinje, o riječima koje su označiteljice svega što postoji, napisane su mnoge mudre rasprave. Zato bih htjela posebno naglasiti, htjela bih upozoriti mlade da riječi posjeduju silnu moć. One nisu samo znak, one su više od onoga što označuju. Izrečene, one su zvuk, počelo glazbe. Zapisane, riječi su crtež, slika, umijeće oslikanog. Riječi su tumači svijeta i života. Riječima imenujemo sebe i sve oko sebe. Kroz njih shvaćamo sebe. One označuju i obuhvaćaju sve što vidimo i spoznajemo pa i ono što ne vidimo, a trudimo se spoznati to, nepoznato, označeno našim mislima i riječima. One stvaraju, stvorene od nevidljivih misli. One čine smisao svega. Služe i zapovijedaju. Moćne su i opasne, prelijepi i nježne, okrutne.

Ako ste izabrali da od njih stvorite svoj posebni, vlastiti svijet, dobro ste učinili. Riječi će vam podariti smjelost, oplemenit će vaše razmišljanje. Zvonit će kad ih govorite, stvarat će s vama i oko vas igru, dramu, komediju, porugu i divljenje, otvorit će vam sve putove i pokazati stranputice. Postat ćete mudriji, ako se bavite i služite njima, riječima, bilo da izvješćujete o onome što se zbiva ili tvorite novo zbivanje u svojem srcu i svojim mislima, bilo da bilježite riječi ili ih izgovorom usavršujete: govorom, igrom, glumom. Izgovarajući riječi i bilježeći ih

ostvarujete dodir sa svijetom, sa Zemljom i sa svime na njoj i u njoj, s podzemljem i nebom, sa Svemirom, s onim što oko vas, s vama i u vama živi.

Riječima dodirujete sve koji vas vole i paze, a i vi volite njih i nastojite u međusobnom razumijevanju svijet učiniti boljim. Riječima se sporazumijevate. Riječima svojeg jezika gradite svoju osobnost, stvarate svoj dio ljepote i umjetnosti. Trudite se proširiti svoje shvaćanje i približiti se znanosti. Riječi govore o vašim namjerama. O željama. O ljubavima. S riječima se radujete i tugujete.

Ne zaboravite nikad njegovati čarobnu moćnicu r i j e č koju ste već u mladosti odabrali kao osebujni način vlastitog izričaja. Kao zaštitni znak. Riječ, znak života. Riječ, budućnost i dobrotu. Misao i radost. Obavezu istine i poštenja. Riječ umjetnicu. Riječ stvarateljicu.

Višnja Stahuljak

Literarni radovi

Recept za sreću

Recept za sreću – postoji li?

Što bi za sreću sve potrebno bilo?

Mislim da ne treba blago, bogatstvo:
dovoljno je majčino toplo krilo.

Pa tu još ide

malo bezbrižne igre

i jedan simpatičan prijatelj pravi,

neke zanimljive, neke dosadne školske knjige,
sve se to u smjesu za sreću stavi.

Sreća je veća

kad imaš topli dom,

stariju seku ili mladega brata

i vedar osmijeh na licu svom

kad s posla dođe umoran tata.

Ja sam vam jedno sretno dijete

i, znajte, za sreću

nisu potrebne velike stvari.

Svatko nek svoj recept za sreću pravi,

samo neka u njega dovoljno ljubavi i smijeha stavi!

Nikolina Ponjavić, IV. r.

OŠ Ante Kovačića, Zagreb

Voditeljica: Ruža Radišić

Moja Slavonija

Slavonija stara u ormaru spava,
U složenim peškirim
Što davno u svatovima su bili
Kumu i djeveru oko vrata;
Što na krštenjima i proštenjima
Ljubav i poštovanje su iskazivali.

Slavonija stara u stolnjacima
Vezenim i tkanim spava
I sjećanja budi na
Dragog gosta što za kirvaj navrati;
I sjećanja budi na Božiće bijele i Uskrse vesele.

Slavonija stara u bećarcu živi,
U pjesmi staroj i novoj
Što običaje čuva.

Slavonija stara sokacima odzvanja;
U srcu treperi,
Široko se smije
I veseli, veseli...

Paola Vodinelić, VII. r.

OŠ Antuna Kanižlića, Požega
Voditeljica: Zorka Bajić

Kad zatancam

Kad zatancam,
Si glediju,
Noge idu,
Tak žuriju –
Kak tičeki letiju.

Moja kiklica se vrti,
Ličeke se črleni,
Paculica na glave blešči,
Moje srčeke se veseli.

Valentina Zenko, III. r.
Oš Ivana Grande Soblinec, Sesvete
Voditeljica: Ankica Dmejhal

Balada parensana

La mula la bala contenta
la vecia fa la polenta
l'omo masa i porchi
so fradel spaca i tronchi.
I pescadori in setimana
i pesca la menudaja sula batana.
I muleti in piasa
i xioca el balon.
A sera i morosi
I se scondi
drio el canton.
Xe ormai scuro
Xe finida la giornada
dopo sta lunga fadigada.
La dura tuta la setimana
sta balada parensana.

Porečki ples

Mlada kanta kuntenta,
staroj se kuha palenta,
čovik na susjeda više

njigov brat muči i drva siče,
pečkaduri su zašli u zoru
z barkami peškati karamaje u moru,
dica na pjaci balun igraju,
mladi se zad kantuna namurivaju.
Pasa je anka uvi dan
štufi smo svi, vero znan!
Cila šetimana nan je kako reču "stres"
Dura i dura ti naš porečki ples.

Leonardo Radešić, VI. r.

Talijanska OŠ "Bernardo Parentin"

Voditeljica: Ester Zarli

Da sam ruža

Ja bih nešto htjela:
da sam ruža bijela,

da umjesto zlata
majci oko vrata
ogrlicu pletem.

U miris bi prešla
ljubav moja cijela.

Zato mi se htjelo
da sam ruža bijela.

Deni Kljaković, III. r.

OŠ "BoI", Split

Voditeljica: Blanka Ljubenkov

Primorska bura

Kad zimske ruže pokucaju na prozor
i u brdima zalepršaju snježne pahuljice,
visoko u planini probudi se kraljica vjetrova, bura.
Podigne glavu, rastrese duge vlasi i zaleprša skutima,
pa poleti prema modrom moru.
Potjera stada janjadi na krijestama valova.
I svi joj se klanjaju – tvrdi grab, ponosni čempres,
mrka crnika i zelen lovor.
Jedino gordi otoci prkose, iako ih bura šiba po bijelim oštrim stijenama.
I kad padne noć, a kroz čisti zrak zablistaju dijamanti
na crnom pokrivaču neba, napokon se kraljica umori.
Zafijuče pozdrav oko dimnjaka, oko utihlih kuća i tiho se povuče natrag u
svoj kameni dvorac.

Domagoj Sesar, VIII. r.

I. OŠ Ogulin, Ogulin

Voditeljica: Milka Tatalović

Kad bi snig minja boju

Kad bi moga snig
Minjat boju,
Ča bi bija lip:
Crven ka plamen,
Zelen ka trave
Oli boje plave,
Rozi ka cvit
Gušta bi svit.

Kad bi bija
Ka zlato žut,
Prid kućon

Bi leža
Zlatni put.

Promislin li boje
Može bit i bili
Samo nek zatrpa
Split cili.

Kati Kezić, III. r.
OŠ "Bol", Split
Voditeljica: Blanka Ljubenkov

Moje pjesme

U proljeće
mirisan cvijet.

U ljeto
duga i leptirov let.

U jesen
osmijeh jabuke crvene.

Zimi
cvrkut ptice malene.

To su pjesme moje...

Zvonimir Josipović, V. r.
OŠ "Mato Lovrak", Nova Gradiška
Voditeljica: Nasiha Bajrović

Misli kao “legosice”

Moje su misli razbacane kao olovke po radnom stolu. Ponekad ih želim ukrotiti i zarobiti, duboko pospremiti u ladicu. Ali one se komešaju, vrludaju i izranjaju na površinu, a ja ih dočekam s dobrodošlicom... jer... volim svoje misli, ponekad tako prozirne i plavičaste, nježne, a onda najednom vatrene i narančaste.

Jednom sam negdje pročitala da su misli krila duše i da nas nose daleko kad su slobodne. Moja krila duše pomažu mi da pronađem sebe, uvjerim se u svoje stavove, spoznam istinu o dragim ljudima.

Moj razred... čudan i najbolji. Razmišljam o njemu i pitam se: zašto su se svi morali najednom promijeniti? Zašto su svi podijeljeni u grupice, zašto ne prihvaćaju jedni druge? Neki su postali tako zatvoreni i čudni... neki se hvale da puše, drugi se tuže da su osamljeni. Možda se tako oslobađaju raznih pritisaka, a možda se samo traže izgubljeni u vremenu. Tko zna?

Rock glazba... glazba u kojoj se oslikava moja duša, moje pravo ja. Tako žestoka, a tako smirujuća. Glazba koju mogu slušati cijeli dan bez prestanka dok mi se svaka riječ i svaka nota ne ucrta u pamćenje. Kao što moje misli počivaju, ali nikad ne zaboravljaju da mogu ostati, ne odlutati same...

Moji mama i tata... i naravno, brat... osobe bez kojih ne mogu zamisliti svoj život. Majčina nježnost i tatina požrtvornost... bratova nestašnost. Moja obitelj. Pruža mi ljubav i sigurnost. Daje mi potvrdu da ljubav nije nešto udaljeno niti nešto što nam može doći odnekud. To je već dio našeg bića, već usadeno u nas.

Sve što jesam odražavaju moje misli, moje uspjehe i razočaranja, radost i tugu. Svijet zarobljen u mojim mislima postaje zanimljiviji i mudriji. Ono što mislim, važnije je od svega u životu i od toga kako izgledam, što imam...

Njih mi ne može nitko ukrotiti, nadzirati i mijenjati, a od njih, ako hoću, u tren izgradim čaroban dvorac iz bajke baš kao što bi ga dijete posložilo od lego kockica.

Karla Anić, VI. r.

OŠ “Smiljevac”, Zadar

Voditeljica: Marina Marijačić

Miho i računalo

Znate li tko sam ja? Ja znam tko ste vi! Vi ste moji čitatelji i zanima vas što ću pisati. Zato počinjem s pričom. Gdje sam stao? Kako sam htio početi? Ah, da...

Moje je ime Mihovil, ali svi me zovu Miho. Možete i vi! Obožavam igrati igrice na računalu. Najdraže su mi War craft 3 i GTA Vice City. Znam sve šifre za GTA. Objasnit ću vam... Ma, nije potrebno! Tko ne zna tako dobre stvari? Na primjer, OHDUDE – helikopter, ASPIRINE – život...

Zamislite, moja mama kaže da računalo treba koristiti dva sata dnevno. Mjesec dana sam razmišljao kako je nagovoriti da mi to vrijeme nije dovoljno. Želja za igrom na računalu tjerala me na duga “mozganja” i dosjetio sam se. Posjetio sam Internet i na njemu otkrio puno zabavnih i poučnih stvari. Nakon toga pozvao sam mamu i rekao joj da znam zašto ptice selice odlaze na jug. Naravno, zato što žele duže ljetovati! Zašto je Merkur manji od Zemlje? Zato što je blizu Sunca pa ga je otopilo u manji planet. Iznenadila se kada sam joj objasnio da neke zmiје mogu preživjeti da ne jedu cijelu godinu i zato su tako vitke. Ne moram ni ja onda jesti svaki dan! To se ne odnosi na čokoladu i pizzu, nego na bakina variva. Pročitao sam da je vitamin A jako važan za vid i da ga ima u masnoj hrani. Šišmiši sigurno ne jedu masnu hranu kada tako slabo vide.

Mama me malo čudno gledala, nasmijala se i dozvolila mi je duže koristiti računalo. Vidite kako sam se dobro dosjetio uvjeriti ju! Jesam li vas?

Mihovil Fuis, III. r.

OŠ Antuna Mihanovića, Osijek

Voditeljica: Sanja Vujčić

Špreham, spikam, kaj ne pričam

Gda si još mali,
Počne več spika
Ne sme cureti dejšč –
Mora padati kiša.

Gda same pogledam
Vu denešnji svet,
Nekakov ludi trend
Vu njega je det.

Deca, bila z sela, ili z grada,
Furt pripovedaju:
Kužiš ovu spiku sad?

Kak da nemreju obične reči:
Razmeš, prijatel, ti mene sad?

Je, dete, speči pa reči!

Čujem dete:
Kužiš, brate mili?
Vidi se da siromak sam sebe sili
Da bi bil kak klinac z grada,
Jer tam nekakov čuden zakon vlada.

V škole čuješ
Učitelka glas napinja:
Nije prasec nego svinja.

Deca se motaju i vu škole
Da učitelka selski razme,
Možda bile bi nam bole.

V metropole Prigorec
Prevoza išče.
Si čkomiju.

Ne razme ga nišče.

Gda doktor selaku na obed dimo dojde,
Ne zna koj je kupica.
Pa dok grunta kak se ovaj zabunil, veli:
Da, da fina vam je ova neka ptica!

Dok Prigorcka v dučanu išče
Šampon za lasi,
Trgovec zbunjen zmrmla:
Vi pripadate nekoj novoj klasi?

Nije valda, Bože, da se sramimo KAJA?

Kad male bole pogledam,
Vidim ja – koja se od KAJA svojega ne dam
Čoveče, pogleć:
KAJ je postala i gradska reč.

Čujem dete gradske?
Kaj veliš?
Dete moje, brže se ti z grada sim seliš!

Je, Prigorce moje
Još navek nišče ne razme,
Ali bar se zna da budu počasu
Vu svetu gazde!

Anja Tuković, VIII. r.

OŠ Dragutina Domjanića, Sveti Ivan Zelina
Voditeljica: Lidija Bistrički

A nisan ja kriv!

Kad san bija mali,
upa san...
Svi su se smijali

– da se ne pripadnen.

A nisan ja kriv!

Kad san bija malo veći,

skočija san...

Rasika kolino na stinu

– nikor se ni smija.

A nisan ja kriv!

Kad san bija još veći,

nisan jema vrimenta se skinit...

Uša san u robi

– materi san reka da su me gurnili.

A nisan ja kriv!

“A ko je kriv?”

pitaju me svi.

More!

More, ča mi se vavik namisti

isprid nosa i očiju

i smije mi se, smije...

Vice Mateta, IV. r.

OŠ “Bijaći”, Kaštel Novi

Voditeljica: Ivana Lukas

More i ja

Ponekad uzburkano i valovito –

kao ja kad sam

ljutit.

Ponekad tiho i mirno –

kao ja kad sam

tužan.

Ponekad po njemu skakuću
veseli valovi.
To sam ja
kad sam
radostan.

Marko Jerčinović, IV. r.

OŠ "Nikola Tesla", Rijeka

Voditeljica: Tatjana Bandera-Mrakovčić

Kako je orkansko nevrijeme spasilo na propast osudeno ljetovanje?

Zašto moramo ići na more? Zašto baš sada? Zašto moji starci odluče otići na ljetovanje dan nakon što me najzgodniji dečko na svijetu pitao za furanje?

Tata mi uvijek govori da sam ja njegov srećko. Moš' mislit' sreće!!!

Tko će izdržat tri tjedna zatočen u najvećoj šumetini na našoj obali, u gradu koji ima jedno kino i jednu ljetnu pozornicu!? Obožavam Biograd, ali sada, nakon njegovog poziva, on mi postaje mrski neprijatelj. Pokušavam na sve moguće načine odgoditi to ljetovanje, ali starci nemaju milosti i ne shvaćaju moje probleme. Kao za inat, cijelim se putem prema moru zezaju i pjevaju. Naravno, bez mojega sudjelovanja.

Stižemo. Kamp kućica, postavljena još u lipnju, meni nekad draga, sada me čeka spremna kao tamnica. Kako je to čudno?! Stvari i mjesta koja inače obožavaš i kojima se veseliš, postanu ti odjednom mrska i mračna.

Brzo smo se smjestili i otišli na kupanje. Odjednom su se s pučine počeli skupljati gusti oblaci. Hvala ti, Bože! Pošalji jedan grom da me riješi mojih muka. Groma nema, ali krupne kapi kiše natjerale su nas u trk. Iako je kućica smještena na samoj obali, do nje smo dotrčali mokri poput miševa.

Večer popraćena kišom i crnim oblacima idealno se uklopila u moje raspoloženje. Zaspala sam uz lupkanje teških kapi po krovu kućice.

Odjednom me bude snažni zvukovi. Nebo se otvorilo. Kiša lijeva kao iz kabla. Grom je snažno udario par puta blizu naše kućice. To mu se jako svidjelo i više ne prestaje. Bože, predomislila sam se! Prestani pucati! Ovo je strašno!

Voda teče po kampu kao bezbroj malih potoka koji iz minute u minutu rastu i pretvaraju se u rijeke koje prijete da odnesu sve što nije dobro pričvršćeno.

Moj brat Krešo i tata zabrinutih lica izlaze van. Mokri i promrzli, krampom i lopatom pokušavaju Rio Grande preusmjeriti da ne ude u naš predšator.

Mama i ja metlama dižemo krov tende da je nakupljena kiša ne potrga. Dečki gube bitku na nasipu od borovih iglica. Rio Grande svom se žestinom slio kroz našu tendu. Borba se nastavlja i traje cijelu noć.

Sviće. Svi stanovnici kampa izlaze van i izgledaju poput umornih vojnika nakon teške bitke. Plastični stolci plivaju po cijelom kampu. Svuda naokolo strše polomljene grane, naplavine zemlje, iglica, ručnika, dijelova šatora i kamp opreme. Suncem okupano jutro ipak se čini sumorno. Mi, srećom, nismo pretrpjeli jaku štetu pa su mama i tata pritekli u pomoć našim prvim susjedima, starijim ljudima iz Nove Gradiške.

Osjećam se loše. Mislim na svoju simpatiju. Kak' mi je moglo biti lijepo u Zagrebu... "Ako me nije ubio grom, možda me pojede morski pas. Nadam se da će ovo ljetovanje proći što prije", negodujem u sebi.

Iz razmišljanja me prekida tata. "Ana! Donesi mi kutiju s alatom! I živni malo!" više vireći preko ograde naših susjeda. Baš u inat svima polako se vučem s kutijom za alat i usput se pokušavam sjetiti još koje nemani s kojoj bih se mogla susresti i koja bi me mogla riješiti ovog užasa.

Teškim koracima i tmurnoga lica konačno sam zakoračila u njihovo dvorište i... skoro se sudarila s NJIM. Preda mnom se stvorio prekrasan dečko. Tako lijepe crne prodorne oči još nikada nisam vidjela. Pogledi su nam se sreli i taj je trenutak trajao poput vječnosti. "Ja sam Toni! Ideš sa mnom oprati ove posude?" simpatično me upitao.

Bio je to unuk naših starih susjeda. Nisam mogla doći do riječi, no brzo sam primijenila svoje prijašnje molbe, a i pogled mi je postao veseliji.

U tren sam pomislila: "Bože, ipak me sačuvaj gromova, orkana, morskih pasa i ostalih nemani! Izgleda da ovo ljetovanje nije skroz propalo! Tek sad pravo počinje!"

Ana Galjar, VIII. r.

OŠ Vjenceslava Novaka, Zagreb

Voditeljica: Milvia Vuk

Bura

Bura dolazi. Popuhuje. Obigrava oko kuća, zavlaci se u pukotine suhozida, zapinje, uvlači se u dimnjake, otresa rublje na konopcima, penje se od žala do vrha brežuljka.

Bura raste. Teče niz ulicu, nadima se, otvara škure, tare sve što dotakne, zaziva, žesti se, prijeti, urušava zidove, zavlaci se u krošnje, savija i razapinje grane, čupa stabla, raznosi krikove zbunjenoga jata, navire u bujicama, pritaji se, zameće trag i vraća se iznova.

More je otežalo. Vrije. Mijenja boju. Od modre do crne, od plavkaste do bijele. Sve je rasuti prah. Kuha uzavrela površina. Bura razdire bezdan mora. Tka maglenu zavjesu nad njegovim izbrazdanim licem. Nateže jarbole, mrsi zapletenu užad.

Ljudi se zatvaraju u kuće. Pritajena daha ostaju iza škura i vrata poduprtih strahom. Na stolu svijeća. Trak svjetla, ošinit vjetrom, mijenja pravac. Između dva zapuha taloži se i lebdi zgusnuti strah. Hladnoća utkana u kosti. Do dna. Dugo traje teška noć.

Ujutro, bura odlazi. Ostavlja šutnju, osoljenu pustoš, potopljenju užad, nasukane brodice polegle na bok... Kristali soli u kamenim lokvicama pod sunčevim zrakama pretvaraju se u svjetleće krijesnice.

More je opet zrcalo.

Karla Kamber, VII. r.

OŠ "Stanovi", Zadar

Voditeljica: Dinka Golem

Bura

Zatriskala bura,
Zabubala škura.
S kampanela tuče trećo ura.

Trisko bura,
Na refule puše
U mistru tmina vlodo,
Ninder žive duše.

Ztriskala bura
Zabubala škura.
S kampanela tuče šesto ura.
Pivac je zapivo
I kokoše rastiro.

Trisko bura
Sve se trese...
Tresu se stabla
I na ponistri cakla.

Trisko bura
Sve je osušila:
Guće, mudonte i lancune
I sve mokre kantune.

Zatriskala bura,
Zabubala škura.
S kampanela tuče deveto ura.
More se pini
Po se vonka, u vrotima
Pari ko da dimi.

Puše jutro bura
Crno je zima,
Ma iz fumori
Ninder nimo dima.

E, svitu moj mili,
Pari da smo se svi pogospodili.
Lakše je botune pritiskat
Nego drva nosit
I špahere ložit.

Fermala puhat bura,
Ne šuško ve ni škura.
S kampanela tuče dvanaesto
Ura.

I makor je jenora polovica
Po rivi trčedu slabo obučena
Dica.
Niko se ne čudi, nikome ni zima
Jer van se na svitu
Prominila klima!

Leo Trevižan, VI. r.
OŠ "Milna", Milna
Voditeljica: Dubravka Menjak

Život otprvo

U onon kršu, na sivon kamenu, ka' nekon skrivenon znamenu, pase pokoja ovca. I...dok zvuni pokoja brunza, cure, jedre i kršne, s iglan u rukan i zobnican na plećin, pivaju pisme o "nesritnin" ljubovanjima. Sve ih rese lipi, valdani vuštani, bile bljuze, crljeni obrazi i pletene kose. No, najlipša među njima bila je Maruška – divot'ca svoga Križana. U nju se zagledava gotovo ned'lju dana i ...ubrza pode una š njime. Božjin

blagoslovon petora mu dice rodi. Ma se dobrano nap'ti! I...sve bi bilo dobro da se 'ednog dana nije toliko izvrgla ruglu, kojeg skute, nasamarila četiri polučaka vrmente na magar'cu i put pod nuge.

– Eee ... muj sinko! U mlin kad oš, a iz mlina kad moš! – veli naš narod.

Te narodne držala se i naša Maruška! Una, daklen, u mlin'ci trevi Grg'cu pokojnoga Jere i dok su zajedno čekale red, već se unoc'lo. Onako gladne, užle su zeru pule i slanine, nap'le se bevande i ubrza se zavalile u kantun, ma samo zeru počin'ti. Tek su se zoron osvistile i onako nevoljne uzele svuje mливо, a...nakon toga...svaka svujin puton. Ali...ka' za nesriću, posrid vikovične, bevande i nije ni svat'la kako je magar'ca privinula mливо i pobigla kući. Umor'lo je, valjda, imat taku gospodar'cu! Ubrza Maruška sidne pod rast i šljakon uvati udarat po njemu, izkontala je da je to lina magar'ca, koja je vaik onako počudna kriva.

Međutizin, to se ne bi ni znalo, a o tome ni pisalo, da u te mire ne trevi Dine Stojurkin.

– Ide li strina Maruška? – podrugljivo vikne, vidjevši je kako mlati po rastu.

– A...vraga sinko, vidi je kako je ukrutila! Neće ide i gotovo! Ni šljake se ne boji! – una ga onako škiljavo pogleda i ljutito prodivani.

Un se samo podrugljivo nasmija i ode trkon nazad u selo. Imalo se o čeme pripovidat!

Kad se Maruška osvistila, zvizdan je već bija upeka! Pokupi prosuto mливо, naprti ne se' i mukon dode kući!

A ruga, a sramote, a kud magare bez mлива, a kud bez Maruške, a kud usrid podne...?!

Divanilo se i divani se još i danas!

Bože joj pomози!

Manje poznate riječi

otprvo – otprije

brunza – zvono

zobnica – tkana torba

pleća – leđa

valdani vuštani – naborane seljačke suknje

bljuza – košulja

počka – poletna, brza
avlija – dvorište
škoda – mana
namećla – naviknula sa željom
ednog – jednog
prešon – na brzinu
pula – palenta
skuta – domaći (meki) sir
polučak vrmente – stara mjerna jed. za težinu kukuruza
užle – ručale
kantun – ugao
zeru počinti – malo odmoriti
mlivo – mljeveni kukuruz
nеспav – neispavanost
ugrija – vrućina
izkontala – izračunala
rast – hrast
šljaka – šiba
vaik – uvijek
... u te mire trevi – u taj trenutak naide
zvizdan – vrijeme podneva
divaniti – govoriti

Lucija Justić, VIII. r.

OŠ “Benkovac”, Benkovac

Voditeljica: Mira Knez

Škoj

Škrto zemja
vajo puno lavurat
u zemji i stini
za priživit
i dicu na skule dat,

pinez imat
ako će na škoju ostat.
Jerbo zatvorodu se škure
jedna po jedna.
Selo će brzo nestat
ako se za mladost
ne bude pensat.
Ostat će u konobi mlot
uspijenton,
maškin i motika
svi hoćedu bit
gospodin od čovika
i lopišon rodit,
jedno dite hronit.
Kolinih sve manje
škoj nestaje
nikor pod bore,
niko priko mora,
otpraćije hi škoj tužan
ko da je kužan.
Ali doće vrime
kad ćedu progovorit
stine
i vrotit
oni por mlodih
da na škoju
život grodi.

Silvija Buvinić, VII. r.

OŠ "Pučišća", Pučišća

Voditeljica: Silvija Marinović

Ponistra

Škripava škura
visi
na ponistri kamenoj.
Bršljan procvita
misto đirana u pitaru.
Ni pisme,
ni čakule.
Samo sida kosa,
naborano lice,
drhtave ruke
i
uspomene.

Ivona Roso, V. r.

Oš Petra Perice, Makarska
Voditeljica: Marija Šalinović

Hoću

Tata nosi baklju do crkvice.
Zvono zove ljude.
Svakom djetetu crvena jabuka.
Žito je na stolu.
Miriše bakin kruh.
Jelka je okićena sitnim jabukama.
Svi pjevaju božićne pjesme.
To je Božić moje bake.
I ja hoću takav Božić.

Petra Brezovec, II. r.

Oš "Metel Ožegović Radovan", Radovan
Voditeljica: Katarina Vugrek

Božićna bajka

Snijeg je pobijelio grad. Sve je svjetlucalo, zvončići su zvonili, dimnjaci se dimili..., a mali miš, promatrajući sve to, drhtao je sam i tužan.

Nestrpljivo je promatrao nebo i čekao Djeda Božićnjaka o kojemu sva djeca pričaju da donosi poklone. Nadao se da će i on dobiti svoj dar.

Silno je želio imati brata. Svaku je noć čekao na zimi da se pojavi Djed Božićnjak, a na Badnju večer jadan je miš, potpuno iscrpljen, zaspao.

Odjednom se uplašeno probudi i ugleda ispred sebe veliku bijelu bradu, vreću punu darova... pretpostavljajući da je to Djed Božićnjak, brzo ga upita:

– Gdje je moj dar?

Veliki se čovjek nasmiješi:

– A što bi htio za poklon?

– Želim brata! Brata! – vikao je uzbuđeno miš.

– Djecu ne poklanjam. Ona nisu poklon. Ja djeci donosim poklone – igračke. No, ako mi pomogneš oko darova, mogu ti ispuniti želju.

Miš prihvati. Cijelu noć su dijelili darove, puno ga je to truda koštalo.

Odjednom se počne buniti:

– Dosta mi je. Darovi su tako teški. Ne želim više to raditi!

Starac ga pogleda i smiješeći se reče:

– Iza svakog dobrog djela ima i nagrada.

Kako je ostao još samo jedan poklon kojega je trebalo podijeliti, Djed ga je ostavio mišiću.

– Učini s njim što želiš – reče i odleti na svojim sanjkama u drugi grad gdje su ga djeca nestrpljivo čekala. Miš je zbunjeno gledao u visoko nebo. Odlučio je malo prošetati. Tako će bolje donijeti neku pametnu odluku.

Prolazeći pokraj neke kuće, slučajno pogleda kroz prozor. Mala djevojčica sjedila je ispred okićene jelke i tiho plakala jer ispod nje nije bilo poklona. Mišić se rastužio, ali je znao što treba učiniti. Dogurao je poklon ispred vrata i pozvonio. Potrčao je oko kuće i naišao na malu rupu koja je vodila ravno u dječju sobu. Kad ga je djevojčica ugledala, veselo skoči i snažno ga zagrlj. Uzbuđeno je otvarala svoj poklon, a kad ga je otvorila... Malom su se mišiću oči raširile od uzbuđenja i radosti. Pred

sobom je ugledao malu kućicu i veliki komad sira. Napokon je i on imao svoj topli dom. U kućici je bilo pismo. Nestrpljivo ga otvori i stane čitati:

“Dragi mišiću,

vrijedilo je truda jer sam maloj princezi, koja je jako bolesna, darovao najboljeg prijatelja, a tebi, dragi moj, najbolju sestru.

Tvoj prijatelj Djed Božićnjak”

Dragi mu je djedica ispunio želju najbolje što je mogao, zato će odsada uvijek nestrpljivo čekati njegov povratak.

Noel Jugovac, V. r.

OŠ Mate Balote, Buje

Voditeljica: Sonja Buljević

Što je tajna

Bako, što je tajna?

Srce moje, tajna je

rijeka koja teče

u drugi kraj.

Tata, što je tajna?

Zlato, tajna ti je

trn u ustima

koji ne smiješ vaditi.

Mama, što je tajna?

Sunce moje, to je val

koji želi iz mora

na obalu.

Valentina Baranašić, VI. r.

OŠ “Sveta Nedelja”, Sveta Nedelja

Voditeljica: Branka Krajačić

Maslina iz Huhorače

Judi moji, povidat ću van jednu štoriju ča je meni pripovido moj dide. U Huhorači, to van je na istočnon bondi iza zastražiške crikve, i don danas stoji stora kuća Haračićih. Ni na njon već ni poda, ni krova, sva se unutra surgala i raspala.

A do nje van stoji jedna stora, stora, starija od kuće, starija od svega i jedna živa starica – maslina.

Reka mi je dide da non niko ne zna godišć. Mislidu svi baren priko mijora.

Velo je stablo, nagrišpone kore, kako i priliči jednon storon koju tučedu vitri i močidu darži kroz toliko vrime.

Ali ništa nju ne smeta jer i daje sjo na suncu i rodi svakega godišća velin modrin plodin.

Pasali su viki, pomarli su Haračići.

“Morski čovik” ih je prokle jer mu nisu doli jist suhjih koločih. Daržali su ga u varšu i strahovali od njega, a on je umira od glodi jer su žene dovale koloče dicit, a ne njemu. On je razvoli varšu i uteka u Dubac u more.

Puno još je godišć pasalo, puno klon izumarlo, a maslina još tamo stoji i svidoči o prokliestvu.

Danas je niki tuji judi obahodidu i letratojedu.

Još će puno vrimen pasat, a ona će na ovon zemji ostat.

Karmen Maja Barbić, III. r.

OŠ “Jelsa”, Jelsa

Voditeljica: Danijela Lučić

Deklinacija i sedam sinova

Nekad davno, u zemlji koja se zvala Gramatika, živjela je mama Deklinacija i imala je sedam sinova. Tata Prijedlog odgajao je svoje sinove vrlo strogo, ali mama kao mama. Ona je ipak vodila brigu o svemu.

Bili su zadovoljna obitelj u skladno uređenoj zemlji. Pravila jezičnog ponašanja mijenjali su rijetko. Živjeli su na lijepom broju stranica svoje zemlje.

Sinovi su išli u veselu školu koja se zvala Glagoljica. Izvodili su smijancije po cijele dane. Mama je stoga bezbrižno odlazila na posao. Radila je kao zamjenica na Farmi usklika. Gospodin Prijedlog bio je glavna osoba u ogromnom poduzeću "Rečenica".

Nominativ, najstariji sin, bio je svoje glav i otac je na njega imao najslabiji utjecaj.

Genitiv je bio mamina maza. Dativu je mama svaku večer morala ispričati priču prije spavanja. Najdraža mu je bila "Nasuprot". Akuzativ je imao nadimak Kogašto. Vokativ je neprestano vježbao dozivanje. Lokativ je volio mjesta i upoznao je sve stranice u svojoj zemlji. Najmladi sin Instrumental obožavao je društvo.

Tata se u slobodno vrijeme bavio neobičnim sportom – bacanjem upitnika u zrak, a sinovi su vježbali hodanje po zarezima.

Svake nedjelje obitelj je odlazila u posjet prijateljima Pravopis. Priređivali su zajednički ručak – pohane usklike. Dječica su pila posebno mlijeko točkaste krave koju su Pravopisi hranili ekološki uzgojenim veznicima. Sladili su se slatkim slogovima i riječima.

Radosti i veselju nije bilo kraja.

U zemlji Gramatika ova obitelj sretno živi i danas. Svi sinovi mame Deklinacije i tate Prijedloga postali su učitelji jer su učenje i znanje najvažnije vrijednosti u njihovoj zemlji.

Matija Miklečić, V.r.

II. OŠ Bjelovar, Bjelovar

Voditeljica: Snježana Kos

Zarazne dijete i životinjama prijete

Anoreksična roda

Bila jednom jedna mala roda
Iskrivljenih nogu i nespretna hoda.

Neudana bješe i sasvim sama
Mučio je strašno višak kilograma.

A onda joj jednom svega bješe dosta
Prihvatila se dijete i velikog posta!

Usreći time jezerske žabe,
Al' važno joj bilo ušutkati "babe".

One što se rugale da je predebela
Pa zbog toga nije ma baš ništa jela.

Bila je tako površna i plitka,
Željela je samo biti vitka!

Pored zdravih očiju postala je slijepa
U želji da joj se dive i da bude lijepa!

I strašno joj bijaše mršavo tijelo
Jer danima ne okusi nijedno jelo.

I jednog dana u nesvijest je pala,
A onda su svi shvatili da nije to šala.

Da ozbiljno bolesna sad je mala roda
Iskrivljenih nogu i nespretno hoda.

Počela je jesti dok nije ozdravila
Te sunce i šumu radosno pozdravila.

Shvatila je da je život vrijedan
I da ga svi imaju samo po jedan.

Nina Telenta, VII. r.

Oš "Knin", Knin

Voditeljica: Borislava Mayer

Jutro u mojoj obitelji

Da mi je znati tko je smislio onaj izraz: “Pospano jutro!” ili još gore – “Mirno, tiho jutro...” Taj bi širom otvorio i oči i usta da samo jednom osvane u mojoj obitelji.

A moja obitelj? Tu je ljubazan, svakom voljan pomoći – tata, tu je namirisana, uvijek “dotjerana” učiteljica – moja mama. Zatim, tu su ništa manje uljepšane sestre studentice – Martina, Valentina i Nikolina. I – za kraj – blizanke iz 6.c, moja sestra Petra i ja. Tako ćete nas lako pronaći, ali ujutro – sasvim drugačije izgledamo.

“Lijepo sam ti rekla da objesiš ključeve na mjesto!” čujem od šest ujutro mamin glas. Znam, opet traži tatine ključeve i naočale. Zato smo tatu nazvali “Gdjemije”, jer tako započinju njegove jutarnje rečenice. Naravno, od milja... Nije čudo što nakon takve teške potrage mama ne zna gdje su joj cipele. “Možda sam ih ostavila u svojoj sobi... A možda u kupatilu...” Sestre to povezuju s maminim godinama i kažu da će joj od prve stipendije kupiti “Ginko” (nikad joj ne kupe, već odu u solarij, ali su joj smislile nadimak: “Možda sam, a da ne znam”...). Ne mogu vjerovati da se u jedno jedino zrcalo može gledati šest glava. I to u isto vrijeme. A može! Šminkanje, feniranje, češljanje... Sve to! (Dobro da tata ode ranije.) Prije toga tražila se bijela traka za kosu, hlačiće za tjelesni, knjige iz informatike, sitan novac za kiflu...

“Ugasite grijanje, televizor, isključite glačalo za kosu...” To više mama dok trči od kupaonice do sobe i dodaje: “Zakasnit ću, zakasnit ću!!!”

Konačno, svi odjenemo jakne i kapute, i jedna po jedna istrčimo niz stepenice. Ulazna vrata još šest puta glasno zalupe. Izlazimo na ulicu. Laganim korakom krećemo u školu i na fakultet. Mirno, stići ćemo. Važno je da smo se lijepo pripremile, dotjerale. Valentina ima svoju traku, ja hlačiće za tjelesni, Petra sve knjige. A i tata je našao svoje ključeve. I svi smo sretni.

Lara Grbec, VI. r.

OŠ “Mladost”, Osijek

Voditeljica: Nada Jovanović

Kad od jutra loše krene...

Poznat vam je onaj osjećaj? Ležite u krevetu budni, alarm za buđenje još se nije ni uključio i pouzdano znate: ovaj će dan biti katastrofa! Mirno i pri punoj svijesti zaključite: bolje je ni ne ustajati, bolje je ni ne pomaknuti mali prst na nozi. Tako ti dani i započinju, malim pokretom koji vas unosi u dan na kraju kojeg ćete se osjećati kao bljutavi, raskuhani špageti!

I unatoč tome što mozak vrišti naređujući: “Pokrij se poplunom preko glave!”, ti ustaješ, krećeš u dan kojeg bi najbolje bilo preskočiti. A, k'o za inat, svi su oko tebe nekako dobro raspoloženi, puni dobrih štoseva i fora, pametnih pitanja i još pametnijih odgovora. U školi pokušavaš biti neprimjetna, tiha i odgovorna, pa za nagradu “primiš” nekoliko loših kritika, provučesh se jednom ili izvučesh dvije ocjene tu negdje ispod trojke. Dodeš kući, sporo vukući nogu za nogom, i nekako pomisliš: “To je to, gore ne može biti.” No varaš se, grdno se varaš! Na vratima se pojavi tvoja starija sestra. (Svi nesretnici svijeta imaju starije, uspješne, pametne i, Bože mi pomoz, lijepe sestre.) I vidi ona da sam na dnu i priupita s visine vrhova Mount Everesta: “Jadri”, (Mrzim kad me tako zove i ona to zna, zato me “miss Savršena” tako i zove!), „a kaj je bilo?” “Zašto?”, pitam je ja, ne želeći da me uvuče u razgovor, no već je prekasno. “Nekako si mi tužna. Nije ti dan, a?” (“Nije ti dan! Lija jedna, naravno da mi nije dan, isto kao što ni tebi prekjucher nije bio, no ti si to već zaboravila, zar ne?” mislim ja.)

“Nisam tužna, samo sam malo umorna, a ne kužim onaj zadatak iz matematike”, govorim i istovremeno znam da sam zeznula stvar. Znate, moja sestra koja je, među nama rečeno, pojela znanje cijeloga planeta i okolnih galaksija, prodaje mi u ove dane pametne i duboko poučne fore. U pravu sam, totalka sam u pravu! Znate što mi je rekla? Citiram: “Ljudski duh štogod sebi zapovijedi – postiže!” Strahota, piše mi to na papir i stavlja na moj radni stol kao podsjetnik kad sam u komi ko danas. “ To će te”, veli ona, “podići!” (“Da, sekice, podići će me to do tvoje” – naravno, već pretpostavljate – “savršene frizure, koju ću ti ja pretvoriti u svračje

gnijezdo ne odmakneš li se danas od mene”, grmim u sebi.) Sva sreća, dolazi joj poruka na mobitel pa me briše iz memorije.

Bliži se večer ovog savršeno lošeg dana. Netko pokuca. Moja teta! Još s vrata počne: “Bok ljudi, danas mi je gadno loš dan, ma još od jutra mi je loše krenulo!” I svi se okrenu njoj, klimanjem glave suosjećajući s njome. A ja? Što ja radim? Ja ludim! Čak ni svoj loš dan danas ne mogu imati! On pripada teti! Stvarno se osjećam kao bljutavi, raskuhani špageti.

Jadranka Čmarec, V.r.

OŠ Matije Gupca, Gornja Stubica

Voditeljica: Vesna Jakopović

Dnevnik jedne patnice

Do pakla i nazad | 11. svibnja, kuhinja

Dan D. Stara je započela, po tko zna koji put, raspravu o tome koju srednju bih ja trebala upisati.

Koma. Već vidim da će sve završiti svadom.

“Trebamo biti svjesni da uskoro završavaš osnovnu. Ovo je vrlo važno. I izvadi te slušalice dok ti govorim!” započne pakleni govor.

Nevoljko ju poslušam i stanem brojiti pločice na zidu.

“Mislim da bi za tebe bila super jezična gimnazija. Ti si, više onako, društveni tip. Uostalom, iz gimnazije možeš na koji god fakultet poželiš.”

Prebacim se s pločica na kružice na njevoj novoj pregači.

“Slušaš li ti mene uopće?”

Tupo ju pogledam. Odmahne rukom i nastavi kuhati.

“Izgubljeni slučaj”, kaže.

A zatim, već zajapurena u licu, okomi se na tatu koji je blaženo drijemao na kauču pokriven novinama:

“Tonći, poduzmi nešto. Ne mogu ja baš o svemu voditi računa. Kuham, perem...”

Kad je shvatila da nije ni okom trepnuo, odustala je.

Zakolutam očima i navučem starke. “Idem do frendice. Vraćam se za pola sata!” doviknem i izjurim prije nego je uspjela reagirati.

Kad mačke nema, miševi kolo vode | 13. svibnja, soba

Starci su otputovali u Zagreb na vjenčanje njihove zajedničke frendice Nataše. Vraćaju se tek sutra. Do tada, prazna kuća.

Vrijeme je za tulum!

Brzinom svjetlosti nazvala sam Paulu da okupi ekipu.

Za pola sata sve je bilo spremno. Tulumarili smo do ranih jutarnjih sati.

Čaše su još uvijek na podu, kartoni pizze u sudoperu, a zemlja iz prevrnute vaze za cvijeće je rasuta po tepihu. To je remek-djelo onog smotanog Frane koji se napije i od dječjeg šampanjca, a kamoli neće od djedove domaće travarice koju je pronašao u vitrini. Vrijeme je da se uhvatim čišćenja.

Nema isprike | 14. svibnja, soba

Ugašena svjetla, kokice u ruci i “Pad crnog jastreba” na televiziji. Može li čovjek poželjeti išta bolje? Ali, niti jedna sreća ne traje dugo.

Zazvoni telefon. Ljubazni ženski glas s druge strane najavi da će nam ga, ako se telefonski račun ne plati u roku od tri dana, isključiti. Sada se tek sjetim da sam zaboravila isprazniti sandučić.

Pronadem račun. Polako ga otvorim. Ne može biti! Šest stotina pedeset i tri kune! Kao da su impulsi od zlata.

Prijeti mi doživotna kazna. Da spalim račun? Zakopam ga? Nabavim putovnicu? Promijenim ime? Napišem oporuku? O K! Najmladem bratu ostavljam svoju sobu, starijem bratu...

Zvono zazvoni. Stara je uranila. Ne pozdravivši, sa stola je zgrabila grozni komad papira. Sobom se prolomio njezin vrisak.

Jedini moj prijatelju | 15. svibnja, stubište

Na mjesnoj radio stanici cijeli dan se vrti vijest o dosad nezapamćenom potresu koji je prodrmao Pirovac. Epicentar – moja kuća.

Još uvijek sam u blagom šoku. Zbogom džeparac, zbogom frendovi stari, zbogom...

Antonela Garofulić, VIII. r.

OŠ “Pirovac”, Pirovac

Voditeljica: Mirjana Barešin

Skušaj

Šest slov, jedna rič,
lako smislit, teško reć...
a još težje učinit
kad se tribaš izvinit.

Zač je tako, ko će znat,
ma se teško iškužat.

Brez nje život smisla nima,
toko je potribna svima.

A lagahna je i ni strana.
Ko je ne dupera, to mu je mana.

Dva sloga, jedna rič,
šest glasov oli slov,
lako je izventat,
ma se teško iškužat.

A svaka škuža jema muža...
sto tašelih jema buža,
svaki bronzin poklopac
i povislo krtolac.

Davor Tonšić, VI. r.

OŠ "Selca", Selca

Voditeljica: Neva Kežić

Moja sestra (ni)je

(ne) kreativna

Teško je imati Anju za sestru. Znam ja da nitko s 15 godina, u najluđem pubertetu, kako kaže mama, nije zadovoljan. Misli da baš nije lijepa, da ima puno lice prišteva, plavu kosu spašava bojanjem u crvenu, a sve to

gledajući u horoskop. U horoskopu je Vodenjak, a Vodenjaci su poznati kreativci. I tako moja sestra kreativno reže svoju novu odjeću i kreira novu: od suknje napravi majicu, a od haljine suknju. Najčešće se odijeva u crno jer se drži one punkerske: "Ružno je lijepo!" Na opće oduševljenje uže i šire obitelji.

(ne) opasna

Od kada imamo svatko svoju sobu, ja ne smijem ni zakoračiti u njenu, a da i hoću ne bih mogao jer joj je pod pun raznih stvari: knjiga, čarapa, čaša...

Na vratima piše velikim slovima: STOP, POLICIJA I POZOR, ENERGETSKI KABEL. U prijevodu ulaz u njenu sobu je opasan po život.

(ne) odlučna

Kada idem po sladoled za nas i pitam je želi li ići sa mnom, ona kaže: "Neću! Još da me osramotiš!" Zatim odem sam, izaberem sladoled po svom ukusu, onda se ona naljuti jer ne voli baš tu vrstu.

(ne) zaboravna

Do dana današnjeg nije izvršila jedno svoje obećanje koje mi je dala. Jednog dana ja sam joj od svog džeparca kupio sladoled i puno grickalica. Ona je rekla:

"Super, baš ti hvala, za nekoliko dana ja ću tako tebi kupiti."

I od onda ja čekam, čekam...

(ne) poštena

Anja u tri dana potroši svoju karticu za mobitel pa mene traži moju. Ja joj ne dam, a ona iskoristi priliku dok ja nisam kod kuće te potroši 20 kuna s moje kartice. Kada to primijetim na mobitelu i želim je upozoriti, ona nije kod kuće, a poslije zaboravim. Ja njen mobitel ne smijem dirati, a kamoli s njege telefonirati, a tako bih volio pročitati poneku poruku.

(ne) zaljubljena

Ima li dečka? Jednom sam čuo kako razgovara s frendicom o nekom dečku koji je Anji "jako sladak." Jedne subote zakasnila je petnaestak

minuta kući i dobila je kaznu tjedan dana neizlaženja. Dragi moji, to je trebalo izdržati! Svakog dana bijesno je hodala po stanu mumljajući: "Pa zakaj ja ne mogu van s prijateljicama na kavu, nepošteno!" No ipak je izdržala punih tjedan dana.

(ne) ovisna

Voli slušati punk grupe: Green day, Offspring, Dead Kennedys itd. Slušamo ih i mi ukućani i svi susjedi. Silno želi na koncert neke engleske grupe u Boogaloo, ali ima jedinicu iz matematike (koštat će me ovo cinkanje) pa joj tata ne da dok ne ispravi ocjenu. Ako ona ne bude išla na taj koncert, bit će svega.

(ne) nasilna

Je li moja sestra nasilna ili nenasilna ustanovit ću tek kad ona pročita ovaj moj sastavak.

Marin Stević, V. r.

OŠ Augusta Harambašića, Zagreb

Voditeljica: Ksenija Ivanović

Fiškal, ili pak grobar

Nedjelja, popoldan. Cela familija si počiva posle finega obeda. Dedek si prelistava novine i najemput počne jambrati: – Dečec, dečec...

Ja šutim. Baš sam na teškem delu igrice koje mi je Štefek posudil.

– Aj, jadne dete – čuje se sad i babica.

Sad mi tu nekaj smrdi. Jer same sem ja "dete" i "dečec" tu vu sobe. Kaj sem pak napravil? Zdej se i tatek nalukne dedekovim novinam i počne jahkati: – Jadni sinek, kaj ga čaka...

Pa koji je vrag zdaj? Pa sem napravil kaj su mi rekli, a i niš nis potr!

Mamica spasi situaciju.

– Pa kaj hočete, kaj si jambrate kak stare babe?

– Je, više – javi se dedek – tu vu cajtungu lepe piše da nema posla za mlade ljudi, a tu pak piše kak su škole prepune i kak se đaki teške upišeju, pune vučiju, a ondak nemaju posla!

Babica se zagledi vu mene i grunta si i grunta:

– E, moj bogec, kaj si baš ti zabral. Tak si grintav i nežen. Najbol da ideš za fiškala. Oni i tak niš ne delaju, a penezi im se same lepiju za prste. Stalne se nešči svadi i tuži.

Dedek se mam pobuni:

– Je, a do bu tu školu platil? De bume zeli penez? To duge traje, a i vu Zagreb treba iti...

Babica mu mam poveda: – Joj, nekak bume zbavili. Ak je to za dečeca, bume Šaru prodali ili one trsje na bregu!

Dedek se začrljenel:

– Kaj moju Šaru? Nju vam nedam! Teru got, ali nju ne! A tek trseke... Moje trseke kaj sem sam posadil? Ni misliti!

Več huda babica mu otpovrača:

– Pa kaj, pa same jednu kravu imame, teru da onda prodame, bedak stari!?!?

– A i od one nohe si same bedast, kaj će ti te stare trsje pod stare dane!

Da bi jih primiril, javlja se i tatek:

– Nek bu pop! On još manje dela. Male se skriči po cirkve, male moli i popeva, a tu i tam nekuga pokopa, ali i venča. Pa sve to skupa lepe naplati... A i ženske se na njega lepe kak čele na med!

Zdaj je red na moju mamicu. Ona tateka hude gleda i već zmišlja kaj bu mu otpovrnula.

– Bedak jeden, same su ti bedastoču vu glavi. Bume prodali tvojega auta! Za te peneze bu dečec išel za trgovca i opet bu male delal, a imel bude pune penez. Kaj fali susedu Blažu? Ima penezi kaj blata, a i novi auto si je babe kupil!

Tatek se nakostrešil:

– Auto nedam! I točka! A sused je pokral pol dučana i nipči mu niš nemre. Kaj mi dečec bude završil kak tat?

I Bog zna do gdaj bi se pripovedale te bedastoče da mene nije već prekipele. Kaj da budem fiškali i celi život po sudnici vlečem? Ili pak pop? Pa oni su ponoreli!

– Znate kaj – velim ja njim – ja hoću biti grobar! Tak da vas vse lepe pokopam i to još z velikim popustom jer ste mi sejene familija. Vu školu

ne treba iti, nete morali pune name potrošiti, a i saki dan nešče hmerje pa bu posla fakat dost!

Zdaj su vsi začkomili. Valda su si gruntali kaj sem z time mislil i eli sem lagal. Vu miru sem mogel prejti te zadnji nivo one igrice...

Grobar?! Pa to i nije tak grdi posel. Kaj vi o tem mislite?

Nikola Hren, VIII. r.

OŠ "Donja Stubica", Donja Stubica

Voditeljica: Irena Pejić

Tko će mi odgovarati?

Umorna idem iz škole. Ugledam sestru i pričekam je. Mrka je, ljuta. Nešto se dogodilo.

– Što je bilo? – upitam je.

– Ništa! – odgovori oštro.

– Znaš li ti što je kod mene bilo? – nestrpljivo je pitam.

– Šta? – uzvratil nezainteresirano.

– Moram napisati intervju za zadaću.

– Znaš! Možeš prepisati onaj od Renate Sopek – savjetuje me.

– Ma neee, moram intervju s nekim iz obitelji – kažem joj. – Hoćeš li ti meni odgovarat' na pitanja? Znaš, za intervju!

– Jesi li ti dobro, pa ne pada mi na pamet – odgovori smijući se.

– Dobro! – oštro ću.

Evo me blizu kuće. Ugledam tatu kako ispred kuće mete.

– Tata, hoćeš li mi odgovoriti na pitanja za intervju, treba mi za zadaću? – upitam ga veselo.

– Nemam ti ja vremena za te gluposti, i ti tvoji učitelji, što ih sad briga koliko ja imam godina, i drugo – odgovori ozbiljno.

– Ne moraš! – odgovorim ljutito.

Udem u kuću, ugledam mamu i malog brata Ivicu koji se igra traktorima.

Misleći da mi je ovo prilika, upitam mamu:

– Mama, 'oćeš li mi ti odgovarati na pitanja za intervju iz zadaće?

– Nemam vremena, moram prat', kuhat' i spremat' – odgovori ozbiljnim glasom.

Tužna što opet nisam uspjela, veli mi brat:

– Ja tu ti odgovarat' na pitanja.

– Hoćeš? – upitam sretno.

– Hotu – odgovara ne znajući baš još pravilno pričati.

Počnem ispitivati:

– Kako se zoveš?

– Ivita – odgovori Ivica.

– Koliko imaš godina?

– Ovoliko – pokaže mi pet prstiju.

– Tko su ti roditelji?

– Mama i tata.

– Gdje si rođen?

– Na Pivarniti – odgovori on misleći da je rođen na Pivarnici, dijelu Semeljaca, gdje sada živimo.

– Kada ćeš krenuti u školu?

– Tuta – odgovara misleći da će sutra u školu.

– Znaš li brojiti?

– Dnadem: jedan, dva, detet, petnat, tri, tedam.

– Dobro – odgovorim smiješeći se bratu.

– Otet me još ne'to pitat'? – radoznalo će.

– Neću, dosta si mi pomogao, hvala ti.

– Otet li dobit' petitu jer tam ti pomog'o?

– Hoću, nadam se da će se i nastavnica nasmijati kao i ja.

Zadovoljna sam otišla spavati.

Ujutro kad sam ustala i počela se spremat, brat me pita:

– Teko, otet mi kupit' koki ako dobijes pet?

– Hoću – odgovorim mu sa smiješkom.

Kako mu ne bih kupila kroki!

Maja Tadić, VIII. r.

Oš Josipa Kozarca, Semeljci

Voditeljica: Jadranka Vuković

Patuljci pojma imaju

Tko kaže da “patuljci pojma nemaju”, sigurno ne poznaje mog brata Nou koji je tek navršio godinu dana, a dobro zna svoja “prava”. Dužnosti nema, a kako mi se čini po početcima nikad ih neće ni imati. Taj se mali rodio s malom maturom – radosno odobrava baka svako Noino “odmah sad” ispunjavanje želja. Iako ne umije govoriti, svi dobro razumijemo što taj klinac hoće ili neće. Ma sve nas mota oko svog malog prsta i snažnog glasa.

Čim se mama približi meni da me pomazi ili, ne daj Bože, stavi u krilo, mala pekmeza vrišti i mlatara rukama da ga i nagluhi susjed može čuti. I što drugo mama može učiniti, nego pritrčati “svom malom dragom sinčiću” i prigriliti ga na majčine grudi odakle podsmjehljivo pogledava na mene dajući mi do znanja da je i ovaj put uspio u svojoj podvali. A koji nije? Mali dobro zna izazvati pravi potop suza na riječ: NE! I za razliku od svog starozavjetnog imenjaka, koji je napravio arku i spasio svoju obitelj od potopa, ovaj nas sve potapa, i to ne samo suzama, nego još nečim što nikako ne miriše ne majčino mlijeko i čaj od kamilice.

Mali je pravi dirigent. On dirigira tempo i duljinu glazbenog repertoara prije odlaska na spavanje. Kako taj mali zna kad mi se žuri a ja ga uspavljujem, svako moje usporavanje tempa popratit će gmljavinom plača nakon čega ga moram uzeti u krilo, nježno mu pjevušiti i još ga nježnije ljuljuškati dok ne zaspe, a tada ga mic po mic spustim u krevet i na prstima napustim njegovu sobu, konačno slobodna. Ovisi o duljini sna, a time se baš ne može pohvaliti. Nije spavalica, osobito kad ga ja čuvam. Kao da se boji da će mimo njega proći nešto jako važno dok bude spavao pa neće biti informiran.

Što voli moj radni stol i moje “igračke”, naročito geometrijski pribor i pernicu!

Jednom je ušao u moju Čitanku i nezadovoljan Krilićevim tekstom “Zašto mene svi odgajaju” poderao tekst i Krilića zajedno, jasno dajući do znanja da on nije za Krilićev način odgajanja batinom.

Ma volim ja to čupavo klupko unatoč svim njegovim “podvalama”. Samo on zna najtoplije zaiskriti svojim plavim špekulicama i zagrliti svoju seku i sretna sam što ga imam, što nam ga je Bog dao.

Samanta Kovačević, VI.r.
OŠ “Garešnica”, Garešnica
Voditeljica: Mara Borovac

Dragi Bože!

Pišem Ti ovo pismo jer Ti želim mnogo toga reći, a kad uvečer molim, zaspim.

Neki dan smo bili u Kauflandu (trgovački centar). Moj brat Tin, Lucija, Mama i ja. Ne volim dućane. Kad uđeš, teško je izaći. Privlače te mnoge stvari, na kraju tamo provedeš cijeli dan.

Kupili smo više no što smo planirali, privukle su nas brojne šarene etikete. Baš kao i u svakom većem dućanu, Mali se sretan vozikao unaokolo. Nekim čudom nisam dobila previše prijetećih i zlovoljnih pogleda od nerazumnih i nervoznih ljudi kojima se Tin zamjerio slučajno se okrznuvši o njih kolicima (mome je bratu 7 godina). Zato me na povratku dočekao cirkus.

Naš je automobil bio posljednji u nizu od njih deset-petnaest, jer, znaš, moraju se bogate face parkirati čim bliže ulazu (da ne bi slučajno prošetale!), iako su ta parkirna mjesta jasno označena prepoznatljivim simbolom. Za razliku od ostalih, prvi je automobil bio dotrajavao i prljav, što se kasnije ispostavilo kao manje važno. Bilo ih je četvero-petero. On, vjerojatno otac, i djeca. Najmlađe dijete (djevojčica je vjerojatno tek prohodala) stajalo je sa strane dok su ostali nosili vreće pune plastičnih boca. (Zauzeti prvo parkirno mjesto namijenjeno invalidima kako bi se unovčio otpad!?) Kad je Otac primijetio da ništa ne radi, počeo je na nju vikati kao zvijer, vrijedati je, psovati i pljuvati. A ona? Kao kamen. Zatim se okrenuo kao da će otići, napravio nekoliko koraka, naglo se okrenuo i svom snagom (i cijelom svojom ogromnom nogom!) udario to sićušno bespomoćno dijete.

Čula sam kako udarac odzvanja. Osjetila sam ga... Srce mi je sve brže tuklo. Panično sam razmišljala što učiniti. Da mu pridem i predstavim se kao socijalna radnica? Što bi time postigla?! Zamisli, čovjek je to učinio na javnome mjestu, pred ljudima, bez imalo srama! Bez imalo poštovanja prema ljudskome tijelu i životu! I NITKO nije reagirao...

A znaš li što je učinila djevojčica?! Ništa. Nije učinila ništa. Samo je mirno stajala. Kao da nema osjećaje. Već vidim kako će ona svoju djecu tući... Oh, u kakvom mi to svijetu živimo!

Na svu sreću, Mama je brzo provezla Tina tako da nije gotovo ništa ni primijetio. Bio je zaokupljen nekim balonom što ga je dobio na izlazu. Ljudi ga vole, često mu prilaze i uvijek nešto daruju.

Ne pamtim mnogo o Tinu iz njegovih prvih dana.

Bila sam kod bake u Zagrebu kad je zazvonio njen starinski crni telefon. Nepoznati muški glas objasnio mi je da je Tin rođen oko jedanaest sati u danu.

No ponekad mi se čini kao da sam u trenutku njegova rođenja zapravo bila sa starijom sestrom Anom kod iste one bake, samo na moru.

U prvom razredu prišla mi je jedna vrlo ugledna djelatnica Škole. Dala mi je do znanja da je čula za Tina te me upitala gdje živi. Zbunjena, razmišljala sam o odgovoru. Onda je žena samouvjereno (kao i uvijek) nastavila: "Da. Živi li s vama ili u ustanovi?" Pitala je to tako hladnokrvno. Kako je uopće i mogla pomisliti da bismo mi tek rođenog brata odbacili i zaključali u nekakav dom samo zato što ima cerebralnu paralizu?!

Tih nekoliko trenutaka vjerojatno neću nikada zaboraviti. To je bilo nešto najgluplje i najbezosjećajnije što me u djetinjstvu pitala odrasla osoba.

Trebala bih joj oprostiti, ipak smo svi, na koncu konca, samo djeca.

Danas naše Dijete pohada prvi razred osnovne škole. Pripreme, planovi i prilagodbe za upis trajale su jako dugo. Dok je još išao u vrtić, Mama je poduzimala sve što se moglo poduzeti da ga upišemo u regularnu školu. Sve to zapravo i nije bilo jako teško postići jer smo otpočetak znali što želimo i koji su nam ciljevi. Ključ svega bila je vjera. Vjerovali smo da će se sve zbiti kako smo zamislili. Da postoje "obični" ljudi koji će znati kako

voditi Tina kroz školovanje. Vjerovali smo kako postoji i pravi učitelj za njega (koji je prvenstveno čovjek, a onda tek stručnjak!) Vjerovali smo da će biti prihvaćen od djece i da će sve kvalitete Škole biti usmjerene njemu u korist.

I evo što smo dobili: vrsnog učitelja, odličnu asistenticu, sjajnu defektologinju, dobrodušne ročnike, iznimnu djecu u razredu (koja Tina vole od prvog dana!) i mnogo drugih dobrih ljudi.

Jedan dan je u školi Tin izjavio da i on želi kao ostala djeca izaći iz razreda sa školskom torbom na leđima. I stavili su mu torbu na leđa. Asistentica ju je pridržavala, a učitelj mu je pomogao da hoda i izađe iz razreda. Zamisli tu atmosferu! Prostor nabijen emocijama, glasna podrška prijatelja... fenomenalno! Čast mi je poznavati jednu takvu novu i modernu generaciju prvašića za koju sam uvjerena da će postati kvalitetni, poštenu i dobri ljudi.

Uviđam da su mnogi moji prijatelji zapravo Tinovi prijatelji. Imamo iza sebe odličnu ekipu stručnjaka i ljudi koji već duže vrijeme rade s nama. Tko bi rekao da se preko mlađeg brata mogu upoznati toliko zanimljivi ljudi. Mnogi od njih su mi jako dragi. Naravno, imam i prijatelje koje sam sama stekla; neki od njih su moji vršnjaci, a neki su mi učitelji (na ovaj ili onaj način). I zahvalna sam Ti na tome!

Vjera nas je dovela do cilja. Međutim, to ne znači da nismo imali poteškoća. Jednom davno doživjeli smo jedno jako neugodno iskustvo.

Tin je tada bio uključen u program jedne ustanove koji mu je trebao pomoći, omogućiti mu da napreduje. Mama ga je tako jednog dana (vođena intuicijom) zatekla izoliranoga od svijeta, samoga u kutu prostorije, s pjenom na ustima od pretrpljenog šoka.

Budimo iskreni, takav je doista današnji sustav: nitko ne brine ni o kome.

A i sve te udruge što postoje da pomognu Tinu i njemu sličnima interes nalaze velikim dijelom zapravo u novcu! Da ne spominjem preskupa invalidska pomagala (nije mi jasno što to na Tinovim kolicima vrijedi 14.000 kuna!?). Novac, uvijek samo novac.

Znaš li da neki ljudi smatraju djecu poput Tina anđelima? Slažem se s time – u potpunosti.

Stoga su žaljenja vrijedni oni koji ih zbog predrasuda izbjegavaju i smatraju manje vrijednima. (Što ćeš, ne mogu svi razumjeti Tvoje poruke!)

Međutim, prije no što donesemo brzoplete zaključke, morali bismo se staviti u poziciju drugoga. Jednoga dana i sami ćemo ostarjeti, naše tijelo bit će slabo i izmučeno. Hodat ćemo “mic po mic” i biti sretni što se uopće krećemo. Hoćemo li tada i sebe smatrati manje vrijednima?! Naravno da nećemo! Zahtijevati ćemo da nas okolina prihvaća kao i onda kad smo bili mladi.

S jedne strane cijenimo svoje onemoćalo tijelo, a s druge bez razmišljanja omalovažavamo mlado, željno života. Sjećaš li se one nesretne djevojčice s početka pisma?

Trebali bismo prihvaćati ljude onakvima kakvi jesu. Svatko od nas ima svoje ciljeve i svoje uspjehe: nekome je koraknuti želja, a nekome puka svakodnevnica. Svi mi koji radimo i živimo s Tinom, posebno moja Mama (a i on sam!), živi smo dokaz da se u životu može postići sve čemu se teži.

Nadahnuti ovako genijalnim djetetom, morat ću ipak dovršiti svoje pismo jer bi se moglo oduljiti, i tko zna bi li ga onda ikad našao vremena pročitati...

U nadi da ćeš me se sjetiti,
Tvoja Maja

Maja Marin, VIII. r.

OŠ “Vugrovec-Kašina”, Kašina
Voditeljica: Katarina Zbiljski

Volim svoju obitelj

Ja nemam baš pravu, veliku i potpunu obitelj. Nekad sam je imala. Braća su starija od mene i već imaju svoje obitelji. Mama mi je umrla. Moju obitelj činimo otac i ja. Sada imam petnaest godina.

Živim s ocem i on mi je jedina obitelj. Brine za mene, ali i ja za njega. Puno radi da bi zaradio kruh i za moje potrebe. Mnogo ga volim. Često mi priča o majci i mojim nestašlucima u ranoj mladosti. Pripovijeda mi kako sam bila živahna, kako se nisam dala češljati, ni kupati... priča mi o mjestima na koja smo zajedno odlazili, prvi put kod liječnika i zubara...

Sada, kad sam narasla u djevojku, brinem za svoju jedinu obitelj: oca. Od trinaeste godine sama kuham, perem, peglam, cijepam drva za ogrjev... u naselju nema mjesta za vrt, iako volim miris cvijeća i svježeg povrća.

Mnoga djeca i učenici s kojima dijelim školske zadatke i ne slute kako mi je. Kako leđa bole kad cijelo popodne udaram sjekirom – da zimi lakše učim u tiješnoj, ali toploj sobici. Zavidim im. Ali samo ponekad.

Ne bih ni za što mijenjala svoje mjesto ni sa kim. Nije mi teško ustajati rano, obavljati poslove koje drugi ni vidjeli nisu, jer to radim da pomognem ocu.

Iako moja obitelj nije velika i potpuna, ona je moja. Moj tata i ja.

Katica Bogdan, VI. r.

OŠ dr. Ivana Novaka Macinec, Macinec

Voditeljica: Ida Somi

I Vedran se razvedri

U predvorjima sna i jave, izmjenama godišnjih doba, kućama raskošnim i siromašnim, prolaze i odlaze djetinjstva.

U vlakovima života voze se milijuni djevojčica i dječaka, bezbroj obitelji sa svojim životnim pričama, svojim sumracima i svitanjima.

I tako je jednog dana zajedno s jesenjim maglama, vlak života u moje selo dovezao Vedrana. S koje je polazne postaje krenuo i kada se iskrcao i u polusrušeni kućerak na kraju sela nastanio, nitko nije točno znao. Samo se odjednom pojavio na našem igralištu. U zelenim zakrpanim hlačama i poderanim cipelama, u majici ni dugih ni kratkih rukava podsjetio me na šegrtu Hlapića. Kosa mu je bila razbarušena kao da mu je pala petarda na glavu, lice ozbiljno kao u nekog starca, a pogled uplašen i izgubljen.

Krugovalke (kako nazivamo naše seoske tračibabe) su vrlo brzo otkrile i konstatirale da je njegova mama “alapača” koja ima zatvorena usta samo kada pije vodu i da živi nevjenčano s jednom lijenčinom i bitangom. Mjesni odbor je ipak nešto petljario oko skupljanja odjeće i hrane za novodošlu obitelj kako ne bi bili gladni, bos i goli i krali po selu.

Na početku školske godine našla sam se s Vedranom u istom razredu. Naravno, svi smo stigli s novim torbama, novim tenisicama, novim knjigama u najsajnijim omotnicama, kriomice (da ne vide učitelji) najnovijim mobitelima, a on – u tuđim iznošenim tenisicama, ispranoj staroj majci, sa starom torbom i starim knjigama. I dok su pljuštale hvale i samo hvale o provedenim ljetnim praznicima u jadranskim gradovima, doživljajima stvarnim i izmišljenim, krajičkom oka ugledah osamljeno stablo nasred svijeta – Vedrana.

Ima nešto prokleta u ljudima i od svojeg obilja i samoljublja ne vide ili ne žele vidjeti nesreće i tuge osamljenih, izgubljenih...

U autobusu (putujemo u matičnu školu) sjela sam pored Vedrana na zaprepaštenje svih učenika putnika. Osjećala sam da mu je neugodno i sav se uvukao u svoju preveliku majicu kao preplašena ptica kada se skriva u lišće.

- I kako ti se sviđa u našoj školi?
- Dobro.
- S koliko si završio sedmi razred?
- S četiri.
- Tata i mama su ti sigurno bili jako sretni?
- Nemam tatu, živim s mamom i očuhom.
- A gdje ti je tata?

- Nemam ga.
- Tata ti je umro?
- Nije. Nemam ga.
- Ostavio te.
- Nije. Nemam g.a
- Pa svi imaju tatu.
- E, a ja ga nemam.

Kasnije mi je ispričao da ne zna tko mu je tata i da mu mama to nikada nije rekla, a tako bi želio upoznati svoga pravoga oca. Jednom je na licu imao veliku masnicu i povjerio mi da je očuh grub prema njemu, ali da ga ne tuče previše. Ne shvaćam što za njega znači to “previše”, ali znam da ga nitko ne štiti i da je sam i nesretan.

Za Valentinovo mi je nacrtao ružu i napisao: “Ti si moja jedina radost.” Rasplakala sam se.

Kupila sam mu za rođendan maloga medu. Bio je jako sretan.

Od tada, kada se god sretnemo Vedran se razvedri. I ja sam vedra kada ugledam Vedrana.

Kako je ljudima malo potrebno za istinsku sreću.

Lidija Dražić, VIII. r.

OŠ Slavka Kolara, Hercegovac

Voditelj: Stjepan Banas

Moja daleka oaza

Da krv nije voda, osvjedočio sam se više puta u svom životu. Čudni su bili putevi moje obitelji. Rođen sam u Jordanu, u svojoj drugoj domovini. Budući da su moji roditelji studirali u Sloveniji, moj materinji jezik bio je arapska mješavina slovenskog jezika.

Moje prve uspomene vezane su uz Jordan i mnogobrojnu obitelj koju imam tamo. Imam cijelu malu vojsku bratića i sestrični. Nećete vjerovati, ima ih preko osamdeset. Budući da je najmlađi stric još neoženjen, očekujemo da će se broj bratića još povećati.

U toj vojsci mališana ja sam imao poseban status, a to sam znao dobro koristiti. Bio sam bakin miljenik i uživao u njezinoj zaštiti. Moj je djed bio utjecajan i poštovan čovjek. Njegovo se mišljenje u kraju gdje smo živjeli jako cijenilo. Zvali su ga “otac zlata” jer je bio vrlo bogat. Baka kaže da sam mu ja po svom karakteru i temperamentu vrlo sličan.

Moj otac Mohamed najstarije je muško dijete u obitelji. Prije njega rodile su se moje dvije tete, Mjeser i Jusra. Nakon rođenja moga oca moju baku više ne zovu njenim imenom jer bi to bila velika uvreda za nju, nju zovu “um Mohamed” ili mama Mohamedova. U Jordanu imam još pet stričeva i sedam teta. Svi moji stričevi imaju završene fakultete. Ahmed i Omar su profesori, ali geodeti, Sliman završava doktorat iz fizike i matematike, a Ibrahim radi na bakinoj plantaži. Iako su sve moje tete također završile fakultete, zaposlene su samo Mona i Jusra. Obje rade u školi, Mona kao učiteljica, a Jusra je ravnateljica osnovne škole. Vjerojatno sam svoje “matematičke i šahovske” gene, osim od svojih roditelja, pokupio i od svojih rodaka.

Prije deset godina moji su roditelji donijeli sudbonosnu odluku. Iz moje oaze, u kojoj sam se osjećao tako sigurno i spokojno, preselili smo se u Goričan, rodno selo moje majke Nade.

Naše egzotično orijentalno prezime mojim je roditeljima, inače fakultetski obrazovanim ljudima, bilo kamen spoticanja u traženju posla. U početku nam je bilo jako teško. Seoska sredina jako nas je teško prihvaćala. Kao petogodišnjak i sam sam više puta osjetio teško breme svog prezimena i porijekla na koje sam bio toliko ponosan. Ovdje sam se puno puta osjećao kao sićušna mala kap. Mnogi su me izbjegavali i sumnjičavo gledali.

“Makni se od moje djece, Arape! Zašto si uopće došao u Goričan?” govorili su mi neki roditelji s čijom sam se djecom htio igrati. U to smo vrijeme živjeli kod mog djeda. Najteže mi je bilo kad mi je i on rekao: “Ovdje nisi poželjan.” U Jordanu nije tako. Ljudi isijavaju nekom toplinom koja se osjeti na svakom koraku. Svatko ima nešto, a svi imaju sve. To što imaju, dijele s drugima i više su međusobno povezani.

S vremenom me većina mojih vršnjaka prihvatila takvog kakav jesam. Njima uvijek rado u svemu pomažem. Oni koji me ne žele prihvatiti,

na njih se i ne obazirem. Neke je predrasude u ovoj sredini jako teško mijenjati.

Moj Jordan bio je miljama i godinama udaljen od mene, ali njegove slike živo su plamtjele u meni kao sunce nad pustinjom. Uvijek je bio negdje u mojim mislima, kao fatamorgana u pustinji. Željno sam iščekivao povratak u svoju daleku oazu...

Želja mi se ostvarila. Prošle sam godine zajedno sa svojim roditeljima i braćom opet posjetio Jordan. Slike su ponovno zasjale još ljepšim sjajem. Jedva sam čekao da izljubim svoju baku. Dočekali su nas svi naši rodaci.

Dani u Jordanu preletjeli su kao san. Baka mi je pričala mnogo o obiteljskoj prošlosti jer sada kao petnaestogodišnjak mnoge stvari mogu bolje razumjeti.

Moja baka živi na samom sjeveru, u gradu Shorehu blizu granice s Izraelom. Tim su povijesnim gradićem nekad prolazile karavane. Kažu da je tim krajem prolazio i Isus Krist. Tamo je dolina rijeke Jordan, pravi pustinjski raj u kojem cijele godine uspijeva voće i povrće. Dok smo šetali, moj je tata brao različite trave koje su jestive i ljekovite. Mi smo ga u čudu pitali: "Zar je i to jestivo?"

Najljepši izlet bio mi je odlazak na Mrtvo more. Kako je slatko bilo osjećati miris soli u zraku, a ja sam lebdio u tom plavetnilu. Zaista nisam u životu vidio plavetniju plavu boju. Ponio sam kući bocu morske vode i kamenje s morskog dna. A onda je došlo vrijeme povratka...

Još uvijek sređujem utiske s putovanja. Slike su još vrlo žive. Dovoljno je da zatvorim oči i već osjećam pod nogama vrelinu pustinjskog pijeska, pustinjski vjetar mrsi mi kosu, miris soli uvlači mi se u nozdrve. Lebdim...

I sretan sam...

Ne znam koju domovinu volim više. Možda Jordan koji volim onoliko koliko ima zrna pijeska u pustinji. Ili možda Hrvatsku koju volim koliko ima kapi u moru. Osjećam se neizmjereno bogat, moćan kao slap.

Tareq Al-Mufleh, VIII.r.

OŠ "Goričan", Goričan

Voditeljica: Snježana Granatir

Vjetar u leđa

Baš je nekako započelo drugo polugodište sedmog razreda. Tmurna jutra i hladni zimski dani još su mi više kvarili raspoloženje, iako sam se i bez toga već neko vrijeme osjećala kao da me pregazio vlak. Bila sam štrkljasta, a sada se iz aviona vidjelo kako iz dana u dan postajem sve mršavija. Za dva tjedna isparilo mi je sedam kilograma. Zabrinuti roditelji mislili su da je sve u mojoj glavi i da želim izgledati kao manekenke. Da ih smirim, jela sam sve više, ali kao da sam ubacivala hranu u vreću bez dna. Nakon tri tjedna mamu je uhvatila panika.

– Idemo liječnici! – rekla je glasom koji nije trpio prigovora.

– Cure, cure, što sve ne radite zbog mode – mrmljala je liječnica dok je pisala recept za nekakav čokoladni napitak.

– To će te natjerat da puno papaš pa će onda sve bit u redu! – zaključila je liječnica posebno naglašavajući riječ “papaš”.

Nalijevala sam se napitkom, jela i mršavjela. Mama me kritički promatrala, a onda je, jednog petka nakon vaganja, sva izvan sebe rekla: – Moramo opet liječnici!

Zatražila ju je uputnicu za pregled kompletne krvne slike. Budući da sam zadnjih dana jedva hodala i sve mi je bilo teško, bez riječi sam pristala obaviti i tu torturu.

– Neka mi izvade zadnju kap krvi! – gundala sam dok je sestra punila desetu ili jedanaestu epruvetu mojom krvcom. Iskreno bih se iznenadila da mi venama još nešto teče.

Cijelo dopodne bile smo osuđene provesti u ambulanti i čekati nalaze. Da ubijem vrijeme, čitala sam novi OK u kojem je, kao za inat, bio članak o glumici Lindsay Lohan koja je zbog poremećaja u prehrani završila u bolnici. U glavi mi je bubnjalo: anoreksija...bulimija...bolnica..., ali kad sam ugledala sestru s nalazima, bila sam presretna misleći kako je sve gotovo i uskoro ćemo poći kući. Mama je nervozno uzela papirić. Jedan pogled na njega bio je dovoljan da problijedi kao sir i vrhnje na bijelom tanjuru.

– Što ti je, mama, jesi li dobro? – upitala sam preplašeno.

Bez riječi me primila za ruku i povelu u ordinaciju.

– Majko sveta! Isuse! Ovo je loše! – dočekala nas je doktorica.
– Hoće li i meni netko reći što se događa? – upitala sam drsko, ali glas mi je zadrhtao.

Šutjele su obje, a onda se liječnica pribrala i rekla:

– Imate auto? Odvezite je hitno u bolnicu Rebro. Na četvrti odjel.

Mama me zagrlila:

– Slušaj me, dušo! Moramo u bolnicu. Imaš visoki šećer. Možda ćeš morati ostati neko vrijeme u bolnici, ali ne brini, sve će biti u redu... – pokušala me ohrabriti, ali suza izdajica skotrljala joj se niz obraz. Blago rečeno, bila sam zbunjena: Bolnica?! Šećer?!

To mi se sve skupa nimalo ne sviđa.

Za dvadeset minuta bila sam u bolnici. Kao hipnotizirana, radila sam sve što su mi govorili, čak i onda kad su me smjestili u sobu s Anom, mojom vršnjakinjom koja je stigla u bolnicu deset minuta prije mene jer se u školi onesvijestila.

– Zdravo, cure! – u sobu je ušao visok čovjek pružajući nam ruku.

– Ja sam vaš liječnik. Ovdje ste jer smo ustanovili da imate šećernu bolest. Ona će vam trajati zauvijek, ali... inzulin... injekcije... Vidimo se poslije, držite se!

Nakon liječnikovih riječi u sobu se zavukla sablasna tišina koju su prekidali samo jecaji Anine i moje mame.

Sada barem znam zašto sam u bolnici, ali nisam shvatila kakvu to bolest imam i zašto sam se razboljela. Iako su mama i tata stalno bili uza me, nisam ih puno zapitkivala jer su bili u šoku, baš kao i ja, budući da su me svaka dva sata pikali i mjerili mi šećer koji je bio visok do neba. Čula sam sestru kako šapće: Još uvijek 16, a trebao bi biti...

Pokrila sam se pokrivačem preko glave da ne čujem mamu kako plače...

Svi dani provedeni u bolnici bili su mi jednako dugi dok su me učili što smijem jesti, a što ne, kako ću sniziti šećer, kako dozirati inzulin... kako preživjeti... Odlučila sam:

– Neću se sažalijevati. Borit ću se!

Prijatelji su me hrabрили SMS porukama dok sam donosila sudbonosne

odluke: Nema više sladoleda, kolača, ni bombona! Zbogom, čokoladice!
Bay, bay, Coca – Cola!...

Ipak, proplakala sam cijeli četvrtak jer mi je sutra rođendan koji ću morati provesti u bolnici.

U petak otvorila sam oči natečene od plakanja. Već u osam sati počele su mi stizati SMS poruke s puno lijepih želja, prijateljskih savjeta i riječi ohrabrenja. Onda su me poklonima obasuli mama, tata, bake i djed. Popodne su me iznenadile cure iz razreda s razrednicom. Donijele su mi medvjedića, fotografiju našeg razreda i čestitku na koju su se svi potpisali. Dok sam ih grlila, rasplakala sam se od sreće. Nakon cura posjetili su me i neki dečki iz razreda i poklonili mi patka kojeg sam objesila na lampu. Patak je uz pomoć opruge “letio” po sobi, a mi smo se glasali kao patkice i valjali od smijeha.

Kad su svi otišli, razmišljala sam kako su mi rođendan u bolnici učinili posebnim. Te večeri zaspala sam prvi put s osmijehom na licu...

Sutradan, sestra me obavijestila da ću za dva dana polagati ispit o svemu što sam naučila o svojoj bolesti. Ako ga ne položim, produžit će mi boravak u bolnici.

– A, ne! Sve ću naučiti! Bez šalabahtera! Idem doma!!!

Nedostajala mi je moja soba, fotografije, poster, veliki Dinamov kalendar iznad kreveta...

Već sam zaboravila kao miriše moja soba, kako zastori pobjegnu kroz prozor kad ne zatvorim vrata...

– To! – uzviknula sam radosno nakon položenog ispita i požurila spakirati stvari da se netko ne predomisli.

– Idemo, idemo! – nestrpljivo sam požurivala roditelje dok su se pozdravljali s liječnikom i sestrama.

Nakon četrnaest dugih dana vraća se kući ona stara Iva, ali ipak drugačija. Deblja sam (čak pet kilograma!!!) i odgovornija.

– Kako je lijepo ponovo biti doma! – rekla sam milujući pogledom svoju sobu.

– Sad još samo želim posjetiti prijatelje u školi – dodala sam molećivo.

Iako se nećkala nekoliko trenutaka, mamu nije bilo teško nagovoriti da me odveze u školu.

Prijatelje sam zatekla na odmoru. Čim su me ugledali, svi su odmah dotrčali do mene.

Prvo zagrljaji, a onda pljusak pitanja:

– Kako si? Super što si se vratila! Ostaješ malo u školi? Kad ćemo na Dinamovu tekmu?

Bila sam zbunjena i beskrajno sretna što ih sve vidim na okupu. Htjela sam im se zahvaliti:

– Iako mi je u početku bilo jako teško – započela sam ozbiljno – s vremenom sam se priviknula na novi način života jer sam morala. I vi ste mi u tome puno pomogli...Kad mi je bilo najteže...

– Mi smo ti bili vjetar u leđa! – dobaci Ivan i zagrlji me.

Nasmijali su se. Smijala sam se i ja osjećajući olakšanje.

Polako se moj život vraća u kolotečinu, kako to zna reći baka. Svi su puni razumijevanja i pomažu mi. Ponekad s dečkima na tjelesnom igram nogomet i košarku, s Dorom se rolam, s Mateom prošćem prije engleskog, s tatom trčim po Bundeku, vozim bicikl, a šećer mi raste i pada, pada i raste...

Bez obzira na sve, život teče dalje i ja mu se istinski radujem.

Iva Pavlović, VII.r.

OŠ Većeslava Holjevca, Zagreb

Voditeljica: Nada Jacmenović

Kad se mama razboli

Život uzimamo, “zdravo za gotovo”. Svaki dan s istom kolotečinom. Ustajanje, škola, učenje, roditelji...

Tijekom dana roditelje ne vidim jer su na radnom mjestu, s bakom se svađam, učitelji me živciraju, a bez prijatelja ne mogu zamisliti dan. U mojem životu je sve stavljeno na svoje mjesto. Usprkos svemu, moram priznati, da ne bih mogla bez škole jer bih se “ubila od dosade”. Škola je ono što me tjera da nešto činim sama sa sobom, da imam svoj svijet.

Jednu večer sve se promijeni.

Vrativši se iz poslijepodnevnne smjene, nadoh kod kuće zabrinute roditelje.

Pomislih: “Nije prvi put, ionako se sve vrti oko njihovog posla.” Uz leteći pozdrav, projurih u svoju sobu. Ovaj put nitko nije pitao što ima novo u školi pa se ja obradovah kako će me ostaviti na miru. Čula sam razgovor.

Mama je davala upute tati i pisala porukice te ih lijepila na frižider, a tata je tu i tamo nešto rekao. Bilo mi je čudno jer je moj otac inače glasan.

Upristojila sam svoje velevažno jastvo pa se spustih u kuhinju da se pobrinem za svoj želudac, ali i da vidim zašto moji ne viču kao svaku večer. Dočekali su me kao obično s pusama, a meni odmah pogled padne na dvije spakirane torbe. Hitro se okrenem prema mami i iznenada primijetih nekoliko oštrih bora na čelu i oko očiju, učini mi se starom.

Protrnula sam.

Mama je osjetila da sam se “zbedirala” i povuče me k sebi. Rekla je: “Sutra idem u bolnicu na nekoliko dana, moram na operaciju, nije ništa strašno. Velika si, tata, ti i brat nekako ćete se snaći. Ostavila sam sve, a baka će doći svaki dan pomoći.”

Moram reći da je iz maminih usta izašlo sve vrlo jednostavno pa se nisam stigla uplašiti. Tata je izgledao zabrinut, ali miran, brat, ionako ništa ne razumije jer mu hormoni divljaju i sav je zaokupljen sam sa sobom.

Ovo se meni ne sviđa.

Poslušala sam strpljivo još par maminih savjeta i odjurila u svoju sobu da svoje prijateljice obavijestim kako moja mama sutra ide u bolnicu.

Kada sam svima sve ispričala, od srca sam se rasplakala i zaspala.

Ujutro je tata odvezao mamu u bolnicu i otišao na posao. Ručak smo imali skuhan, brat i ja smo ručali i ako svaki dan otišli u školu.

Tata je poslije posla posjetio mamu, a zatim smo večer proveli u tišini.

Nitko nije ništa govorio, ali se vidjelo da smo zabrinuti kako će mama podnijeti operaciju. Nije mi se učilo, slušalo glazbu, računalo nisam uključila, a nisam se mogla koncentrirat na “Milijunaša”, čak mi je i “moj Tarik” išao na živce.

Nazvala sam mamu mobitelom, malo s njom razgovarala, obećala da će sve biti dobro, da mi nedostaje i da što prije dođe kući jer mi je grozna ova tišina. Umjesto da ja tješim mamu, mama je tješila mene i tako zasпах.

Sutradan je tata javio kući da je mama dobro podnijela operaciju i da se oporavlja. Odahnula sam, iako sam prvo pomislila na Boga da pomogne mami. Brat nije htio ići po kruh pa smo javili baki da ga usput kupi. Baka se pojavila oko 11 sati i odlučila nam nešto skuhati. Pri tome je stalno nešto mrmljala, tražila i ljutila se. Pitala je mene: gdje stoji ovo, gdje ono, nije mogla naći brašno. Htjela je pohati meso. Nazvala sam mamu. Uplašio me mamin tihi glas, ali baka je tražila brašno... Mama je tiho objašnjavala i tješila mene da je sve dobro. Razgovor me uznemirio, a bakin ručak još više. Pomislih: "Što će se tata radovati kada vidi kuhinju!" Spremih se i izguram brata u školu, njemu se nije dalo ići jer je pisao test iz prirode. Nisam ništa posebno radila u školi, niti sam slušala što učitelji govore pa mogu reći: "Jalov dan za mene." Dovukoh se kući.

Tata je prao kuhinju jer je sva bila masna od bakinog kuhanja i rekao da sutradan poslije posla idemo svi u bolnicu.

Veselju nije bilo kraja, jer na kraju krajeva, bit ćemo samo tri sata u školi i tata dolazi po nas, i vodi nas u posjet mami. Opet sam nazvala prijateljice i pohvalila se da ću sutra umjesto šest sati biti samo tri sata u školi.

Sutradan je tata došao po mene i brata u pola pet.

Moram priznat da mrzim bolnicu, mrzim liječnike i imam osjećaj da je sve to zatvor u kojem trpiš bol. Mamu smo našli blijeđu i nekako izmučenu, kao da je "deset godina starija" za ova dva dana. Tiho je govorila, a oči su joj blistale. Umjesto da pitamo kako je, mi smo ogovali baku i njezino kuhanje, tata nije pronašao porukice koje je mama zalijepila na frižider, baka je sve to poskidala jer joj je to "bedasto". Svi smo dovoljno odrasli i trebali bi se znati brinuti za sebe. Mama je zamolila tatu da joj sutra donese čistu spavaćicu i još ručnika jer nije dovoljno ponijela. Izljubili smo mamu i otišli. Moj tata nije izgledao kao tata nego kao moj uplašeni i nesretni brat.

Navečer je tata odlučio ispeglati majčinu spavaćicu, iako sam se ja, “za čudo” ponudila. Promatrala sam tatu kako se muči i bilo mi žao. Cijeli sat je radio vrlo nespretno i moram reći nije bilo baš dobro.

Sutradan smo brat i ja odustali od škole. Ja sam pisala test iz matematike, a nisam ništa vježbala, a brat nije ništa učio jer već tri dana nije ni otvorio torbu pa ni ne zna što ima za zadaću. Ostali smo igrati igrice na računalu.

Mamu nismo puno s tim opterećivali, ali smo o svom “pothvatu” uvjerljivo, obavijestili tatu koji je pristao da smo kod kuće. I sam je uznemiren i smotan da mu se nije svađalo s nama. Baka se jako bunila kada nas je zatekla u kući, držala je prodike o današnjoj djeci, mrmljala, zbrljala ručak i otišla kući. Tata je išao sam u bolnicu jer je procijenio da bi se mama mogla zbog nas uzrujati.

Mama je ostala u bolnici deset dana. Hvala Bogu, sve je dobro prošlo što se tiče maminog zdravlja, ali mi smo za tih deset dana okrenuli život naopačke. Ništa nije išlo od ruke. Ocjene su u školi pale, tata je uzeo godišnji da pomogne mami, a mi smo morali “zagrijati stolicu” da bismo popravili ocjene koje smo zaradili na račun maminog izbivanja i nedostatka njezine kontrole.

Čim se vratila kući i tata je postao, opet tata, pa smo brat i ja provodili vrijeme sa svojim knjigama i marljivo se primili školskih obveza. Trebalo je popraviti što smo propustili.

Ne želim da moja mama ikada više ide u bolnicu jer sve je naopako kada je mama bolesna.

Monika Talan, VII. r.

OŠ “Medvedgrad”, Zagreb

Voditeljica: Zlata Strunje

Srela sam zimu

Susrela sam zimu
Bijelu i hladnu.
Zima je posvuda
I na ljuljački
I ispod hrasta i na
Gumi ispod auta.
Samo nema je
Nikad u zagrljaju
Maminom.

Viviana Mataia, IV. r.

OŠ "Belvedere", Rijeka
Voditeljica: Branka Galjanić

Stiha...

Moja je mama
tak stiha delala,
tak stiha bila
dok su jena deca
senje senjala.

Veter je vuni
baš stiha bil,
po noći je k deci
ličeko skrila.

I mali mujcek
stiha se
koli zdelice šmuljal,
da ga imamo radi
neje sumnjaj.

Jedino se zdaleč
čul jeden zvuk...
Baka mu je zašepetala:
“Stiha bodi,
stiha bodi, čuk,
kaj ne znaš
da je zaspal
moj malečki vnuk?”

Helena Lacko, VI. r.

OŠ “Trnovec”, Trnovec Bartolovečki
Voditeljica: Nevenka Stanojević Zorko

Ljube moja, đe si ti meni?

“Ljube moja, đe si ti meni?” riječi su kojima mene moja none dočekuje, a u kojima se krije blagoslov njezine ljubavi. Alevana je u Konavlima pa je cijeloga života sačuvala sklad i ozbiljnost tog podneblja, te se odmah požuri, da se ja ne bi opustila od tolike ljubavi, narediti mi: “Spremi taj ruksak, operi ruke, izuj crevje i dodi na objed”. Ja jedva dočekam ući u komin gdje me osvoji prekrasan vonj lovorike, ruzmarina, lavande, aleksandrina, lemona u košiću pored funjestre, ali i radost noninog osmijeha. Volim vidati taj ljubavlju blagoslovljen osmijeh.

Moja none vam je, što bi moj ded često znao rijet, “mustra i po”. Redovito ide na svaki koncerat u Gradu, a dok ja vježbam violinu često mi iz komina zna dobaciti: “Ne vaja ti to, ajde ponovno.” Nas dvije super se družimo, naročito ljeti. Gust nam je điravat Stradunom i kunduroavat uz delate ili paste iz Cele. A da je samo vidite kad je “golub blagoslovi“!?

Famoze su subote i nedelje koje provodim s njom. U moje none dzorom uvijek vonjaju freška pogača i džem od kaiša. Nakon doručka uvijek podemo razventat njezinu kamaru. A da vidite tu kamaru! U njoj antiki namještaj, dvije velike postelje s dva komončina. Ne noninom komočinu su ofićica, inkunica i kraljež. Pereko postelja prostire se rekamani lincul

i iste takve tundele na kušinima. Iznad postelja na sjajnom bijelom zidu Sveti Ante i Sveta Obitelj. U kantunu ponosno prkosi stoljetni buro s velikim škrabicama i blještavim zrcalom poviše njega. Ja uvijek širom rastvorim funjestre s kojih se najljepše vidi njezin đardin.

U dardinu moja none provodi najviše vremena. Gusta ispod velike boumvile i u vonju ruzmarina. S puno pacience njeguje raznobojne čerošpanje, narcise, jubice i miholjice. Ipak, najradije sjedne pod kriještvu. Dok sjedi zaštićena njezinom krošnjom voli biti sama. Svaki put kad uđe u dardin kao da se pomladi, a ja veselo skakućem za njom.

Noni je najveća briga povrće koje redovito prodava na Gundulićevoj u Gradu.

Pomažćem joj ubrat grančice žurke kako bi skitila prokule, kaulin, a ponekad i žućenicu u balice. Sve to na kraju ona uredno složi u sepete i košice.

Kad none spravi sve za placu ide na rozarije koje ne propušta ni jednu večer, a ja ostanem sama sladeći se njezinom kotonjatom i štrudelom od kriješava. Kad se vrati, sigurna sam da će za večeru spravit zelje pod ulje ili možda pastu s pomadorama.

Sutra je nedelja koju željno očekujem cijelu setemanu jedva čekajući da krenem ususret blagoslovu noninog osmijeha i dragih mi riječi: "Ljube moja, de si ti meni?"

Zavičajne riječi

de – gdje

none – baka

alevana – odgojena

crevje – cipele

objed – ručak

komin – kuhinja

vonj – miris

lovorika – lovor

aleksandrin – vrsta naranče, posebnog mirisa

lemun – limun

košić – košarica, pletena od pruća
funjestra – prozor
videt – vidjeti
ded – djed
rijet – reći
mustra i po – osoba posebnog karaktera
gust – uživanje
diravat – šetati se gore dolje
kundurovat – prepričavati tračeve
delato – sladoled
paste – kolači
Cele – poznata dubrovačka slastičarnica
famoze - izvrsne
dzora – svitanje
freška – svježa
pogača – kruh okruglog oblika
kaiš – marelica
razventat – prozračiti
kamara – spavaća soba
antiki – starinski
komonćin – noćni ormarić
ofičice – molitvenik
inkunica – slika sveca veličine za novčanik
kraliješ – krunica
rekamani – vezan rukom
tundela – jastuk
kušin – jastuk
buro – komoda
škrabice – ladice
dardin – vrt
bonguvila, čerošpanja, miholjice – vrste cvijeća karakteristične za dubrovačko
podneblje
kriješva – trešnja
žuka – brnistra
prokule, kaolin, žućenica – vrste povrća karakteristične za dubrovačko podneblje
balica – svezica povrća, oblikovana i zavezana likom ili brnistrom, uobičajeno za
dubrovačku tržnicu

skititi – skupiti, oblikovati
sepet – vrsta košare, pletena od pruća
spraviti – spremi
placa – tržnica
rozarija – večernja molitva
kotonjata – slatko od dunja
pasta – kolač
pomadore – rajčica
setemana – tjedan

Deša Jelaviš, VI. r.

OŠ “Lapad”, Dubrovnik

Voditeljica: Mirjana Kaznačić

Ulika

Kada se je nona rodila
Njena mat ju je posodila.
Med dve groti ju je klala
Kako bi se drito držala.
Z buro se je igrala,
Z dažljen toncala.
Na toware se peljala,
Va vreće stiskala.
Va toše se vrtela,
Va bačve zanemela.

Ilarija Milevoj, III.r.

OŠ “Ivo Lola Ribar”, Labin

Voditeljica: Vesna Brenčić

Sličica iz velegrada

Sunčani put bila je samo obična ulica. Unatoč svom blještavom nazivu, obrubljavalo ju je obično drveće i u crno obojene kante za smeće. Dok se sunce ogledavalo u prljavoj lokvi, jedan čovjek je tužno promatrao odbačene papiriće koje je vjetar nanio i zalijepio za rubove lokve. Trebalo ih je pokupiti, mislio je, ali je svejedno sjeo na klupu. Trebao je odmora. Gledao je djecu koja su se natjeravala po dvorištu preko puta. Cvrkutavi i grleni nisu mislili na budućnost. Kao ni on, nekad. A sad je ta budućnost tu i on može još jedino misliti na prošlost.

Tada nije zamišljao da će biti čistač ulica. Sanjao je o nekom boljem životu, a istovremeno nije radio ništa da bi to postigao. Nije volio učiti, nije se volio zamarati aritmetikom, geometrijom, fizikom... sve dok ga je vani mamio život. Kad je shvatio da je prestar za snove i da nešto treba učiniti, bilo je kasno za bilo što.

Kao mladić imao je mnogo prijatelja, no svi su se nekako razišli, obukli odijela, poženili... Nekadašnji derani postali su poslovni ljudi. A on – smetlar.

Ali nije on bio nezadovoljan zbog toga. Posao je posao i treba ga obaviti.

Smetali su mu pogledi ljudi i bivših prijatelja.

Ustao je i pokupio papiriće. Lijepili su se za metlu onako mokri i napola raspadnuti. Njegovu usamljenu dušu rastoči spoznaja da mu se život raspada na sličan način i da ništa osim pustih snova nije vječno.

Zapuhalo je. Vjetar, koji ga je i inače rado pratio, nije ga iznenadio. Izvukao je iz džepa vunenu kapu i nabio je duboko na glavu, preko ušiju.

Činilo mu se da već pola sata mete jedan te isti list. Vjetar ga je stalno iznova s njegove metle vraćao natrag na cestu. A on ga je uporno i dalje lovio dok se nije, na kraju, pretvorio u kašu nečega nejasnoga i nevidljivoga. Treba poplaćati račune, zamijeni on misao o listu i zatakne metlu za kolica.

Prve kapi kiše sručile su se iz ružnih oblaka koji su se već neko vrijeme skupljali iznad grada. Počela je padati i lagana izmaglica.

Gospođa koja je otvorila prozor da promotri nebo, pustila je prema

njegovu uhu blage taktove glazbe s radija i on nesvjesno prihvati zvižducati melodiju promičući pokraj plave table s natpisom Sunčani put.

Gospoda zatvori prozor. Taktovi zanjeme. Tek se iz daljine čulo tiho zviždukanje, a kiša je padala i padala sve jače po običnoj ulici, s običnim drvećem i crnim kantama za smeće...

Antonela Ćupić, VII. r.

OŠ grofa Janka Draškovića, Zagreb

Voditeljica: Tilda Rajić-Ergović

Kad sjećanja uminu...

Sve sretne obitelji sličje jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.

(L. N. Tolstoj)

Kroz prozor učionice pogled mi često odluta do kontejnera za smeće preko puta ceste. Velika limena kutija prepuna je svakojaka otpada. Što krije ta velika zelena kutija, mnogi ne znaju, ali ja i te kako dobro poznajem njezin sadržaj. Gotovo svakodnevno jedan dio stiže u naše dvorište. Kako?

Šećući ulicama našega grada, prolaznici susreću zamaramanu staricu koja punih ruku vrećica pretrpanih raznobojnim paketićima žurno obilazi kontejnere. Nerijetko se okreću za njom, neki s podsmijehom, a neki je ispraćaju tužnim pogledom prepoznajući u njoj nekoć uzornu suprugu i brižnu majku.

Ta je zagonetna osoba moja prabaka Josipa. Ima osamdeset i četiri godine i živa je legenda slatinske kontejnerske scene. Do prije četiri godine bila je ona sasvim normalna, obična osoba, brižna majka, obožavana baka i najbolja prabaka. Veselila se baka Josipa unucima, a sreći nije bilo kraja kada joj je Bog podario praunučad. "I to sam doživjela, ja sam prava sretnica", često je govorila.

A onda se sve promijenilo. Nešto se neobično dogodilo u njenoj glavi i ona je počela skupljati smeće. Liječnici su postavili dijagnozu: "...pa znate, mozak je za nas još uvijek velika nepoznanica." I neki susjedi su, također, znali od kakve to bolesti boluje moja prabaka: "Pamet ju je napustila, eto, to je." Ja mislim da se negdje u podsvijesti vratila u ono teško razdoblje svoga života kada je morala voditi bitku za goli život, jer je on nije mazio. Znala se kroz svoj životni vijek uhvatiti u koštac s najljucim životnim nedaćama, a danas jedini cilj svoga postojanja vidi u skupljanju onoga što su drugi odbacili. "Sve će to dobro doći", govorila je skrbno šiteći svoje čudesne paketiće koji svakodnevno stižu i stižu, a ona ih neumorno skuplja ulicama grada i donosi u naše dvorište. Iz njih vire najrazličitije stvari: raznobojni škanicli, kutije od cigareta, bočice svih vrsta, tetrapak-ambalaža, klikeri, šareni papirići, grančice drveća, plastično cvijeće...

Djed tada postaje ljut, ali ona nije svjesna da je ljut zbog njezinih paketa što ih on svakodnevno mora spaljivati u jednoj velikoj kotlenki. Ona više ne zna koji je danas dan, koja godina, koje godišnje doba.

U tim svojim pohodima na slatinsko smeće izgubila je u nekoliko navrata osjećaj za orijentaciju i nije se znala vratiti kući pa su je doveli dobri ljudi, često i u noćnim satima. Ne želi ići u dom za stare i nemoćne i tvrdi da nije bolesna, u vrlo dobroj je kondiciji jer svakodnevno prohoda jedan mali maraton.

Proljetos je izgubila jedinu kćerku, umrla je moja baka Nada. Smrt je došla iznenada i svi smo bili tužni, samo je prabaka ostala u svom svijetu bez emocija, ali s hrpom svojih paketića. Čak je ni gubitak jedinog djeteta nije mogao vratiti u svijet svjesnih. U tim teškim trenucima ljudi su šaputali: "Možda je tako i bolje."

Ponekad mi je neugodno kada vidim svoju prabaku kako skuplja papiriće po parku i kako drhtavu i uvelu ruku zavlači u košaru za smeće. Usprkos tome tu sićušnu staricu, koja se nalazi na zalasku svoga života, ja neizmjerno volim.

Anamarija Meštrović, VIII. r.

OŠ Josipa Kozarca, Slatina

Voditeljica: Zorica Varga

Moja baba i koza

Korak po korak sa štapom,
baba korača uz doce.
Za njom idu Zvezdana, koza,
i četiri stare ovce.

Baba je umorna.
Noge je više ne drže,
a i ovce su od nje brže.
Samo je Zvezdana u stopu slijedi.
Stane i ona kad baba sjedi.

Dok se ovce kroz planiku, česminu i
zeleniku provlače, bleje
i pohlepno brste,
baba otvara molitvenik
i provlači kralješ kroz prste.

Sunce zalazi za Pelješac.
Čuju se večernja zvona.
Baba se pobožno krsti
i vodi stado doma.

Sedam je godišta prošlo.
Baba pod čempresima sniva san.
Još uvijek je stara Zvezdana koza
pred raščelom čeka svaki dan.

A i ona će skoro
na vječni počinak poći.

U suton, kad zgasnu sunce,
i Zvezdana zaže oči.

Manje poznate riječi

štorija – priča
nono – djed

bižnono – pradjed
pape – tata
montura – odjeća
botun – dugme
mir – zid
paričat – pripremit
beštimja – psotka
in soma – sve u svemu
njanki - niti

Valentina Perušina, VII. r.

OŠ “Slano”, Slano

Voditeljica: Ljilja Šimunović

Štorija moga nonota

– Čerce moja, teška su to bila vrimena – govori mi je nono po zna koji put.
– Ni bilo ovakega obilja kako danas. Puno dice, velika nevoja, sirotinja.
Ali ipak... dica ko dica, vražija i vesela, nahodila su načina da se igraju i zabave.

A je li ti, čerce moja, znaš što san ja učini svome papetu kad san bi otprilike tvojih godišća? – pita me je.

– Ne, ne znan – rekla san tihim glasom, iako ni sama ne znan koliko san puti čula tu štoriju.

– Ovako ti je to bilo – ...Jednega dana, a bilo je to prin onega rata, kraj Leksandar je triba doć u Korčulu. Moj pape a tvoj bižnono, rabota je ko službenik u pošti, pa je mora taj dan lipo uređen doć u službenu monturu. Bila je lipa, modre boje, sa velikim zlatnim botunima na sebi.

A baš taj dan hti san sa svojim kumpanjonima zaigrat “na botune”.

– Vidin da me blido gledaš – reče moj nono, pogleda u daljinu, uzdahne pa nastavi.

– Ni ti tad bilo kompjuteri, mobiteli i ostalih dragunlija kako danas.

Dica su se zabavjala kako su znala i umila. “Na botune” smo u to doba

igrali često. To ti se igra tako da bacaš botun i onaj koji ga baci bliže miru je pobjednik.

Uglavnom, vrag me natanča, da se baš taj dan sitin papetovih zlatnih botuni, pa san ih otkinu svih osan koliko ih je bilo i poša za svojin poslon.

Kad je pape to popodne doša doma i reka mater i da parića monturu, ima je šta i vidit!!! Zamalo ga kolpalo!

Ne sićan se više kako je poša takvi prid kraja, ali se sićan kazina i beštijmi. Paralo mi se da će pape kalat nebo na zemju.

In soma, pasa sam kako sam pasa, ma se više nisan njanki približi papetovon ormarunu – dovrši je nono svoju štoriju, zagledan nigdi u daljinu, nasmijan i sritan...

– A jesan li ti priča – započe je nono novu štoriju, ka smo ja i Tome Sambrelo krali duvnama smokve...

– Jesi, nono, jesi – pomislih, ali svejedno sam primučala. Meni ga je lipo slušat a njemu drago pripovidat.

Naša lonac poklopac!

Jasna Peručić, IV. r.

OŠ Petra Kanavelića Korčula, Korčula

Voditeljica: Meri Amadeo

S ljubavlju palim svijeću

Mirno spavaj, djede,
bdjet ću da nitko nehotice
ne poremeti tvoj dugi, dugi san.

Znaš, ove jeseni
opet je sve isuviše pusto,
prljavo, žuto
(nijedna jesen bez tebe
neće biti zlato).

Tamo gdje je nekoć tvoj smijeh
zorio u grozdovima,
(nikad me nije dotakao),
tamo više ničeg nema
nego malih, sivih miševa
sjajnih zjenica
oko stare stolice pod smokvom.

Mi smo svi dobro i zdravo
uz pucketanje biča
bure žalobnice,
a večeri nas svojom šutnjom pritišću.

Samo ti mirno spavaj.
S ljubavlju palim ti svijeću,
neka njen plamen pozlati
mekane rajске staze
kojima smireno šćeš.

I ne plaši se, djede!
Moje su oči krila sokolova
što zaogrću mir tvoj vječni
i bdiju nad posteljom tvojom – kamenom!

Sanja Tucak, V. r.

OŠ "Runović", Runović
Voditeljica: Marija Stojić

Adio, moji veliki judi

Bilo je to prin sedan godin, kad smo ka pokisli tići prvi put ulizli u veliku kuću s puno cacal iz koje se čula škrika i smij vesele dice.

Onako mali, šesno obučeni i friško okupani sa vonjon od rusulice, stajali smo svaki u svomen kantunu i jednin okon ušakreto ćirili onega kraj sebe, ča je bokun više balija o straja držeći mater oli papu za ruku

da jin kojim vragon ne bi uteka. Čekali smo tot dok su druga dica okolo pivala na sva justa, a inštrumenti i mužika tresli koltrine pune od karte učinjenih cvitov, ča su za taj dan bili obišeni u skuli, pa mi je u onome straju parila ka moja šotana kad je mater pribaci priko tiramole. Po zidovima oko moje glave, poredani ka soldati, virili su niki ruvinani bokuni stina sa urizanim sinjalima po sebi, pa su se činili ka i one moje lapišon namaškarane kartoline za koje je mater govorila da sličidu na reoplan. Tako mi ovi bokuni stina poredani priko moje glave sličidu na sve ono čega se ne moren sitit.

I baš nikako u tomen momentu, ispod velike mramorne kolone pojavila se Ona, lipa ka Gospa, i donila sa sebon justa puna jubavi i libar sa našin imenima.

Četiri nas godišć svitovala da ne budemo buzde, cukuni, šupjaće vengo kurjožasta dica žejna edukacijuni. Naučila nas je naša meštrovica da glava uvik mora bit gore, puna ponosa i vire, a škina ravna ka kandelabar da more lakše podnit ovo teško brime ča se prid naš pjat stavja.

Mala dica postala su bokun veća i zapametila da u životu ni sve slako ka galetin oli bombocin, jerbo se melankonija uvukla u moje srce onega dana kad se otvorila nova skula i kad je ka lupež odnila sa sebon moje kumpanje. A ja san ostala tot ka raštimana ura čije švere višje nisu znale koje je pravo vrime i sa frižima u duši.

Vajalo se rastat jerbo život gre daje. Ma, nikor ne more izbrisat one sritne dane našega ditinstva ča su ostali zlatnim sloviman zapisani ka istorija jednoga vrimena i ovu veliku caklenu kuću punu edukacijuni iz koje smo štrukavali i vazimali sve ono ča sad jemamo u glavi, a čiji ćemo timbar nosit za cili svoj život.

Fala Van moji profešuri, fala jin moji kupanji, budući fužbaleri, kalafate, prešidenti, doturi...

Adio, moji veliki judi!

Matea Čurković, VIII. r.

OŠ "Bijaci", Kaštel Novi

Voditeljica: Ivana Lukas

Barka

Slomljena i sama, pučinom života
Plutala je često bez pramca i cilja.
K'o ukleta čežnja kad ju bura mota,
Poslije mnogo dugih prevaljenih milja.

Kada je posvema iščeznula nada
Da će naći mjesto kamo će se skriti,
Usred bijesnog mora sreće Nebo tada,
Luku svoju gdje će mirna sniti.

Buđenje me diže kroz šaptaje jutra.
Smirila se bura bez ijednog zvuka.
Kroz plavet se istopila mora huka.

Za nove oluje ne postoji sutra.
Takla mi se čela neka topla ruka.
Tvoja sam barka, a ti moja luka.

Ivanka Šipura, IV. r.

Obrtnička škola "Požega", Požega
Voditeljica: Jadranka Kaučić

Ipak ostajem

Ni Snjeguljica
ni Pepeljuga
ni Aurora alias Trnoružica
pa čak ni Goyina prljava kraljica.
Ja sam univerzalna princeza.

A nakit?

Nosim tijaru od fimo mase.
Mojih ruku djelo

molim lijepo!

A kako se zoveš?

Khm, khm...

Nije važno kako se zovem

već kako me zovu.

Treš vila

na vašoj usluzi!

A osmijeh upotrebljavaš po prvi put

ili ga tretiraš kao sezonsko voće?

(trenutak šutnje)

Ovo drugo.

Dobro. Onda si to ti.

Tko ja?

Pa visoka djevojka koja glumi shizofreničarku.

Rekli su mi da ti ovo dam.

(predaje bijeli papir)

Piše:

kratak opis

priloži sliku

A dobro, kad baš moram...

Počinjem pisati:

Mamino i tatino sunce

romantičarski lik

hiperbolizirana ličnost

suvišni čovjek

zapravo idealist

ovisna o spleenu, čokoladi i žvakačama.

Po naravi pesimistična

s primjesama optimizma.

Ukratko:

sasvim normalo

nenormalna.

(Ispuni)

Živi sa: u kući smo parni
i brojem (4)
i slovima (2 x M, 2 x Ž)
ja biti drugo od
dva djeteta
treće od tri žene

Najdraža repeticija: Sve je ovo iluzija.

Omiljeno jelo: Ne znam,
uglavnom se hranim potrošenim vremenom.

(Zaokruži)

Karijera ili ljubav?

Joj daj...

To je ista dilema kao: noga ili ruka?

Ma...

Ma... glupost...

Neću više.

...

(zvuk alarma) Bip bip bip!!!

PAŽNJA!

Ukoliko odustanete od ispunjavanja našeg formulara,
nećemo vas moći primiti u dom!

Dom?

Pih! Ne hvala.

Dovoljna mi je ova mentalna institucija
koju dijelim s ostatkom preživjelih.

Žarka Krpan, IV. r.

I. gimnazija "Varaždin", Varaždin

Voditeljica: Miljenka Štimatec

O rodendanima...

Zazivanje muze...

Ma sve, u stvari, počne kad muškarac stane nazivati ženu s ponudama za odlazak u kino ili na kavu. Onda se ona malo nećka, a on ju uporno zove i nosi joj čitave grmove ruža, orhideja i ostalog ukrasnog bilja. Zatim ona iznenada shvati da je zapravo čitav život upravo njega čekala i pristane mu postati ženom. Dok negdje u ponoć u nekom osrednjem restoranu režu svadbenu tortu, on se pita je li ta torta odista morala biti na šest katova i samim time i duplo skuplja, a u njoj pak torta budi sjećanja na jedan rodendan pred nekoliko godina kada je zatvorenih očiju pušuci u svjećice poželjela upravo ovakvo vjenčanje iz snova. Prije ili kasnije svoju ljubav okrunje djetetom pa djedovi, bake, susjedi, prijatelji, šira i uža obitelj dobiju još jedan rodendan koji će trebati pohoditi.

O veliko danu...

Čekamo ga cijelu godinu. Što smo mlađi, to nas više veseli i više razmišljamo o njemu. Svake godine ispočetka obuzima nas ona iskrena radost, koju može osjećati samo dijete misleći da je odrastanje divna stvar. Djetinjstvo nam i nudi takav privid. Na taj dan mi smo centar svijeta. Roditelji nam dopuštaju više nego obično, gosti su dvaput ljubazniji i pekmezastiji nego inače. Uostalom, svi su spremni gotovo mazohistički otpjeti slavljениkove dječje besmislice. Nakon nekog vremena shvatimo da je takva jedna proslava ipak trošak. Da i drugi (gle slučajnosti!) slave rodendane pa sada svi koje si ti pozvao, zovu tebe na svoje proslave (opet trošak!). Tebi se naravno tamo ne ide jer ti je dosadno. Pola tih ljudi zapravo i ne poznaješ, osim toga potkoljenice su ti modre od udaraca što si ih primio od majke ili žene jer nisi prepoznao tetu Nadu, onu koja radi u banci. Naravno, dolaze i vremena kad svaka nova svjećica na torti nosi samo veće bolove u križima i veće troškove za tablete. Tako se negdašnje dječje veselje pretvara u muku i sjetno razmišljanje o prošlim danima i (ne)ispunjenim ciljevima ili snovima. Da ne bude zabune, dogodi se tu i tamo sjećanja vrijednih proslava, derneka i pijanki (ako se u ovom slučaju uopće ičega i sjećamo).

O gostima...

U prvim godinama tvog života rodendanske proslave organiziraju roditelji. Gosti su stalni svake godine. Cijela stvar ne prolazi bez baka i djedova, stričeva, ujni, sestrični, maminih prijateljica s posla, tatinog pajdaša iz birtije i susjede koju nitko nije ni zvao. Proslava podliježe čak i odgađanju ako kum ne može dobiti slobodan dan.

Društvo se mijenja s godinama kako bake i djedovi umiru i kako se i mi osamostaljujemo.

“Sine koga ćeš sve pozvati na rođendan?”, usplahireno će majka.

“Doći će Ivica, Danijel, Stevica, Sandro, Goran M., Goran F., Marija, Leonora, Ingrid, Vesna, Slavica, Zoran, Tonka, Marica i Duško sigurno, a Marko, Maja, Ivana i Dora još ne znaju! E, i doći će Ignjat, on je reko da će o mene zvat...!” odgovaraš ponosno. Tako to bude u početku. Onda kreće razdoblje kad roditelji postaju nemogući i ne puste te da slaviš u gradu s ekipom do pola tri, a ne daju ti ni da napraviš kod kuće tulum godine dok su oni kod bake na selu. Uskoro se osamostališ i poželiš nadoknaditi sve ono što si propustio. Ubrzo shvatiš koliko je to bilo pogrešno jer pola kućnog inventara ili bude razbijeno ili nestane. Zbog raznih glupih opklada skačeš s tko zna čega u tko zna što, trčiš gol po cesti, do ponoći susjede zlostavljaš heavy metalom, a od ponoći narodnjacima.... Tako se ni ne snađeš i uhvatiš se kako za rođendan doma sa ženom provodiš ugodne trenutke pred TV-om dok su klinci kod bake. Jednostavno se više ne možeš istinski obradovati pletenim čarapama koje ti je poklonila, ali se nadaš da je bar večeras neće boljeti glava. A na samom kraju, ako nemaš obitelj i unuke koji će ti donijeti tortu s 80 svjećica, učinit će to medicinska sestra u staračkom domu, a zbor umirovljenika pjevat će ti pjesme tvoje mladosti. Imaš li posebnu životnu sreću da doživiš 100-u, bit ćeš i u “Dobro jutro, Hrvatska.”

O poklonima...

Svi volimo dobiti nešto, ali kad dajemo, to je već druga priča. Najprije dobivamo pidžame, majice, potkošulje (kao da su to pokloni za nas, a ne za naše roditelje). Zatim bicikl s pomoćnim kotačićima, ploču i kredu, pet lopti, sedam pištolja, tri mača i tone slatkiša. Onda slijede

smiješne figurice s raznim natpisima koje ti donose prijatelji. Bake i djedovi počinju ti davati novce da si kupiš ono što želiš, a roditelji obično bankrotiraju kupujući odjeću i obuću koja je na reklami ionako izgledala puno bolje. Djevojke, ako ih imaš u vrijeme rođendana, redovite su s plišanim medekima i čokoladom u obliku srca, a ako se furaju na intelektualke, kupit će ti i neku knjigu, nekog Hessea, Gubrana ili Coelhoa. Onda slijede one tužne srednje godine kada opet dobivaš robu, ali sve češće kućne izrade, a na poslu ti šef ponosno pred svima svečano uručuje zlatno nalivpero (iz kineskog za 25 kn). Da ti je brak u krizi i da je nestalo onog žara, shvatiš kad ti se žena za rođendan pojavi u skupom, lascivnom donjem rublju, koje je kupila samo za tebe. Vraga ga je kupila za tebe. Kupila ga je sebi znajući da nećeš imati obraza prigovarati za cijenu. Pred kraj života dobiješ nekako najmanje: termo čarape, gaće, kolač ili tortu. Valjda da te prije dotuče šećerna bolest. U gotovo svim fazama života redovit je i prilično prihvatljiv poklon nekakav parfem, ali pjene i gelovi za tuširanje, ma kako u dobroj namjeri poklonjeni, ipak šalju malo čudnu poruku...

O fotografijama...

Nema čovjeka koji se ne raznježi kad otvori obiteljski album i ugleda sliku s prvog rođendana. Na slici bebač s jednim zubom sav umrljan tortom u najboljem odijelcu koje je poslala teta Ruža iz Njemačke, a kraj njega veliki, bijeli, mucasti plišani medo. Sljedeća fotografija je iz osnovne škole. A tamo cijeli tvoj razred pa se tako ta fotografija ne razlikuje bitno od one s kraja školske godine. Tinejdžerska dob je i najteža. Tu je valjda sadržana čitava etiologija straha od fotkanja. To je dob najvišeg stupnja iskompleksiranosti zbog prišteva, debljine, malih grudi, mlohavih mišića itd... Zatim slijede fotografije lude pijanke s društvom u gradu koje su u stvari čvrst dokaz nečijeg stanja (ne)svijesti. Te fotografije znaju biti vrlo zanimljive. Tako netko završi s četiri ruke, na slici gdje je trebao biti slavjenik vidimo zid i pola ormara ili najnoviji porsche carrera sa stranim tablicama. S fotografija iz studentskih dana možemo puno toga iščitati: tri boce vina na stolu – 100 kn, dvije jumbo pizze – 50 kn, saznati sa slike da netko na tvom rođendanu nije nosio gaćice – neprocjenjivo.

Fotografije srednjih godina su i najdosadnije. Na njima uglavnom ti i žena. Na kraju albuma nalaze se slike koje nevjerojatno podsjećaju na one s prvih rođendana. Opet ti u odijelcu, u invalidskim kolicima, ali onaj jedan zub što ti je preostao iskesiš na tortu na kojoj stoji broj 81 zato što ti s druge strane vidiš neki sasvim drugi broj...

Epilog...

Ima jutara kada se probudim sav u zanosu jer sam sanjao kako sam umro na dan na koji sam se i rodio. To bi bilo preuredno... čak i za mene...

Marko Hergešić, IV. r.

SŠ "Viktorovac", Sisak

Voditeljica: Tanja Vadia

Potkošulja

– Mama, jutro nije bilo tako hladno! – još zadihana pokušavam se, po običaju, unaprijed opravdati, sigurna u to da slijedi poznato mi predavanje o štetnim posljedicama nenošenja potkošulje.

– Dobra večer i tebi – mirno odgovori mama.

– I, to je sve? – pitam jako zbunjeno.

– Sve. Nešto nije u redu?

– Ne, ne! Sve je u najboljem redu... – odgovorim gotovo pjevajući.

Prošlo je potpuno bezbolno. U trenutku se odlučujem za ofenzivu.

Tobože nehajno, jureći prema svojoj sobi, dobacujem joj:

– Za koji trenutak dolazi mi Tin.

Mama odgovara šutnjom. Znakovitom? Ne znam, no sad nemam vremena o tome razmišljati. Slijedi ubrzano dotjerivanje: na sebe stavljam najdražu majičicu, načrčkam si lice i skockam frizuru.

Dok grabim mobitel, slijedi posljednja provjera u ogledalu. Poruka poslana.

Čestitam samoj sebi. Ipak sam smogla hrabrosti...Ja, žena novog tisućljeća!

Ne čekam ga dugo. Nikad ga ne čekam, a naročito ne dugo.
Dolazi u onom prastarom, maslinastom kaputu koji obožavam.
U njemu izgleda jako važno, ali i jako lijepo. Osobito kad raspusti kosu,
kao večeras.

– Sorry ak' si dugo čekala – prvo je što mi kaže.

– Uvijek si takav – spremno odgovaram.

– Kakav?

– Moj.

Na taj se odgovor lagano nasmiješi i više ne izgleda važno, nego samo lijepo.

Zatim neko vrijeme šutimo...šutimo, a nije nam neugodno. Razmišljam o tome kako sam sretna što ga imam i što je tu.

Iznenada nas spopada velika želja da nešto odsviramo na sintiću.
Trenutak kasnije sviramo neku bezveznu pjesmicu, koju znamo valjda još iz vrtića.

Ali sada, sada se uopće ne čini bezveznom. Naprotiv!

Iako naizmjenice griješimo u sviranju, ono što čujem stvarno mi se sviđa!

Točnije, toliko mi se sviđa da jednostavno moram...

– Odmah se vraćam – kažem i izlazim iz sobe.

U kupaonici jednom rukom skidam s lica šminku (stajala me bogatstva), a drugom svlačim sa sebe majicu koja mi je, zapravo, već dugo pretijesna.

S vješalice na vratima grabim potkošulju i navlačim je na sebe.

U sobu se vraćam s osmijehom. Grlim ga. Ne prestaje me promatrati:

– Znaš, nekak' si mi – čudna, posebna.

– Zakaj to misliš?

– Nikad mi još nisi bila tak...lijepa.

I glazba dalje teče sama od sebe...

A ispred sintića, poput Pepeljuge u Prinčevu naručju – potkošulja u zagrljaju starog maslinastog kaputa.

Jelena Kotarić, II. r.

Gospodarska škola "Varaždin", Varaždin

Voditeljica: Spomenka Dragović

Monolog s prijateljicom

Sjedimo u kafiću

Pijemo kavu na terasi

Pričaš mi o

Svom vikendu

Svom odijelu

Svom psu

Gledam slike i zijevam

Monolog

Monolog

Proučavam šalicu i žlicu

Gledam tebe i želim umrijeti

Brojim sekunde

Minute

Sate

Oblake, ptice, cigle, prolaznike,

Aute, crvene kape, crne kapute,

Djecu, klupe, pse, prozore, cigle

(Ne, ovo zadnje već jesam)

Gledam tebe, još uvijek pričaš

O svom uspjehu

Svom prijatelju

Svom snu

Brojim sate

Sate

Sate

Tako mi se spava

Želim umrijeti

Pričaš bez prestanka

Dosadno
Dosadno
Dosadno
Dosadno
Dosadno...

Maša Lenuzzi, III. r.

Gimnazija "Karlovac", Karlovac

Voditeljica: Snježana Srdić

Dosadu zovem ozbiljnim imenom

Dosadu zovem vrlo ozbiljnim imenom.

Tuga.

Sjedim.

Čekam.

Pogledom kružim po stvarima koje me okružuju.

Odbačene i nepotrebne podsjećaju me da živim u potrošačkom vremenu.

Vrijeme bježi.

Ugodno je puštati misli dok vrijeme krizi

Kao žučkasti pijesak kroz prste.

Kako je ugodna misao ovo trajanje u vremenu.

Tuga je sebičan osjećaj (dobra zamjena za dosadu).

Protiv nje se ne bori, njoj se prepušta.

Nije potreban razlog, važna je želja.

Danas me obavija nešto meko i razdražujuće,

Kao magla, kao jugovina, kao bezvoljnost.

Nešto se očekuje.

Ljudi žive stalno nešto iščekujući.

Preveliko se značenje daje toj riječi,

a riječi, zapravo, ništa ne znače.

Dosadno je i zamorno to trajanje u vremenu.

Iz inata ne očekujem ništa. Dosadno trajem.

Živim.

Jednoliko gibanje po pravcu, rekao bi fizičar.

Ugljik, voda i još ponešto – kemičar.

Duša, odricanje, raj – duhovnik.

Dolina svijeta turobna, rekao je pjesnik.

Zašto? Tko bi znao!

Radi krajolika.

Radi krhotina.

Vrlo važno zašto!

Dimenzija vremena što se udaljava i nestaje.

Vrijeme ima svoje trajanje u ritmu promjena.

Mijenjaju se godišnja doba, proslave, reklame,

ljudi se mijenjaju.

Upravo smo po tim promjenama slični.

Guši me prošlost.

Prošlost vučemo za sebe kao kovčege.

Kao miraz s kojim putujemo

između dva svijeta.

Zvezdanog i prašnjavog.

Kakvim koracima, kakvim koracima prijeći tu udaljenost?

Tjeskoba.

Crtaj, bojaj, stvaraj, popravljaj.

Između prašine i neba stvaraj svoj svijet.

Pogled u daljinu.

Početak?

Ono što počinje odavno je već počelo.

I ova priča imala je svoj početak.

Nije bitno gdje.

Pijem čaj i sjedim s vama.

Razmjenjujemo misli.
Život je negdje drugdje.
Zar vam nije dosta čitanja?

Tajana Zega, IV. r.

Gimnazija "Nova Gradiška", Nova Gradiška

Voditeljica: Ljiljana Ptačnik

Sve se pošemerilo

Dugo nije bilo tako tople zime. Konac siječnja, a snijega niotkuda. Da nema kalendara, ne bismo znali jel' to rano proljeće il' kasna jesen.

Grane već pupaju, a ptice cvrkuću k'o da zime više nikad biti neće.

"Nije to zdravo! Ni za ljude, ni za stoku! Sve se pošemerilo!" – kažu seljani i zabrinuto vrte glavom.

Gledam kroz prozor i vidim: "pošemerilo" se nešto i u djedovoj kući!

Uzalud tražim bakine gredice među razbacanom ciglom i korovom.

Ni cvjetnih lijeha nema više. Samo jedna usamljena glavica kupusa i narančasti cvjetovi nevena vire iznad debele naslage lišća i suhih grana. Od svog drveća mog djetinjstva ostala je samo stara, kvrgava kruška. Uvijek je rasla malo čudno, u jednu stranu. Onako naherena, bila je odlična za dječje penjanje, branje i uništavanje. Jedino se ta kruška tvrdoglavo održala u pustoši i nebrizi zadnjih godina. Njezine crne teške grane, kao da nemaju više podmlatka ili ga više ne žele.

Stablo joj se rascvalo, rastočilo po sredini. Usrijed srca. Čini mi se kao da u nosnicama osjećam drvenasti miris svih njezinih sokova i smola. Nekada je djed te raspukline zatvarao svježim blatom, lijepio slamom i obavijao bakinim starim maramama.

Sada više nema ni bake, ni marama, ni slame.

U štali nema krava, niti se čuje rzanje konja.

"Sve je taj, prokletnik, prodao! – kroz zube djed cijedi riječi, ali ne gleda u ujaka. Ne usudi se, a i srami se pred nama. Do jučer je bio u stanju radi tog sina jedinca svakom se suprostaviti. I potući, ako treba!"

“Kako jedinca?” – pitam majku. “Pa, djed ima i vas, tri kćeri!”

“To se ne računa!” – mrzovoljno mi odgovara majka.

“Osim toga, bilo nas je pet kćeri. Dvije sestre, umrle su odmah po porodu!

Moja mama, tvoja baka, imala je preko 40 godina kad je rodila Ivana. Jedva je ostala živa, ali bila je sretna. Tvoj djed nije se trijeznio dva dana zbog toga sretnog događaja, a i ponovno je zavolio tvoju baku.”

Nikada mi nije bila jasna ta seoska filozofija, a nitko baš i nije bio voljan o tome pričati. Pogotovo meni, gradskom djetetu!

“Kako ti nije jasno? Djed je imao ime, a naša baka dobar miraz. Samo je trebala roditi nasljednika, a njoj to nije išlo!” – objašnjavao mi je moj stariji bratić. Sjedili bismo na kruški, jeli njezine sočne plodove, klatili nogama po zraku i raspravljali o mračnim, obiteljskim tajnama.

“A zašto se sada ujo i djed stalno prepiru? – pitala sam.

“Zato što naš djed neće sve prepisati sinu, ostavio je tri njive na svom imenu. Inati se, jer mu je sin prodao svu stoku i kupio traktor, kombajn i ostalu mašineriju. Želi biti prvi gazda u selu.” – objašnjavali su mi.

“A možda te njive čuva za kćeri?” – bojažljivo se upitah.

“Ne, kćeri su se odavno svega odrekle u korist brata. Takav je običaj!” – kažu.

Danas moj djed, nakon iznenadne smrti bake, živi s ujakovom obitelji, a na svom gruntu. Živi u zajednici, ali u duši sam. Smjestio se u najmanjem sobičku ogromne kuće, tamo gdje se cijevi centralnog grijanja i ne vuku, pa loži malu pećicu i po zimi se grije. Više ne odlazi na zajedničke objede. Vidi – sinu to odgovara. Ne moraju se više ni gledati! Kad mu snaha i donese ručak, rijetko ga pojede. Nekako mu te “splačine” ne leže. Tek sada shvaćam kako mu je žena dobro kuhala i lijepo servirala. Nažalost, nje više nema. Nisu se dobro ni upoznali od te silne djece i njegovog rada u polju. Rijetko kada joj je uputio lijepu riječ. To gazdi, glavi obitelji, i ne priliči! Nježnosti su bile rijetke, a i radala je same kćeri. Kad se rodio sin, malo se to popravilo, ali ne zadugo.

“Okretala je sina protiv mene! A ja sam se okrenuo rakiji!” – prkosno priznaje.

Više ne pije, ponekad zavije duhan iz svog vrta i dugo šuti u noć.

Devedeseta je blizu, dosta je živio, čini mu se. Kad bi sin popustio, imao bi razloga živjeti. Ovako mu je svejedno. Odlazi ženi na grob, pomoli se, padne i koja suza al' Ona ga ne zove k sebi.

“Ne prašta mi, jogunica!” – jada mi se.

“Četiri kćeri sam pokopao. Teško je to kad djecu nadživiš! Svaka je otišla na svoju stranu, makle su se iz kuće i sve bratu ostavile. On se sad bahati. I oca je zaboravio, a ja sam mu sve prepustio. Nikad od njega čovjek!”

Gledam kroz prozor i vidim ga, onako visokog, suhog, žilavog kako čeprka po vrtu. Kao da traži nešto, davno zakopano i zaboravljeno. Sijeda, prorijedena kosa vijori mu na laganom vjetru, a suhi orlovski nos para zrak. Koža čvrsto nategnuta na luk lica, kao da će svakog časa pući. K'o kora stare kruške ispred njega. Golubovi, njegovi ljubimci, šepure se na krovu kuće i guguću.

Sjajno perje svjetluca na suncu, ali djed to ne primjećuje. Više ih ne hrani pa ga nije briga.

Lagano prislanja ljestve uz krušku. U desnoj ruci drži pilu i ja se ne pitam što će mu. Zar se voćke ne obrezuju u proljeće, pitam se. Sve se pošemerilo!

Pilu je okačio o jednu granu i sad se penje po kruški. Sve više i više.

Sve brže i brže. Što će na vrhu, pitam se, a već sljedećeg trenutka moj djed polijeće i leti. Zatvara oči i širi ruke.

“Ne... e.. e. e!!!”

Moj krik iza zatvorenog prozora prekriva uplašeno lepršanje krila golubova i djedovo lice duboko zaranja u meku humku od lišća, granja i nevena.

Katarina Korent, III. r.

II. ekonomska škola, Zagreb

Voditeljica: Branka Vrnoga

Oni su pali s Marsa, a one s Venere

Pijevac u dvorištu Novakovih još uvijek spava, a stara mehanička budilica već udara zov u novi dan. Đorđe Novak otvori oči i opipa polako donji dio kreveta da se uvjeri kako noćas u tom području nije bilo nikakvih neočekivanih događanja, okrene se i pogleda ženu s kojom liježe svake noći posljednjih četrdeset i osam godina i poželi ponovno zatvoriti oči. Brkata baba s njegove lijeve strane pridigne se i izbaci iz sebe talog koji se te noći nakupio u njenim plućima, okrene se Đorđu i zareži "Ustaj stari!" Đorđe ustane i navuče karirane papuče. Jedna od rijetkih povlastica koje je sačuvao kao muško u četrdeset i kusur godina braka bilo je prvenstvo korištenja WC-a ujutro i to ne zbog svoje muške dominacije, već slabog i nepredvidivog mjehura. Zato on automatski, bez dogovora i žurbe izide iz sobe i krene prema vratima na drugom kraju hodnika.

Kada je izlazio iz kupaonice, kao iz zasjede, zračnim napadom presretne ga hrapavi ženski glas. "Jesi povukao vodu?!", viče Marta, koja je u kuhinji po točno 16378. put pristavljala čaj od šipka. Đorđe joj vrati posprdnim komentarom o ženskoj šupljoglavosti, a onda se vrati u kupaonicu. Zvuk vodokotlića zvuk je pobjede za Martine uši.

Doručak je najvažniji dnevni obrok. U kući Novakovih on se sastojao od čaja, po dvije kriške tosta s dijetalnim margarinom, dvije plave, dvije bijele i dvije zelene tablete. Tako je Marta sa srednje kuhinjske police izvukla limenu kutiju za kekse u kojoj je čuvala lijekove i servirala ih zajedno s hranom. Ona je pila bijele, on plave, a zelene, za tlak, pili su oboje pa zato očiti deficit od jedne zelene tablete nije mogao proći nezapažen. Neka ju uzme on, mislila je Marta. Ako ne popije tabletu za tlak, postat će nemoguć, ni sa čim neće biti zadovoljan, stalno će gundati i praviti nered, a ona će morati skakati oko njega kako bi mu udovoljila, a to joj ne treba. S druge strane stola Đorđe je pravio mrzovoljnu grimasu. Njegova je teorija ovakva: dok su mlade, žene jednom mjesečno postanu nepodnošljive, kada ostare, nepodnošljive su stalno. Starija žena s visokim tlakom nešto je što se pod svaku cijenu mora izbjeći. Vijećanje je završilo neodlučenim rezultatom. Zelena je tableta završila u smeću. Neka igre započinu.

Čaj od šipka, Đorđu je kao i uvijek presladak, iako Marta već odavna u njega ne stavlja ni šećer, ni med, ni ikakva sladila. Zato on odlučí spustiti već podivljali krvni tlak onako kako je to zamislila majka priroda – rakijom. Pod izlikom da opet mora u kupaonicu on se iskrade u dnevni boravak koji je Marta držala čistim poput muzeja i u kojem su vrlo rijetko boravili.

Tamo iz vitrine izvadi svoj antikni radio aparat koji Marta nije dirala i skine mu drvenu stražnju stranicu. Unutra umjesto mehanizma nađe bocu rakije i smotuljak starih, već požutjelih pisama ispisanih kičastim ženskim rukopisom. Nisu bila Martina. Prije mnogo godina, dok je Marta bila trudna s njihovom najstarijom kćeri, Đorđe je imao ljubavnicu. Ona je bila seoska stara cura, nesvršena studentica književnosti koja je radila kao knjižničarka u obližnjem gradiću. Bila je sve što je Marta prestala biti nakon nekoliko godina braka: vesela, dotjerana i spremna ugoditi. Pisala mu je strastvena ljubavna pisma i davala osjećaj slobode.

Jednog dana, kad se vratio s posla, Marta je tresnula svežanj pisama za koja je Đorđe mislio da su brižljivo skrivena i bez riječi se podbočila nad kuhinjskim stolom za kojim je Đorđe upravo progutao posljednje zalogaje ručka. Pogledao je njen nabrekli trbuh i shvatio da više nema povratka.

Odrekao se ljubavnice, ali njena pisma nije bacio. Nikada ih nije čitao, ali ih je čuvao Marti za inat, kao posljednji dio svog života koji nije pripadao njoj.

Nakon doručka i sunce je odlučilo pokazati svoje stidljivo lice, pa se Đorđe, okrijepljen s nekoliko muških poteza iz boce, ogrnuo svojim prljavim radnim mantilom, navukao čizme i krenuo u dvorište obaviti jutarnje poslove.

Marta je oprala dvije šalice za čaj, jedine dvije koje su još bile u upotrebi i vratila se u spavaću sobu kako bi namjestila krevet. Nespretno i bučno digne rolete i svjetlost ispuni sobu. Bio je tu jedan stari ormar, veliki bračni krevet i pohabana komoda iznad koje je visjelo ogledalo na koje su bile nataknete slike mladih i sretnih ljudi. Četvero djece i desetero unučadi imala je Marta. Imala je i duge vitke noge i prćasti nosić. Sada ima naborano lice, vene na nogama i čangrizavog starca koji pljučka kad

govori, smrde mu noge i mokri u krevet. Pogled joj se zaustavi na crno bijeloj slici s koje joj se smiješio pristao vojnik u uniformi neke mrtve vojske. Da, imala je Đorda.

U kuću upadne starac i na svojim čizmama unese hrpu blata u Martino čisto predsoblje. “Opet si zaboravila nahraniti piliće”, derao se na nju. Ona mu pride, nasmiješi se i poljubi ga u obraz a on joj, na tren iznenađen uputi pogled kakvim je častio još samo nju. “Upri, pa do smrti!”, sjetio se stare uzrečice, uzdahnuo filozofski pomiren sa sudbinom i uzvratilo joj sočnim cmokom.

Jerko Mihaljević, III. r.
SŠ “Valpovo”, Valpovo
Voditeljica: Mila Bungić

Disneyland

I što da vam onda napišem? Recite jednu temu koje se nisu dotaknuli i odmah ću početi pisati (kažete da umijem)...

Ništa? Ne ide?

Teško da ćemo naći išta izvan dragog nam područja ljudske gluposti i otuđenja, moralne truleži koja nas izgriza kroz stoljeća (ništa više sada nego prije, ništa jače jednu dobnu skupinu od druge, to je jasno). Nakon što sam prevladala mračno-krvavu fazu a la Edgar, ne preostaje mi drugo nego zabaviti se jednošću naše egzistencije i socijalne disfunkcije na nešto drukčiji (ali to ne znači i kreativniji) način: ironijom i porugom. I sada, dragi moji, promotrimo malo kako stvari stoje! Svatko je od nas hvalevrijedan primjerak smiješne i dozlaboga dosadne dvonožne životinje. Izbor je podvrsta (ili stereotipa podvrsta, ili što god) j raznovrstan. Posebno su zanimljive one adolescentske, ali s napomenom da osobine često zadržavaju i nakon maturacije (diskutabilan pojam za ljudstvo).

Ulazimo u jedan najobičniji lokal, u najobičnijem gradu, u najobičnijoj državi (recimo u mojoj državi, mome gradu), koji slučajno nalikuje

propalaj socijalističkoj slastičarnici, ali je bez obzira na to (ili upravo zbog toga – similis simile gaudet) vrlo popularan. Za dotrajalim šankom zateći ćemo još dotrajalijeg konobara u kasnim dvadesetima, s pokojim karijesom viška (svaki je višak) i krivim rasporedom zubi, uobličjenih u zavodnički, rekla bih perverzno-perifidni, osmijeh. Ti nestašni biseri smiješe se apsolutno svakoj fertilnoj ženki koja prilazi i potom se, polaskana, udalji u prostoru. Muška populacija inače je poznata po komponiranim upadicama kojima zna počastiti ljepši spol, pa je to tako i u našoj birtiji. One se obično dijele na poetično-maštovite varijacije Pjesme nad pjesmama...“Umirem od ljubavi kada me pogledaš tim prekrasnim očima, plavim poput mora...”, moderno-duhovite dosjetke: “Izgubio sam svoj broj mobitela, pa jel’ mi moš’ dat’ svoj...” i provokativno-muževne: “Mala, imaš dobre sise...”.

Ali sve romantične i seksualno nabijene fraze nestaju prvim taktovima dragih im domoljubnih koračnica (sinteze nabujalih osjećaja iz Domovinskog rata i NDH – koje se još bolje sjećamo). I tako: jedno pivo, drugo pivo, “Ajmo, ajmo ustaše”, treće pivo, jedna šaka, druga šaka, deseto pivo, “Uaaa Ultras”, majica dolje, Ceca mix..Dok se dečki lijepo zabavljaju (ako nešto i pode po zlu nije im zamjeriti – sjetimo se samo voćnih jogurta s prevelikom dozom šećera koji povećavaju agresivnost); ženska čeljad čeznutljivo ih promatra, sanjareći o svojoj simpatiji koja je konačno večeras u gradu. Moderno odjevene, poput zgodne žene na početku filma, demonstriraju si međusobno najnovije MTV-pokrete i prelazeći na folk izvijanja, tijelu prirodija, neutraliziraju zadimljeni prostor mladenačkim šarmom. Vrijeme je za parenje...ili zgražanja nad tuđom razuzdanošću...ili jednostavno kakvu intelektualnu debatu... možda igrokaz...

A onda svi lagano u topli krevet, sanjati krvavi Disneyland, umorni...

Ana Mikolić, IV. r.

Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci

Voditeljica: Blaženka Šimunović

Čovjek istovremeno stvara i razara svijet

Grube ruke prebiru po alatu. Silueta muškarca, pred njim je na postolju velika bijela masa kamena. Kamen je neoblikovan i bez forme, no svejedno simpatičnog priprostog oblika. Neuredno rezani dijelovi te obline koje sjaje nevjerojatnom bjelinom. Čovjek bi ga gotovo ostavio takvog kakav je.

Pomalo hrdavi komad alata položen je na kamen. Oštri zvuk ispunjava sobu. Ne nedostaje puno, tek mali snježnobijeli komadić kamena koji je sad na podu. Čovjek sagledava i bira kako će i gdje udariti. Nema potrebe za razmišljanjem koliko će kamena završiti na podu i koji će nered napraviti dok se ideja prenosi u materiju.

Lupanje odjekuje sad već u gotovo pravilnim razmacima. Pod je prekriven odlomljenim kamenjem. Od njega sad baš i nema koristi.

Na postolju neprepoznatljiva masa, nešto sasvim drugo. Ima formu i vidi se ljudski dodir. Na mjestima gdje su bile prirodne izbočine sad su većinom praznine. Kamen se ne obnavlja, te praznine neće više nikad biti ispunjene.

Ruka prelazi preko novonastalog reljefa. Diže se bijeli oblak prašine. Zadržava se u zraku koji trenutak pa počinje polako padati. Kao kad čovjek pred smrt duboko šumno udahne, a nakon smrti zrak neprimjetno izlazi iz beživotnog tijela.

Čovjek ponosno gleda svoje djelo. Zbilja je lijep prizor ležeće djevojke. Skretanje pogleda, prizor zamjenjuje prašina, kamenje i prljavština na podu. Grabi metlu te uredno skuplja, slaže otpad u hrpice. Ono što ne vidi je prašina u uskim pukotinama drvenog poda koje se nikako neće moći riješiti, a ni malen ali oštar skriveni kamenčić na kojega će se sutra nabosti.

Kad ste vidjeli da je čovjeka pogodio metak, a da nije potekla krv?

Mia Pejović, l. r.

Škola likovnih umjetnosti, Split

Voditeljica: Marica Butina

Praznina

Praznina je teška i ružna riječ, a kako je tek težak osjećaj praznine u ljudskom tijelu i ljudskoj duši. Teško je sažeti nekoliko suvislih rečenica o tome što je to praznina i kako ona uopće može postojati. Ipak, svako je ljudsko biće jednom u životu osjeti. To je osjećaj koji te može cijelog preplaviti. Zanimljivo je kako nešto čega nema može preplaviti čovjeka. Vjerujte, praznina to doista čini.

Sjećam se osobe kojom je zavladala praznina. Bilo je to u zoru jednog proljetnog jutra.

Sve je izgledalo prekrasno i spokojno. Lagani san držao me u svijetu mašte, savršenstva i ljubavi. Jednostavno mi nije dao da se probudim. Međutim, to nije dugo trajalo. Probudilo me čudno drhtanje tla kao da je potres. Poslije se zemlja smirila, a onda je sve krenulo ponovno i bilo je sve jače i sve bliže. Imao sam osjećaj da se u zemlji otvara rupa koja će sve progutati i promijeniti lice zemlje. Od straha koji se skrivao u meni nisam čuo ništa drugo, već samo drhtanje tla i neku čudnu eksploziju. Kasnije sam uspio razabrati glasove koji su dopirali iz susjednih kuća: komešanje, zbrku i dernjavu. Teško je bilo shvatiti što se događa jer samo bio u mračnoj sobi i imao sam priliku samo čuti, ali ne i vidjeti ono što se zbiva. Tada sam prvi puta spoznao što znači izreka da slika vrijedi tisuću riječi. U tom trenutku u moju sobu ušla je moja majka. Gledala me suznim očima i pitala jesam li ponio ruksak. Ja sam je gledao i kimnuo glavom. Nisam htio reći da mi nije jasno zašto moja mama plače, zašto mi govori da me voli i zašto moram ponijeti ruksak. Trčeći preko ceste, ušli smo u susjednu kuću i niz stepenice spustili se u podrum. To nije bio moj prvi susret s podrumom. Tamo je bilo slatkiša i soka, ljudi su se ponekad mijenjali za razliku od stanice na radiju koja je uvijek bila ista. Na njoj su uvijek neki ljudi govorili i nije bilo skoro nikakvih pjesama. I ovoga puta sve je bilo isto; ja sam jeo kekse i pio mlijeko, radio je nešto govorio, susjeda je držala krunicu i prebirala zrnca. Jedino je moja mama plakala pa smo brat i ja došli do nje da je utješimo, ali tada je počela plakati još glasnije i jače. To mi zaista nije bilo jasno jer smo brat i ja imali

najbolju namjeru. Zagrlila nas je i nije nas puštala od sebe sve dok svi s olakšanjem nisu rekli: "Gotovo je."

Meni nije bilo jasno što je gotovo. Ti čudni potresi i avioni koji su letjeli iznad naših kuća mene nisu nimalo zabrinjavali, dapače, čak su me zabavljali kao i taj podrum u kojem sam redovito konzumirao kekse i ostale slatkiše. Međutim, od tog dana mama više nije bila ista. Često sam je slušao kako plače ili usrdno moli Boga. Tada sam počinjao shvaćati što je praznina iako mi sam pojam nije bio posve jasan kao ni sve ostalo što se tada zbivalo.

Danas znam da to nisu bili potresi, nego detonacije koje su potresale zemlju, avioni koji su prelijetali iznad naših kuća sijali su smrt. Radio na kojem nije bilo pjesama donosio je vijesti iz cijele Hrvatske, sa svih ratišta. Pitao sam se zašto se ne mogu sjetiti oca, ali sada znam da je bio na ratištu i nije mogao biti s nama. Sada znam i to da moja mama nije jedina koja je osjetila prazninu u svojoj duši dok joj je muž bio na ratištu. To sam spoznao kasnije kao i činjenicu da je ovo samo jedna priča o danima rata i što je najgore, znam da nije najgora.

Marko Đurašin, IV. r.

Ekonomska škola "Velika Gorica", Velika Gorica

Voditeljica: Vesna Brkljačić

Prepuštanje

Crveni orbit podsjeća na ljeto.

Okus nikad nije tako bolio.

Pokrivam svoju tugu mirisom ruže
skrivena u podzemnim hodnicima srama.

Duboko.

I ne žalim se na tamu i hladnoću.

Više ne budim prijatelje suzama.

Raduje me samo šećerna vuna.

Djetinjstvo je slatko, zar ne?

I ti još sanjaš...
Ti još uvijek darivaš oproste.
A ja ih jutrom rastapam u kavi;
mrzovoljna sam samo kad me bude pogrešni ljudi.
Hodanje ostavlja neprepoznatljive stope
pod teretom krivnje
zbog jako nasilnih i bezobraznih poljubaca.

Mislim da bih trebala srediti vezice,
znaš,
jako je loše pasti pred svima.
Plodove požude sam prihvatila,
gorke poput alkohola;
nikad se nismo poznavali.
Vješto motanje duhana
i ekološka osviještenost kao predmet ruganja.
Samo to.

Ostaje moje kajanje,
moji zapetljani izgovori,
povremeni osmijesi
i vene bez krvi.
I tada, dajem kraljevstvo za šećernu vunu.

Franica Radić, IV. r.

Ženski dački dom "Dubrovnik", Dubrovnik
Voditeljica: Lenka Jadrušić

Suncozapad

Rastrlo je sunce
Lancuni od stilje
prko surih školjov
i zlatara mora.

Zadnji zvun se čuti
o' "Zdravo-Marije"
Pobožno je spuščena motika u polju
Sveti križ se meće
i tare pot iz čela.

Jena se divojka na more kalala
rumene je kose va moru prala.
Lipo joj je lice, kako gospi milo
Pogledun je svojin sviće pogasila
jerbo nema višja
svitlost od lipote.

Sunce ka zapada
žarki svoji vlasi va moru
umaka.
Pomalo se gasu životi na školju
i trudno telo zemlja išće.

Namo prko mora
kalebi se jatu
šuperbo se diču
pismun ča ju po'ju
Svas kraj ozveknjiva
naši stari mrtvi
iz grobov se dižu
da počutu pismu, od kaleba
po starinsku:

Ka ih je budila
Jutro na svanuću
dušu umivala
žajnu lipe riči.

Ka'h je dozivala
večer ka po svićun
žulji su brojili
na ruhak težačkih.

Ka'h je cunculala
ka dicu o' pvoja
misto trudne maje
potribne u polju.

Ka in je predikala
da život ni fjaba
nego puste zdračē
i križi, i kadene.

Ka'h je oplakala
na – suncozapadu života
kada život tone
i un čas te nima.

I pomalo toneš, toneš
u očaju grisi tuji spašaćaš
dok plamik žića tinja, ne daš se.

I ne daš se dušo spaćena
od rada, zgrižena o' soli
vaj čas zgubljena zmeđu
svita i vičnosti puste.

I ka konac dojde
svas će život unda
stopit se s morun
u svetu tu večer
mrtvi zvun i kaleb
pozdravlja' će bolju
u žeravki sunca
važganu budućnost.

I sve zdrače, i križi, i kadene
popušćene.

I trudan život na školju...

Kad sklopimo oči
bi' ćemo PUŠĆENI.

Zavičajni govor (čakavica) – standardni jezik

stilja – tkanina za pokrivanje magarca

suri – sivkasto – smeđi

meće – stavlja

pot – znoj

kalala – spustila

višja – veća

zapada – zalazi

iskati – žuditi, tražiti

šuperbo – gizdavo

poju – pjevaju

svas – sav, cijeli,

počutu – poslušaju

žajna – žedna

cunculala – zibati

maja – majka od milja,

predikati – pričati

fjaba – priča

zdrače – trnje

kadena – lanac

ka'h – koja ih

un – taj

tuji – tudi

spašćati – ispaštati

plamik – plamen

žiče – život

mrtvi zvun – zvono koje obilježava nečiju smrt

žeravka – žar

važgana – potpaljena, zapaljena

trudan – težak
pušćeni – oslobođeni

Robert Špralja, l. r.
Gimnazija V. Nazora, Zadar
Voditeljica: Stipica Radoš

Čista nula

Ožiljak sakriti,
tiho živjeti dalje,
jednostavno preživjeti.

A eto opet,
kasno uvečer ulaziš u kuću,
i svašta im donosiš:
ma ima tu i smrada
i epova tvojih pijanih psovki
i ponovnih ožiljaka za sakriti,
šamara na bacanje,
svakome po smrskani nos,
litra majčinih suza,
pola ulice probuđenih susjeda.
Ako ću baš čitati s računara,
nađe se tu i za sutra
lijepo zamotana galama,
i još gomila ostalih stvari
s kojima ih hraniš.

A na kraju –
ljudska će glupost,
kako ovdje piše,
izračunati da
uz 22%
ono što ukupno dužni ste nam,

jest upravo –
čista nula.

Hvala, i dodite nam opet.

Denis Kos, II. r.

I. gimnazija "Varaždin", Varaždin

Voditeljica: Marija Jurše

Nismo više isti

Maleni provincijski gradić za vrućeg ljetnog dana. Djeca se igraju na ulicama, bacaju lopte, voze bicikle, vrte kolo, trče uredno ošišanim travnjacima u dvorištima kuća dok ih polijeva voda prskalica. Smiju se. Sretna su. Dječak sprema nekoliko novčića u džep ljetnih hlača, uprljanih travom. Biciklom juri niz ulicu dok majka viče za njim da bude pažljiv i da ne kasni na večeru. Na kiosku kraj autobusne postaje kupuje novine za oca koji radi u gradskoj tvornici. Dva starija gospodina sjede na obližnjoj klupi, naslanjajući ruke na drvene štapove. Jedna od onih novih srebrno-plavih autobusa se zaustavi i mladi vojnik silazi. Obraća se dječaku tražeći nekog. Dječak kaže da je gospodin proljetos preminuo, a gospoda često sjedi na terasi gledajući niz ulicu. Ponekad i plače. Vojnik ga tapša po ramenu i odlazi pognute glave noseći golemu torbu na leđima. Dvojica starijih gospodina s neodobravanjem i žaljenjem odmahuju glavama. Prisjećaju se svojih dana. Dobrih i loših. Djevojčica pomaže majci pri pranju posuđa. Smješkaju se i igraju pjenom od sapuna. Dječak sjedi ocu na koljenima, držeći volan dok polako voze kroz grad. Trgovac slaže artikle u izlogu. Smetlar skuplja ostatke jučerašnjih novina što ih vjetar raznosi parkom. Brijač oštri britvu dok se gospodin policajac zabrinuto, s pjenom na licu, vrpolji na stolici. Dva starija gospodina sjede na klupi kraj autobusne stanice. I sutra će biti tamo..., i dan nakon tog dana, i dan nakon... gledaju, promatraju. Otac se obraća dječaku i prolazi mu rukom kroz kosu. Gledaj dobro oko sebe, sine, ovo je tvoj grad; ovo je tvoj dom, ovo je život kakav poznaješ!

Deset godina kasnije

Mladić prolazi hodnikom srednje škole. Smije se i razgovara s prijateljima. Smiješi se prelijepoj mladoj djevojci koja mu uzvraća osmijeh. Oko jednog od brojnih plakata na zidu okupila se skupina mladića. Tapšaju jedan drugog po ramenu i govore kako se svi trebaju prijaviti. Djevojka sprema knjige u ormarić. Gleda u jednog od mladića kriomice, rukavom briše suze.

Noć maturalnog plesa. Djevojka se sprema, čeka da mladić dođe po nju. Subota je navečer. Smije se nekako tužno. Nekako zabrinuto. Dvojica vojnika na dopustu piju pivo i voze se gradom. Dvojica mladića, sredena, sa cvjetnim buketima za djevojke, žure na ples.

Dva automobila susreću se na semaforu. Izmjenjuju se pogledi, dobacuju se riječi, jedan od vojnika u jakni nosi pištolj.

Tmurna vremena nadvila se nad mali provincijski gradić. Djevojka sjedi sama za stolom na plesu. Tužna je i zabrinuta. Svako malo pogledava na sat. Prijateljica dolazi do nje i ona brizne u plač. Mladići s putnim torbama sjedaju na autobuse s vojnik oznakama. Mnogo ih odlazi, sve manje ih se vraća. Stvari se mijenjaju. Život u malom provincijskom gradiću više nije kakav je nekad bio. Djevojka ulazi u kuću, otac baca bocu alkohola i razbije je o zid. Zatvorena je gradska tvornica. Ljudi stoje u redovima tražeći posao. Predradnik kaže da ima posla, ali za mladiće, u nekom drugom gradu. Dat će ih njima i ovi se više nikada neće vratiti. Ulice gradića su puste. Djeca ne trče, ne vrte kolo, prskalice ne rade, dvojica staraca s klupe kraj autobusne postaje odavno su nestala. Srebrno-plavi autobusi više ne vraćaju mladiće, niti djevojke. Ljudi odlaze, ne osvrću se. Mlada djevojka sjedi u čekaonici liječnikova ureda. Očekuje dijete. Boji se. Želi pobjeći nekamo gdje je ljepše, sigurnije, bolje. Nema novaca, nema kamo. Mladić je bio na suvozačevu mjestu na semaforu koji je pokazivao crveno.

Vojnik je iz jakne izvukao pištolj. Cvjetni buket pao je na hladni asfalt.

Deset godina kasnije

Djevojka, mlada žena, posluhuje kavu u lokalnoj zalognici. Trčeći, ulazi dječak i traži od nje nekoliko novčića za sladoled. Žena ga ljubi u obraz

i daje mu novac. Dječak juri biciklom za sladoledarom, a majka više za njim da bude pažljiv i da ne kasni na večeru. Djeca se igraju na ulici. Srebrno-plavi autobusi pristaju. Neka stara lica, poznata lica. Smiju se. Sretni su. Prskalice za vodu opet rade. Obnavljaju staru tvornicu. Majka češlja sinu kosu. Sjedi joj u krilu držeći volan dok se voze kroz grad. Majka mu nježno govori: Sine, dobro pogledaj oko sebe. Ovo je tvoj grad, ovo je tvoj dom.

Andrijana Kapac, IV. r.

SŠ "Krapina", Krapina

Voditeljica: Bernardica Šeligo

Labirint

Zvuk koraka odbija se od zidova tamnog hodnika. Ne znam koliko dugo već besciljno lutam. Čujem ih. Mnogi su. Nisam sam, ali još ni jednog nisam vidio. Sjećam se prvog dana. Probudio sam se u cirkularnoj sobi. Ustao sam s hladnog kamenog poda. Na zidu je pisalo: OVO JE LABIRINT ŽIVOTA. NAPREDUJ I DOĆI ČEŠ DO CILJA. Napravio sam jedan korak pa drugi... i tako je počelo moje putovanje.

Zarobljen u labirintu! (Kako poetično!) Trošim dane, tjedne... ma koga briga trošim život. Netko mi je jednom rekao da čovjek koji slijedi rutinu ima najbolje izgleda za uspjeh. Lijevo, lijevo, desno, lijevo, lijevo, desno, lijevo, lijevo, desno, lijevo, lijevo... 87525, 87526, 87527, 87528, 87529, 87530... Netko drugi mi je, drugom prilikom, rekao da je vođenje računa birokratska dužnost svakog čovjeka. Iskreno rečeno, nikad nisam volio brojeve, ali ne škodi. 87351 skretanje. Ne jedem, ne spavam i ne zastajem. Labirint postoji kako bi ljudi tražili izlaz. Ja tražim izlaz, jer u suprotnome labirint ne bi imao smisla, a ako labirint nema smisla, tada ja samo tratim vrijeme. Ovako barem imam neku funkciju.

Sjećam se škole. Svega što sam tamo radio prije nego sam došao ovamo. Tada sam mislio da to ima nekog smisla. Ispada da labirintologija nije bila na popisu obveznih predmeta. Znam da sam bio u velikoj zgradi

s mnogo hodnika i više vrata. Bilo je slično ovom mjestu, doduše malo toplije i s malo više ljudi i buke. Jedino što mi je škola donijela je utjeha. Sad barem znam da prva polovica mog života nije bila nimalo smislenija od ove.

Lijevo, lijevo, desno, lijevo, lijevo, desno, lije... stanem! Nemam živaca ići dalje. Zaderem se u daljinu: "Kuda dalje!" Jeka odzvanja i nestaje. Odjednom se počne vraćati: "Skreni lijevo...vo."! Preda mnom su velika crna vrata. Na njima velika žuta slova: DALJE. Otvaram...

Probudio sam se u cirkularnoj sobi. Ustao sam s hladnog kamenog poda. Na zidu natpis: OVO JE LABIRINT ŽIVOTA. NAPREDUJ I DOĆI ČEŠ DO CILJA. Napravio sam jedan korak i tako je počelo moje putovanje.

Andro Miljan, IV. r.

SŠ "Krapina", Krapina

Voditelj: Stjepan Varjačić

Na putu od snova do stvarnosti

Spavači

Nikada nije voljela ta drečava, mala stvorenja koja jednostavno ne prestaju gnjaviti. U vrtiću je oduvijek izbjegavala te iritantne glasove i poglede koji su previše tražili. Bila je sama. Voljela je biti sama. Gradila je dvorce od drvenih kockica i nerijetko se pokušavala skriti u njih. Crtala je princeze bez kruna, prinčeve bez mačeva, sunce bez sjaja i ogromne kuće bez vrata. Voljela je tišinu i pogled na bjelinu snijega. Pokušavala je izraditi dovoljno papirnatih pahuljica da bi svaki dan sanjala u snježnim oblacima. Prema izrazu spavajućih lica, sanjala je njihove snove. Obožavala je nemirne spavače, sve dok se ne probude. Tada opet postaju drečava mala stvorenja. Zadivio ju je raspon zvukova koji se može postići hrčući. Ljude je istinski voljela jedino dok su spavali.

Roditelji

Prezirala je način na koji su se njeni roditelji opraštali na kraju dana. Tada se gase svjetla, a u mraku istina najbolje izvire. Najviše ih je voljela

gledati i proučavati njihov odnos bez riječi. S vremenom su ležali sve dalje jedno od drugog, ne dijeleći ni jastuk, ni pokrivač, ni misli. Mrzila je jutro. Jutrom bi laži ponovno zaživjele. Provlačile su se kroz ležerne razgovore i činile ih sve napetijima, prišuljale bi se u mamine oči i izazivale tatine riječi. Laži su ih izluđivale, zaokupljale svaki tren tih rijetkih susreta. Ona je istinu tražila u tišini i samoći. Ionako nitko nije ni mislio da je još uvijek tu.

Junaci

Počela je bježati. U svakoj je tragediji i mitu promatrala isključivo ljubav i međuljudske odnose. Plakala je nad Orfejom i Euridikom, divila se Penelopinoj vjernosti, razumijevala je Ahilejevu srdžbu, šokirala ju je Elektrina mržnja, neizmjereno je vjerovala u Hektora i Andromahu, a najviše je tugovala nad Antigonom i Hemonom. Jadnog Katula je pokušavala tješiti, a zbog Pirama i Tizbe izbjegavala je crni dud. Laura i Beatrice su joj otkrile koliko moći nadahnuća posjeduje ženska ljepota. Romantičari su joj otkrili životopisni svijet mašte i osjećaja.

Polako je shvaćala zašto otac više nije živio s njima.

Stvarni ljudi

Činilo joj se nezamislivim živjeti s običnim ljudima. Još uvijek je tražila čudesne bajke i izmišljene likove. Ipak, počela je upoznavati svoje susjede. Primijetila je djevojčicu koja svako poslijepodne brižno njeguje svoj mali vrt pričajući s odabranim cvijećem i svadajući se s bubama. Nasmijavao ju je djed koji je savršeno imitirao Charleyja Chaplina. Promatrala je i psa koji je zastajao uvijek na istom mjestu i počinjao veselo hvatati svoj rep sve dok mu se ne bi toliko zavrtjelo u glavi da se morao izvaliti na travu i ošamućeno gledati u nebo. Zaključila je da se sve bake u njezinoj ulici okupe i špijuniraju ljude uspoređujući ih s omiljenim likovima iz najgledanije meksičke sapunice. Neke ju čak pozdravljaju s: "Dobro jutro, Esmeralda!" Ona jednostavno odustaje od svake rasprave, želi ljude zadržati u svijetu mašte.

Shvatila je zašto je mama sada sretnija.

Osmijeh

Ljubav je izbjegavala na svaki mogući način. Nije ni slutila da će se pojaviti netko zbog koga će zanemariti knjige i ne slijediti samoću svojih roditelja. Brojala je svaki trenutak s njim čekajući nesretan završetak, međutim, nikako. Vrijeme je prolazilo, a ona se sve manje mogla i znala opirati. Obrazi su od Snjeguljičinog bljedila poprimili crvenkastu nijansu, oči su se samo veselo smijale novim sjajem. Rekao joj je da se smije dok spava. Bilo je neobično, novo, slatko, luckasto, uzbudljivo. On je postao njena stvarnost.

I bila je sretna.

Jelena Bungić, II. r.

SŠ "Valpovo", Valpovo

Voditeljica: Mila Bungić

S trijema bih vidjela i Apenine

(talijanska bilješka broj jedan: Ukrala sam kamenčić s Vezuva. Nemojte nikome reći.)

Psssst! Imam tajnu ljubav. On dolazi noću i klepeće krilima. Ponekad za njim kroz prozor uleti i pokoji noćni leptir. Tada lete od zida do zida i proizvode zvukove koji nikako ne priliče leptirima. Tajnim ljubavima još manje. U Morning Glory kutijici čuvam trepavice koje ostavi na jastuku.

(talijanska bilješka broj dva: Da je Viktor Emanuel znao koje će boje danas biti Napulj, cijeloga bi života nosio samo bijelo.)

Ponekad se Otac i Majka svadaju u predvorju. Uglavnom zbog mene. Tada Otac kaže Majci: "Tako ti i treba kad si rodila kći tinejdžericu." No majka zna da je rodila princezu i Majka šuti. Da imamo trijem, svadali bi se i na njemu.

(talijanska bilješka broj tri: Istina, bili su to poveći kolačići, ali činjenica da sam, sjedeći kraj prozora, pojela samo dva i u tom vremenu uspjela

izbrojiti šezdeset i četiri mopeda koja su projurila uličicom ispod, ipak je zastrašujuća.)

Da imamo trijem, imali bismo i stolac za ljuljanje. Majka bi znala plesti, a ja bih stvarala Veliku Književnost. Pili bismo čaj i učestalo koristili izraze poput “boja lososa”, “vremešan” i “odista”. Na trijemu bih laštala Morning Glory kutijicu s kolekcijom trepavica i pjevušila teme filmskih klasika.

(talijanska bilješka broj četiri: Staneš na tu točku koja obećava stapanje svih kolonada u jednu. I kad se na desnom kraju vidi vršak kapitela u pozadini, uplašiš se da bi moglo biti stoga što si agnostik)

Trijem bi, dakako, zahtijevao i aleju u neposrednoj blizini, a netko tko ima tajnu ljubav i pogled na aleju, ipak bi trebao znati ponešto o životu. Zasad znam samo da trula dinja smrdi čak i više nego obična zrela dinja.

(talijanska bilješka broj pet: Toskansko nebo je sramežljivo pred priprostim slavenskim okom, ili smo samo naišli krivi dan.)

Čitam uvode i osnove, čitam priručnike, čitam pojmovnike i rječnike. Analize i recenzije. I gledam odjavne špice. I Kviskoteku. Konačno znam sve o životu.

Irina Masnikosa, III. r.

SŠ Izidora Kršnjavog, Našice

Voditeljica: Marina Pavičić

Dnevnik promatrača

7. kolovoza, subota

Dan prvi

Tik-tak, tik-tak, tik-tak...

Sobarica ulazi. Imam li je ja uopće? Brat me upitao koje će boje biti dan. Crveno me sunce budi. Učiteljica je pitala na kojoj je udaljenosti zvijezda. Nadohvat je ruke, ali ju ne vidim, čini se. Točno u neodređeno vrijeme zazvonila su zvona, u daljini.

8. kolovoza, nedjelja

Dan drugi

Čovjek na ulici protestira protiv društvenog uređenja, prošlosti i današnjice. Riječi se provlače kroz maglu. Mislim na svoje obveze, koje mi i nisu najjasnije. Glasovi dopiru do mene kroz kanale kojima se početak nalazi nekoliko bezimernih jedinica od mene. Čudno je to! Nebo je zasljepljujuće žuto, ili je to možda plava boja. Nisam sigurna. Zabilježit ću i pitati kasnije. Koga ću pitati? Dosjetila sam se visokog, granatog, hrapavog prijatelja što nepomično stoji u parku. Netko mi je došapnuo da tu stoji već stotinjak godina, ali to je tajna. Uvijek pozeleni kad ga pitam zašto se ne igra sa mnom u proljeće. Nikada mi nije bilo jasno zašto odgovara tek u jesen. Tada mi pošalje svoju djecu da letimo zajedno. Jednom smo odletjeli do snova i obećanja. Brzo smo pali, kao Ikar.

9. kolovoza, ponedjeljak

Dan treći

Razlila se tinta oko mene. Mislim da je to ono što zovu ništavilo. Ili je Sebastian pročitao u Priči bez kraja da je ništavilo bezbojno. Nema veze, i tinta može biti te boje. Kao da me nema ovdje. Da, to osjećam. Čovjek koji me stvorio to bi nazvao bestežinskim ludilom. Nikada ga nisam shvaćala ozbiljno, nedostaje mu šarene boje. Sobarici je danas kapala voda iz očiju. Ona tvrdi da je to lice tuge. Hm, čudno! Provjerit ću taj pojam u leksikonu stranih riječi. Nekako imam dojam da je lakše živjeti bez njega.

10. kolovoza, utorak

Dan četvrti

“Prisjećam se. Moj se život temelji na sjećanjima, osjećajima, ljudima i događajima koji su ga obilježili.” Ponosna sam na sebe. Ovu me frazu naučio danas jedan gospodin. Ti ljudi u bijelim kutama ponekad su stvarno mudri. Danas mi je došlo dvoje ljudi u posjet. U evidenciji gospode u bijelom piše: “16,30 – roditelji u posjetu”. Divim se; kako stručan naziv. Mislim da ti ljudi nisu odavde. Čudno me gledaju, a geste

su im umorne. I ja sam umorna. Čekam da mi daju one bombončice za grlo koje popijem s vodom. Bez njih ne mogu spavati. Navika, valjda.

11. kolovoza, srijeda

Dan peti

Pročitala sam divnu pjesmu. Gospodin u bijelom kaže da je puna crne, plave i žute boje. Zašto tako govori? Pa to su samo riječi. Razočaranja, tuge, suza, tišine, tame i samoće, užasno me podsjećaju na nešto. Ljubav, nada, svjetlost, mir i sigurnost. Zbunjuju me! Uopće ne prepoznajem te riječi. Znam da imam dvije sestre. Žena za koju kažu da me rodila rekla je da nema veze što ne znam te riječi. To su samo riječi, tvrdila je. Veselim se starijoj sestri. Ona je rekla da će mi pružiti te riječi u nevidljivom stanju, ali ću ih osjetiti. Mislim da je imala dobru namjeru, iako nisam razumjela njezine riječi. Ja sam rob svoga uma, tvrdi moja najstarija sestra. Moje sestre ne lažu. Samo još moram dešifrirati riječi. Danas je vrijeme za šetnju. Željeznički su mi peroni šaptali stihove dok sam koračala njima. To je zato jer sam im pričala o pročitanoj pjesmi. Jedan od njih je dobro sročio život Don Quijotea: to su koraci po putu što ga je Sancho Panza prostro.

12. kolovoza, četvrtak

Dan šesti

Svjetiljke su stvarno čudna pojava. Sad ima, sad nema svjetlosti u njima. Zanimljivo, kao i sunce. Djevojka u plavome pitala me jesam li vidjela njenu izgublenu ovcu. Pomislila sam da govori o meni. Ali nije. Vraćam se u svoj topli dom. Obasjan je žutom bojom. Sigurna sam da je to ta boja. Kao malena djevojčica željela sam biti profesorica povijesti. Ironija života – ni svoju povijest uistinu ne prepoznajem, ili to ne želim, kako kažu ljudi. Rekli su mi i da mi život ne može biti bolji. Razmišljala sam o tim riječima. Ionako ne shvaćam dobro i bolje. Ne dopuštaju mi da vidim razliku, to sam shvatila. Razlozi su nejasni. Negdje sam čula kako zvijezde umiru kada se ugasi njihov sjaj. Vidim zvijezdu, čini se. Griješim, nije nadohvat ruke, predaleko je. Nije važno, bitno da je vidim. Gospodin u bijelome kaže kako je to velik pomak za moje duševno stanje. Slažem se s njime. Jer su mi tako rekli.

13. kolovoza, petak

Dan sedmi

Shvaćam. Ne riječima i ne mislima samo.

Tik-tak, tik-tak, tik-tak...

Irena Nikolić, II. r.

III. gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Maja Ilić

Hommage Rimbaudu

Unutar dvosmislenih slika

slova plutaju nasmiješena

pijano se klateći,

crna na bijelom.

Mekano neuredna, bez ikakvog smisla,

lutaju prekrivena znojem mojih umornih prstiju,

šarolika, vijugajući,

tražeći ništa.

Bivaju zaboravljena unutar novih visokih tonova

mojih violinskih misli.

Ionako je svako protjerivanje krvi po tijelu

Sizifovo naslijede.

Ali nema veze.

Dopustit ću si preduge i prekratke rečenice.

Možda na kraju ipak jedna bude...

Savršeno prave dužine.

Možda i ne.

Vjeđe gore...a noć čeka.

Titravo i pro hladno.

Tamara Tomić, IV. r.

Klasična gimnazija Ivana Pavla II., Zadar

Voditeljica: Mirela Zubačić

Pegazov epitaf

Jutros, malo prije svanuća
negdje na istoku
pao je mrtav
dobri
stari

Pegaz.

Pogoden hicima protuzračne obrane
zamijenjen za okrutni bombarder.

Srušio se!

Njuška umazana pijeskom i krvlju, sapi drhture...
a srebrna nit posljednjeg daha
napušta tijelo.

Kundalini, drevna zmija
otpuzala je
u vrelu šikaru pustinje

Nosio je nekad heroje bez bombi...

Nije se ni najmanje nadao ovome.

Naposljedku...

nije li baš mrvicu sjevernije od ovog mjesta
pronio noćno šuljalo Perzeja?

Nije se bojao metka koji je presjekao dah...

oštre boli,

i dugog pada.

Vojniče,

nikada nećeš znati koga si pogodio.

Tražit ćeš olupinu...bezuspješno...

Možda je sirotinja navukla ostatke svjetlosti na koju ste pucali?

Pitat ćeš se još kratko

a onda ćeš popraviti šljem

i vratiti se na položaj.

Još je puno noćnih svjetala
koje morate oboriti s neba.

Vinko Drača, III. r.

Prirodoslovna škola V. Preloga, Zagreb

Voditeljica: Goranka Lazić

Nepotrebna prtljaga

Moja površina sam ja.
Ispod nje je
Kao svjedok mladost
Pokopana. Korijeni?
Svatko ima korijene.

William Carlos Williams, Paterson

Propovijedao je po zapuštenim birtijama, malim obiteljskim restoranima, tužnim odmorištima za vozače kamiona i sindikalnim podružnicama.

Nitko koga sam poznavao nije imao pojma tko je on. Nitko mu nije znao čak ni ime. Njegovo podrijetlo bilo nam je potpuna nepoznanica. Izgled mu je odavao prosječnost, a po govoru se nije dalo odrediti iz kojega dijela zemlje dolazi.

Sasvim slučajno večerao sam u jednom lokalnu, kada se tip normalnih crta lica i bezlično smeđe kose, odjeven nemarno, premda čisto i uredno popeo na stol i počeo govoriti:

“Dragi moji, znam da među vama ima svakakvih. Ljudi ste, a ljudi su neobična bića. Često, gledajući ljudima u oči, nehotice zavirim u dušu.

“Vi, gospodo”, obrati se gospođi u kutu pokazujući prstom na nju, “Vi ste, gospodo, svjesni da vaše povremeno uživanje u aperitivima poslije ručka postaje teški alkoholizam, ali nikada si to ne ćete priznati”. Gospođa je bila toliko pogođena težinom i iskrenošću njegovih riječi da je u trenu pokupila stvari i nestala iz restorana ne plativši račun.

Ustao sam tada od stola, ostavivši napola pojedena odrezak, misleći kako imama posla s nekom budalom, vjerojatno pijancem ili umobolnikom. Toliko sam bio siguran u svoju intelektualnu nadmoć, bespravno uljuljkan u svoje debatantske sposobnosti da sam smatrao kako ću ga sa samo nekoliko riječi posramiti i natjerati da me pusti na miru kao bih dovršio večeru.

“Vidim kako lijepo govorite, pa, ako imate, minutu vremena, zavirite malo i u moje oči,” izazvah ga čekajući njegov pogrešan korak pomoću kojeg bih ga mogao pokopati.

“Mladiću, vaša duša je jako usamljena. Dugo ste sami, u velikom prijetećem gradu, u kome očajnički patite za adekvatnim društvom.”

“Da sam sam, mogli ste primijetiti i po činjenici da sjedim sam u lokalu punom parova s djecom. To vam ništa ne znači.”

“Vidim nagomilane emocije. Vidim puno negativne energije i gubljenja vremena na poslu. Vidim vaše oglase u časopisima za usamljene, vidim chatove, pokušaje uspostavljanja veza samozavaravanjem. Zavist prema ljudima sa bogatim društvenim životom. Često se pitate gdje ste pogriješili.”

Kao da me nešto iznenada pogodilo u glavu, kao da sam upravo progledao nakon godina provedenih u tami...Ne osjećajući težinu vlastitog tijela sjeo sam natrag za svoj stol. Apetit mi je bio nezaustavljivo izgubljen negdje u dubini njegovih očiju.

Idući put vidio sam ga dok sam ispijao jutarnju kavu u jednoj zalogajnici. Popeo se na stol, iznio nekoliko činjenica iz privatnih života prisutnih, pogledao prema meni, kimnuo mi glavom, a onda otpočeo vatreni govor koji je običavao nazivati propovijed:

“Ljudska vrsto! Demon zvani reklama iz televizora naredila ti je što treba raditi. Dala ti je uzore u odijevanju, izgledu, naredila ti je gdje kupovati, kako plaćati, u koga se zaljubiti. A vi ste kao ovce pohrlili pasti sniženja u shopping centre, kupiti korejske televizore s 10% popusta, samo danas od 13 do 17 sati. Usput kupite jaknu ili hlače nimalo bolje od onih koje imate na sebi, samo modernijeg kroja, i boja koje su ove sezone više in.

Glazbeni programi opkolili su vaše krhke umove sintetičkim melodijama i jeftinim tekstovima u čiju kvalitetu su vas lažni kritičari uvjerali ispiranjem mozga. Hollywood vam godišnje prodaje tone smeća koje vi svojim prijateljima, blijedim kao i likovi tih filmova, hvalite na sva zvana.

Sve vrvi od pseudofilozofa i raznih psihijatara koji vam prodaju svoje knjige o samospoznaji i samopomoći, koje pomažu jedino spoznaji o stanju na njihovim bankovnim računima. Za manjinu koja se pokuša oduprijeti samo primjene suprotnu metodu. Jednostavno vam prodaju alternativu. Ne češ McDonalds, evo ti Burger King. Ne češ Coca-Colu, popij Pepsi. Ne želiš Nike, probaj Adidas. Svaki je otpor uzaludan. Otpor ne postoji, postoji samo interes.

Mrtva tijela i blud polagano se infiltriraju u dječji program.

Dječica po cijele dane bulje u ekrane. Bivaju podučavana mržnji, agresiji, porocima i aroganciji od demona iz crne kutije.

Ta će djeca jednog dana postati ljudi, ljudi koji će vas pojesti bez predumišljaja. Pred vašim nemoćnim očima promijeniti će nagore svijet koji ste godinama mukotrпно gradili. I ne će pokazati ni trunku žaljenja jer ste ih vi tome naučili.

Talent showovi uvjeravaju vas kako ste baš vi buduća velika zvijezda nacije. Jednu sezonu ponosno će te blješhati u izlogu, smješhati se potencijalnim kupcima. Ako se ne prodate nekom bogatunu bez ukusa, mogućnost provođenja ostatka života na smetlištu je velika. Upravo tako. Ne ćete postati svjetski poznati glumac. Niste predodređeni da postanete top-model. Vaša sudbina nije izlaženje na naslovnice. Suočite se s istinom i shvatite da vas od dana vašeg začeca sustavno lažu i obmanjuju. Ne češ postati zvijezda. Ne češ se smiješiti s ekrana. Klinci ne će imati tvoje postere na zidu. Ti si konobar bez završene srednje škole, i to češ zauvijek i ostati.

Nikakav te lovac na talente ne će otkriti.

Znanje je danas moć. Sve ostalo je na klimavim nogama, i danas vrijedi, a sutra već ne.

Pronađite skriveno znanje u sebi, i podignite branu. Sve ostalo dogodit će se samo od sebe.

Unikatni ste samo ako sebe uvjerite kako ste unikatni. Hvala!”

Potom side.

Ustadoh prvi i zapljeskah. Utom ustaše i ostali, i pljesak se prolomi lokalom.

Nikola Bačić, IV. r.

Gimnazija “Metković”, Metković

Voditeljica: Martina Ilić

Magla

Samo dva sata prije nego što je morao krenuti na Hochspitz, kao što bi njegov doktor rekao “Die letzte Weg” ili Odjel s kojeg se ne vraća, bio je razriješen svih briga i bolova.

Nije bilo kasno kad se sjetio, kad je počeo razmišljati o tome koliko će još trajati. Još je jučer, unatoč povećanoj koncentraciji morfija što se penjao njegovim starošću opeljenim žilama, bio svjestan kako mu ta bolest svojim klijestima razara grlo.

Danas sam mu vidio lice. Oko mu je bilo napola otvoreno i zamagljeno. U nekoliko mi se navrata vjerojatno pričini da je, kako bi me podsjetio, glavu okrenuo prema meni, kao onda kad se osvrtao na svaku moju zamolbu i potrebu, čak i želju, kad bi davao sve za nas, a tražio ne bi ništa. Tek preko malene prozirne pločice na limenom lijesu zagledao sam se u njegovo lice na kojem se još uvijek punim sjajem reflektirala dobrota. Mislio sam o najvećoj nepravdi prema njemu.

Pričao mi je o magli. Ples nepokolebljivih riječi na mrtvim usnama odvijao se sigurno, u neobično elegantnom stilu. Riječi su klizale kao po staklu. Jedna za drugom nizale su se poput dobro izvježbanih pirueta mladog baletana. Promatrao sam usredotočenošću koja nije dopuštala mojim očnim kopcima da sada ometaju suvišnim treptajima. U ritmu laganih uzdisaja, činilo se kao da još osjećam otkucaje njegovog srca, kao da je tanka linija smrti samo još jedna prijevarena. Da, tanka zelena linija ispod natpisa “...ist gestorben” bila je tek obična prijevarena.

Sad znam da je sretniji, kad je napustio sve svoje bolove i muke, naravno nezaslužene. Možda ipak malo žali, više nije pokraj nas. Samo nas krišom gleda iz tajanstvene magle o kojoj mi je pričao.

Znao je, napušta samo ovo, takozvano živo, što ga boli. Mora ga vratiti zemlji u za nju hranjivom obliku. Ono što je zaista bio, pravi odraz njegove zbilje, ostaje, ostaje on. Njegovih me famoznih 21 grama prati, smije se mojim bezazlenim nagađanjima, jer sada samo on zna. Nitko od nas ovdje nikad neće znati.

Htio je da budem magla, da se ne oslanjam previše na zemlju. Zemlja je samo vidljiva, a magla se stvara iznad nje. Magla je vlagom hrani sve dok se ne isuši, a kasnije je slobodna.

Sada je i on slobodan. Njegova je zemlja iscrpljena i više nije plodna. Nakon svih mrazeva i zima što su je grizle, nakon svih obilnih otrovanih kiša, konačno je krenuo na počinak. Više neće morati trpjeti bolne i duboke otiske debelih čizama koje nije zaslužio. Njegov izgled sad je tek obična magla, slabo vidljiva i nezamjetna, magla koja me prati, u kojoj stanuje svaki njegov dah, sve slutnje i mudrosti, sve dobrote i velikodušne ljubavi, gdje stanuje on, bez vidljive zemljane maske.

Na mjestu gdje je pokopan, prosula se gusta bijela magla, raskidana na tisuće djelića, u čijoj sam igri prepoznao plesne figure. Ponovo sam, tiho osluškujući šapat uzdisaja, osjećao one iste otkucaje srca. Kao da me želi podsjetiti. Sjetio sam se prijevare i skokom htio dohvatiti patuljastu zavjesu. Nestala je. Ostao sam ležati na njegovom grobu.

Sanjao sam ga noćas, na mjestu po kojem ga pamtim. Bio je živ. Sporim i kao i uvijek pažljivim koracima izranjao je iz neprozirne lelujave magle, smiješeći se osmijehom dobivene partije šaha. Bio je to pobjednički osmijeh pun darivanja i nade. Kao da je opet pobijedio, pobijedio svoju blatnu zemlju. Sjetio sam se njegove priče. S desne sam mu strane dotrčao u susret, zagrlio ga visokim prijateljskim hvatom i potapšao ga po leđima. "Živ si, ha? Ipak te nemre shrvati!" izjavih mu nešto poput toga. Spazio sam natpis na njegovim prsima. Glasio je: "Posljednji ispraćaj dragog nam pokojnika obaviti će se..." S blago podrugljivim osmijehom precrtao je riječi "posljednji" i "pokojnika" i nestao u magli.

Kad sam se probudio, počela se polako kidati nakupina bijele magle u

mojoj sobi, u skladu s tihom melodijom plave balade. Tada sam shvatio baladu o sebi, sretnu pjesmu o njemu i njegovu priču o magli.

Petar Pongrac, III.r

Gimnazija, Čakovec

Voditeljica: Zlatka Grahovec

Prijateljica u crnom

Smeda

Rodio se u jesen, godišnje doba kada se, nošeno hladnoćom, žuto lišće pretvara u smeđe i kada ljudi, koji sada imaju mogućnost uživati u mirisu svježeg pečenog kestinja, ljetnu garderobu zamjene dugim, smeđim ili crnim kaputima. Strogim očevim odgojem, život mu se odvijao prema odavno utvrđenom redoslijedu. Nije volio pričati o svom djetinjstvu; roditelji su to činili umjesto njega. Na onim divnim večerama na kojima se posluživala najukusnija hrana i najbiranija vina, a na koje su ga, još kao tinejdžera, vodili roditelji, uglavnom se dosađivao. Odrasli su obično pričali o golemom rasponu inteligencije i duhovitosti njihove djece, dok bi se ta ista djeca zavukla u gostinjsku sobu s bocom nekog od onih ukusnih vina. Fakultet je završio kao najbolji u svojoj klasi, a po završetku istog, imao je osigurano mjesto u smeđem naslonjaču svoga oca odvjetnika. Nikad to nije htio; njegove su ambicije bile posve drugačije. Njegovo ponašanje je bilo robotizirano, ali njegove misli nitko nije mogao kronološki rasporediti. Volio je glazbu, pa je kupio gitaru. Njegov najveći san bio je obići svijet, postati poznati glazbenik, uživati u slobodi osjećaja i razuma. Najveći san, koji je istovremeno bio i najveća glupost. Odmah po ulasku u skupu butik, spazio je jedno smeđe odijelo. Platilo ga je tatinom karticom. Bijaše to očev znak dobrodošlice u svijet laži, obmane i korumpiranosti.

Plava

Godine su prošle, otac više nije boravio na ovome svijetu, a on se promijenio do posljednje stanice svoga bića. Odustao je od glupog smeđeg naslonjača i od još glupljeg smeđeg odijela u kojem ionako, zbog prevelikog trbuha, nije dobro izgledao.

Bilo je šest sati ujutro, vrijeme kada nebo počinje bivati plavo, a oblaci bijeli. Vrijeme kada treba skupiti hrabrosti napustiti toplu, plavu postelju i napraviti nov korak. Slabašne zrake sunca stidljivo su, prolazeći kroz zastore, pisale svoju priču na modrom zidu njegove sobe. Opet je prvo i jedino što čuje bilo oglašavanje prastare budilice. Debeli zidovi zgrade u kojoj je živio sprječavali su prodiranje bilo kakvog zvuka u njegov sobičak. Nespretno je lijevom rukom pokušavao ugasiti budilicu i pri tom ranojutarnjem pokretu, dok su njegove motoričke sposobnosti još bile oslabljene, srušio je na pod. Ustao je na desnu nogu. Da, bio je praznovjeran i obožavao magiju i vračanje. Ipak, ništa mu u životu nije bilo toliko zadovoljstvo kao popiti pivo s ekipom, poslije posla.

Otišao je u kupaonicu. Opet nije bio zadovoljan onime što je vidio u ogledalu. Iako je četvrto desetljeće u njegovom životu tek počelo, oko očiju i usana su se potkradale neugledne bore. Završivši uobičajene juturne rituale, obukao je svoje plavo odijelo, obuio radničke cipele i otišao na posao.

Zelena

Sunce je opet nemilice pržilo po svemu što se kretalo, živjelo i disalo i po onome što je tu bilo samo kao ukras. Oko njega je lelujao topao, ali istovremeno toliko nježan srpanjski zrak, koji je dao naslutiti još jedan predivan ljetni dan... Ovom je stazom prošao već nebrojeno puta, no svaki s istim ciljem. Vozeći bicikl koji je u svom sastavu imao i jednu veliku zelenu kantu, bio je sretan kao nikada prije.

Sjaj u njegovim očima bio je poseban dok bi promatrao stabla čija je zelena boja, sunčevom zaslugom, sada bila još intenzivnija. Ruke prirode koje su svakodnevno milovale njegova osjetila, pretvorile su ga u zaljubljenog i odanog slugu. Uživao je koseći travu, njegujući cvijeće. Čak bi i svaki onaj papirić koji bi uklonio s ulice u njemu pobuđivao jedan

poseban osjećaj. Njegove su se oči tada pretvarale u dva velika smaragda, koja se nisu sjajila samo od radosti već i od rakije.

Ipak, bio je uvjeren da u svom odijelu izgleda sasvim originalno i da je njegov posao od velike važnosti za ovaj svijet i društvo, kojemu je i on jednom pripadao. Sada nije imao puno, ali rakije je uvijek bilo dovoljno. Čim se vratio kući, skinuo je svoje zeleno odijelo i legavši u stari krevet, zaspao istoga trenutka.

Crna

Ovoga puta u odijelu nije bio on. Došla je nepozvano bez namjere objasniti zašto baš sada.

Kao što to obično i biva, život mu je proletio pred očima. Put jednog čovjeka, koji je od svega uspio stvoriti ništa, koji je svoje želje smatrao glupima, a sebe nevažnim. Nejako biće koje su oduvijek kontrolirali drugi, a kada je preuzeo vlast na sobom, uplašio se i upropastio. Pijančevanje mu je donijelo jedino bolest, posebno jetre. I sada, dok je na kraju svoje priče, ležao u bolničkoj postelji, shvatio je da je pogriješio. Ona je došla i pružila mu ruku, a on je znao da ne može reći ne.

Mirjana Torjanac, III. r.

Srednja škola, Valpovo

Voditeljica: Mila Bungić

Čovjek je tkanina od mnogih niti

(Hesse)

Zemlja se vrti oko Sunca... Zemlja ima more, planine, travu i hrastovu šumu. Zemlja ima ljude, ljudi imaju srce i osmjeh.

Uvijek sjedim na svom stolu, odmah ispod prozora da mogu gledati kako magla zapinje za orah ispred kuće, kako trava raste tiho, trči željeznička pruga sve do daljine, sve do neba. Ljudi prolaze, hodaju, koračaju,

svatko na svoju stranu. Netko prema magli, netko prugom do kraja nečega što ne postoji. Netko jednostavno korača tiho... kao trava... Kao trava kroz korov, onako polagano između korova i cvijeća, pa sve do Sunca.

Za svakoga postoji komadić Sunca. Mislim, zašto bi inače bilo tako veliko? :-)

Svatko je jedan... Ima svoj komadić Sunca, svoju čarobnu nit. Mjesečevu nit, nit ljubavi, mržnje, nit dobrote mana i vrlina. Klupko je tu negdje... Oko nas... Samo ga treba pronaći i izabrati bolju... Bolju nit.

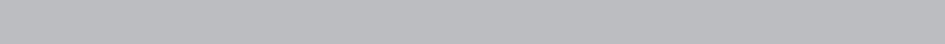
Anja Vincetić, IV. r.

Gimnazija Županja, Županja

Voditeljica: Nada Matić Buljan

Samostalni novinarski radovi

Kad kultura utihne

Ove godine u našem se gradu raspala dugogodišnja dječja dramska grupa “Pinokići”, čiji sam članom bio punih šest godina. Kroz mnoge festivale u Hrvatskoj prolazili smo kao kroz ravno polje! Naš doprinos slavi ovog grada bio je velik, barem smo tako mislili. I ponosili se time. Više od deset godina sastajali su se “Pinokići” dva puta tjedno i vrijedno vježbali iako nikad nisu imali svoj prostor. Probe su se održavale u gradskoj knjižnici ili kinodvorani u kojoj smo zimi morali glumiti u jaknama da se ne smrznemo. Nakon deset godina nadanja da će se uvjeti za rad “Pinokića” popraviti – ta nada je umrla. Posljednja je predstava odigrana krajem lipnja.

Možda ovaj članak sada ne biste čitali da se prije nastupa u ulozi kočijaša Imre pri dojeli Male nagrade Gjalski nisam našao na probi našeg folklornog društva. Došao sam posuditi kostim. Našao sam se na slabo osvijetljenoj bini naše kinodvorane i sve slike s proba “Pinokića” su se živo vratile. “Pinokići” su se raspali, a naše folklorno društvo još uvijek odolijeva, ali je na rubu egzistencije. Gradsko je poglavarstvo, izgleda, škrto za kulturne projekte. Imao sam priliku vidjeti reflektore na igralištu našeg nogometnog kluba. Ništa nemam protiv sporta, ali za te divovske reflektore mogli su se financirati i pošteno zbrinuti i “Pinokići” i KUD, a još bi nešto ostalo sa strane! KUD svoju folklornu odjeću, a to je pravo etnološko blago, drži u malom stančiću, toliko zatrpanom da je kostim za mog kočijaša jedva pronađen. Kako to da su nogometaši dobili reflektore, a folklorasi nemaju ni pristojnu garderobu za svoje kostime? Zašto grad nije “Pinokićima” osigurao prostor, a nogometašima reflektore jest? Kad bi se naši čelnici prestali samo slikati kraj ploča na kojima lijepo piše da je naš grad-grad prijatelji djece, možda bi tada i shvatili u kakvom je stanju kultura u njemu. U svibanj, kad pada Dan grada i prosinac – vrijeme Prosinačkih svečanosti, strpani su samo grandiozni banketi i sjednice na kojima se priča koliko je zebri nacrtano na pojedinom području grada i koliko se metara nogostupa postavilo. Večer našeg grada, podebljana u programu Prosinačkih svečanosti, posebna je priča. Na svakoj u zadnjih sedam godina nastupao sam u nekoj ulozi: u zboru,

u dramskoj predstavi, ili sam jednostavno pomagao pri dodjeli silnih nagrada i pehara sportašima. Usput sam mogao samo, još jednom, zaključiti kako su oni u puno boljem položaju od bilo kojeg amaterskog kulturnog društva našega grada. Tješe me da će Društvo naša djeca za potrebe mladih dobiti svoje prostorije u potkrovlju Dječjeg vrtića, no kako se čini na to ćemo čekati godinama. A samo jedna godina ima 8 760 sati! Plodni oganj zabočke kulture polako se gasi, a iz njega još samo povremeno zaiskre, poput Brličkinih Domaćih, plamenčići pojedinaca. Vatricu potpaljuje voditeljica KUD-a, u iskrice puše i voditeljica gradskog dječjeg zbora, a malo jača pluća imaju i članovi velikoga gradskoga zbora. Je li to dovoljno da se oganj održi? Ti plamenčići vape za potpalom. Mentorica mi je savjetovala da ne budem previše kritičan, no, iako sam još dijete, zabranio sam joj da išta mijenja u članku i odlučio da neću šutjeti ni utihnuti.

Karlo Kralj, VII. r.

OŠ Ksavera Šandora Gjalskog, Zabok

Voditeljica: Nevenka Miškulin

Intervju snova s Robertom Prosinečkim i Zvonimirom Bobanom Bjelolasica je bila polazna točka velikog uspjeha

Kada se našom školom proširila vijest da smo jedna od izabranih škola u kojoj će se održati sportsko natjecanje zanimljivog naziva “Čokolino višebojac”, svi smo bili uzbuđeni. Nakon toga uslijedila je druga još zanimljivija vijest: gosti će biti proslavljeni nogometaši: Zvonimir Boban i Robert Prosinečki. A tek kada sam izabrana za “službenu” novinarku koja treba s njima obaviti razgovor, veselju i uzbuđenju nije bilo kraja. Novinarka Sportskih novosti koja je tog dana marljivo bilježila što se sve zbiva na terenu (i oko njega) bila je prisutna ovom našem razgovoru – ovog puta samo kao promatrač. Pokazalo se da su velike zvijezde (a to za njih dvojicu možemo reći) često vrlo jednostavne osobe i spremno su odgovarali na pitanja:

Sve o nogometu

Od koga je potekla ideja za Čokolino višebojac?

BOBAN: Od mene je potekla, a svrha mu je da se vi mladi počnete zaljubljevati u sport i da prepoznate u sportu velike vrijednosti. Želim sport približiti drugima, da ne bude to samo sportsko natjecanje, nego da se uključe i druge aktivnosti u školi, da budete u kontaktu s velikim sportašima koji mogu prenijeti svoje iskustvo mladima: što znači sport i koliko je on dobar.

Čime se sada bavite?

BOBAN: Ja sam novinar u Sportskim novostima. To je moj posao.

PROSINEČKI: Trenutačno sam samo vezan s reprezentacijom. Sport je naš život.

Gledate li svaku nogometnu utakmicu?

PROSINEČKI: Gledam puno više nego prije.

BOBAN: Ja isto puno gledam utakmice jer se bavim komentiranjem na televiziji, pa moram pratiti sve što se događa, ne smijem ispasti iz takta, ali svaku utakmicu nemoguće je gledati.

Koja vam je utakmica najdraža. Zašto?

BOBAN: Najdraža mi je bronca na svjetskom prvenstvu. Robi i Šuker su zabili gol, to je najvažnija utakmica naše karijere, to ostaje zapisano u povijesti našega naroda, nas svih Hrvata. I osjetili smo to kada smo se vratili u Hrvatsku, svi su ljudi bili uz nas. Pogotovo je meni to bilo važno jer sam u polufinalu napravi jednu pogrešku dosta veliku za mene, ali kasnije sam to popravio i to je moja najdraža utakmica. Moram reći da je Bjelolasic polazna točka velikog uspjeha. Tu smo obavili prve značajne pripreme.

PROSINEČKI: Pa sigurno da kroz karijere Zvoneta i mene ima jako puno dragih utakmica i golova, ali mislim da nam je bronca nekako najvažnija u našoj karijeri samim time što je Hrvatska obilježila ipak jedno svjetsko prvenstvo velikim uspjehom.

Možete li usporediti Darka Pančeva i Davora Šukera?

BOBAN: Davor je kompletniji igrač. Pančev je znao dobro zabijati šesnaesterce, a Davor je znao zabiti gol, vidio je igru.

PROSINEČKI: Slažem se.

Koji vam je klub za koji ste igrali bio najdraži?

BOBAN: Meni je jako teško odgovoriti. Ja imam tri velike ljubavi u svom sportskom nogometnom životu. To su: Dinamo, Milan i Hrvatska reprezentacija. To je teško izabrati kao da birate između ljubavi majke, sestre i žene. Svaka mi je na svoj način draga. Iako je Dinamo moja mladost, u Milanu sam bio najduže, desetak godina, volim Milano kao hrvatski klub. Teško mi je to reći.

PROSINEČKI: Igrao sam u puno klubova, reći ću isto kao i Zvone, Dinamo je naš početak, bilo je dobrih i loših stvari. Bili smo vezani uz Dinamo, od pionira pa do juniora, i to je klub koji će nam uvijek biti u srcu, i njemu i meni.

Što mislite o Ćiri Blaževiću?

BOBAN: Sa Ćirom mnogi se nisu mogli složiti u mnogim stvarima, ali ako uzmeš najbolje od njega, on je briljantan. Tako da smo mi zreli igrači znali koristiti od njega samo najbolje, a on od nas isto tako. Mnoge njegove metode meni su strane. Ali on je stvarno fenomen.

PROSINEČKI: Sve najbolje, na kraju krajeva vezala nas je neka karijera. Moja karijera je vezana uz njega. Stalno se provlačilo kako Ćiro Blažević i Robert Prosinečki nisu u dobrim odnosima, ali mislim da je sve to danas prošlost. Ja i trener Ćiro Blažević smo u dobrim odnosima. Kada se vidimo, pozdravimo se i stvarno nema nikakvih problema. I mislim da se radi o jednom velikom treneru koji je napravio veliki uspjeh s nama u reprezentaciji, i koji je najveći do sada.

Što mislite o sve češćim izgredima navijača na stadionu?

BOBAN: Bez navijača stadioni bi izgledali prazni. Oni su jako bitni. Nogomet sada pripada najžešćim navijačima, koji znaju napraviti nered, a koji su nepotrebni i žalosni.

PROSINEČKI: Sigurno je da smo za to da ljudi dolaze navijati. Ali izgredi, baklje i slično jako štete nogometu i svima nama.

Zašto su vas, Roberte, često nazivali "Posljednji romantičar"?

PROSINEČKI: Ne znam, to se veže s nogometom, ali u privatnom životu ne bi se baš reklo da sam romantičar, samo u nogometu.

BOBAN: Ja ću nešto reći za njega, jer on neće baš previše hvaliti. On je na neki način igrao svoj nogomet, do kraja je ostao vjeran sebi. Svi smo se mi bili uklopili u jednom trenutku u taktički nogomet, Robi uvijek ima svoj put u životu. Tako da je on zbog toga posljednji romantičar. Igrao je svoj nogomet i bio je briljantan.

Jeste li prvi put u Ogulinu i kako vam se sviđa?

BOBAN: Ne, meni nije. Ja sam bio više puta u Ogulinu, pripremao sam utakmice, stekao mnogo prijatelja, a sada sam proširio taj krug. Jako mi se sviđa, to je jedna lijepa sredina, provincija, koja puno, puno voli sport i koji žive puno drugačiji život nego ja u Zagrebu, ali s puno emocija i ljubavi doživljava ovakve događaje.

PROSINEČKI: Mislim da nisam, već sam bio jednom u Ogulinu, bio sam i na pripremama na Bjelolasici, pa smo se spustili dolje i odigrali utakmicu. Da, istina je, Ogulin poznajem manje od Zvonete. Sigurno je da ću sada češće dolaziti u Ogulin, ovo je jako lijepo mjesto i super ste nas primili i zbog toga mi je jako drago.

O školi, pušenju i još koječemu

Kakvi ste bili učenici?

BOBAN: Odličan.

PROSINEČKI: Solidan.

Jeste li prepisivali ispite?

BOBAN: Ne nismo. (Ha-ha)

Koji vam je bio najbolji predmet. A koji najgori?

PROSINEČKI: Najbolji mi je bio tjelesni, a najgori fizika.

BOBAN: Isto tako.

Koji vam je bi najneugodniji događaj u školi?

BOBAN: Kada me je nastavnica povukla za kosu jer sam joj potrgao sliku koju je slikala tri mjeseca.

PROSINEČKI: Više se toga ne sjećam.

Koju seriju ili emisiju ne propuštate?

PROSINEČKI: Najslabiju kariku.

BOBAN: Oz, 24 sata i Zakon braće.

Koji vam je kao djetetu bio omiljeni lik iz crtića ili filma?

PROSINEČKI: Zeko Mrkva.

BOBAN: Isto tako, a nikad nisam volio onu pticu.

Jeste li probali ogulinski kupus?

BOBAN: Baš sam jučer kupio dvije vreće.

PROSINEČI: Nikada nisam probao, ali sigurno hoću. Zvone kaže da je najbolji.

Roberte, pušite li još uvijek?

PROSINEČI: To je moja mana.

BOBAN: Jedva čeka da sve ovo završi pa da može zapaliti. Ne preporučuje nikome, ali čvrsto nastavlja.

Koji je vaš životni moto?

BOBAN: Don't worry, be happy. Ne brini se, budi sretan.

Anamarija Alibašić, VII. r.

I. OŠ Ogulin, Ogulin

Voditeljica: Đurda Špehar

Derbi života

Kao članica udruge Krijesnica koja pruža potporu i pomoć djeci oboljeloj od malignih bolesti te njihovim roditeljima, sudjelovala sam u velikoj humanitarnoj akciji Derbi u kojoj su sudjelovale nogometne legende i medijske zvijezde. Cilj akcije bilo je prikupljanje novčanih sredstava za Udrugu.

Uvod

Kad sam 1998. ležala u bolničkom krevetu, umorna od kemoterapije te očajna i ljuta zbog gubitka kose, nisam mogla ni sanjati da će me moja užasna bolest osam godina kasnije dovesti do susreta sa zvijezdama.

Povratak na početak

Imala sam pet godina. Majka me spremala u igraonicu i tijekom oblačenja osjetila kvržicu ispod moje kože. Uslijedio je odlazak obiteljskoj liječnici, pretrage, posjet specijalisti, i gruba činjenica: tumor bubrega. Od operacije sam se oporavljala u bolničkoj sobi Klinike za dječje bolesti Zagreb, na Onkološkom odjelu. Utjeha u užasnim danima kemoterapije, gubitka kose i lošeg stanja bila je Ornela, djevojčica koju sam upoznala na odjelu te moji roditelji. Još i danas se divim njihovoj požrtvornosti. Iako bez vlastitog automobila, dolazili bi svaki dan i donosili mi domaću hranu jer bolničku nisam podnosila.

Sjetivši se Ornele, vratila sam se u stvarnost i požurila u automobil radujući se ponovnom susretu s njom. Nismo se vidjele gotovo godinu dana, od odmora u Fužinama. Naime, sva djeca s odjela Onkologije učlanjena su u udrugu Krijesnice i svake se godine susreću u kampu "Nada" u Fužinama.

Raspjevani put u Samobor

Hrvatska radiotelevizija organizirala je veliku humanu akciju Derbi. Cilj akcije bilo je skupljanje novčanih sredstava za kupnju prostora u kojem bi se smjestio rehabilitacijski centar za obitelji djece oboljele od malignih bolesti o kojima brine udruga Krijesnica. Sudionici akcije bili su nogometaši, pjevači, treneri pa čak i ministar Dragan Primorac. Momčad Legenda trenirao je Tomislav Ivić. Za Legende su igrali Robert Prosinečki, Igor Cvitanović, Aljoša Asanović, Velimir Zajec, Mario Stanić i ostale nogometne legende. Momčad Zvijezda trenirao je Ćiro Blažević. Budući da je zvijezdama trebala intenzivna poduka, smjestili su ih u kamp u Samoboru. Tamo su pod Ćirinim budnim i strogim okom trenirali Thompson, Gulliano, Goran Karan, Ivan Mikulić, Antonio Dedić, Goran Marić, Dražen Ladić i drugi. Kako sam i ja bila članica udruge Krijesnica, bila sam pozvana na susret s momčadi Zvijezda.

U petak ujutro autobus pun "krijesnica" nestrpljivo je čekao moj dolazak u Zagreb. Napetost zbog kašnjenja u trenu je izbrisalo uzbuđenje zbog susreta s Ornelom i zvijezdama Derbija. Konačno smo krenuli put Samobora. U busu smo pustili mašti na volju i za kratko vrijeme orila se prigodna himna:

Tata Ćiro zvijezde treniro

Zvijezde treniro tata Ćiro
Strašno ih mučio
Sve ih naučio
Kako da rasture legende
He, he, he!

Susret sa zvijezdama

U ulazu u kamp dobrodošlicu nam je poželio voditelj Joško. Doveo nas je do dnevne sobe gdje smo kratko popričali. Uslijedila je priča o snimanju Zvijezda te obilazak kampa. Konačno smo se vratili u dnevnu sobu u koju su počele dolaziti zvijezde: Goran Karan, Ćiro, Mario Mlinarić, Thompson, Luka... Bila sam tako uzbuđena da sam se zacrvjenjela. Odmah sam krenula na posao. Skupljala sam autograme svih sudionika. Svi su bili tako dobri i pažljivi prema nama da to nikada neću zaboraviti. Fotografirala sam se s kim sam poželjela, a najluđe je bilo kad smo se Ornela i ja fotografirale s Marijem Mlinarićem s kojim smo i razgovarale. Mislila sam da ću se onesvijestiti od uzbuđenja jer je Mario bi glavna tema cura u autobusu. Nakon što smo im otpjevali himnu, nogometne nade otišle su na trening, a mi smo već bili okupirani snimanjem izjava za televiziju i odlaskom na ručak.

Uvijek raspoloženi i medijski poznati kuhar Tomek (kuhao je u "Kruškama i jabukama") počastio nas je malim sendvičima, samoborskim kremšnitama i voćnom salatam. Posluživao nas je kao da smo kraljevi i usput nas nasmijavao. Nakupljene kalorije potrošili smo igrajući stolni nogomet s Goranom Karanom.

Nakon snimanja za emisiju "Život uživo" oprostili smo se od Zvijezda i krenuli put Zagreba.

Nogomeni derbi

Tijekom nedjeljnog putovanja u Zagreb izludila sam roditelje i sestru jer sam govorila samo o tome kako jedva čekam da vidim s kojom ću zvijezdom izaći na igralište. Odahnuli su kad smo stigli do Dinamovog stadiona. Bila je gužva jer su svi željeli vidjeti tako očekivanu utakmicu

Legenda i Zvijezda. Roditelji su otišli u ložu, a ja u svlačionicu obući majicu. Poslije presvlačenja prošetali smo igralištem. Pratili su nas brojne kamere, a gledatelji su nam pljeskali. Osjećala sam se tako posebnom kao da sam je zvijezda. Još posebnijom osjećala sam se prilikom izlaska na igralište s igračima jer sam osvojila glavni zgoditak – izlazak s Marijem Mlinarićem. Ostvarenje snova! Nitko mi nije bio ravan.

Utakmicu smo pratili iz lože, a u stanci između prvog i drugog poluvremena pridružili su nam se Danijela Trbović i Tarik Filipović. Zajedno sam rezali i kušali tortu namijenjenu nama, Krijesnicama. Nekolicina nas je nakon rezanja torte, sudjelovala i u prodaji fotografija Stephana Lupina kako bismo prikupili što više novaca za Udrugu. I tu sam vidjela mnoga važna i poznata lica te mi je bilo drago što su svi odlučili pomoći.

Utakmica je završila pobjedom momčadi Legenda. Iako svi to očekivali, bilo nam je žao momčadi Zvijezda jer su uložili mnogo truda i vremena u svoje nogometno usavršavanje.

Sretan završetak

Puna dojmova i ushićenja krenula sam kući. Kraj mene, kao i u najgorim trenucima moga života, roditelji.

Sretna sam što će prikupljeni milijunski iznosi pomoći roditeljima oboljele djece kako bi tijekom teškog liječenja mogli biti uz njih. Ponosnom me čini i činjenica što sam nekim malim djelom i ja tome pridonijela. Sretna sam što sam susrela zvijezde. Sretna sam što, držeći roditelje za ruku, zvijezde gledam stojeći čvrsto na zemlji.

Aleksandra Lisičak VII.r.

OŠ "Vladimir Nazor", Sveti Ilija

Voditeljica: Maja Priher

Njemačko školstvo

Intervju s Cristinom Sakač

Školske godine 2006./2007. u hrvatske škole uveden je HNOS tj. Hrvatski nacionalni obrazovni standard kojim se hrvatsko školstvo nastoji približiti europskome.

S namjerom da doznam koliko je hrvatsko školstvo slično njemačkom, porazgovarao sam s Cristinom Sakač koja sa suprugom Josipom i djecom (Tomislav – 15, Julija – 12 i Martin – 10) živi i radi u Njemačkoj. Obitelj Sakač živi u gradu Duisburgu, gradu sa 600 000 stanovnika koji se nalazi u pokrajini Nordrhein-Westfalen. Christina je dijete hrvatskih iseljenika, rođena je i školovala se u Njemačkoj.

Sustav školstva u Njemačkoj

Kako izgleda sustav školstva u Njemačkoj?

Christina: Godinu dana prije upisa u prvi razred djeca polaze program predškolskog obrazovanja. S navršenih šest godina kreću u prvi razred osnovne škole tzv. Grundschule. Nakon četiri godine osnove škole radi se gruba selekcija, tj. djecu se usmjerava u jednu od daljnjih škola, a to može biti Hauptschule (zanatska škola), Realschule (tehnička škola) ili gimnazija gdje školovanje traje od 5 do 10 razreda, odnosno u gimnaziji 13 razreda. Do prije godinu dana djeca su pohađala školu 13 godina, međutim nakon reforme, i u Njemačkoj, školovanje traje do 12. razreda, a obvezno školovanje traje do navršenih 16 godina života. Naravno, nakon završenog obaveznog obrazovanja studenti upisuju jedan od odabranih studija.

Tko usmjerava dijete nakon četvrtog razreda koju će školu pohađati?

Christina: Prvo i osnovno je to da razrednik daje prijedlog i opis sposobnosti određenog učenika kao i svjedodžbu s ocjenama i postignutim uspjehom. Dijete ima svoju želju, naravno, i sam roditelj daje svoj prijedlog, ali bez učitelja i suradnje to je teško izvedivo. Vrlo je važno koliko roditelj poznaje svoje dijete i njegove mogućnosti te

ustraje u namjeri. Smatram da je u njemačkom školstvu to jedan veliki nedostatak, s obzirom da su djeca, relativno mlada, (dob 10 god.) prisiljena donijeti odluku o životnom zanimanju.

Zašto ste odlučili svoju djecu školovati u gimnaziji?

Christina: U Njemačkoj, da biste mogli pronaći posao treba znati barem jedan strani jezik. Gimnazija je dvojezična tako da se od prvog razreda osnovne, uz materinji njemački jezik, uči i engleski. U 7. razredu pored engleskog, dobiva se francuski dok se u 9. razredu dobiva još jedan strani jezik po vlastitom izboru. Npr. Tomislav je odabrao španjolski budući da sada polazi 9. razred što je paralela našem 1. razredu srednje. On sluša 1/3 nastave na engleskom; konkretno zemljopis, povijest, politiku i sam engleski. U njemačkom školstvu težište je na jezicima, a prioritet je na engleskom koji je smatran drugim materinjim jezikom. Isto tako od učenika se očekuje da nakon završenog 10. razreda piše, čita i razgovara na jednom od stranih jezika.

Kako ocjenjujete školovanje u Hauptschule i Realschule?

Christina: Osobno izbjegavam djecu slati u takvu školu jer smatram da djeca nakon završetka škole nemaju neku veliku šansu za prosperitetom u životu. Iskreno se nadam da će se stvari promijeniti budući da je škola u reformaciji te se planira da osnovna škola traje 6 godina, a Realschule 10 godina.

Osim spomenutih triju škola postoji li još kakva mogućnosti školovanja?

Christina: Da, postoji. To je Gesamtschule koju bismo mogli opisati kao školu neodređenog tipa (kao naša osnovna) gdje vlada liberalan stav prema djeci tako da prve četiri godine ne mogu pasti razred. Imaju opisne ocjene tj. selektivno se ocjenjuje, a svakome djetetu pristupa se individualno. Naravno, kakav je uspjeh, ovisi individualno o svakom učeniku, o učitelju i roditeljima. Gesamtschule nakon 4. razreda omogućuje upise u zanatske škole, a sa završenim dvanaestim razredom – i maturu. Ta matura nije priznata samo u Bavarskoj, iako su ispiti i pitanja jednaki onima u gimnaziji.

Koliko prosječno ima učenika u jednom razredu?

Christina: To ovisi o naseljenosti kvarta gdje se škola nalazi. Vrlo je važno koliko je škola popularna. Roditelji mogu birati u koju će školu upisati djecu. Recimo da Tomislav i Julija pohađaju gimnaziju s još 1200 učenika pa je prosječan broj učenika u razredu 34 dok je u Martinovom razredu 20 učenika.

Njemačka matura, dodatna i izbrana nastava

Kada se polaže matura?

Christina: U pravilu nakon završenog 12. razreda, no sve ovisi o Ministarstvu obrazovanja koje odlučuje o ispitima na početku svake školske godine tj. matura je centralna. U pravilu svaka njemačka Republika (16) ima svoj glavni grad sa svojim Ministarstvom obrazovanja.

Pohađaju li djeca dodatnu nastavu?

Christina: Velika je zabluda kada ljudi u Hrvatskoj misle kako mi, iseljenici, u Njemačkoj imamo organiziranu hrvatsku školu. Hrvatska dodatna nastava isključivo je stvar roditeljske odluke, nije zakonski obavezna. Djeca naših iseljenika koji žive i rade u Njemačkoj shvaćaju svoj materinji jezik kao strani jezik zbog toga jer na toj nastavi nedostaje kreativnosti, ideja, aktualnosti. Nastava je suhoparna. Hrvatsko Ministarstvo školstva vrlo malo je povezano s učiteljima koji volontiraju u svoje slobodno vrijeme te drže tri sata tjedno nastave na hrvatskom. Vrlo je malo, ili nikakve literature iz domovine, a nastava koja se održava strogo se drži hrvatske gramatike i književnosti. Djeci nastava postaje odbojna, čak i teret jer im oduzima slobodno vrijeme. Smatram, kad bi bilo malo više kreativnosti i informiranosti od strane hrvatskog Ministarstva prosvjete, stvari bi se u mnogočemu promijenile.

Imaju li djeca vjeronauk u školama?

Christina: U Njemačkoj postoje vjerske škole. Škola koju pohađaju naša djeca ima vjeronauk koji je obavezan do 14. god života. Zatim je sve podređeno osobnoj želji roditelja kao i rasporedu sati. Djeca koja ne pohađaju vjeronauk pohađaju etiku, npr. djeca muslimana.

Školski udžbenici i roditeljski sastanci

Kako nabavljate udžbenike?

Christina: U svakom gradu je određeno, odnosno regulirano kako će se nabavljati udžbenici. U našoj školi postoji vijeće koje se sastoji od učitelja, roditelja i učenika koji na početku godine odlučuju koje će se knjige koristiti te se odabrane knjige koriste iduće 3-4 godine. Ovisno o stupnju oštećenja knjige se nadoplćuju. Tako sam ove školske godine za Martina platila knjige 20 eura, a za Tomislava 60 eura. Kupujemo samo nove radne bilježnice te obične bilježnice.

Kada se i kako održavaju roditeljski sastanci?

Christina: Na početku školske godine održava se masovni sastanak s općim informacijama za nadolazeću školsku godinu. Na kraju jednog školskog semestra postoje tzv. roditeljski dani kada svaki roditelj dobije termin kod određenog učitelja, ovisno o potrebi, a isto tako i želji roditelja da se kod učitelja informira. Tog dana nema nastave, organizira se prodaja kolača i različiti načini druženja.

Način ocjenjivanja

Kako se ocjenjuju učenici?

Christina: Učenici se ocjenjuju ocjenama od 6 (najslabija ocjena) do 1 (najbolja ocjena – hrvatska petica). Vrlo su rijetki učenici koji prolaze s ocjenom jedan.

Mogu li učenici ponavljati razred?

Christina: Naravno da mogu, iako su u prvom i drugom razredu opisne ocjene. Ako učitelj na kraju školske godine na temelju cjelogodišnjeg uspjeha donese odluku da dijete nije savladalo program, ono ponavlja razred. U gimnaziji može se pasti razred, međutim naredne godine šanse za uspjeh vrlo su male, tada se učenika šalje u Realschule.

Cjelodnevni boravak u školi, terenska nastava i odmor učenika

Postoji li organizirani cjelodnevni boravak u školi?

Christina: Cjelodnevni boravak je organiziran, ali sve ovisi o školama. Gimnazijalci su duže u školama (govorim isključivo o svojoj djeci).

Nastava počinje u 8 sati i traje do 14 ili 15 sati, ovisno o rasporedu. Nakon nastave održavaju se razne školske aktivnosti kao što su: sport, radne akcije, istraživanja i sl.

Postoji li terenska nastava?

Christina: Da, postoji. Svake druge godine po tjedan dana odredi se tema terenske nastave i na temelju toga i program, a samu terensku nastavu financiraju roditelji. Također postoje i istraživanja, učenja egzotičnih stranih jezika: kineskog, japanskog, hebrejskog te natjecanje među školama.

Koliko traju praznici?

Christina: Praznici traju ukupno dvanaest tjedana godišnje i vrlo su raštrkani. Tako nakon dobivanja svjedodžba u ljetu, praznici traju šest tjedana pa onda, ovisno kada su završili ljetni, dva tjedna traju jesenski praznici, obično od 1. do 15. listopada ili od 15. listopada do 1. studenoga. Zatim je tu tjedan odmora oko Božića pa do Tri kralja (6. siječnja), te za Uskrs Veliki tjedan i tjedan po Uskrsu.

Njemački učitelji i internet u školama

Koriste li učitelji laptop u nastavi?

Christina: Isključivo govorim o “našoj školi” koja je super opremljena. U nju je prošle godine uloženo 300 milijuna eura. Ona ima donatore (bivši učenici koji su postali liječnici, pravnici, profesori). Kada država uoči zainteresiranost i prosperitet, onda i ona ulaže u neki projekt. Nadalje, imamo sposobnog ravnatelja koji je vrlo uspješan biznismen, konkretno za školu prikupio je 260 milijuna eura te uspješno vodi projekt. Dakle, s takvim financijama, kabineti za prirodne znanosti odlično su opremljeni pa tako učenici rade svaki na svom laptopu. Napominjem da učitelji koriste laptope u predavanjima, ali isto tako ploča i kreda još uvijek su aktualne.

Koje fakultete moraju završiti njemački učitelji?

Christina: Studij za učitelje formiran je tako da se svaki učitelj od samog početka studija osposobljava za konkretnu školu u kojoj će kasnije raditi (npr. gimnaziju).

Koliko je zastupljen internet u školama?

Christina: Jako puno. Škola organizira komunikaciju preko interneta. Naravno, sve mnogo ovisi o kreativnosti učitelja, o njegovoj spremnosti da podrži rad. U pravilu, učenici komuniciraju s učenicima iz dvanaest drugih zemalja i tako uče strane jezike, usavršavaju znanje, upoznaju kulture... Inače, taj program nazvan je MONDIJALOGO te komunikacija na CHAT – ROOM-u.

Ovisnost i nasilje u školama

Postoji li problem ovisnosti o drogama, alkoholu i pušenju?

Christina: U principu da, “normalna stvar”. Često se taj problem pojavljuje kod djevojčica u 7. razredu, u pravilu one su agresivnije, ali i bolji daci.

Što se poduzima po pitanju droge, alkohola i pušenja?

Christina: Natjecanje među školama: koja će biti najčišća, tjedan nepušenja i sl. Koliko to uspijeva, ne znam. Zatim, svećenik posjećuje školu i održava tečaj “Kako biti zreo čovjek?” ili predavanja o alkoholu, drogama i seksualnosti.

Ima li nasilja u školama?

Christina: Svakako, u obliku mobinga, prvenstveno psihološkog, a podaci jedne ankete pokazali su da što je stupanj obrazovanja niži, veći je mobing. Također, postoji mobing koji se vodi oko odijevanja. Zato se mi roditelji zalažemo da se djeca odijevaju podjednako, znači iste traperice i majica kako bi se izbjegla ta vrsta mobinga. O tome se raspravlja i u vladi.

Mogućnost zaposlenja

Smatrate li da će Vaša djeca nakon završenog obrazovanja naći posao u Njemačkoj?

Christina: Da bi se ušlo u globalizaciju, Njemačka privreda traži od jednog inženjera da savršeno zna čitati i pisati engleski i francuski. Uz znanje i školovanje vjerojatnost za zapošljavanje je moguća.

Na kraju vrlo ugodnog i poučnog razgovora Christina je poručila mladima, roditeljima, učiteljima i političarima u Hrvatskoj: Djeca ne bi smjela završiti osnovnu školu ako ne pišu i ne čitaju barem jedan strani jezik, po mogućnosti engleski. Engleski mora biti drugi materinji jezik. Hrvatska ulazi u globalizaciju što znači da Australija više nije tamo gdje jest, ona je na tvome monitoru i praktički samo tvoja sposobnost komunikacije može te odvesti dalje. Smatram da nema potrebe za iseljavanjem iz Hrvatske što suprug i ja dokazujemo svojim poslovanjem u rodnoj domovini. Draga djeco, učite dok ste mladi jer ne znate što donosi sutra!

Andrija Matković, VI. r.

OŠ "Ljubeščice", Ljubešnica

Voditeljica: Sanja Vragović

Tko su ničijići?

Djeca zbog koje pišem ovaj tekst idu sa mnom u razred. Htjela sam pripremiti razgovor s njima, ali izostala je hrabrost, a naizgled su tako snažni.

Dakle, Ana i Matija, ovo je vaša priča.

* * *

U našoj školi sve je više djece koja ne žive u svom pravom domu, već u udomiteljskim obiteljima. Službeno ih zovemo djeca na socijalnoj skrbi, a neslužbeno, oni su *ničijići*.

Ničijić si kad imaš mamu i tatu, ali oni nisu dobri za tebe pa te njima oduzmu i dodijele onima koji ti nisu mama i tata, a živiš s njima kao da jesu, mada svi znaju da nije tako. Dobiješ obično i brata koji ti nije brat. Strašno, zar ne?

Ne morate imati sovin vid i um Alberta Einsteina do biste shvatili da nisu sretni, iako se trude takvim predstaviti.

Iz nekih ružnih razloga o kojima ne vole pričati, izdvojili su ih iz njihovih pravih obitelji. Odjednom žive s nepoznatim ljudima, u

nepoznatoj okolini. Kamo oni pripadaju, kako se osjećaju? Što je za njih najbolje?! Oni su tu.

Njihovi prijašnji život bio je ispunjen problemima, frustracijama, suzama, patnjom, ali bio je to život u njihovom vlastitom domu.

Bio je to dom ispunjen hladnim riječima, no jedini koji su imali. U tom domu, unutar tih sivih zidova, ostao je dio njihova djetinjstva. U njemu su isplakali prve suze, prvi se put nasmijali, prohodali, progovorili prve riječi. U te je zidove zauvijek zabetonirani leptirić njihova dječjeg osmijeha. Možda ih je netko trebao pitati?!

... jer možda su svako jutro ustajali s gorčinom i srdžbom u srcu, ali nisu sigurni da se puno zadovoljniji bude kao *ničijići*.

Oni su kao čardaci – ni na nebu ni na zemlji. Zamislite njihov sastavak na temu Moja obitelj!

Koja obitelj?

... a obitelj i dom su presudni za svakog čovjeka, čine ga sigurnim i zaštićenim, naučili smo iz biologije, to je najvažnije za pravilan psihofizički razvoj!

I oni se razvijaju, nabacili su masku koju je okolina spremna prihvatiti, osmjech koji kisi u društvu novih staratelja, učitelja, prijatelja jer uz one stare nije bilo pametno ostati.

Pitaju se, koga udariti, kome se osvetiti, tko je kriv što su sada *ničijići*? U tuđem dvorištu uvijek je tješnje, krevet tvrdi, no i u njemu se sanja. Sanja o mirnom i spokojnom životu, o toplom majčinom zagrljaju, o trijeznom ocu, o sudu kao zgradi u koju se ne ulazi...

Bojim se za njih, prije su bili djeca s tugom u srcu, sada odrastaju, traže uzroke i razloge, traže opravdanje i osvetu.

Jelu li nasilni? Katkad. Jesu li zavidni? Katkad. Jesu li nesretni? Redovito. Jesu li za to krivi? Nisu.

Preko noći njihov se svijet pretvorio u snijeg i led. Srušio se kao kula od karata. Život ih ne mazi, već ih gazi gdje stigne, kako stigne i kada stigne. Unatoč svemu, *ničijići* ne gube nadu u bolji i sretniji život u obitelji koja nije savršena, ali je njihova. I sigurna sam da neće dopustiti da se isto dogodi njihovoj djeci.

Životna im situacija nije zavidna, daleko su od pravih obitelji, čeznu za svojim domom i negdje pod srebrnim svjetlom neke tuđe lampe sanjaju povratak.

* * *

Pitam se i pitam vas; kako se postaje *ničiji*?! Gdje je zakazao čovjek?

Nives Rog, VIII. r.

OŠ "Petrijanec", Petrijenec

Voditeljica: Željka Rabuzin

Krumpiri se krumpiraju

Vrijeme je berbe krumpira. Zaplužili na garešničkim krumpirištima izarači i rastresači jedrih plodova. Bog je dao lijepo vrijeme, a Frančkova čipsara u obližnjem Hercegovcu čeka da ga ulistići i u prutići u hrskave grickalice, sve viđenije na našim stolovima, osobito uz Staro češko pivo iz susjednog Daruvara, bez kojega nema ni sadenja ni vađenja krumpira.

Dobro je poznato da su u ovom kraju najbolji uzgajivači krumpira naši hrvatski Česi. Moj susjed Petar tvrdi da su češki pomorci donijeli krumpir iz Amerike u Europu samo zato što nisu mogli zamisliti život bez "krumpirovih knedlički" i ostalih krumpiracija koje samo "lijepo Čehinje umiju spraviti". Bez susjeda Petra ništa se ne događa u selu, stoga ga je moj djed pozvao, s još nekoliko susjeda, da nam pomogne pobrati "repicu" (tako u Tomašici zovu krumpir).

U subotu, rano ujutro, u ime Božje, zabrenčao traktor u djedovu dvorištu i time dao do znanja da je vrijeme ostviti kavu i "šljivku" i krenuti na posao.

– Ma, kud si se ti to spremijo? – zagrmi baka i nasrnu na me, zgrabi mi notes i penkalo iz ruku i ljutito ih baci preko susjedova plotu. – Vid ti njega, gospon bi kruva bez motike – broji baka.

Pokušao sam je uvjeriti da mi je učiteljica dala domaći zadatak – napisati reportažu o berbi.

– Buš piso kad se povadi repca! – zaključuje baka, stavljajući usklik na kraju rečenice. I meni ne preosta ništa drugo nego na njivu bez “novinarskog alata”, oslanjajući se isključivo na vizualno – auditivne senzore u glavi, koji će, budu li sposobni, nešto reportažno uhvatiti...

Zabrazdili plugovi, a iz prhke zemlje iskaču jedri, crveni krumpiri.

– Ko da se pokoja debela susjeda Luca valjala po njima kad su sađeni – komentira susjed

Petar, onaj isti koji je “češke pomorce” poslao u Ameriku po krumpir.

Zasukali rukave vrijedni težaci i krumpir po krumpir kupe u košare, sipaju u vreće pa ga nose u prikolicu. Susjeda Ankica započinje pjesmu:

“Krumpiri se krumpiraju,
Curice se ne diraju.
Diraju se samo snaše
Koje se ne plaše.”

Pridružili se i ostali. Nižu se “masni” bećarci, ali i stari moslavački napjevi.

Baka se raduje i zadovoljno trlja ruke:

– Jedva čekam da Dalmoš Jure dođe i vidi što je repca. Ovake neće niše nać. Kupit će on do posljednje, a Jure bolje plaća od “Čipsare”.

Krumpir je krupan i zdrav, pa ga je lakše kupiti, ukošarivati i uvrećavati. Još kad se zalije pivom i rakijom, radna inercija dobiva dodatnu snagu i krumpir seli s njive ravno u podrum odakle će put pod kotače – pravac Dalmacija.

Krumpir je “smiren”. Težaci gladni sjedaju za dva dugačka stola u djedovu dvorištu gdje ih čeka krepka kokošja juha, pečeni odojak i krumpirova salata.

Baka se ranije vratila s polja da zakuha juhu i napravi salatu, djed je pečenicu spekao još jučer i s Božjim blagoslovom večera može početi i obilno se zalijevati pivom da se nadoknadi, u znoju, izgubljena tekućina. Ruke mi hrapavije od kore starog hrasta u djedovoj šumi. Nisam siguran hoću li, nakon skupljanja krumpirova, moći držati penkalo u ruci, a kamoli napisati reportažu.

– Moj notes, moje penkalo! Ne smijem razočarati učiteljicu. Na brzinu obrišem usta i ruke pa u susjedovo dvorište po “svoj alat”.

Bernard Briški, VIII.r.

OŠ “Garešnica”, Garešnica

Voditeljica: Mara Borovac

Kultura prehrane osnovnoškolaca

Kaj su jeli naši stari – a što jedemo mi?

Rezultati ankete provedene na uzorku od 482 učenika viših razreda I. osnovne škole u Bjelovaru upućuju na zabrinjavajuće podatke: samo 53,9% učenica/ka jede prije odlaska na jutarnju nastavu, čak 9.54% učenica/ka pije alkohol svakoga dana.

Hrvatska kao zemlja zdrave hrane

U posljednje vrijeme u medijima se puno govori o kvaliteti hrvatske hrane nezagađene pesticidima, o zaštiti proizvodnje i prodaje svježeg sira, “kvarglina” i domaćeg putra, o našoj bogatoj kulinarškoj tradiciji. Po nekim bih emisijama mogla zaključiti da je kulinarstvo prava filozofija, znanost i umjetnost u jednome loncu. Kuharice su već dugo najprodavanije knjige.

U kuharskim dvobojima pojavljuju se medijske zvijezde i, zamislite, kuhaju! Nisu manje popularne niti kulinarske manifestacije “Kaj su jeli naši stari”, priprema bakalara s političarima kao glavnim zvijezdama, pa su tu i izložbe tartufa, podravskih kolača i tko zna čega sve ne!

Kao što propaganda kaže: kuhanje je opet u modi. Baš dobro za nas! Nije mala stvar imati čistu hranu i čistu vodu. Nije li lijepo, kao što kaže Branka Šeparović, živjeti u zemlji “u kojoj hrana još uvijek ima okus, a voda je pitka i osvježavajuća čim otvorite slavinu u svojoj kuhinji?” Lijepo je, naravno da je lijepo!

Znamo li što jedemo?

No, koliko mi, osnovnoškolci, poznajemo pravila zdrave prehrane i koliko ih primjenjujemo u svakodnevnom životu? Znamo li, uopće, što valja jesti da bi hrana bila i lijek, izvor zdravlja, kad već živimo nadohvat zdravoj i nezagađenoj hrani? Ili smo i mi nasjeli američkoj modi “fast fooda” i postali njezine žrtve?

Na ta i ostala pitanja o kulturi prehrane pokušala je odgovoriti jezična skupina moje škole. Odlučili smo se za pravo malo znanstveno istraživanje: provest ćemo anketu među učenicima viših razreda matične škole i u četiri viša razreda Područne škole “Velika Ciglena”. Nas petnaestak sastavilo je mnoštvo pitanja u suradnji s učiteljicom iz biologije i hrvatskoga jezika, a u uži izbor ušlo je samo devetnaest pitanja. Uputili smo se potom u parovima na satove razrednika i proveli istraživanje u dvadeset i jednom razredu, na uzorak od čak 482 učenika! Posao je od ideje do obrade rezultata anketa (a to je bio najnaporniji dio rada) trajno puna dva mjeseca, ali nismo požalili. Otkrića su zanimljiva, a neki podaci – zapanjujući! Pogledajte i vi što smo otkrili!

Tek polovica osnovnoškolaca doručkuje

Rezultati naše male ankete, provedene na uzorku od 482 učenika viših razreda, upućuju na alarmantne podatke: samo 53,9% učenica/ka jede prije odlaska na jutarnju nastavu, a čak 9,54% pije alkohol svakoga dana?! Je li to moguće? Ne znam je li ovo neka neslana šala, ali ipak znam da mnogo njih kaže da popiju malo piva kad pije tata ili malo vina na dnu čašice.

Ne tješi nas niti podatak da doručkuje tek nešto više od polovice učenika. Ako znamo da nam je doručak najvažniji obrok i da nam je u školi itekako potrebna energija, kako se onda može dogoditi da ga tako zanemarujemo? Jesu li baš za sve krive naše mame ili bake, koje nam doručak ne pripreme, ili smo i sami krivi kad, umjesto da zavirimo u hladnjak, samo šmugnemo u školu, jer smo se opet prekasno probudili?

Jesti u školskoj kuhinji odavno nije u modi. Razredne maze, a pomalo i drugi, zgražaju se nad pomisli da jedu kukuruzne žgance na mlijeku, kelj na varivo ili kakvu povrtnu juhu. Zato su se ta jela i prorijedila na

školskom jelovniku. Samo 24,2% posto učenika viših razreda koristi blagodati toploga obroka u školi, a ostali traže po sendvičima i raznim grickalicama. Otkako se škola zaključava da ne bismo kasnili na satove poslije velikih odmora, jer u susjednom dućanu kupujemo klopku, mnogi su želučici još prazniji i gladniji. A često treba izdržati završetak sedmog sata da bismo izašli iz škole i nešto pojeli.

Grazelje i kelj padaju u zaborav, jede se pile iz “Bille”

Sva je sreća da 61,8% učenica/ka jede odmah po dolasku iz škole, iako čak 110 ispitanica/ka jede tek kad roditelji kasno popodne dođu s posla. Hvalu Bogu, ručkovi su nam raznovrsni. Ako je vjerovati rezultatima, jede se baš sve: od juhe, mesa, tjestenine i povrća do deserta. Ipak, grazelj, prežgana juha, kelj i mahune spominju se tako rijetko da bih mogla reći da su potpuno izbačeni s naših jelovnika. A poriluku, recimo, ni traga! Čak su se i u ručkovima udomačili “specijaliteti brze prehrane”: pizza, pomfrit, čevapčići, razna pržena hrana.

O pizzi bih mogla napisati cijelo poglavlje. To tradicionalno jelo talijanske sirotinje postalo je danas planetarni užitak. I moje kolegice i kolege, od sveukupne ponude “fast food”, u čak 70,755 slučajeva najviše vole i jedu pizzu. Nju bi isto tako smjestili na školski jelovnik svakodnevno; jeli bi je za sve obroke, svakoga dana. Pizze nikad dosta!

Tješi me podatak da se tradicionalni nedjeljni ručak ipak zadržao u našim obiteljima. Gotovo 76% još uvijek nas jede nedjeljom s obitelji. To je prigoda da barem jednom tjedno jedemo zajedno, ali još više – da razgovaramo, ili, kako moj djed kaže, da “ljudikamo”. A ta nam je hrana u ovo užurbano doba mnogo važnija od onoga što se tada nade na stolu, premda mnoge majke i za nedjeljni ručak pripreme pile iz “Bille”. Mislim, naravno, na ono gotovo, pečeno. Jesu li nam se mame ulijenile? Sudeći po mojoj mami, posla je svakoga dana sve više. Zato mislim da mame imaju prvo koristiti se blagodatima suvremenih samoposluga i uštedjeti trud koji bi uložile pekući pile kod kuće, a potom satima ribajući pećnicu.

Četvrtina osnovnoškolaca – potencijalni dijabetičari

Na svu sreću, još uvijek volimo voće. Jedemo ga uglavnom više puta dnevno. Povrće je već manje omiljeno, jer ga čak 51,66% jede par puta tjedno, dakle, ne baš svaki dan. Kod uporabe mlijeka i mliječnih proizvoda situacija je donekle dobra: gotovo polovica koristi se njima više puta dnevno, četvrtina jednom dnevno, ali ima i 48 onih zločestih koje/i tvrde da ga ne piju nikada ili vrlo rijetko. Loše za zube i kosti, prijatelji moj!

No, zato smo s uporabom gaziranih pića pretjerali: četvrtina ispitanika pije gazirano svakoga dana! Zašto tako? Pa svima je dobro poznat onaj pokus s komadom mesa bačenim u našu omiljenu "colu". Meso se za nekoliko sati razgradi kao u kiselini! A što tek čini našoj jetri, bolje da i ne zamišljam! Već je dokazano da gazirana pića utječu na porast pretilosti u djece i pojavu šećerne bolesti. Možda bi bilo bolje da proizvođači umjesto šarenih etiketa na "colu" nalijepe mrtvačku lubanju i dvije prekrížene kosti.

"Znamo, o znamo da alkohol škodi..."

Tradicija pijančevanja duboko je ukorijenjena u našem društvu. Niti nogometno prvenstvo ne može više proći bez lokanja piva u neljudskim količinama. Eto, 114 učenica/ka ponekad zaviri u čašicu, dakle, gotovo četvrtina učenica/ka viših razreda. Čak 9,54%, kad preračunam, cijela dva razreda, piju alkohol svakoga dana, ali 61,6% ne pije ga nikad. Što ćemo, kad svaka druga reklama potiče stav da žuja-dvije i nisu bogznakakav alkohol. Možda ne možete na Svjetsko prvenstvo u nogometu, ali za jeftinu zabavu – tu je uvijek neka cuga!

I slatkiša je u našem životu previše. Porast standarda ili – još jedna ovisnost? Trećina nas jede slatkiše svaki dan. Jesu li to budući dijabetičari?

Šarani i somovi pred izumiranjem, a gujcek bubri u svom kocu do prvoga kolinja

Riba nam također nije omiljena. Mi smo, ipak, kontinentalci. Barem polovica jede je jednom tjedno, i to, kažu, petkom. Naši obližnji ribnjaci

u Konačnici i Kolarevu Selu ipak su, izgleda, osuđeni na propast. A kako i ne bi: samo 2,07% učenica/ka od svega mesa najviše voli slatkovodnu ribu. Premalo za opstanak omanjega ribnjaka, a kamoli ribnjačarstvo u našem kraju! No, ptičje se gripe ne bojimo. Više od polovice najviše voli upravo tu vrstu mesa. Nije masna, jeftina je, a, kažu, i koža se lako guli... A mame i bake za samo tri mjeseca lako othrane “rundu pilića” u kakvom podrumu ili šupi, puno brže nego puru ili gusku.

Ipak, 22% još uvijek najviše ljubi krmiće, kulen, špek i šunkicu. Pa mi smo ipak poznati stočarski kraj s Međunarodnim stočarskim sajmom u Gudovcu. Tradicija je blago koje valja čuvati. Ili bi bolje bilo sačuvati srce i krvne žile od infarkta?

Budimo svjesni, pogotovo sa žlicom u ruci

I što da sad zaključim o prehrambenim navikama naših osnovnoškolaca? Mislim da smo dobro upućeni u pravila zdrave prehrane, samo ih se valja držati. A koliko je to danas uopće moguće kad su u Hrvatskoj čak tri četvrtine hrane koju jedemo – stigle iz uvoza? Samo da spomenem još goru stvar: uvezena hrana u prosjeku je – treće kvalitete. To je hrana koju bogati i svjesni Europljani miču sa svojih polica. I šalju je k nama i u druge siromašne europske zemlje. Koliko onda naše zdravlja uopće ovisi o nama samima?

Znam da na tržištu ima svega, ali neka to ne bude izgovor za nebrigu o zdravlju. Budimo svjesni pogotovo sa žlicom u ruci! Jedimo zdravo i ostanimo mladi i zdravi, baš kakvi smo sad! Još dugo, dugo...

Anamarija Čepo, VII, r.

OŠ “Garešnica”, Garešnica

Voditeljica: Davorka Bačeković – Mitrović

Majulah, Singapura!

Singapur, u prijevodu s malajskog lavlji grad, otočni je grad – država smješten na jugu Malajskog poluotoka. Nalazi se na prostoru od svega 697 km², a ima stanovnika gotovo kao Hrvatska!

“Majulah, Singapura!” Rečenica je čije značenje ovdje znaju svi, a to je Naprijed, Singapore! To je i ime njihove himne i slogan s državnog grba. Možda se baš u njoj krije snaga koja je u nekoliko stoljeća od malog ribarskog mjesta stvorila ovu metropolu jugoistočne Azije!

Prošle godine dobila sam priliku posjetiti jedno od najnaseljenijih područja na Zemlji, državu – grad, Singapur. Tata je osoba koja će biti moj vodič. Naime, u rujnu 2005. godine dobio je ponudu za posao u ovom dalekom gradu i nakon kraćeg razmišljanja – prihvatio. Tamo će biti dvije godine, a idealno vrijeme za naše uživanje u singapurskoj ljetnoj klimi bio je siječanj – vrijeme zimskih praznika!

Moja prva postaja bio je zagrebački aerodrom. Najprije sam avionom letjela do Frankfurta, a zatim direktno do Singapura. U zraku sam provela ukupno trinaest sati, u čekanju na Frankfurtskom aerodromu dodatnih šest, dakle ukupno devetnaest sati trajalo je moje, dosada, najduže putovanje u životu!

Za svu djecu koja putuju sama, tj. “nepraćene putnike”, brinu se stjuardese. Prva stjuardesa, kopnena, preda dijete drugoj stjuardesi koja je u avionu. I tako od jedne do druge, pa do treće, sve dok me i posljednja stjuardesa nije predala ravno – mom tati.

Osnovi podaci – za one koji žele znati više

Singapur se nalazi na jugoistoku Azije, južno od Indokine. Druga je po veličini luka na svijetu. Osim što je grad, on je ujedno i država.

Na području je na kojem vlada tropska klima i pušu monsoni, vjetrovi koji se smjenjuju prema godišnjim dobima. Kad je ljeto, pušu s mora na kopno te su vrući i vlažni. Kad je zima, pušu s kopna na more pa su hladni i suhi. Osim monsuna, nema pokazatelja da se mijenjaju godišnja doba jer su u Singapuru cijele godine visoke temperature. Najmanja ikada zabilježena temperatura jest 20° C! Službeni jezik? Singapur ima četiri službena jezika: engleski, kineski, malajski i tamilski. Valuta im je singapurski dolar (S\$), koji vrijedi otprilike četiri kune.

Prvi dojmovi

Čim sam izašla iz aviona, dočeka me val vrućine i sunce. Oko mene se sve zazelenjelo od visokog i bujnog drveća i prostranih, zelenih travnjaka. Prava tropska vegetacija! Na tren mi se učinilo da sam se našla na naslovnici reklame neke turističke agencije!

Okružena sam Kinezima, Japancima i brojnim drugim Azijatima, ali ima i dosta Europljana i Amerikanaca. I dok tati pričam o dojmovima s leta, zelenilo oko nas zamjenjuju visoke zgrade i brojni neboderi. Ni traga obiteljskim kućama!

Grad je nevjerovatno čist, na ulicama nema ni jednog papirića, a "otisci" žvakaćih guma na tlu ovdje su nepoznanica. Od tate doznajem da je Singapur grad u kojemu je zakonom zabranjeno bacanje smeća i pljuvanje po tlu te psovanje i pušenje u javnosti. Novčane kazne su visoke i nekome ne pada ne pamet da prekrši ova pravila.

U trgovinama nema žvakaćih guma jer se žvakanje smatra nepristojnim! Zato uši gotovo svakog drugog Singapurca krase slušalice mp3 playera ili pak slušaju glazbu s mobitela. Ulice vrve pješacima, ali nitko od njih ne šeta, svi kao da nekud žure, a poslovni ljudi u odijelima nezamislivi su bez laptopa u ruci.

I dok su neka od tih tehnoloških čuda kod nas još uvijek stvar prestiža, kod njih na ulici ne primjećujem socijalne razlike. Siromašnih, skitnica i prosjaka ovdje, bar na prvi pogled, nema!

Chili i curry – nezaobilazni sastojci svih tradicionalnih jela

Tatin stan je u stambenoj zgradi kakvih sam ovdje vidjela mnoštvo. Dijeli ga sa svojim cimerom, Ingmarom, prijateljem iz Njemačke. U stanove se ulazi s dugačkih balkona, jednostavni su i veličinom mali. Ventilatori i klime ovdje su nezaobilazni, a iz istih razloga sagova na podovima nema. Tatine kuharske vještine nisu na visini pa smo jeli uglavnom u restoranima. U obilju raznovrsne hrane prednjače japanska i kineska tradicionalna jela. Zajedničko im je da su za naše pojmove ekstremno začinjena, pikantna i ljuta. Od hrane me najviše oduševila ponuda tropskog voća živopisnih boja, a najviše sam uživala u papayi i dragon fruitu.

MTR – om u trenu s jednog kraja grada do drugog

Kad biste pitali Singapurce kako najlakše doći do nekog djela grada, svaki bi vam sigurno rekao, naravno, MRT – em. MRT (Mass Rapid Transit) je vrlo popularno prijevozno sredstvo, poput američkog subway – a, podzemne željeznice. Za razliku od nje, singapurski MRT ima i highway, što znači nadzemni put.

Uobičajeno je prije ulaska u kioscima kupiti kartu, ali kako sam je bila puna tri tjedan u Singapuru, nabavila sam posebni pokaz koji je poput bona, kartice. Ista kartica vrijedi i za autobuse, a Singapurom prometuju autobusi na kat, popularni double deckeri.

Pod zaštitom Merliona

Prepoznatljiv znak Singapura je Merlion, lav s ribljim tijelom. Njegov kip visok 37 metara, krase istoimeni park u srcu otočića Sentose, smještenog u zaljevu ovog velegrada. Merlionov riblji rep govori o tome da je Singapur nekada bio obično ribarsko selo. Njegovo staro ime je Temasek, a znači “morski grad”.

Sentosa – mjesto iz snova svakog djeteta

Grad Singapur mostom je povezan s otočićem Sentosa, mjestom netaknute prirode s jednim od najljepših zooloških vrtova na svijetu. Sentosa krije mnogo predivnih plaža, a u njenom okrilju nalazi se i laguna dupina, Underwather world, 4D kino i još mnogo zabavnih atrakcija.

Otok je džungla bez rešetaka jer bezopasne životinje, poput malih majmuna, čudesnih letećih vjeverica ili gazela, slobodno šecu prirodom, a posebnu atrakciju predstavlja noćni safari, kada posjetitelji malim vlakom kreću u razgledavanje onih životinja koje love i aktivno žive noću. Nesvjesne posjetitelja koji se skrivaju pod okriljem maraka, životinje se ponašaju opušteno i prirodno pružajući nam mogućnost da ih upoznamo na posebno blizak način.

U carstvu dubina, u društvu dupina...

Najljepše mjesto na ovom bajkovitom otoku za mene je laguna dupina. U laguni žive ružičasti dupini, vrsta koja je veoma vesela i prijateljski raspoložena prema ljudima. Uživala sam gledajući ih kako plešu, skaču kroz obruče i pozdravljaju nas. Posebna je atrakcija njihovo slikarsko umijeće. Naime, treneri su ih naučili da kistom, kojeg drže u ustima, naslikaju slike najrazličitijih boja i oblika. Nakon slikanja posjetitelji imaju mogućnost zaplivati s njima, a to se nikako ne propušta!

Underwater world – svijet dubina

Morske dubine mogu se gledati i na sluhom. Gdje? U Sentosinom svijetu dubina! Dok prolazite staklenim tunelom, oko vas plivaju ribice žarkih, tropskih boja, ali i grabežljivci, poput morskih pasa i golemih raža!

Čarolija u četiri dimenzije

Užitak u gledanju 3D filmova osjetili su mnogi gledajući filmove kroz 3D naočale. Četvrtu dimenziju predstavlja uključivanje svih osjetila tijekom gledanja filma. U Singapuru, gradu tehnoloških čuda, bila sam u kinu u kojem posjetitelji mogu uživati u filmskoj čaroliji u četiri dimenzije.

Gledajući film o gusarima, osjećala sam ljuljanje valova, vjetar, vodene kapljice na licu. Dok je na filmskim platnu kapetan udarao jednog mornara, stolac mi se zatresao tako da sam i sama postala dio filmske priče!

Iza kulisa filma Star Wars

Nezaobilazno mjesto u turističkom obilasku Singapura je Singapore Science Center, centar znanosti i zabave. Prepun je školaraca koji dolaze sa svojim razredima razgledati najnovija znanstvena dostignuća, kao i tematske izložbe o slavnim znanstvenicima i njihovim projektima. Ja sam uživala u izložbi posvećenoj životu i djelu Alberta Einsteina, a posebna "poslastica" bila je izložba filmskih trikova i iluzija gdje sam razgledala kostime, makete i scenografiju filma Star Wars.

Dug put natrag

Povratak kući učinio mi se beskonačno dug. Već prije polijetanja zrakoplova znala sam što me čeka pa sam se i pripremila. Slušajući glazbu s novog mp3 playera, vrijeme sam kratila uživajući u slikama trojedne čarolije koju ću pamtiti cijeli život!

Karla Biuković, VII. r.

OŠ Šime Budinića, Zadar

Voditeljica: Jasmina Sandalić

Opasne igre na školskom dvorištu

Prije nekoliko godina u školskom listu smo pisali o krvavim kunama, rodi i štivalici, igrama na školskom dvorištu koje su sve smo ne bezazlene i zabavne. Prošle godine neki su se pohvalili novom, za sada bezimenom igrom, koja nam se učinila posebno opasnom!

Skrivena mjesta iza školske sportske dvorane, svlačionice unutar nje, zahodi, omiljena su mjesta igrača nove, opasne igre koja dobiva sve više poklonika po brojnim zadarskim osnovnim školama. Za igranje nisu potrebni sportski rekviziti, igrač je jedan, a ulog – vlastiti život – ako stvari izmaknu kontroli.

Sve izgleda otprilike ovako: *igrač* čučne i diše duboko neko vrijeme. Kad se umiri, jednom udahne duboko, začepi nos stavi palac u usta kako bi spriječio ulazak zraka u pluća. Ubrzo pada u nesvijest, a promatrači preuzimaju ulogu spasitelja i osvještavaju ga. Osviješteni tako ulazi u krug hrabrih izazivajući na takvo dokazivanje promatrače koji su svjedočili ovoj "igri".

Razgovarajući s onima koji su se ogledali u ovakvom eksperimentu, doznali smo da je svima isključivi motiv bila znatiželja. Sve im je izgledalo i prilično jednostavno, čuli su za mnoge koji su slično probali, bez posljedica, i odluka je brzo donesena. Strah su kažu, osjetili jedino u trenutku kada je trebalo duboko udahnuti i krenuti u neizvjesnost. Ipak, ni tada se nisu predomislili jer što bi na to rekli promatrači koji ih bodre i potiču?!

Da igra nije ni jednostavna ni bezazlena, otkrili smo u razgovoru s liječnicom školske medicine, **dr. Nadiom Cavenago Morović**.

Igra o kojoj govorite, ako se uopće može nazvati igrom, iznimno je opasna. Može isprovocirati niz ozbiljnih bolesti, zastoj srca, epileptički napad, napad astme, a i ono najfatalnije – iznenadnu smrt. Kad se tijelo nađe u nesvjesnom stanju dolazi do manjka kisika u mozgu, pa i u drugim tkivima i organima. Sve to predstavlja znatan napor za organizam, a ishod svega je neizvjestan.

Smatram da je takav način dokazivanja vlastite hrabrosti neodgovoran prema samom sebi i prema drugima jer posljedice mogu biti neočekivane, iznenadne i tragične.

Slično nam je i rekla naša **školska psihologinja Jagoda Gauta**: Imali smo u školi slučaj kada je nastavnica ušla u razred nakon odmora i našla jednog učenika na podu, bez svijesti. Na sreću, nije došlo do tragedije, ali priča se počela raspetljivati i doznali smo da se “igra” o kojoj govorite igra dulje vrijeme među sedmašima i osmašima. Obavijestili smo policiju i roditelje, organizirali stručna predavanja o ovoj temi s ciljem da im dokažemo kako eksperimentiraju s nečim što može biti opasno po život. Nadam se da smo u tome uspjeli, ali dolaze nove generacije i uvijek treba iznova ponavljati da je ovakvo dokazivanje pred vršnjacima opasno i besmisleno.

Iako se spomenuta “igra” više ne igra oko naše škole, zabrinuti smo što uvijek ima onih koji su spremni na ovakav rizik da bi se uklopili u društvo. Pa zar živimo samo za odobravanje drugih? Dokazujemo li sebi ili prijateljima, te na koji to način radimo? Na ovakva i slična pitanja nitko nam od vršnjaka nije dao odgovor jer o tome oni ne razmišljaju. Izgleda da je mnogima u pubertetu važnije mišljenje drugih nego njihovo vlastito!

A kad stvari izmaknu kontroli i nešto krene nizbrdo, pitanje je na koga se mogu osloniti: na prijatelje, roditelje ili same sebe? I ono najvažnije: moramo li učiti na vlastitim pogreškama i nije li takav put za neke koban?

Valerija Lenarčić, VII. r.

OŠ Šime Budinića, Zadar

Voditeljica: Jasmina Sandalić

Cooleri nisu cool

“Ti si, ono, strava cool”, rečenica je za kojim pate oni malo manje popularni, a uživaju u noj oni malo popularniji. No, pitanje je koje se stvari moraju činiti da bi nekoga proglasili coolerom? I kako uopće izgledaju veliki cooleri? Čine li ih duge reperske hlače, po mogućnosti crna, malo duža zurka, totalno fora tenisice s potpisom nekog boljeg proizvođača, rječnik pun novotvorenica i psovski?

RAZRED: osmi (8.)

“Cool je raditi ono što se drugi ne usude, biti zanimljiv, biti faca u društvu, ne znam...”, izjava je jednog učenika. Prvo odredište za prikupljanje informacija o značenju i uporabi riječi cool i cooleri bilo je društvo mojih vršnjaka. “Biti cool je kada popiješ dvije litre piva na eks!” ili “Ma totalka je cooler onaj tko ima brdo cura”, ili “Najbolji je način za cooliranje probati puštit cigaretu naopačke, a da se pritom ne opečeš ili napraviti salto preko nekoliko svojih frendova. Ne, ne, ne, najbolji su cooleri oni koji urezuju skalperom po rukama i nogama imena svojih cura, ili nešto bezveze – bitno da su izrezani...”

Pravi su cooleri ili teški pijanci ili ljudi manijaci kojim je očito u životu jako dosadno pa im je cilj povrijediti što više ljudi... ili sebe, u svakom smislu te riječi. Najvećim se coolerima smatraju i oni koji izmisle neku novu foru punu neprimjerenih riječi, tipovi čije bokse vire iz prevelikih hlača i čiji hod je kao u prevelikog pingvina, oni koje se furaju na Eminemov stil ili pak lošiji učenici kojim nije ništa u životu važno, osim litre piva u torbi i zafrkancije na tuđi račun tijekom cijeloga dana. I svakako, neizostavno, cool su i oni koji se usude tako poklopiti nastavnika da on ili trajno zašuti ili u potpunosti poludi i ode po razrednika, ili još bolje, po ravnateljicu. Takva situacija predstavlja vrhunac cooliranja.

Na nastavničinu izjavu: “Sad ćeš zbog neznanja dobiti jedinicu”, jedan učenik odgovara: “Vauuu, big deal, sad ste vi kao faca jer nam možete kao zapovijedati? Mo’š si misliti!” Razredom se čuje rečenica: “Koji cooler!”

Pravi cooleri imaju jezik kao krava rep i trebaju biti drski, mrzovoljni i bezobrazni.

Saznavajući tko su cooleri, saznala sam i tko nije cool. Štreberi, eto, nikako ne mogu dobiti taj naziv zato što im je draga škola i učenje i zato što znaju što žele u životu i bore se za to. Nisu cool jer im je nerazumno rezati vlastitu kožu i još onako, iz fore, dobit tetanus i završiti u bolnici. Oni su prepametni da bi se za par mjeseci pitali zašto su to radili i tko su uopće ljudi čija su imena ostala na njihovoj koži. A kako ne bi sve bilo tako crno, postoje i drukčija razmišljanja o tomu tko je cool.

Moja susjeda Blaženka kaže:

“Cool je za mene osoba koja je dobra u svim pogledima. To je osoba koja čini dobro svima i daje maksimum od sebe” Školska psihologinja razmišlja ovako: “Meni je cool ona osoba koja je pametna, načitana i spontana, jer se spontanost ne može naučiti. Duhovitost je cool, uz malu dozu ironije može biti prava coolerska osobina. Također, cool je znati imati mjeru, pristojno se ponašati u svim situacijama, mnogo raditi, ali i znati se odmarati, uživati u životu. Cool je znanje i načitanost.”

Neke stvari poput načitanosti, staloženosti i dobrog kućnog odgoja, smirenosti i nenametljivosti nisu cool. Bolje je biti nepristojan, zao, podbadati druge, ne pokazivati osjećaje i ne osjećati ništa ni za koga.

Da ne bismo ostali u tom uvjerenju potražila sam značenje riječi cool i u velikom rječniku engleskog jezika. Pod slovom c, riječ cool znači:

1. svježina
2. pribranost

Prema rječniku, a u slobodnoj interpretaciji, znači, pravi su cooleri oni koji u mnogim situacijama, onim teškim i onim manje teškim, ostaju prohladni, svježiji (?) i pribrani. Značenje riječi cool potpuno je suprotno od onoga kako ga doživljavaju moji vršnjaci. Znači, cooleri uopće nisu – cool. Znala sam!

Aldea Budija, VIII. r.

OŠ Ljudevita Gaja, Osijek

Voditeljica: Anita Šojat

Nalijevo

Ja sam Filip. Idem u osmi razred OŠ Antuna Mihanovića. Ništa neobično. Ali pripadam i skupini od svega 10% čovječanstva... skupini ljevorukih. Živim u svijetu dešnjaka. Na svakome koraku okružuju me dešnjaci – u školi, na ulici, na igralištu. I moji su svi prijatelji dešnjaci! Vrlo rijetko zamijetim osobu koja piše lijevom rukom ili njome baca loptu, drži mobilni... Uvijek sam se pitao kako je došlo do toga. Zašto mi je lijeva ruka spretnija od desne? Jesam li to sam odabrao i želio ili sam možda bolestan?

Obratio sam se svojoj liječnici opće medicine dr. Dananić od koje sam saznao da ljevorukost nije bolest, već najčešće nasljedna osobina. Već se u ranome djetinjstvu može ustanoviti hoće li dijete biti dešnjak ili ljevak. U vrtičkoj dobi možemo promatrati dijete kojom se rukom više služi u igri: ako se više igra lijevom rukom, veća je vjerojatnost da će biti ljevoruko.

Većina znanstvenika smatra da naslijede ima veliku ulogu, ali ne zanemaruju ni utjecaj okoline te živčane i motoričke poremećaje. Ljevorukost se ne može uočiti odmah nakon rođenja jer se razvija postupno s razvojem voljnih pokreta. Tek kada dijete navrší tri godine, sa sigurnošću se može utvrditi rabi li češće lijevu ruku nego desnu.

Znanstvenici iz Belfasta proučili su ultrazvučne snimke 1000 još nerodene djece i spoznali da fetus sisanjem palca u ranoj fazi trudnoće daje naslutiti koja mu je ruka draža. Naime, ako radije siše lijevi palac, vjerojatno će biti ljevoruko.

Mnogo je više mladih nego starih ljevaka. Vjerojatno zato što su u prijašnja vremena ljevorukost smatrali nakaznošću pa su prisiljavali djecu da se nauče služiti desnom rukom tako što su im vezali lijevu po nekoliko mjeseci dok se na bi izvještili desnom. Naravno, to je bilo samo mučenje, ali ljevorukost se nije potisnula. Poznato je da su ljevoruke žene u srednjem vijeku spaljivali kao vještice.

Ni u današnjem svijetu, uglavnom se ne primjećuju ljevoruki, niti se brine o tome da im se prilagodi i olakša svakodnevica. Obratite samo pozornost: na kojoj su strani rukohvati u svim javnim i kulturnim

ustanovama? Na kojoj su strani u dizalu “pritiskala” za katove? Kolike su cijene mobitela, posebno dizajniranih za ljevoruke? Gdje stoji miš u odnosu na računalo? Postoji li u Hrvatskoj kirurški instrumenti za ljevoruke liječnike? ... I dalje tvrdim: svijet je na strani dešnjaka!

Statički podaci u mojoj školi uklapaju se u svjetske: 10% učenika je ljevoruko, većinom dječaci, što također kaže statistika ljudske populacije. Što oni kažu o svom “lijevom” životu? Većina ih se navikla na poteškoće pa ih više i ne doživljavaju kao probleme: ružan rukopis, plave ruke od kemijske nakon pisanja, nemogućnost guljenja krumpira... Većina se služi lijevom nogom u sportovima s loptom, a saznao sam i da je ljevica u tučnjavama prilično jaka.

U zbornici smo pronašli tek jednu ljevoruku osobu, vjeroučiteljicu Ružicu Papić. Ona često nalazi na silna čudjenja što je ljevoruka i to joj smeta, ali priznaje da bi joj život bio pouzdaniji da je desnoruka zbog vožnje automobilom, pisanja kredom po ploči.

Za ljevoruke se često kaže da su ljevaci, a to nije točno jer postoje i ljevonoge, ljevooke i ljevouhe osobe. Ako napucavate loptu lijevom nogom, tada se ljevonogi, ako kroz ključanicu “škiljite” lijevim okom dok desnim žmirite, tada ste ljevooki, a ako lijevim uhom oslušujete zvuk iz daleka ili telefonirate, tada ste ljevouhi.

Pronašli smo jednu ljevouhu osobu, našu nastavnicu, voditeljicu novinarske skupine. Ona je dešnjakinja, ali uvijek telefonira s lijevim uhom, a priznala mi je da i prisluškuje što učenici pričaju – lijevim uhom.

Možete se lako jednostavno testirati jeste li ljevoruki: zaplješćite i promotrite koja vam je ruka gornja i vodeća, ako je to lijeva, sigurno ste ljevoruki. Naime, i desnorukost i ljevorukost započinje u mozgu: dešnjacima je razvijenija lijeva hemisfera dok su ljevacima obje polutke mozga jednako razvijene. Zbog toga se, navodno, ljevaci bolje snalaze u prostoru, logici i matematici, a prednjače i u kreativnosti. Među ljevorukima su brojni umjetnici i znanstvenici poput Michelangela, Picassa, Einsteina, Leonarda da Vincija, Beethovena, Andersena, ali među njima ima i političara i krajeva, npr. princ Charles, kraljica Elizabeta, faraon Ramzes II, Fidel Castro, Napoleon pa i sam Julije Cezar!

No, moram spomenuti da je i Jack Trbosjek ubijao lijevom rukom što ukazuje da ljevorukost nije osobina prosječnog čovjeka.

Još je jedan podatak pouzdan: ljevaci su skloniji slučajnim ozljedama i nezgodama, ponekad djeluju nespretno, možda baš zato što je sve prilagođeno dešnjacima.

Većina je mojih školskih kolega priznalo da su često nespretni – proljevaju, ispadaju im stvari iz ruku, padaju s visina pa često završe u gipsu. Ali našla se među njima i buduća slikarica, nekoliko glumaca, plesača i konstruktora.

Znate li:

- da većina ljevaka crta likove koji su okrenuti na desnu stranu?
- da je velika mogućnost da jedno od blizanaca bude ljevak?
- da su mucanje i disleksija češći kod ljevaka?
- da su ljevaci odlični u plivanju i tenisu?
- da ljevaci ulaze u pubertet nekoliko mjeseci poslije dešnjaka?
- da postoji čak i Dan ljevaka, 13. kolovoza?

Hoćemo li mi ljevoruki, i dalje ostati neprimijećeni i nezabrinuti, ovisi i o vama, dešnjacima. Ako mi ne vjerujete, pokušajte se samo potpisati lijevom rukom. Znate da to nije lako. A ljevica može biti iznimno spretna! Poslušajte kako svira jedan od najvećih gitarista svih vremena, legendarni Jimmy Hendrix. On je svoju gitaru svirao, naravno, lijevom rukom.

Filip Đerke, VIII. r.

OŠ Antuna Mihanovića, Osijek

Voditeljica: Inge Bilić

I mi imamo važno prapovijesno arheološko nalazište, Lipu, čiji su ulomci, od 1986., zaštićeni spomenik kulture

Dossier Z-669 Dardanima potpuno nepoznat!

Na izlazu iz Darde, prema Belome Manastiru, blizu Inine benzinska crpke i Tvornice stočne hrane – “Svinjogojstvo Darda”, 1974. nađena je skupna kneževska grobnica ratničko – konjaničkoga trako-kimerijskoga naroda te ulomci velikih halštatskih posuda za čuvanje zrnate hrane, uobičajenih posuda za svakodnevnu uporabu u 1. polovici 1. tisućljeća prije Krista.

Aaaaa, Isuse, u našoj se Dardi, s više od 7.000 stanovnika, nalazi važno prapovijesno arheološko nalazište, a za njega zna tek nekolicina ljudi!? Zar je moguće?! Moguće je, jer upitate li naše stare i mlade jesu li čuli za Vučedol i Vučedolsku golubicu, svi odgovaraju potvrdna, no na upit jesu li čuli da i mi imamo važno arheološko nalazište, Lipu, iz prve polovice prvoga tisućljeća prije Krista, svi razjape oči od čuđenja. Neću se ni ja praviti važna, nisam ni ja čula za Lipu, sve dok nisam, posve slučajno, u maloj općinskog brošuri pročitala kratku bilješnicu o tome gdje se nalazi. Mjesto, na žalost, nije ničim obilježeno pa kako bi netko i mogao za njega znati! A otkrio ga je, zamislite, 1974. godine, sasvim slučajno, **Janoš Cicvaj**, nekadašnji radnik osječke “Gradnje”! Dakle, vozeći se glavnom dardanskom cestom (međunarodnom) prema sjeveru, prema Belome Manastiru, morali ste prijeći preko manjega, ali uočljivoga brežuljka. S lijeve njegove strane, uz cestu, nalazi se Inina benzinska crpka, a desno, pak, od njega je Tvornica stočne hrane – “Svinjogojstvo Darda”. Očito, nismo se nikada zapitali odakle brežuljak u našoj ravnoj Dardi te krije li isti brežuljak nešto pod sobom?! Uzvisina ispod naše suvremene ceste je halštatski tumulus ili gomila, odnosno grobnica iz starijeg željeznoga doba, tzv. halštatskoga kulturnoga doba, koja, također, propada tzv. daljskoj podgrupi, jer je u Dalju veliko halštatsko nalazište, objašnjava mi sumještanin Pero Matić, prof. povijesti, dodajući: To je skupna kneževska grobnica ratničko-konjaničkoga trako-kimerijskoga naroda, koji je sudjelovao u velikoj prapovijesnoj seobi i koji je došao iz

područja današnja Ukrajine. Naseljavao se uz obale Dunava. Opjevao ih je Homer u Ilijadi i Odiseji, a spominjao ih je i Herodot, najstariji grčki povjesničar, iz 5. st. prije Krista. Vjerojatno su živjeli kod Crnoga mora, na obalama koje danas graniče s Bugarskom i Turskom. Došli su sa znanjem korištenja željeza, što je bilo daleko više u odnosu na domaće, autohtono stanovništvo, te su se nametnuli kao gospodari. Moraš znati, priča mi prof. Matić, da je željezo, kad su ga ljudi tek počeli obrađivati i kad je ono bilo još rijetko, bilo dragocjenije od zlata i srebra. Bila su tada prva društvena raslojavanja i ti su narodi na to izravno utjecali. Živjeli su bogatije, jer su gradili kuće, što nije bilo slučaj na drugim mjestima, nastavljajući: Na to ukazuju brojni arheološki nalazi kojima su se pokopani ljudi za života služili – manje keramičke zdjele, veći pitosi (veliki, odozgo otvoreni ćupovi), kantarosi za pranje ruku, trbušaste amfore s velikim drškama za tekućinu i slično. Sve to, s dosta željeznoga oruđa i oružja, otkriveno je slučajno, prilikom, gradnje naše Tvornice stočne hrane 70-ih godina prošloga stoljeća. Gradeći temelje buduće tvornice, radnici su naišli na stambeno naselje u obliku kocke, odnosno na pet kuća pravokutnoga oblika (po dvije sa strane te jedna u sredini), poluzemunice, donjim dijelom ukopane u zemlju, dok je gornji dio bio drveni, s tri središnja stupa unutar kuće. Pod je bio premazan ljepom, glinenim blatom, kojim se mazala i krovna drvena konstrukcija, koja je, kako bi bila čvršća i nepropusna za kišu, protkivana i šibljem. Iskopavanje se odvijalo na brzinu, tako da taj lokalitet u većem dijelu nije istražen. Moguće je da će nekoga u budućnosti zaintrigirati, zaključuje prof. Matić. O zanimljivome nalazu iz Darde svjedoči i istoimeni članak prof. **Mirka Bulata** u "Glasu Slavonije" od četvrtka, 17. listopada 1974., koji mi je, u Muzeju Slavonije Osijek, dala na uvid dr. sc. **Jasna Šimić**, voditeljica Arheološkoga odjela i Pododjela za prapovijesnu arheologiju. Prof. Bulat, tadašnji kustos Arheološkoga odjela Muzeja Slavonije Osijek, piše kako je, južno od staroga skladišta i istočno od silosa, istražio ulomke velikih halštatskih posuda za čuvanje zrnate hrane, lonce, zdjele i peku, uobičajenih posuda za svakodnevnu uporabu u 1. polovicu 1. tisućljeća prije Krista, odnosno u brončanome i željeznome dobu.

– Nađeni ulomci čuvaju se u deponiju ili skladištu našega Muzeja, koji ove godine slavi 130. godišnjicu svoga postojanja. Nisu izloženi jer ni jedna zdjela nije u komadu, odnosno ulomci se ne mogu sastaviti u cjeline, koje bi se mogle posjetiteljima izložiti, zaključuje dr. Šimić, dodavši: Ipak, nađeni su ulomci vrijedni te su kao takvi, 12 godina kasnije, točnije 13. veljače 1986., upisani u Registar nepokretnih spomenika kulture Regionalnoga zavoda za zaštitu spomenika kulture Osijek.

I ne samo u spomenuti Registar, već i u “Zbirku isprava 669”! Tajanstveni dossier Z-669 čuva osječki Konzervatorski odjel, koji djeluje u sastavu Ministra kulture RH. Pokazala mi ga je **Lidija Grbeša**, građevinska tehničarka u tamošnjemu Dokumentacijskome odjelu. Sadrži Kopiju katastarskoga plana, Zemljišnu knjigu (izvatke 1001, 1868, 1861 i 1856), Zapisnik Komisije za utvrđivanje spomeničkih svojstava arheoloških lokaliteta, radi njihove zaštite i registracije kao spomenika kulture, te Rješenje o registraciji (UP-1°-03-60/2.86) od 16. travnja 1986. Mnogo je, dakle, tu slova i brojki, teško zapamtljivih, ali i podataka da je na čelu svih tih poslova bio već spomenuti prof. Bulat.

I tako naša dardanska uzvisina, Lipa, čuva prapovijesnu tajnu, koju će, kako kaže prof. Matic, netko, valjda, dodatno istražiti. Što bi bilo jako dobro, jer ni najveća poplava Drave, 1964. godine, nije ugrozila našu Baranju dalje od nje! Prirodna je prepreka vodi, a nama velika zagonetka!? Zar je moguće?!

Melita Vrbanec, VIII.r.

OŠ “Darda”, Darda

Voditeljica: Branka Horvat

Kolica su me suočila sa životom

U najgorim godinama za mladoga čovjeka ostala je u kolicima. Dovoljan je bio sam skok u bazen da se dogodi nesreća. No, unatoč tomu ostala je veliki borac za život.

Svake se godine 3. prosinca obilježava Međunarodni dan osoba s invaliditetom i kazuje se na njihove potrebe.

Svjedoci smo da njihov položaj u društvu nije lak. Tako su na primjer u kriznim situacijama u gospodarstvu prvi na radu za otkaze, a zadnji na listu zapošljavanja, ulazi u mnoge važne objekte su im onemogućeni... Oni pak gotovo normalno žive, bave se sportom, pridonose svojoj okolini na koji god način.

Potvrdu toj činjenici daje primjer profesorice Nikoline Pavlović: vjeroučiteljica je u našičkoj srednjoj školi, uređuje župni list Dar i župnu web stranicu, vodi Framicu i sudjeluje još na brojne načine u životu našega grada.

Iako je nepokretna, sve to uspijeva obavljati jer joj električna kolica omogućuju pokretljivost. Unatoč invaliditetu danonoćno daje primjer moći čovjekove volje i vjere, podsjeća nas kako život traje dok se ne predamo.

Kako se dogodila nesreća pa ste ostali invalid?

Godine 1990. zajedno s roditeljima, bratom, i obiteljskim prijateljima bili smo na vikendu u mađarskom gradu Harkanju. Bio je srpanj, te sam godine završila 2. razred srednje škole. Prvoga jutra toga vikenda, skačući u bazen na glavu, slomila sam 5. vratni kralježak ostavši istoga tena nepokretna od prsa naniže i potpuno izgubivši osjet. Brat je prvi primijetio da nešto sa mnom nije u redu i priskočio mi je u pomoć, spriječivši utapanje i pozvavši spasioce na bazenu.

Je li postojalo krizno razdoblje u kojem ste pomislili da život možda više nema smisla?

Život u kolicima vam donese mnoge promjene. Ja sam stradala u godinama adolescencije kada smo ionako već u kojekakvim "krizama" (izgled, ljubav, životne odluke...). Kolica nisu nimalo doprinijela da

se osjećam bolje, ali su me preko noći suočila sa životom. Mnoge svakodnevne stvari su se morale promijeniti (način školovanja, druženja s vršnjacima, izgled, odnos s dečkom...), a ja sam se sa svime morala suočavati ako sam htjela preživjeti. Svih ovih 16 godina bilo je svakakvih razloga za krize, ali nikada nisam mislila da život nema smisla, nego da je vrijedan borbe.

Jeste li se ikada sažaljevali?

O, da! Ne znam tko to nikada nije činio. Najgori trenuci u kojima sam iskusila samosažaljevanje bili su oni kada se većima mojih prijatelja počela ženiti, udavati, zasnivati obitelji, odlaziti iz grada, kada su počeli raditi... A meni se činilo da ja stojim na mjestu jer se meni ništa od toga nije događalo, živjela sam s roditeljima, veza u kojoj sam bila dvije godine nije uspjela, od posla ni "p", u kolicima sam... Tada me je jedna prijateljica "zdrmla" jednim iskrenim razgovorom u kojem mi je posvijestila da ja moram odlučiti kako će mi biti i kako ću se osjećati bez obzira na sve vanjske okolnosti.

Što ste očekivali od života prije, a što poslije nesreće?

Kaže majka da sam kao dijete htjela biti mladoženjica ili časna sestra, a kako sam odrasla sve više me je oduševljavala povijest. Do srednje škole sam već imala jasnu odluku da želim studirati povijest i arheologiju. Nakon nesreće sve se promijenilo. Mnogi misle da sam vjeroučiteljica jer sam se zbog nesreće okrenula Bogu, ali to baš nije tako jednostavno. Ne znam zašto sam odlučila postati vjeroučiteljica. Morala bih vam puno toga ispričati kako bih vam to pojasnila. Najjednostavnije je reći da sam počela drukčije razmišljati. Mene je to dovelo do Isusa Krista. Nekog drugog možda ne bi.

Koliko vam znači i koliko vam je značila potpora obitelji?

Neizreciv je način na koji su oni sve ove godine uz mene. Uza sve poteškoće i promjene u našem obiteljskom životu koje su došle s mojom nesrećom ostali smo obitelj. Meni je to najvažnije. Svaki moj uspjeh za njih je radost i svaka moja prepreka i za njih je bila prepreka. Ta njihova ljubav prema meni očitovala se najviše u toj životnoj svakodnevnicu: pomoć oko kolica, u odijevanju, presvlačenju, prenošenju, pomoći u

hranjenju... Često su oni bili tvrdoglaviji od mene, pogotovo tata, i tjerali me da vježbam, da radim i kad sam bila najumornija, najopuštenija. Ustrajali su u mom školovanju, vozili me na predavanja. Pomogli su svi, od uže obitelji do kumova i prijatelja.

Tko ili što vam je dalo snagu da pregazite zidove na koje ste nailazili?

Danas sasvim sigurno znam da je to bio Isus Krist. Duboko sam uvjeren da je stavljao na moj put ljude koji su mi bili oslonac, pomoć, rame za plakanje, ruke za guranje. Sve što se od mene tražilo je bilo da ih prepoznam i prihvatim ono što mi imaju dati. A davali su tako puno! Sa svima njima još uvijek toliko toga prolazim. Od mojih roditelja i brata do prijatelja i ljudi koji u moj život "ulete" i "izlete", koje dam susrela sam jednom i možda nikada više. Znaite, Bog se za nas brine na fantastičan način. Ja sam mu zahvalan što je mene preko svih tih ljudi doveo do sadašnjeg trenutka moga života.

Što osjećate kada pogledate iza sebe i shvatite koliko ste postigli unatoč ograničenjima?

Vidim život. Pola svojega života u kolicima. Naravno da bih voljela da nije tako, ali kada se god osvrćem na sve te protekle godine uvijek prvo duboko uzdahnem i tada me preplavi nekakav neobjašnjiv osjećaj punine, zahvalnosti Bogu i ljudima oko sebe, ponosa i radosti.

Mnogima je poznato da ste vjeroučiteljica, naši učenici često se susreću s vama... Općenito, puno ste s mladima. Što vas je potaknulo da počnete raditi s njima?

Oduvijek dam znala da želim raditi u školi. Rad s mladima je moja služba u Crkvi po mojem vjeroučiteljskom pozivu, a sve se nekako nadovezalo na moje odrastanje uz samostan i fratre, dobre vjeroučitelje koje sam imala, Framu koja je počela djelovati upravo kada sam počela studirati. Framica se "dogodila". Jedne sam godine pomagala fra Franji Jurincu u katehizaciji prvopričesnika i nakon primanja sakramenta prve pričesti nismo se više mogli rasti pa smo nastavili s našim okupljanjima koja su prerasla u Faramicu. Prvi mali farmaši su sada u trećem razradu srednje škole.

Smatrate li svoju svakodnevnicu drastično drugačijom od one ljudi bez fizičke invalidnosti?

Drastično ne, ali drukčijom da. Trebam puno više vremena da bih nešto napisala nego vi jer se moram služiti pomagalom, potrebna mi je pomoć oko pripreme hrane ili u obavljanju osobne higijene, ne mogu se sama odjenuti i obući, dohvatiti knjigu s police... Puno je tu sitnica, ali i ozbiljnih stvari koje su zdravim ljudima normalne, a meni su nepremostiva prepreka.

Što mislite o položaju osoba s invaliditetom u našem gradu?

Posljednjih se godina u našem gradu vidi veliki pomak. Mnoge su javne institucije postale dostupne osobama u kolicima, a ja mislim da su Našice jedan od najbolje prilagođenih gradova u Hrvatskoj, ljudi su u gradu susretljivi i svatko će vam pomoći kada vas sretne na ulici... Ali, nedostaju nam prilagođeni prilazi Domu kulture, Zavičajnom muzeju i Gradskoj knjižnici. Posvuda u svijetu osobe u svijetu nailaze na iste probleme, a osnovni uzrok tih problema su ljudske glave nespремne na promjene mentaliteta i mišljenja.

Što biste naveli kao tri najveće vrijednosti u životu?

Bog, ljubav, obitelj.

Valentina Sertić, VIII. r.

OŠ Dore Pejačević, Našice

Voditeljica: Silvija Tomljanović

Leksikon – ispovjedaonica ili obmana

Znate li što je leksikon? Ne mislite ne one velike, debele knjižurine s pojmovima svrstanim po abecednom redu. Mislim na one šarene, oblijepljene bilježnice pune osobnih pitanja koje kruže razredom. Uglavnom, u tim leksikonima ima svakakvih skupina pitanja, od osobnih podataka do banalnih pitanja tipa: Jesi li mentalno zdrav (mislim da je pisalo mentalno)? Ako vas nešto zanima o nekome, a ne usudujete se pitati, samo otvorite jednu od tih Čispovjedaonica” i sigurno ćete naći

odgovor. Dakle, da biste pročitali nečiji karakter nije potrebno imati doktorat iz psihologije, a ni gutati psihološke članke. Dovoljno je samo pogledati u neki od mnogobrojnih razrednih leksikona. Iako je leksikone većina generacija ukinula već u nižim razredima, mi, novopečeni osmaši, još to nismo učinili. Ako možemo još malo razvlačiti djetinjstvo i zaostajati, zašto ne? Evo, da vam pokažem čemu to zapravo slični, provest ću vas kroz pitanja i rešetanja u leksikonima. Pa, krenimo!

Prvo pitanje obično bude ono “nešto za početak”, i slično. Tu vam počinje prva podjela karaktera: oni, bolje rečeno one, koji napišu “bokić”, “ciao” (ali ipak je češće “Čao”), i slične “fancy” pozdrave, obično pišu raznobojnim kemijskama sa šljokicama, percima i aromom. To su vam oni “popularni”. Oni često crtaju razna srdašca i kružice umjesto točkica i znakova, što ukazuje na višak slobodnog vremena. Njih je, za divno čudo, najviše. I, naravno, oni se prvi upisuju u leksikon. Zatim oni koji nešto bezveze našvrljaju “Ej” ili nešto tako, to su, kao, cooleri, koji žele ostaviti dojam da ih nije briga, no zapravo im je i najviše stalo do reputacije. Onda perfekcionista, s izrazito pravilnim slovima, koja su sva pod ravnim kutom i bez mrlja od tinte. Zadnji se upisuju intelektualci, tzv. štreberi. Da se autore leksikona pitalo, ne bi se oni ni upisali, ali kad su VEĆ dio razreda... No, krenimo dalje, preskočimo osobne podatke i zaustavimo se na nadimcima. Ako vas zovu Maxy, Žeksy, Anči, i sl., onda se razumije da spadate u prvu skupinu. Ako vam je pak nadimak Sokrat, Ciceron (moram priznati da ovo potonje nije baš željeno, osobito među pripadnicima muškog spola), onda se možete pozdraviti s bilo kakvim ugledom, društvenim životom i bilo čim sličnim, jer ste po svojoj prilici u skupini štrebera. Zaustavimo se smo na hobijima. Prevladavaju izležavanje i gledanje TV-a. Nemam komentara, idemo dalje. Hm! Imaš li simpatiju/curu/dečka? Netko je jednom rekao: “One koje su prošle kroz toliko ruku da bi najradije to zaboravile kažu da su bistre kao suza, a one koje se nemaju čime podičiti izmišljaju i raspredaju bajke”. Više-manje točno. Zatim slijedi “Koji tip dečkiju najviše voliš?” i slična ljigava, sladunjava pitanja. Eh, sljedeća pitanja su u današnje vrijeme najvažnija i najpresudnija. Što slušaš? One popularne, što se prve upišu, nabroje Shakiru, Pussycat Dolls (Vrijedi i za muški dio. Opsjednutost

izaziva slinjenje, pretjerano sjajne oči i buljenje u prazno s blesavima osmijehom na licu). Neki odvažni napišu “cajke”, što većina prihvati s gađenjem, iako baš ta većina redovito prisustvuje koncertima svih tih bujnih teta i ušminkane gospode. No, mora se priznati, najviše je rokera i metalca. Iron Maiden, Metallica, Nirvana i Azra popune najveći dio stranice. Ostali su “nedefinirani”. Oni slušaju ništa, osim mame, tate i Radio Splita. Rokeri redovito napišu najduži niz najdražih pjesama, što je sljedeće pitanje. Nadalje, naj glumac/ica. Najbolje se drži botoxom ispunjen par Jolie-Pitt. Neizbježni su. Na spomen Brada Pitta, 90% mog razreda (ženska populacija) zadrhtalo bi i glupavo se nasmijalo. Dalje. Naj emisija. Treba li uopće govoriti da najbolje kotira Big Brother? Jednostavno ne shvaćam kako se netko može dignuti ujutro u šest da bi zaljubljeno gledao stanare koji čvrsto spavaju? I kako mogu po cijele dane do najsitnijih detalja prepričavati jučerašnju emisiju? Mislim da sve navedeno upućuje na nedostatak vlastite osobnosti i života. No, dobro. Poslije rijeke “naj ovoga, naj onoga”, stižemo do “Naj knjiga”. Prevladava: Nema je., Mrzim čitati., U najboljem slučaju, “Čudnovate zgrade šegrta Hlapiča(!), Vlak u snjegu(nj), Pinokjo (ma dajte, osmi ste razred). Knjigoljupci su naravno, zadnji na popisu i nešto kao manjine bez prava i privilegija. Došli smo i do vrhunca leksikona, koji štovanom Čitatelju možda i neće biti toliko zanimljiv, ali je za nas u razredu razlog svađa i pomirenja, tračeva i priča. Što misliš o kome? U novije vrijeme pored imena se obavezno nalijepe svakojake sličice slavni, što je pristojan načina da izraziš svoju simpatiju ili nesimpatiju prema nekome. Sad tu imate tri kategorije: the best – većinom napisano reda radi, rijetko kad iskreno, pa cool, ok, odličan, lud – to napišeš kao stvarno nemaš mišljenje o nekom, ili kad o nekome imaš nezavidno mišljenje, a ne smiješ to napisati jer bi se dotični uvrijedio. I treće, to su baš prave uvrede, neću ih nabrajati, a mislim da ne trebaju obrazloženje. Kao što sam rekla, to je vrhunac zanimljivost leksikona, pa je obično nakon toga – kraj. Međutim, ima i nekih originalnih pitanja, od kojih su najzanimljivija “Imaš li sve zube?” i “Gledaš li u maramicu nakon što ispušeš nos?” Prilično degutantno, ali ima i gorih. Onda pitanja za autora (nezanimljiva rubrika s glupavim pitanjima), te kraj. Zadnje

stranice su obično predviđene za crtanje, šaranje, pisanje, itd. Tu ima svega. Stihova pjesama, potpis najboljih prijatelja, srcecrapajućih poruka, te grafita (punk's not dead, RHCP 4ever). Kad smo kod grafita, u ovim "uvredljivim" najviše ima ministra Primorca i njegova HNOS-a. Ima stvarno zgodnih porukica. Sve u svemu, zadnje stanice su vam baš svaštara.

Sad, da napravimo kratki rezime: sudeći po mojoj procjeni, ove raznolike individue ipak možemo svrstati u neke skupine. Pa tako imamo: šminkerice – najpopularnije u razredu, odjevene po najnovijoj modi, znaju sve hitove s pop top ljestvica i imaju sve dečke u gradu. Pod ruku s njima idu razredne face. Dečki, naravno. Oni su ti koji stvaraju nadimke, izazivaju nastavnike i smiju se svemu na što naidu. Većina takvih koje ja poznajem izrazito su šovinistički nastrojeni materijalisti. Pa zatim rokeri, metalci i pankeri. Njime je njihova glazba najvažnije, odjeća i škola ih ne zanima baš previše. Onda idu manjine. Tu spadaju hipiji, intelektualci, nedefinirani, nezainteresirani, zaljubljenici u kompjutore i knjige. Sve u svemu, unutar svake skupine ima neka manja skupina, pa još manja. Svatko je različit, svatko dobar na svoj način. Sve ovo je smo moje shvaćanje ljudi oko sebe, moja uvjerenja i dojmovi. Na kraju, predlažem vam da odete korak dalje, da ne ostanete samo na mojim riječima, već i da sami zavirite u poneki leksikon, Tko zna što ćete još pronaći...

Antonija Radić, VIII. r.

OŠ "Bijaći", Kaštel Novi

Voditeljica: Zorana Duplančić

Japanski nos

Japan?! Zvuči kao drugi planet, kao nešto nezemaljsko! No, taj drugi planet imala sam priliku donekle upoznati! U našu školu došla je djevojčica Ana Brassard koja je pet godina živjela u Japanu. Majka joj je podrijetlom Kanadanka, a tata Hrvat.

Igrom slučaja živjeli su neko vrijeme tamo. Uz mnoštvo zanimljivih činjenica, u razgovoru s Anom doznala sam i neke stvari koje su me

stvarno razočarale; npr. japanskim učenicima škola određuje do kada smiju biti vani, pa je tako zimi to drastično – do 18 sati, a ljeti nije ništa bolje – do 19 sati! Užas! Za praznike dobivaju hrpu domaćih zadaća... O japanskom jeziku da i ne govorim: oko 5000 znakova, tri abecede... Uf! A nastava? Kako izgleda, na primjer, jedan sat japanskog jezika, matematike ili prirode?

Sat nam počinje tako da nastavnik uđe, mi mu se poklonimo sjedeći, redar kaže da sat počinje i nastavnik krene s predavanjem. Za razliku od hrvatskih profesora, u Japanu profesori pola sata predaju, a ostalih pola sata mi sami dolazimo do zaključka.

Na matematici često radimo u paru. Dobijemo pitanje i u paru dolazimo da rješenja. Nakon toga izlažemo svoja rješenja i odabiremo najlakši način rješavanja. Na satu prirode skoro svaki put radimo pokuse.

Koliko predmeta imate po danu? Moraju li roditelji dolaziti na informacije?

Predmeta imamo kao i ovdje 5-6. Samo što mi u školi ostajemo do 16 sati jer imamo i ručak. Informacija za roditelje nema, već razrednik dolazi jedanput godišnje k nama doma i razgovara s našim roditeljima. Sve mora biti uredno i čisto tako da uređivanje kuće traje čak 2 mjeseca prije nego što razrednik dođe. Ima još nekih razlika. Npr. ocjene su nam od 1-100. I nema dnevnika, nego se svi podaci unose u računalo koje ni pod kojim uvjetom ne smije “izaći” iz škole. Tko računalo iznese iz škole, po zakonu dobiva otkaz.

Gdje su profesori stroži?

Pa, u Japanu novi profesori imaju pokusne satove. Tada takozvani novi profesor predaje “živom” razredu, a nadgleda ga “stari” profesor. Čini mi se da ne primaju ni prestroge ni preblage profesore.

Uspijevate li prepisivati na testovima?

Ah, prepisivanje! Na testovima je jako, jako teško prepisivati! Rijetki uspiju, jer profesori su jako oprezni. A oni koji i uspiju, koriste standardne taktike: napišu pitanje na papir, pošalju ga prijatelju i čekaju odgovor.

Kako provodite odmor?

Odmor nam je potpuno drugačiji nego što je ovdje. Traje 45-50 min. Marende se ne nose, jer tamo imamo ručak koji moramo pojesti. Odmor provodimo igrajući se. Imamo pristup dvorani i igralištu.

Kada učite povijest ili zemljopis, spominjete li Hrvatsku?

Pa, mi zapravo nemamo zemljopis, već ekonomiju. Učimo je do 4. razreda i ne spominjemo Hrvatsku. U biti, spominjali smo je zbog mene. Povijest dobivamo u 5. razredu i također ne učimo o Hrvatskoj. Inače, naša osnovna traje 6 godina, prava srednja 3 godine, a druga srednja škola još 3 godine.

Koje su vam najčešće slobodne aktivnosti?

U Japanu u 4. razredu učenici moraju pomoću ankete izabrati jednu slobodnu aktivnost u sklopu škole. Mogu odabrati žele li aktivnost obavljati u školi ili na igralištu. Pa pod "terensku aktivnost" najčešće spadaju rukomet, nogomet, badminton... – a pod nastavu u učionici kartanje, logika, rad na računalu... U 5. r. učenik se može uključiti u grupe koje "pokreću" škole; jedni se brinu za čistoću, drugi za mikrofon i razglas, treći za ručak (nagledaju ručak)... Slobodne aktivnosti izvan škole su najčešće nogomet, badminton, judo... Ženske često sviraju klavir... Kaligrafija je posebna aktivnost koju najčešće pohađaju djevojke. One dobiju veliki bijeli papir, debeli kist i na papiru crtaju znakove, tj. riječi. Moraju biti uredne jer crtaju "grafite", koji su zapravo lijepe riječi. Kaligrafija se smatra japanskom tradicijom.

Kako je živjeti u carevini?

Pa, razlika između republike i carevine nema. Jedino možda što se u carevini slavi carev rodendan pa tada nema nastave.

Je li teško jesti štapićima? Koliko je vremena potrebno da bi se to naučilo?

Japancima je sasvim normalno jesti štapićima, uče to odmalena. Dobiješ dva štapića, pa se snalazi (smijeh). Strancima je u početku teško, ali nauče se. U početku si u mojoj školi mogao nositi žlicu, vilicu i nož.

Što ti je ovdje najteže? Poželiš li se vratiti u Japan?

Najteže mi je savladati gradivo prošlih razreda. Ponekad se poželim vratiti...

Najbolje bi bilo spojiti mnoge dobre hrvatske i japanske stvari pa bi to bilo savršeno.

Nika Čupić, VII. r.

OŠ Marina Getaldića, Dubrovnik

Voditeljica: Katica Lujó

Miš provalnik

Početak mjeseca, točnije u četvrtak 5. listopada 2006. godine, u našoj školi dogodilo se neobičan događaj. Noću, oko pola dva sata, aktivirao se alarm i zaštitari su već za nekoliko minuta pretraživali školu. Vrata neprovaljena, prozori neotvarani, sve je bilo na svime mjestu. Kada su u prizemlju došli u domarovu radionicu, imali su što vidjeti. Po instalacijama cijevima je šetao miš koji je vjerojatno aktivirao senzor te se upalio alarm. Ostaje još pitanje kako je miš ušetao u školu. Ništa lakše. Prethodnog su dana učenici donijeli u školi plodove jeseni, a miš se, kao slijepi putnik, priključio njima.

Osim što se najeo kukuruza i oraha, postao je vijest dana, glavna faca koja je zabavila ravnatelja, domara i zaštitare, a učenici su toga dana imali na temelju čega nadograđivati mišju priču.

Ivan Žvorc, VI. r.

OŠ "Ivanovec", Ivanovec

Voditeljica: Nataša Kralj

S osamnaest vozila reli

Rodena Zagrepčanka radi u našoj školi već pune trideset i dvije godine. Nakon što je završila fakultet, 1974. godine, pročitala je novinama oglas da se u OŠ “Granešina” traži profesorica njemačkog jezika i, naravno, prijavila se na natječaj nepoznavajući Dubravu jer je Zagreb za nju postojao samo do zoološkog vrta i parka Maksimir.

Čuli smo da je vaš prvi dolazak u našu školu bio prava pustolovina.
Da, točno. Prvi put sam školu uspjela pronaći nakon što sam se sat vremena vozila do Trga. Došavši na razgovor, nisam očekivala da će me već za dva dana poslati na posao jer nisam imala ni sekunde radnog staža, a uvjet je bio iskustvo od dvije godine. Već prvoga tjedna snašla me (tada dvadestčetverogodišnjakinju) jedna neugodna situacija. Istog dana kada sam počinjala s radom, u tadašnji 8.a razred trebala je doći nova učenica. I tako, nevinno šecujući hodnikom, odjednom osjetim kako me je netko “pljesnuo” straga. Kada sam se okrenula, jedan učenik osmoga razreda povikao je: “Jesi li ti nova mačka u 8.a?”

Velika ljubav – Dinamo

Da, saznali smo da ste bili jako atraktivni. Je li tome pridonijelo i Vaše bavljenje sportom?

Dosta sam se bavila sportom u to vrijeme. Najbolje mi je išla atletika, bila sam odlična u sprintu, čak sam trčala na 100 i 800 m za Hrvatsku. Igrala sam i rukomet i moj omiljeni sport – odbojku, ali zbog svoje “izrazite” visine nisam mogla nastaviti baviti niti jednim od ta dva sporta. “Rekreativno” sam osvajala medalje u biciklizmu i na rolama. Osim toga, bila sam vatrena navijačica Dinama, pogotovo kada su igrali protiv Partizana ili Crvene zvezde. Svaki put kad bi Dinamo igrao kod kuće, otišla bih s ocem na stadion, a kad bi utakmica završila, mama bi nam se pridružila i zajedno bismo prošetali Maksimirom.

Možete li nam ukratko opisati svoje djetinjstvo?

U ono vrijeme u rijetkim su kućama bili televizori. Više se vremena provodilo s obitelji. Poslije večere svi bismo sjeli za stol i pričali kako

smo proveli dan, što je bilo u školi, na poslu... A na kao danas – dijete dođe iz škole, večera i poslije gleda televizor do jedan iza ponoći. Toga tada nije bilo. Provela sam izuzetno lijepo, bogato i sadržajno djetinjstvo. Išla sam redovito u kazalište, moja baka je bila inspicijentica Hrvatskog narodnog kazališta, a s djedom sam obišla svoje zagrebačke muzeje. Kad danas pitaš učenike kada su zadnji put bili u kazalištu ili na nekoj izložbi, dobiješ odgovor: Prije 3 mjeseca; Ne sjećam se; Prije godinu dana... To je strašno! Također sam išla nedjeljom na piknik ili na izlete – na Sljeme, Velebit, Plitvička jezera....

Od operne pjevačice do profesorice

Jeste li oduvijek željeli postati profesorica njemačkog?

Jedno sam vrijeme željela biti liječnica ili operna pjevačica. Sve sam opere, koje su kod nas bile izvođene, znala na pamet. Bila sam i velika ljubiteljica kazališta.

Koju vrstu glazbe volite?

Kao što rekoh, jako volim operu. Kao dijete uživala sam u glazbi pa sam pjevala i glazbenu školu gdje sam učila svirati klavir. Inače, generacija sam Rolling Stonesa, Beatlesa... pa tako imam, uz mnogobrojne druge i prvu ploču Beatlesa iz 1963. godine. Moram se pohvaliti i posvetom Jakova Gotovca na libretu opere Ero s onoga svijeta.

Proputovali ste cijelu Europu. Što Vas se najviše dojmilo?

Da, proputovala sam Europu od sjevera do juga, bila sam u Austriji, Njemačkoj, Francuskoj, Italiji, Grčkoj... i to smatram svojim najvećim bogatstvom u životu. Jedno od zanimljivijih putovanja bilo je ono koje sam dobila na dar od roditelja nakon završetka studija – četrnaest dana brodom od Rijeke do Afrike.

Vozačica relia

Priča se da ste prije vozili reli, jeli to istina?

Da, istina je. S osamnaest godina položila sam vozački, a tata mi je kao poklon za Božić objesio ključeve automobili na bor. Moji prijatelji su vozili reli s tadašnjim prvacima Štrokom, Šverkom, Palikovićem i

nagovorili me da i ja pokušam. Bili je jako uzbudljivo. O tome ne bih smjela pričati jer moji roditelji nikad nisu saznali za to.

U školi ste tako dugo. Je li Vam se dogodilo da učite djecu svojih učenika?
Je, puno puta. Nedavno sam srela jednu svoju učenicu koja se već udala. Predavala sam njenom bratu i njenoj majci. Predavala sam i profesorima koji sada rade u ovoj školi, Draženu Loziću i Mirjani Semeš, te učiteljici Nikolini Šestan.

Pristojnost na prvom mjestu

Veliku pažnju posvećujete ne samo obrazovanju nego i odgoju učenika. Što mislite o ponašanju današnjih generacija?

Uvijek govorim da je škola ne samo obrazovna nego i odgojna ustanova i ono što mi smeta nije toliko neznanje koliko ponašanje učenika u školi. Boli me kad vidim išarane zidove, potrpane klupe, poderane likovne radove na panoima... Još me više smeta što ne znam tko to radi, a nitko nikad ne vidi one koji to čine! To je strašno! Vandalizam nikako ne razumijem. A tek psovke! Često ostanem u kabinetu poslije radnog vremena i čujem kakve strašne prostote djeca izgovaraju. Smeta me i odnos nekih učenika prema profesorima. No, nije čudno da se djeca tako ponašaju kad i ima odraslih koji ne poznaju osnove kulturnog ponašanja. Jednom prilikom je na vrata mog kabineta pokucao nečiji roditelj i tražio Tatyana. Gledala sam čovjeka u čudu i pitala još jednom: "Koga trebate?" "Pa Tatyana, onu iz engleskog", odgovori on. Tek tada sam shvatih da traži profesoricu Butorac. Pa jeli to u redu? To je isto kao da dođeš kod doktora i tražiš Ivana. Pa valjda trebaš gospodina Horvata ili doktora Horvata! Želim reći da se treba kulturno ponašati, ali puno je djece i, nažalost, roditelja koji to ne čine.

Kako bi se, po Vašem mišljenju, moglo poboljšati ponašanje učenika?
Volim angažirati djecu da naprave neki plakat, crtež, pogotovo one slabije učenike. Neka on ima jedinicu, ali će uvijek podmetnuti leđa kada treba nešto korisno napraviti, pomoći, donijeti... ako sada radi, stvara, poslije to neće trgati. Preporučujem i drugima da se uključe u uređenje

školskog prostora kako bi u tome našli potvrdu da i oni mogu napraviti nešto pozitivno.

Možete li nešto pohvaliti u našoj školi?

Izrazito pohvaljujem školski list koji pratim od prvog broja i prva sam se zauzela za vas. Sve moje čestitke novinarima!

I za kraj, recite nam što Vas je najviše oduševilo u životu?

Najviše me je u životu oduševili Sikstinska kapela u Vatikanu gdje sam došla, sjela i divila se sat vremena. Još me oduševio ultrazvuk. Kad sam bila trudna i otišla na pregled ultrazvukom, vidjela sam svoga sina u trbuhu kako miče nožicama i ručicama. To je za mene bila senzacija.

Mirel Mešić, VIII. r.

OŠ "Granešina", Zagreb

Voditeljica: Natalija Krznarić

Jozo kozo magareći književnik

Cijelu sam Hrvatsku propješačio. Prošao sam sve otoke, sve potoke, sve planine, sve doline ove zemlje i znam što je hrvatska priroda. Prepričao sam i obradio preko 550 hrvatskih priča i bajki, dvostruko više od braće Grimm

Ušao sam, bolje rečeno utrčao u razred, sa svojim višenamjenskim, tj. čarobnim zvonom. Kad je, na šaljiv način, zamuckujući. počeo čitati tekst, svi su učenici ostali bez teksta. Kako i ne bi. Pa to je književnik koji je već u svojoj petoj godini spasio jednu školu od ukidanja! Ne, nije ništa gorjelo, nego je dolazio nadzornik. Škola je, da bi opstala, morala imati bar tri učenika i školu nisu ukinuli. No iduće godine je određeno da za opstanak škole treba 10 učenika i nije joj bilo pomoći.

– Iz svoga sela na Naklicama, u Tugarima, trebao sam pješice preko jednog klanca ići u Omiš, a to je bilo opasno, osobito zbog jake bure.

Govorilo se i da tamo orlovi odnose malu djecu – pripovijeda Jozo Vrkić.

– Bio sam jeko sitan i roditelji su rekli: Bolje da kod kuće imamo živog

magarca, nego mrtvog filozofa! I tako sam na polasku u školu čekao dvije godine. Stavljao sam kamenje u torbu da me bura ne odnese.

Pisati je počeo relativno kasno, ali časno. Zvono Lotrščak, koje uvijek nosi sa sobom na književne susrete, njegova je prva književna nagrada za zbirku priča Skućenost. Tu je nagradu perspektivnim mladim piscima dodjeljivao Večernji list. Kad je donio zvono kući u Dalmaciju, otac mu je rekao: Kakva ti je to nagrada ako nije korisna? Ja ću je učiniti korisnom. I objesio je zvono magarcu o vrat. Pokazalo se da je to zbilja korisno, jer su uvijek čuli zvono kad bi magarac nestao u šumi.

– Tako su magarca prozvali književnim magarcem, a mene magarećim književnikom! – kaže nam Jozo Vrkić.

Ipak, najveći uspjeh sa svojim čarobnim zvonom doživio je jednoj školi u Velikoj Gorici. Baš kad je dolazio, potukli su se osmaši. Pedagoginja je zavapila: Književnče, spašavajte! On je pozvonio svojim zvonom, a svi su osmaši stali kao jedan i rekli: Hvaljen Isus, velečasni! I svi su bili k`o janjci!

Jozo Vrkić do sada je objavio dvadesetak knjiga. U školama predstavlja knjige hrvatskih bajki, priča i basni koje je prikupio i obradio te knjige o zanimljivostima iz prirode – tri dijela Mudre sove i sada najnoviju Bijelu vranu. Ipak, najbolji mu je posao u životu bio onaj dok je čuvao koze: Mogu slobodno reći da sam odrastao na kozjem mlijeku! Cijelo sam djetinjstvo proveo pazeći koze i zvali su me Jozo-kozo. Imali smo magarca, dvije krave i četiri koze. To su bili moji kućni miljenici...Bilo nas je šestero djece. Mati je stalno kukala da joj je imati šest koza, kad ima šestero dice. A ljudi su joj rekli: Jozo ti vrijedi više nego tri koze!

Je li krava zvijer

Pričao nam je i o svom magarcu koji je točno znao tko ga ne voli i tog bi opalio nogom. Ljudi su govorili: Vaš je tovar zao. A moja mati znala reći da je naš tovar zao i sprida i straga. Znao je i ugristi i udarati zadnjim nogama. Kakav si prema životinji, takva je i ona prema tebi.

– Sve su životinje na svoj način genijalno pametne. Primjerice, kad vukovi napadaju životinje u čoporu uvijek gledaju onu koja je najslabija. Nisu blesavi da trče za onom najsnažnijom, jer čuvaju sagu. Životinje

nikada neću napasti tamo gdje se troši snaga. Svaki sisavac ima pravo na 800 milijuna otkucaja srca. Kad trči za plijenom, njegovo srce jako brzo, umara mu se srčani mišić. Životinje nemaju bolnice, ni staračke domove, ni ubožnice. Moraju biti u punoj snazi, inače ih nema. U prirodi je najteža uloga mužjaka, on sve mora braniti – doznajemo dalje. Možda djeca iz gradova premalo znaju o prirodi. Jednom je gospodin Vrkić upitao učenike jesu li u životu vidjeli neku zvijer, a jedan je učenik odgovorio: Da, ja sam vidio kravu kod bake na selu.

Susret s medvjedicom

Ali, doznali smo mi i kako je to kad se sretnete sa pravom zvijeri. Jedne jeseni, u sumrak, dok je uživao u bojama lišća u Gorskom kotaru, Jozo Vrkić ugledao je malog, preslatkog medvjedića i naravno da se htio malo poigrati s njime. Medvjedić nije bio baš raspoložen za igru, bacio je granu prema njemu i skoro ga je pogodio u čelo. To i ne bi bilo tako strašno da nije začuo jedno grrrrrrr i iznad svoje glave ugledao ljutitu medvjedici.

– Znao sam da se ne smijem ni za milimetar više približiti medvjediću jer će me ona raskinuti. Sjetio sam se priča planinara da medvjedica voli oponašati. Dakle, ako počnem bježati, ona će poći za mnom a medvjedi trče 60 km na sat. Okrenuo sam se na drugu stranu i brojio mrave...Nakon stotinjak metara učinim pogrešku, osvrnem se i vidim da me medvjedica prati. Da je procijenila da sam opasnost, sigurno bi me napala...Sjećam se kao danas, iako je bilo prije 40 godina – gore na stablu jedna ptica klikće a ja mislim: Blago tebi. Kad sam došao do krčme u Vrbovskome, naručio sam piće i shvatio da mi je kapa pala s glave – jer mi se kosa naježila. No moja priča za ljude u krčmi nije bila neobična jer se tako često događalo da netko sretne medvjeda.

Jeste li znali da Hrvatska jedina u Europi ima četiri zvijeri: vuka, risa, medvjeda i čaglja?! U našoj zemlji živi najveća populacija europskih medvjeda. A znate li koja zemlja ima najviše vrsta (oko 6000) biljaka u Europi? Naravno, Lijepa Naša! Po raznolikosti prirode Hrvatska je treća na svijetu. Prema mišljenju svjetskih stručnjaka iz časopisa Nature od nas su bolji samo Novi Zeland i Peru.

Jozo Vrkić kaže da bismo trebali proći u prirodu i vidjeti što se događa tamo gdje ne dolaze mediji. Jer – prava je priroda tamo gdje nema medija. Mi bismo trebali zaštititi naše tetrijebe gluhane, jer oni nestaju... Ne bismo smjeli dopustiti skijanje na Velebitu... Velebit je zato da u njemu žive medvjedi, vukovi i druge životinje.

Mrcine ponovno u Hrvatskoj

Malo se govorilo o velikom genocidu u prirodi kad smo trovanjem strvinara otrovali i vukove. Sada ih imamo oko 150. Vuk još nikoga od ljudi nije zaklao, on ja zapravo vrlo plašljiv. A vučji život nije lagan. Dobro im je jedino dok su mali, dok treniraju loveći leptire, a kad vuk ostari, gubi pravo da bude voda čopora, pa luta sam i lovi skakavce da bi preživio. Tako život vuka počinje lovom na leptire, a završava skakavcima.

Vuk je, uz ptice grabljivice, jedna od najvažnijih životinja u prirodi jer oni ubijaju slabije i bolesnije životinje pa tako ostaju one najzdravije. Da imamo dovoljno orlova i ptica strvinarki, ne bismo imali ptičju gripu. Oni su čistači prirode.

Evi i dobre vijesti. Ponovno smo uselili supove starješine. U kraju gdje je rođen Jozo Vrkić tu pticu zovu MRCINA, jer je ogromna, raspona krila od 3 metra. Zadnji put su te ptice zabilježene 1947. godine, a izumrle su zbog otrovanih strvina: Možda sam ja bio jedan od zadnjih koji su ih vidjeli. Kod nas se vjerovalo da će umrijeti onaj preko koga prijede njegova sjena.

Još su dva strvinara vrlo bitna: crkavica i kostoberina žutoglava ili kostolom. Zajedno s bjeloglavim supovima i supovima starješinama čine nevjerojatno jako prirodnu organizaciju. Sup starješina uzima prve, najbolje komade sa strvine. Bjeloglavi sup vadi utrobu i zato on ima goli vrat, da se ne zaprlja. Onda dolaze crkavice koje uzimaju ono što je zadnje ostalo. I, da ne bi bio zaraze, jer u prirodi nema antibiotika, dolaze kostoberine žutoglave, i kupe kosti. Bacaju ih zatim niz stijenu da se raspadnu i onda ih sve pojeduju.

Ipak, jedna od najdražih životinja Joze Vrkića je slavuj jer je cijeli život vjeran svojoj slavujici: Tako sam i ja, jednako kao prvog dana, cijeli život zaljubljen u jednu ženu, u svoju suprugu Nadu.

Anja Mihaljević, VII. r.

OŠ Jure Kaštelana, Zagreb

Voditeljica: Maca Tonković

Kako do Ferrarija

Učitelj koji nema obitelj puno će uštedjeti ako se počne svakodnevno prehranjivati u pučkoj kuhinji. Ne mora hodati okolo u prnjama, nego se može odijevati u Caritasu. U tom će slučaju, za samo 125 godina, uštedjeti dovoljno novaca za jurcanje brzinom od 362 km/h uz zavidne poglede prolaznika.

Ministar znanosti, obrazovanja i športa, Dragan Primorac, u sklopu razgovora za TV nov@ izjavo je: Ako imate dobro obrazovanje, imat ćete i ferrari. Možemo biti sigurni da ministar ima dobro i visoko obrazovanje pa pretpostavljamo da sebi može priuštiti ferrari. A što je s našim učiteljima?

Da biste radili u školi kao učitelj ili stručni suradnik, morate imati visku stručnu spremu i neprestano se usavršavati. Dakle, naši profači imaju dobro obrazovanje. Ali!!! Prosječna plaća nastavnika je 4025 kuna tj, 48 300 kuna godišnje, a 2002 Ferrari Enzo stoji milijun dolara. Odlučila sam pomoći svojim profama pa sam se bacila u izračunavanje: kako uštedjeti za navedeni automobil.

Većina prosvjetnih radnika ima i obitelj, uzmimo četveročlanu. Troškovi četveročlane zagrebačke obitelji s dva školarca koja živi u vlastitom stanu i koja nema automobil (ne zaboravite, štedimo za ferrari!) prema najnovijoj potrošačkoj košarici u trenutku pisanja ovog članka iznosi 5740 kn, i to bez njege zdravlja (lijekovi i sl.), godišnjeg odmora, športskih i ostalih izvanškolskih aktivnosti djece. Uzmimo da je i bračni partner našeg nastavnika zaposlen te da ima prosječnu hrvatsku plaću

od 4663 kune. Lako je izračunati da takva obitelj godišnje zaradi 104 256 kuna, od čega potroši 68 880 kuna, što znači da im u kasici-prasici ostaje 35 376 kuna. I ako i u budućnosti nastavi takvim tempom, naša će obitelj za 170 godina dobit svoj ferrari! Dobro, djeca će u međuvremenu odrasti i otići iz roditeljskog doma, pa će se time automatski smanjiti troškovi, ali opet će sve doći na isto kad roditelji odu u mirovinu.

Sad se pitate: kako da bar malo smanjimo mnogima predugačko razdoblje štednje? Nema frke, i za to postoji rješenje! Naime, učitelj koji nema obitelj i zaraduje samo za sebe izgubit će malo ponosa, ali zato će puno uštedjeti ako se počne svakodnevno prehranjivati u pučkoj kuhinji (najbliža pučka kuhinja nalazi se u Branimirovoj). Osim toga, ne mora hodati okolo u prnjama, nego se, uz malo sreće, može odijevati u Caritasu. U tom će slučaju za samo 125 godina uštedjeti dovoljno novca za jurcanje brzinom od 362 km/h uz zavidne poglede prolaznika.

No, dobro, nemojmo pretjerivati. Ima i jeftinijih modela. Profači kojima je potrebna malo manja doza adrenalina, zadovoljit će se i automobilom zvanim 2006 Ferrari F430 čija je maksimalna brzina 315 km/h. Cijena ovog autića prava je sitnica – samo 168 005 dolara. U varijanti života pri kojoj sami plaćaju sve troškove, iz financijsku podršku bračnih partnera, naši će učitelji za rekordnih 28 godina rada uspjeti doći do svoja ferrarija. (Istina, mogu i 30 godina otplaćivati kredit, ali, po mom mišljenju, bolje im je štedjeti 30 godina i onda kupiti neki najnoviji model jer bi im već desetak godina star ferrari lako mogao dosaditi, i što ćemo onda?!)

Naravno, moramo uzeti u obzir kako prosječna dob naših profača nije 25 godina, već prije naginje četrdesetim i pedesetim godinama. Stoga ovim putem poručujem svim učiteljima između 25 i 35 godina da ODMAH počnu štedjeti jer još uvijek stignu osigurati posjedovanje tog prestižnog automobila u svojoj starosti. Solo učitelj koji jede u pučkoj kuhinji i odijeva se u Caritasu trebat će samo 21 godinu rada da si osigura 2006 Ferrari F430. To je i dobra vijest za sve vas koji namjeravate postati učitelj: ako počnete na vrijeme štedjeti, već ćete za vrijeme svog radnog vijeka na posao moći dolaziti raskošnim talijanskim automobilom.

Utješno je i to što i malo stariji profači nisu baš bez ikakve šanse, Ako neki učitelj namjerava otići u mirovinu u starosti od 65 godina, što je maksimalna starost za umirovljenje, dovoljno u je da sa 44 godine starosti počne štedjeti i kao penzić moći će uživati u enormno velikoj brzini, ako ga kojim slučajem zbog prevelikog uzbuđenja pritom ne pogodi infarkt.

No, budimo ozbiljni. Ima i drugih mogućnosti: generacijska štednja! Npr. otac počne štedjeti, zatim sin nastavi, a unuk naposljetku doda još nešto svoje uštedevine i kupi ferrari. Kad ostari, unuk može svom unuku darovati svoj ferrari, a ovaj će dobit pravog oldtimera!

A evo i lijeka za one koje vole brza i laka rješenja. Najbolje je neki jeftiniji sportski automobil prebojiti u prepoznatljivo crveno i na njegov prednji dio jednostavno prikvačiti lažni ferrarijev znak!

Matea Galović, VIII. r.

OŠ Jure Kaštelana, Zagreb

Voditeljica: Maca Tonković

Bog je htio još jednog anđela za Božić

U saobraćajnim nesrećama najviše stradaju mladi ljudi, među njima je više od 50% djece. Odgovornost snose odrasli zbog neprilagodene vožnje i koji se brinu o sigurnom putu djece do njihovih škola i vrtića. "Siguran put do škole", rekli smo odraslima, ali za Dorijana Sikavicu, učenik 3.a bilo je kasno.

Dorijanova posljednja gruda

Snijeg u Zagrebu najveća je radost djeci. Prvi snijeg pao je prije podne 24.11.2005. Oko 12 sati iz škole je izašao 3.a. Trčali su niz Strmu cestu na autobus za Mikuliće. Grudali se i vrištali. Dorijan je napravio grudu, raširio ruke i poletio niz ulicu. Teška torba na leđima zaniijela je Dorijana i on je s pločnika pao na jureći automobil. Bila je to posljednja gruda Dorijana Sikavice.

Ostao je ležati na kolniku

Šok. Nevjerica. Zbunjenost. Stariji su potrčali u školu i doveli učiteljicu Marijanu Mikec, vjeroučiteljicu Đurđicu Kopilović, uskoro je došla Hitna, Dorijanova majka. Da zlo bude veće, Dorijan je pao na automobil svoje tete iz vrtića. Strašna bol i krik dvije mlade žene; majke i vozačice bio je jedini izraz koji je razbio tišinu kada ih je Hitna odvezla u bolnicu... Dorijan je ostao ležati na cesti dok policija nije obavila uviđaj. Bio je još s nama. Osjetili smo njegovu blizinu u zraku, radost na licu. U našim očima bio je strah.

Škola u tišini

U školi je bilo tiho. Govorilo se šaptom. Smjena se mijenjala i tužna vijest se među učenicima brzo proširila. Zabrinutost tuga i suze. Netko je zapalio svijeću. Tišina u školi može biti strašna. Takva je bila toga nesretnog dana.

Sijač sreće

Samo pola sata prije nesreće Dorijan je bio u školskoj knjižnici i posudio knjigu "Sijač sreće", samo pet dana prije nesreće književnik Božidar Prosenjak pričao je priče iz svoga djetinjstva učenicima 3.a. Među njima bila je i priča o dječacima i starcu koji sije sreću. Dječaci su trčali da je uhvate, ali im starac reče da se sreća uzima raširenih ruku. Samo onaj koji sije radost i ljepotu oko sebe, bit će pozvan na žetvu. Da bar možemo vrijeme vratiti unatrag, Dorijan bi trčao s nama i sijao sreću.

Knjiga žalosti

Na ulazu u školu crna zastava na pola koplja. U školi tuga. Učenici su uz svijeću stavili Dorijanovu sliku i otvorili Knjigu žalosti. Dolazili su u tišini da bi riječima iskazali svoju bol i upisali posljednji oproštaj.

Nismo se nadali da će nam snijeg odnijeti tebe. Tvoj odlazak nas je potakao na razmišljanje što je u životu važno. Sada tek razumijem roditeljska upozorenja kada idem u školu. Katarina iz 4.b napisala je da se osjeća jako tužno nakon ove tragedije i tješi je samo da je Bog htio još

jednog anđela za Božić i da je izabrao Dorijana. Na mjestu gdje je sjedio veseli, živahni dječčić, učenici su stavili bijelu ružu.

Oproštaj od Dorijana

Devetogodišnjeg Dorijana Sikavicu, kojega je prije tjedan dana, dok se s prijateljima grudao, pregazio automobil, uz roditelje, obitelj, na groblju u Gornjem Vrapču ispratilo je više od petsto prijatelja i učitelja. Svi su plakali kada je Nikolina Korman pročitala pjesmicu koju su sastavili učenici i djelatnici osnovne škole Medvedgrad. Završili su riječima: “Mili naš Dorijane, ostat ćeš neprocvtjeta ruža u našim srcima i sijač sreće u našim mislima. Svu ljubav koju imamo za te, neka sada tebi leti, Anđele naš mili, počivaj u miru. Volimo te.”

Služba za krizne intervencije

Cijeli prosinac je u školi bila služba psihologa za krizne intervencije.

Razgovarali smo svi, učitelji, učenici 3.a, roditelji, učenici iz drugih razreda koji su bili nazočni nesreći i svi koji su poznavali Dorijana. Održani su sastanci sa stručnjacima za roditelje i učitelje. Božić u školi proveli smo u tugovanju za Dorijanom.

Je li se nesreća ipak mogla izbjeći

Dok smo tugovali, razmišljali smo je li se nesreća mogla izbjeći. Na sastanku Vijeća roditelja od 7. prosinca medijima smo objavili priopćenje u kojem su roditelji potpisali Peticiju u kojoj traže da se zabrani cestovni promet u ulici Strma cesta u dijelu od Ulice Črnomerec do škole. Obratili smo se i Gradskom uredu za promet i gradonačelniku Milanu Bandiću od kojih tražimo cjelovito rješenje prometnog reguliranja ovog dijela ulice.

Događaj su pratili mediji

Novinari su dolazili u školu svaki dan. Ravnateljica Blaženak Gašljević im je pokazala pismene zahtjeve, kojima već godinama tražimo, da se riješi problem prometa u Strmoj cesti. Uskoro su došli i službenici Gradskog ureda za promet i prostorno uređenje. Peticija o zabrani prometa Strmom cestom nije prošla. Strmu cestu su okupirali građevinski strojevi.

Napravljena je ograda na pločniku, mali kružni tok na kraju ulice, upozorenje znakovima da se u ulici nalazi škola, na kolniku napisano škola i pješački prijelaz. Radovi su izvođeni za vrijeme zimskog odmora. Prvi dan u drugom polugodištu učenici su sigurnije dolazili u školu.

Gradonačelnik u školi

Na otvorenje dijela novouređene Strme ceste stigao je i gradonačelnik Milan Bandić. U školi smo svi bili jako uzbuđeni i dugo smo ga čekali na hodniku. Kada je konačno došao, bio je okružen: novinarima, reporterima i kamerama naših televizija, HTV, Z1, RTL, TV nova, Radio 101, Sljeme i dr. I naši novinari gurali su se da bi razgovarali s gospodinom gradonačelnikom. Bio je to uzaludan pokušaj jer nismo bili u protokolu. Njegov dolazak popratili smo pljeskom. Ravnateljica ga je ponudila pečenim štruklama i sokom, međutim novinari su se poslužili, ali gradonačelnik se žurio, sve je pozdravio, rukovao se s ravnateljicom koja mu je zahvalila na uređenju Strme ceste i brizi za sigurniji put učenika do škole. Pozdravio je Dorijanovu mamu i sa svitom novinara izašao iz škole. Vijest o tome bila je na televiziji pa smo tako i vidjeli da je gradonačelnik bio u našoj školi

Dorijanov život za sigurniji put

Na godišnjicu Dorijanove smrti bio je štrajk učitelja pa učenici nisu bili u školi. Ipak, učenici 4.a i učiteljica Marijena Mikec kupili su bijele ruže i otišli na groblje zapaliti svjećice i pomoliti se za Dorijana.

Strmom cestom se vozi kao i prije. Mali kružni tok vozači ne koriste. Mi smo dobili ogradu i uglavnom idemo ograđenim pločnikom. Snijeg ove godine još nije pao pa o grudanju nema govora.

Zašto se uvijek mora nešto dogoditi da bi se riješilo?

Zašto je Dorijan morao nastradati da bismo mi dobili ogradu i imali sigurniji put do škole? Moj tata bi rekao: "Hrvatska posla."

Ana Orač, VII. r.

OŠ "Medvedgrad", Zagreb

Voditeljica: Zlata Strunje

Hrvatski – sekond hend lengvič

Utjecaj stranih jezika na hrvatski neizbježan je. Globalizacija, kao bespoštedan proces brisanja posebnosti i težnji prema tobožnjem jedinstvu svega čovječanstva, neminovno utječe na stvaranje hibridnih podvrsta hrvatskog i drugih jezika, čiji su govornici, pod jarmom nekih novih, agresivnih medijskih tvorevina, ili u nedostatku sasvim umjerene prisutnosti osjećaja nacionalne pripadnosti, posustali i prihvatili jezik dalekih i tako neodoljivo moćnih gospodara svemira.

Rječnik hrvatskog i drugih jezika, uvjetno rečeno malih naroda (kao svijetli primjer navodim Island, državu površine manje od Hrvatske, koja je, iako rigoroznom modelom kovanja “čistih” riječi za svaki novonastali posuđeni pojam, uspjela stvoriti odgovarajuću islandsku zamjenu) svakodnevno se, bez pružanja ikakvog otpora i kritike, puni, očito, itekako milozvučnim anglicizmima, što, nakon što smo svemogućom copy-paste tehnikom preuzeli gotovo sve (od oblika zabave, načina prehrane, odijevanja do donedavno osobnih estetskih kriterija), ni najmanje ne čudi. Postoji očito povijesno uvjetovana tradicija tragične hrvatske servilnosti i potrebe za stranim, kao nečim što je, posve iracionalno, nužno bolje od vlastitog, pa se u skladu s tim rodila nova generacija svestranih kozmopolita, “yesmana” (u duhu bi hrvatskog jezika bile riječi ulizica, laskavac, beskičmenjak) osoba koja beskompromisno prihvaća i preuzima tuđe obrasce ponašanja i mišljenja, koji oduševljeno, uz ostale domete modernog doba, prihvaćaju i novokomponirane riječi gospodarskog engleskog jezika. Sam proces prilagodavanja anglicizma hrvatskom gramatičkom, značenjskom i pravopisnom sustavu nije uvijek jednak. Primjeri jednostavnih dodavanja infinitivnih nastavaka na engleske korijene i stvaranje pomalo smiješnih oblika riječi nebrojene su: targetirati, involvirati, šopingirati, surfati, nokautirati,... Žargon mladih također sve učestalije “upotpunjuju” blago rečeno iritantne engleske poštapalice poput “by the way”, “anyway”, “whatever”. Posuđene novotvorenice ne zaobilaze ni imena značajnih hrvatskih kulturnih zbivanja poput naziva “Pula/ Motovun/Zagreb film festival”, na čijem se primjeru jasno ogleda tužna

budućnost hrvatskog kao miješanog jezika, kojeg čine engleski leksik, više ili manje prilagođen našem grafijskom sustavu i nakaradno dodana hrvatska gramatička obilježja (na spomenuto primjeru vidi se uporaba imenice umjesto pridjeva i bezrazložna i neutemeljena prilagodba hrvatske gramatike utjecajima engleskog).

Zašto uopće koristiti vlastiti jezik?

Potpuno se ograđujući od svakog radikalnog patriotizma, šovinizma i ksenofobije, naglašavam važnost postojanja čistog hrvatskog standardnog jezika, odobravajući pritom umjerenu uporabu tudica i posuđenica u funkcionalnim stilovima hrvatskog jezika, nadasve u razgovornom i književno umjetničkom; sasvim logično zaključujem da bi upravo materinji jezik trebao biti sredstvo najuspješnije ljudske interakcije. U praksi, osjetljiv pojam nacionalnog identiteta ne odnosi se na deklarativno hvalisanje tuđim (kao svojim) sportskim rezultatima i urlanju modernih budnica, već na svijest o vlastitom jeziku, osobne težnje da opstane kao sredstvo sporazumijevanja i umjetničkog izražavanja.

Valentina Malogorski, IV. r.

SŠ "Krapina", Krapina

Voditelj: Stjepan Varjačić

Mladi vozači i prometne nesreće

Potaknuta brojnim prometnim nesrećama u kojima su sudjelovali mladi vozači

Je li tek dobivena vozačka dozvala znak da je netko postao dobar vozač ili je to tek početak u svladavanju vozačke vještine?! Lako je voziti automobil kad kraj tebe sjedi instruktor, ali daleko je teže voziti sam.

Tko su mladi vozači?

Prema važećim propisima mladi vozač je osoba od 18. do 24. godine života koja na javnim cestama upravlja bilo kojim vozilom.

Novi vozač je onaj koji je tek položio vozački ispit za moped, motocikl ili osobni automobil i kao takav dvije godine od izdavanja vozačke dozvole ne smije voziti mopedom brže od 40 km/h, motociklom jačim od 25 kW, vozilom brže od 80 km/h, osobnim automobilom jačim od 75 kW (102 KS), ne smije voziti noću od 23:00 do 05:00, osim ako je s pratiteljem.

Pratitelj je osoba s navršenih 25 godina kojoj nije izricana zaštitna mjera ili mjera sigurnosti zabrane upravljanja vozilom.

Roditelji mladih vozača

Roditelji vjerojatno vjeruju da je sve o vožnji njihovo dijete naučilo tijekom onih tridesetak sati vožnje tijekom osposobljavanja. Kao nagradu za položeni vozački ispit kupuju svom ljubimcu vlastiti ili pak daju u ruke obiteljski automobil. Djeca su presretna, roditelji ponosni. I tako počinje... Cesta postaje surova stvarnost, zidovi i stupovi uvijek su na pogrešnom mjestu, provalije duboke, drugi automobili prebrzi, kamioni i autobusi bezobzirni, cesta začudo skliska, pješaci neoprezni. Roditelji će uvijek izabrati najskuplju metodu učenja – onu na vlastitim propustima i pogreškama.

Svakodnevne crne kronike na to upućuju. U crnim kronikama priče ne završavaju idilično. Tu se završava pod kotačima, u plamenu, u provaliji, završava se u hitnoj, u bolnici, u invalidskim kolicima. Bezrezervna roditeljska ljubav sve prašta, svemu vjeruje, sve opravdava, sve dok vožnja subotnje ili nedjeljne večeri, nenadano, ne završi tragično.

Mladi vozači i prometne nesreće

Mladi vozači u trenutku kad dobiju vozačku dozvolu poprilično su još nesigurni u sebe, nemaju dovoljno iskustva kako se snaći u određenim situacijama i upravo je to čest razlog prometnih nesreća u kojima sudjeluju mladi. Kada polože vozački ispit, žele se pohvaliti, provesti prijatelje i pokazati kakvi su vozači. Prijatelji, glazba, razgovor, brz automobil. Mladi vozač još nije dovoljno zreo za situacije u kojima mora razmišljati na dvije strane i dovoljna je samo sekunda nepažnje. Vrlo su česte i nesreće kojima je uzrok alkoholiziranost. Činjenica je da mladi vozači najviše konzumiraju alkohol vikendom i da su upravo

tada najugroženiji. Najčešće su grješke mladih vozača neprimjerena i neprilagođena brzina, nepoštivanje prednosti prolaska, vožnja na nedovoljnom razmaku, vožnja unatrag, nepropisno uključivanje u promet, skretanje i pretjecanje. Mjesta na kojima se najčešće događaju prometne nezgode su, zvuči nevjerojatno, na ravnim dijelovima ceste, na raskrižjima, u zavojima i na parkiralištima.

U Policijskoj postaji Nova Gradiška potražila sam podatke o prometnim nesrećama u kojima su sudjelovali mladi vozači.

Podatci koje sam dobila od prometne policije obuhvaćaju razdoblje od 20.08.2004. (kada je na snagu stupio novi Zakon o sigurnosti prometa na cestama) do 15.10.2006. godine, a odnose se na područje Nove Gradiške i okolnih sela (Rešetari, Cernik, Staro Petrovo Selo, Vrbje, Davor i Nova Kapela).

	2004.	2005.	2006.
Broj prometnih nesreća u kojima su sudjelovali mladi vozači			
s poginulim osobama	1	1	1
s ozlijeđenim osobama	13	48	40
s materijalnom štetom	25	68	43
UKUPNO	39	117	84
% OD UKUPNOG BROJA NESREĆA	43,33	34,61	36,66
Broj nastradalih mladih vozača			
smrtno stradalo	0	1	0
teške tjelesne ozljede	2	8	6
lakše tjelesne ozljede	10	34	37
UKUPNO	12	43	43
% OD UKUPNOG BROJA NASTRADALIH	22,64	26,87	30,93
Broj mladih vozača pod utjecajem alkohola u prometnim nesrećama			
	6	26	9

Prema predočenim podacima lako se može zaključiti da je broj stradalih mladih vozača zabrinjavajući i u porastu.

Sreća u nesreći

Nedavno je i našu gimnaziju potresla vijest o prometnoj nesreći u kojoj je stradalo petero naših učenika. Što se dogodilo?

Nekoliko sati nakon što je položila vozački ispit, Dijana iz četvrtoga razreda sjela je u automobil bez pratitelja. Usput je pokupila nekoliko razrednih prijatelja. Ne javivši se roditeljima, odlučili su se provozati po okolici. Vozili su prema Novoj Kapeli, ali do tamo nisu stigli. Što se dogodilo? Mlada se vozačica zapričala i prešla na suprotni kolnički trak (na svu sreću nitko nije naišao iz suprotnoga pravca). Da bi se što prije vratila na svoju stranu, naglo je zakrenula volan (to nemojte nikada raditi) i umjesto kočnice pritisnula je papučicu gasa. Kotači automobila uhvatili su bankinu. Automobil je sletio s kolnika, a onda se prednjim dijelom zabio u jarak i prevrtao po dužini. Nitko iz automobila ne sjeća se što se točno dogodilo. Kad se Passat karavan zaustavio na lijevom boku, iz njega je najprije izašao Franjo koji je glavom i rukom razbio prednje staklo. Izvukao je Dijanu, a zatim je Suzi pomogao otvoriti vrata kako bi Tina, Franjin brat i ona izašli što prije van. Najgore je u tom trenu izgledala Tina. Cijelo lice bilo joj je krvavo i nije mogla stajati. Dijana je bila dobro do dolaska Hitne pomoći, ali kad je trebala sjesti, osjetila je da ne može, boljela ju je kralježnica. Suzi je curila krv iz nosa, Franju su boljela rebra i teško je disao, a njegovog brata boljela je glava. Hitna je nakon ukazane prve pomoći u bolnicu prevezla Dijanu, Tinu, Franju i njegovog brata. Dijana je slomila dva kralješka, Tini je razbijena arkada (išla je odmah na šivanje) i zadobila je frakturu nosa, Franjo je natukao rebra, a bratu je zavijena površinska ozljeda glave. Na svu sreću nitko nije poginuo ni ostao invalid. Oni koji su poslije vidjeli automobil, nisu mogli vjerovati da je sve tako prošlo.

A što kažu stradalnici i kako su reagirali njihovi roditelji kad su čuli što se dogodilo?

Što vam je u trenutku nesreće prošlo kroz glavu?

Dijana: Ne znam, nisam bila pri svijesti. A kad sam došla do sebe, pitala sam gdje sam i što sam napravila.

Tina: Pa ništa, nemam pojma. Zatvorila sam oči i zaštitila glavu.

Suzana: Uopće se ne sjećam. Znam da sam zatvorila oči i molila Boga da sve to prestane jer sam osjetila kako mi krv ide iz nosa. Ma užas!

Franjo i brat (zajedno): Nije bilo vremena da nam išta prođe kroz glavu, sve se brzo odvijalo, a bio sam izgubio svijest (Franjo).

Kakva je bila reakcija roditelja?

Dijana: Počeli su se derati po hitnoj gdje im je dijete, je li živo. A što se tiče automobila i štete, čekaju da se oporavim pa će me onda kazniti.

Tina: Čim sam izašla iz automobila, nazvala sam mamu. Ona je došla i zagrlila me da ne padnem.

Suzana: Ja nisam htjela ni javiti svojim jer mi nije bilo ništa, da se ne uplaše (znate kakvi su roditelji). Ali ipak sam ih nazvala. Mama nije znala bi li bila sretna što sam dobro prošla ili bi me nalupala zato što je nisam slušala da nikamo ne idem.

Franjo i brat (zajedno): Roditelji su se jako prepali. Kad su se smirili, onda su nam očitili "bukvicu". A baš su nam prije toga rekli da nikome ne sjedamo u automobil.

Što biste poručili mladim vozačima?

Dijana: Svakome se može dogoditi, samo što mene sad svi osuđuju jer sam novopečeni vozač. Svi pričaju o oprezu i sporoj vožnji. Ja sam se svega toga pridržavala pa sam opet završila u jarku. Kažu da ću ostati i bez vozačke dozvole.

Tina: Da paze na sebe, da ne voze bez nekog starijeg kraj sebe.

Suzana: A, ne znam. Nikako bez starije pratnje u automobilu. Najprije biti 100% siguran u sebe, a onda nakon toga možda sam sjesti za volan. Ali ništa ne jamči da vam se ni tad neće dogoditi nešto. Može biti kriv netko drugi.

Franjo i brat (zajedno): Mi više nikome ne sjedamo u automobil!

Imajte na umu

I da ne zaboravimo: sudionik u prometnoj nesreći u kojoj je netko smrtno stradao ili je ozlijeđen ili je nastala materijalna šteta mora ostati na mjestu nesreće, odmah pozvati policiju i pružiti pomoć ozlijeđenima. U slučaju prometne nesreće s manjom materijalnom štetom, kad

na mjestu nesreće nema vlasnika vozila ili vlasnika druge oštećene stvari, vozač je dužan vlasniku ostaviti podatke o sebi i vozilu kojim je uzrokovao prometnu nesreću.

Nadamo se da ste nešto i naučili iz svega ovoga i da ćete više paziti kome sjedate u automobil. A kad jednoga dana budete i sami imali vozačku u rukama, vodite računa o vlastitoj i sigurnosti ostalih sudionika u prometu.

Suzana Fičković, IV. r.

Gimnazija "Nova Gradiška", Nova Gradiška

Voditeljica: Ljiljana Ptačnik

O uvođenju obveznog srednjeg školovanja

Svi se srednjoškolujemo

U zadnje vrijeme, na visokoj političkoj sceni, jako su moderne reforme. Dovoljno je samo nekoliko trenutaka gledati dnevnik i vjerojatnost da se izbjegne ta riječ postaje manja od one da voda u hladnjaku provrije. Reformira se zdravstvo, pravosuđe, mijenja se nešto oko HV-a, uvode se reforme u sustav privatizacije, a i u izborne zakone. No, realno gledano, sve se ove teme prosječnog srednjoškolca tiču otprilike koliko i albanski turizam ili uzgoj tartufa. Ipak, u svoj toj sili reformi prisutna je i jedna koja bi nam svakako mogla promijeniti svakodnevicu i koja nas se, (više ili manje) izravno dodiruje. Riječ je, dakako, o već dosta prožvakanoj reformi školstva, koja s mete rasprava ne silazi već zadnjih poprilično godina. Najsvježiji krik te reforme, nakon HNOS-a, državne mature i Bolonjskog procesa, jest najava uvođenja obaveznog srednjeg školovanja za sve učenike. Dakle, obvezno bi se školovanje produžilo na nekih 11-12 godina (ili više, za one koji vjeruju da je ponavljanje majka znanja). Osobno se nikada nisam baš razumio u visoku modu, pa tako i ne shvaćam što je toliko važno u ovim reformama, no svakako je jasno da će nam one izmijeniti svakodnevicu (kako dramatično!). Iz toga razloga,

odlučili smo se malo informirati, jer Znanje je moć, kako voli naglasiti naš ministar Primorac.

Nitko ništa ne zna, krhko je znanje

Već na samom početku prikupljanja informacija susreli smo se s jednim velikim paradoksom. Reforma koja treba donijeti novi polet Hrvatskoj znanja, kako Našu Lijepu opisuje krilatica resornog ministarstva, zapravo je obilježena velikim upitnikom i općim neznanjem. Riječ je, naime, o reformi koja bi na snagu trebala stupiti već u rujnu tekuće godine, ako je vjerovati najavama ministra Primorca, no do dan danas o detaljima reforme ne zna se gotovo ništa više no što se da iščitati iz njena naslov. Nikakav detaljan plan još nije razrađen, niti u ministarstvu, koliko je poznato, ne postoji ikakav dokument o tome. Čak nije ni postavljen okvirni dogovor kako bi cijela stvar trebala izgledati. Sve se to čini baš kao kod Cesarića – nitko ništa ne zna, krhko je znanje. S tom smo se činjenicom sudarili već na samome početku, kada smo nešto više o ovoj reformi pokušali doznati od Ksenije Zbožil, pročelnice Upravnog odjela za društvene djelatnosti Osječko-baranjske županije. Ona nam je jednostavno rekla “Mi vam pri ovom Odsjeku znamo samo onoliko koliko se moglo čuti iz medija, dakle gotovo ništa. Hoćemo li i kada biti obaviješteni o detaljima, nije nam poznato, a za više informacija bit će najbolje da kontaktirate Ministarstvo”. Ako vam ovaj zadnji dio izjave zvuči kao nešto teško, vjerujte, uopće nije. Dovoljno je okrenuti nekoliko brojeva s predbrojem 01 i već ste došli do ljubazne tajnice koja vas stepenastom hijerarhijom prespaja do tražene osobe. Poput one dječje igre, spajanja točkica, samo što na kraju, umjesto jasne i potpune slike, dobijete razočaranje. Naime, načelnica Uprave za srednje obrazovanje pri traženom ministarstvu, mr. Vesna Šutalo, jednako je neupućena u cijelu priču kao i svi mi, barem ako je vjerovati njezinoj tajnici. Gospođa nam je uljudno odgovorila kako nikakvi planovi još nisu razrađeni, a i da u principu ne izlaze s takvim stvarima u javnost bez samog ministra, budući da je tu riječ o potrebnim ustavnim promjenama i koječemu drugom. Pomalo čudno, jer ako je nešto doista toliko jako važno, a ovo jest, nije li logično da se tim prije objavi široj narodnoj masi? No, dobro,

možda je to samo moja kriva logika. U svakom slučaju, u Ministarstvu ili doista još uvijek ništa nisu pripremili po ovom pitanju, ili ono što jesu kriju kao zmiya noge, kako bi se reklo u narodnoj izreci. Jedina detaljnija stvar koju smo uspjeli izvući jest da su i dalje moguća dva modela obvezne srednje, a pojednostavljenim rječnikom rečeno, jedan bi bio pune 3-4 godine (cijela škola), dok bi drugi pružao mogućnost da učenik odustane nakon 2 godine s kvalifikacijom kakvog pomoćnog zanimanja.

Previše pitanja, premalo odgovora

Što o svemu tome misli i kako će to utjecati na gimnazije, pitali smo za mišljenje i p. Ivana Matića, ravnatelja Isusovačke klasične gimnazije. “Mislim da ideja nije loša u svojoj biti, jer doista ima previše ljudi koji završe samo osnovnu školu i možda bi im ovo pomoglo. Problem je ipak u tome da ideja i nije baš osobito doradena i prilagodena našim prostorima te ostavlja otvorenim cijeli niz pitanja. Recimo, što će biti sada s disciplinskim mjerama isključenje iz škole i hoće li se doista učenicima osigurati prijevoz npr. u željenu gimnaziju ili će morati ići u najbližu? Previše je tu i nekih drugih upitnika. Ako se već želi produžavati obvezno školovanje, meni bi bio draži model sličniji njemačkom, no nekako mi se čini da je za sve to prerano, da to treba doraditi, i nisam baš za to da se to već uvede”, rekao nam je. Pitanja koja je postavio i pater, konstanta su u svakoj raspravi o ovoj reformi, i doista su važna. Hoće li ovom reformom doista gimnazijalci biti prisiljeni ići u najbližu gimnaziju i što će biti prava kardinalna disciplinska mjera ako izbacivanje iz škole postane nemoguće? Također, ako je točan podatak da čak 25% ljudi završi samo osnovnu (što je doista poražavajuće), gdje ćemo potrpiti još tu četvrtinu ukupnog broja? Isto tako, očito je da će neke škole morati primati učenike bez bilo kakvog postavljenog kriterija, budući da svi nešto moraju završiti. Osim svega toga, nameće se i pitanje koliko će reforma u ovom obliku utjecati i na kriterije, a time i stečeno znanje? Zateći ćemo se u situaciji da svi srednju moraju završiti, pa bi vrlo lagano moglo doći do popuštanja i poklanjanja prolaznih ocjena, neovisno o trudu (kao što je situacija s popuštanjem u osnovnim školama). Na kraju krajeva, kako uopće prisiliti određene dijelove populacije da

idu u srednju školu (npr. romsku djecu ili socijalno problematične delikvente), kada znamo koliko ih se teško natjera da uopće završe osnovnu (najčešće večernju)? Hoće li doista novčane kazne moći riješiti taj problem ili ćemo, da banaliziram do kraja, nekog moći posjetiti i u zatvoru jer je odbio srednju školu? Svoju bojazan u vezi svih tih pitanja izrazio je i profesor povijesti i latinskog naše škole, Alen Šimičić, rekavši: "Ta reforma ima svojih dobrih strana, no nažalost i puno loših. Razina obrazovanja možda će se podići, no ova reforma će svakako smanjiti mogućnost uspostave autoriteta i radne atmosfere. Učenici će stvoriti predodžbu da ih svakako moramo trpjeti jer je škola obvezna, i da iz toga razloga smiju raditi štošta, kao što je slučaj u osnovnoj školi. Pitam se hoće li država moći i financirati sve putne troškove i ostalo, ili što će biti s učenicima iz, npr. Semeljaca, koji žele u Osijek, a ne u Đakovo? Tipično je hrvatski da se to već sve najavljuje na velika zvona, iako nemamo još nikakvih odgovora na ovakva pitanja. Nije čudo, kad su blizu još jedni izbori, a i u Bruxellesu takve stvari zvuče lijepo." Tjeraju li Ministarstvo na ovakvo ubrzano uvođenje doista izbori u Bruxelles, ili je razlog realna potreba, možemo samo nagađati, no sva pitanja i dalje ostaju otvorena.

Ima tu i svijetlih točaka

Kako ne bi ispalo da ova reforma sa sobom vuče samo pitanja i negativnosti, vrijedi napomenuti i neke njene stavke vrijedne pohvale. Naime, Hrvatska je sa sadašnjih 8 godina obvezne škole na samom dnu ljestvice europskih zemalja složene na tu temu, odmah uz npr. Makedoniju i BiH. Nasuprot tome, kada bi se broj godina pomaknuo na 12, našli bismo se na samom vrhu liste. Naravno, broj obveznih godina ne mora nužno biti odraz kvalitete školstva, no statistički može biti indikativna činjenica. Također, trenutno čak 45% građana RH ima samo osnovno školsko obrazovanje, a kako sam već spomenuo, čak 25% učenika svake generacije ne upisuje srednju. Osim toga, obveznu srednju školu podupiru i brojne udruge gospodarstvenika (npr. HGK i HOK), budući da je statistički dokazano kako svaka godina školovanja, prema podacima OECD-a, povećava proizvodnju po stanovniku za 4 - 7%. No, ne mogu se oteti dojmu kako sve to navedeno zvuči previše statistički

i apstraktno, dok su pitanja koja se nameću nekako bitno realnija i opipljivija.

U svakom slučaju, čini se kako ovu reformu nećemo moći izbjeći, jer je za nju Ministarstvo čvrsto zapelo. Preostaje nam samo nadati se kako će ju onda barem kvalitetno pripremiti, premda i tu ima mjesta skepticizmu s obzirom na to kako stvari stoje s državnim maturom, a i na to koliko su do sada razradili samu ideju o obveznom srednjem školovanju. Sigurno je samo da se odgovori na sva ta silna pitanja moraju naći i moraju biti dobri, jer ćemo inače umjesto unaprjeđenja školstva doživjeti nešto potpuno suprotno. Uz sve to, ostaje nam i nadati se da, danas – sutra, nikoga nećemo vidjeti u Lepoglavi jer je odbio otići u srednju školu.

Zvonimir Glavaš, III. r.

Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti, Osijek
Voditeljica: Vera Bilandžić

Hrvatska brzopletost

Hrvati olako zaboravljaju svoju nedavnu povijest, povijest stvaranja svoje države, 1991. godine. Svi se s tugom sjećamo ratnih strahota i stravičnih slika iz našeg grada heroja – Vukovara. U Vukovar su tada ušli vojnici JNA i četnici i izvršili stravičan pokolj.

Sada, 2006., šesnaest godina nakon pokolja u grad treba doći velikosrbini Vasilije Krestić. I da nije tužno, bilo bi smiješno.

Kao, Vasilije Krestić samo je akademik koji dolazi u Vukovar kako bi održao predavanje profesorima povijesti i zemljopisa iz redova srpske nacionalne zajednice, na temu povijesti Srba i Hrvata.

Zapravo, Krestić jest akademik SANU, ali i velikosrpski ideolog i potpisnik Memoranduma SANU.

Aha, tek smo sad shvatili tko nam dolazi.

Krestić je tvorac i potpisnik Memoranduma, zajedno s Dobricom Čosićem, Matijom Bečkovićem i ostalima, a Memorandum je projekt stvaranja Velike Srbije iz čega je iznikla politika Slobodana Miloševića, agresija na Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Kosovo.

Krestić i velikosrpski akademici time su nastavili ideju Ilije Garašanina i njegovih Načertanija i sakrili velikosrpski projekt pod krinku razvoja srpske kulture, a Milošević je tom idejom pridobio narod na svoju stranu i krenuo u ostvarenje cilja – stvaranje Velike Srbije. Doživio je debakl.

Naravno, Krestiću bismo sve to i oprostili da se odrekao opisane politike, no on je i dan-danas zagovara: “Po mom dubokom uverenju, zajednički život Hrvata i Srba nije moguć. Ako ne možemo da živimo zajedno, onda je najbolje da izdvojimo delove Hrvatske u kojima je većinsko srpsko stanovništvo.”

Protiv Krestićeva dolaska u Vukovar protestiralo je osamnaest akademika HAZU-a koji kažu da je neprimjereno da dolazi čovjek koji je tvorac sintagme o genocidnim Hrvatima. Akademik Dušan Bilandžić na vijest o dolasku Krestića u Vukovar ostao je zapanjen: “Krestić u Vukovaru? Nemoguće. On je najekstremniji potpisnik Memoranduma SANU, ekstremniji od Ćosića. I sada je na pozicijama velikosrpske politike Slobodana Miloševića.”

Na sreću, na kraju nije bilo ništa. Odnosno, bilo je nešto sasvim drugo. Predavanje nije održao Krestić, već dr. Drago Roksandić, profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

A kako je do nezgode došlo?

Krestića je predložio Borislav Đekić, savjetnik za srpsku manjinu u Agenciji za odgoj i obrazovanje u Osijeku, a ravnatelj republičke Agencije Vinko Filipović na poticaj Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa prepoznaje da je riječ o neprimjerenom gostu i sve zaustavlja u posljednji trenutak.

Ministarstvo obrazovanja odmah je pokrenulo internu istragu u Agenciji i povuklo Katalog stručnih skupova.

Naravno, nitko se nije našao da bi javno rekao: “Ja sam kriv za propust.” Ravnatelj Filipović prenosi krivnju na osječku podružnicu, Đekić je prebacuje na nastavnike srpske manjinske jedinice. Zvuči kao izvještaj sa sportskog susreta.

Za sljedeće susrete bit ćemo mudriji.

Mariano Šagolj, IV. r.

Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Jelena Vignjević

Mladi i internet

Većina gimnazijalaca kreirala je svoj blog

Riječ blog nastala je od engleske riječi weblog, što znači mrežni dnevnik, a radi se o web-stranici specifičnog sadržaja, na kojoj pojedinac bilježi svoja razmišljanja i stavove. Blog je zapravo tekst dostupan svima korisnicima interneta, a i svim čitateljima dopušta ostavljanje komentara.

Blogova na internetu ima na milijune, a prema nekim istraživanjima dnevno ih nikne nekoliko tisuća. Vlasnici blogova su ljudi svih mogućih zanimanja, poznati i nepoznati. Tako, npr. blogove imaju Ella Dvornik i Krešimir Mišak, voditelj emisije Na rubu znanosti. Ono što je zapravo važno jest činjenica da autori blogova, popularno zvani bloggeri, ne moraju biti informatički stručnjaci, jer blog mogu lako izraditi i održavati, bez da imaju znanja o izradi web-stranica. Pa, kako napraviti vlastiti blog? Vrlo lako, ako imate internet i bar ste malo računalno učeni. Otvorite stranice takvih servera, registrirajte se i to je to. Vaš zadatak je, od tada, samo ponovno otići na tu istu domenu, logirati se i tu ste. Preostaje vam samo pisanje, stavljanje slika i što god poželite. Dobili ste svoj vlastiti kutak u svijetu interneta!

Osim pisanja postova (članaka na blogu), blog editor daje i mogućnost “igranja” s dizajnom bloga, mogućnost dodavanja nekih informacija, raznih linkova te linkova na druge blogove, mogućnost postavljanja kalendara bloga itd.

Nedavno je svjetski server blogova, Weblog, proveo istraživanje, putem koje se došlo do zaključka da je 61% blogera starije od trideset, a oko 30 % njih je između 30 i 40 godina. Po spolovima, više blogova čita muški dio (79,1%), a oglašivačima je vjerojatno najvažniji podatak da je 66,7% čitača kliknulo i na neki oglas na blogu. Stoga i ne čudi velik broj blogova o neafirmiranim bendovima, raznim udrugama i humanitarnim akcijama, koje se zbog skromnih financijskih mogućnosti ne mogu oglašavati u velikim medijima ili stvoriti vlastiti, razrađeni “web-site”. Primjerice, šibenska je mladež mogla na blogovima pronaći podatke o

koncertima u nekad slavnoj Crtaoni, a šibenski bendovi D diplinzi i Ponte de Carla koriste svoje blogove za promocije pjesama, koncerata, pa čak i cjelovitih albuma.

Kontakt preko komentara

U blogerskom “svijetu” možemo pronaći blogove o svakakvim temama, o misterijima, politici, omiljenim grupama i pjevačima, o fotografiji, modi, obrazovanju, računalima, znanosti ili seksu. Svatko može pronaći ono što ga zanima i s vlasnicima blogova vrlo lako stupiti u kontakt preko komentara.

Jedno vrijeme posebno je bio poznat blog mladog zagrebačkog studenta koji je odlučio napisati 3000 pjesama prijateljici Mirni, kako bi se ona zaljubila u njega. Još mu je ostalo samo oko 2000 (preporuka!).

Većina gimnazijalaca, koji su u mogućnosti svakodnevno posjećivati internet, odvaži se na korak otvaranja svog kutka u virtualnom svijetu, svog dnevnika. Jedni se javno predstave, da ih ljudi prepoznaju, stavljaju svoje slike i izlažu se javnom životu, jer su tada svi u mogućnosti vidjeti njihovo djelo, dok drugi sasvim anonimno pišu blog.

Da bi se shvatilo koji blogovi pripadaju našim gimnazijalcima, trebalo bi biti upućen u sve to i naći barem jednu adresu nekog gimnazijalca, jer svi su oni, na kraju, povezani. Zanimljivo zvuči i informacija da je većina njih, na neki način, putem blogova sklopila prijateljstvo, jer mnogi “ispuštaju dušu” u tim postovima.

Na hrvatskoj domeni možemo pronaći tri blog servera – www.blog.hr, kojeg gimnazijalci najčešće koriste, www.blogger.hr, te www.mojblog.hr, no svoj blog možete otvoriti i na stranim serverima.

Prelistavajući i čitajući blogove gimnazijalaca, pronašli smo nekih 40-ak blogova koje pišu učenici Gimnazije Antuna Vrančića. Najviše pišu prvaši, dok je broj drugaša, trećaša i četvrtaša ujednačen. Uglavnom, iz tih blogova doznajemo kako 90% blogera iz Gimnazije sluša rock ili punk, a glavna su im mjesta za izlazak Pivnica Toni i Crtaona. Samo na dva-tri bloga pronašli smo podatke o redovitom izlasku u Dolac. Mnogi blogeri žale se na ogromno gradivo, neki vrijedaju svoje profesore, nazivaju ih pogrđnim imenima, dok drugi svog profesora hvale, poput maturantice

koja se divi profesoru Škrbiću. Ovisno o tome što koga zanima, na blogovima možete pročitati postove koji govore o tome koga su autori bloga vidjeli danas, tko im je što rekao ili tko ih je vidio, pa sve do priča o letećoj sarmi i jetrama, Niki Kranjčaru, omiljenoj grupi ili neke pričice i pjesme koje su sami napisali.

Postavlja se pitanje, zašto se događa fenomen porasta pisanja i posjećivanja blogova među mladeži? Odgovor je možda u tome što se internetom vijesti brže šire, za što je potreban jedan klik.

Među blogerima, koji su tijekom dana bili na msn-u ili putem e-mail adrese, proveli smo anketu, iz koje smo doznali glavne razloge zbog kojih su otvorili blog. Većina je odgovorila kako voli pisati ili izražavati svoju kreativnost igrajući se dizajnom, kao i iz potrebe za povezivanjem s ljudima istih interesa i pogleda na svijet. No, najčešći je odgovor ipak bio kako je to tada bilo "in" ili da se "ubije dosada" u slobodno vrijeme. Zato ne iznenađuje činjenica da je većina gimnazijalaca blog počela pisati u isto vrijeme, otprilike prije godinu dana, početkom 2006. Očito je tada bio vrhunac blogomanije, iako ima i onih koji su pisanje započeli i godinu ranije.

Blogovi zamijenili Teen

Internet, ako već nije, postaje najveći medij, čemu ide u prilog činjenica da mladi ljudi počinju zamjenjivati priče iz časopisa kao što su Teen i Chica sa stvarnim pričama koje pišu njihovi vršnjaci. U tolikom moru blogova, gotovo je sigurno da će se naći dvije srodne duše s istim problemima, koje neće ni pomisliti slati pismo "teti" u Teen, da riješi problem oko trudnoće i mliječnih zubi. Je li to dokaz da nove generacije "prerastaju" već spomenute časopise i okreću se katodama monitora, što može biti korisno, s obzirom na modernizaciju i sve češće korištenje računala i interneta, ali i pogubno za zdrave, mlade oči, kao i za "tete" u trafikama.

Danijela Škugor, III. r.

Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik

Voditeljica: Danijela Grubišić

“Profesore, znate li da smo vam snimku stavili na internet?!?”

Jeste li ikad čuli za Zrinsko pismo, cnn, leb.moj, noisyd, porto? Vjerujem da ne. Iza tih višeznačnih pseudonima kriju se sasvim obične osobe koje se bave neobičnim stvarima. Sve skupa veže ih ljubav prema blogu. Taj sve popularniji medij zakucao je odavno i na hrvatska vrata.

“Ma šta ti je taj blog?”, često me upitaju stariji.

Za sve manje informirane, blog dolazi od engleske riječi web i log i znači mrežni dnevnik. Prvi ga je počeo koristiti Justin Hall ne tako davno 1994. god. Od tad pa do danas mnogo se toga promijenilo.

Prednost, a ujedno i nedostatak ovog svima dostupnog dnevnika je slobodno iznošenje svog mišljenja, komuniciranje i upoznavanje ljudi širom Hrvatske (svijeta). Prema mnogima riječ je o najdemokratskijem i globalno najutjecajnijem mediju na svijetu.

Ali medalja uvijek ima dvije strane. Da biste shvatili o čemu govorim dovoljno je reći da u ovom trenutku na hrvatskom blog portalu svoj dnevnik vodi 300 000 ljudi.

Što znači da 300 000 ljudi piše o čemu god želi, bez cenzure i kontrole.

Trebamo li se bojati ovakve mase? Je li blog epicentar zla i je li učinjen prvi korak da novine i televizija odu u mirovinu? Sve su ovo aktualna pitanja koja muče javnost, pa tako i mene. Imena koja sam spomenula na početku zapravo su nadimci ljudi koji su uvelike pripomogli popularizaciji pisanja. Naime, četvero do nedavno potpunih anonimaca : Zrinka Pavlič, Damir Rukavina, Igor Kokoruš i Damir Markulj ostvarili su ono što mnogim neafirmiranim piscima nije uspjelo: objavili su knjigu. Svi su počeli pisati na blogu, i umjesto brojnih tatinih veza i vezica koje nisu imali, njihov posrednik bio je blog.

Milana Vuković Runjić, vlasnica nakladničke kuće, kaže da blog smatra potencijalno dobrim rasadnikom novih pisaca kojima on može poslužiti kao poligon za vježbu.

Još jednu svijetlu točku hrvatske blogosfere čini osoba skrivena pod nadimkom CNN. On već duže vrijeme piše o aktualnim problemima

države i kao naša dobra vila ukazuje na sve njezine trulosti. Tako je na svom blogu svojedobno u cijelosti objavio ugovor kojim se otkrila velika afera zvana Sunčani Hvar. Zbog toga što bez dlake na jeziku otkriva priče o svim političarima koji kroje naše sudbine ne otkriva svoje pravo ime i prezime.

Kada bi u našoj okolini bilo više ovakvih boraca manje bi nam političari bili u mogućnosti mazati oči.

Psiholozi tvrde da su blogovi za mlade u većini slučajeva dobra stvar, ukoliko služe za pisanje o problemima koji ih muče i komuniciraju s ljudima "iste valne duljine".

Kako polovica prvaša i drugaša moje škole piše blogove, možda bi ih i profesori trebali čitati. Tako bi se smanjio generacijski jaz među nama. Ovi blogovi puni su kritika upućenih profesorima, zbog njihove nepravednosti u ocjenjivanju i nezanimljivih predavanja. Jedan od naših profesora vjerojatno ne zna da su ga učenici snimili dok vrlo smiješno gestikulira. Ako na tražilici upišete "Makarska" pronaći ćete mnoštvo "stranica dnevnika" čiji su autori srednjoškolci nezadovoljni nepostojanjem kulturnih i sportskih prostora u gradu. Tako je jedan drugaš ušao u kino koje ne radi tri godine i na svom blogu objavio slike zapuštene dvorane.

Moji vršnjaci ne žele razgovarati sa školskom psihologicom o tome kako će pobjeći od kuće, ako ih roditelji ne puste na koncert, ili kako su se posvađali s prijateljima. Pisanjem na blogu izbacuju svoju negativnu energiju. On je za njih ispušni ventil.

Kada je u Makarskoj prije dvije godine zavladała "blogomanija", ja sam odlučila prestati s pisanjem dnevnika. Svi su ih počeli čitati i u strahu da me ne prepoznaju iza nadimka "ženadijete", izbrisala sam "svojih ruku djelo". Teško je pisati o intimnim stvarima ako cijeli grad zna da si to ti.

Na blogu većina tinejdžera otkrije da nisu sami tj. da mogu pronaći one koji će ih razumjeti. Na taj se način u njima razvija osjećaj pripadnosti nekoj grupi koja im podiže samopouzdanje. Ipak, neasimilirani mladi ljudi nerijetko provode previše vremena u virtualnom svijetu. Pisac bloga pred ekranom prosjedi oko devet sati tjedno. Jedna djevojka tako piše

da već mjesec dana nije vidjela susjedu s kojom se redovito dopisuje mailom. Ali je čest slučaj da se blog-prijatelji odluče upoznati i uživo.

Kako život nije bajka s happy endom tako ni blogsfera nije raj na zemlji.

Budući da se internet prostor nezaustavljivo širi, tako mogućnost kontrole sadržaja biva sve manja. Većini urednika blog portala fizički je nemoguće pratiti toliku količinu sadržaja koji se iz dana u dan mijenjaju i povećavaju.

Istraživanja kažu da 58% bloggera čine djeca mlada od 17 god.

I što mislite što se događa kad se ti isti nađu okruženi takvim informacijama?

Tako se na jednom blogu promicala ideja o razdvajanju srpske i hrvatske djece u vukovarskim školama. Taj je blog zbog dojava bio cenzuriran pa naknadno izbrisan. Ali što je s ostalim blogovima na kojima se veliča nacizam, fašizam i drugi moralno krivi stavovi?

Autori se skrivaju iza nadimka i daju si za pravo komentirati sve i svašta, pritom ne birajući uvrede. Slučaj riječkog gimnazijalca svojedobno je uzburkao javnost jer je na svom internetskom dnevniku ocijenio profesore otkrivši im imena. Za posljedicu je dobio ukor pred isključenje. Sada se postavlja pitanje gdje je ta granica između prava na iznošenje mišljenja i neukusnog vrijeđanja. Ona ne postoji.

U mojoj školi skupina učenika otvorila je dnevnik u ime djevojke koja za to nije znala i počela o njoj pisati laži.

Nerijetki su i slučajevi promicanja krivih vrijednosti: novca, anoreksije, bulimije i alkoholizma. Na svojim stranicama makarski srednjoškolci često opisuju čitav ritual opijanja: od kupovine pića u lokalnom dućana, svađanja s trgovcem koji je, eto, posumnjao u njihovu punoljetnost, pa do samog kraja, tj. povraćanja. I sve je to popraćeno slikama.

Televizija i novine polagano gube utru s ovom nezaustavljivom silom. Zbog jednostavnosti upotrebe blog može raditi 24 sata dnevno. Kada je Bandić hranio žlicom kolege i kako je predsjednik Mesić govorio u Australiji, puno se živopisnije može uz sliku, zvuk i riječ, doživjeti na internetu. Ažurnost je bloggerima prednost broj jedan.

Znači li to da u skoroj budućnosti novina neće biti? Mislim da to ovisi o urednicima koji će morati pronaći način da zadrže čitatelje. Ipak, neminovno je da mlađe generacije vijesti radije čitaju na internetu, nego u novinama.

Ponekad su to vrlo banalne stvari: npr. detalji o tome kako je učenik moje škole prekinuo s curom i njihove uvredljive SMS poruke.

Ali unatoč i takvim stranicama, ne može se poreći da blogovi mijenjaju svijet.

Glas onih koji žele govoriti se čuje. Blog je njihova govornica, mjesto na kojem se mogu ustati i bez straha reći: "JA ŽELIM MIJENJATI SVIJET!"

Mož su svijet primijenili, vi biste mogli biti sljedeći.

Mare Erceg, III. r.

SŠ fra Andrije Kačića Miošića, Makarska

Voditeljica: Magda Kaliterna

Goran Kolarek a.k.a. Flor Kilah (1979. – 2004.)

Kada je prof. Stanek pročitala naslov na temu Gorana Kolareka, reakcija mojih mladih i nadobudnih kolega novinara bila je: "Mmm... A 'ko je zapravo Goran Kolarek...?'. Na trenutak sam izgubila nadu u ovo tehnološki razvijeno doba u kojemu je teško vjerojatno da o nekom događaju nećete biti obaviješteni na mali milijun različitih načina. Ali onda se upalila i ona druga lampica koja mi je rekla da se ipak radi o ljudima koji pohađaju jednu od najboljih i najtežih gimnazija, dragu nam Šesnaestu, pa nemaju vremena za gledanje televizije ili surfanje po internetu jer cijeli dan sjede nad knjigom grijući već ionako zagrijanu stolicu i upijajući mnoga korisna znanja koja će upotrijebiti u daljnjem životu i školovanju.... Pa evo, za sve one kulturno-neobrazovane: tko je bio Goran Kolarek?

Goran Kolarek (poznatiji pod nazivima Flor Kilah, Don Kolarek, Break) bio je jedan od najboljih, najkvalitetnijih i najcjenjenijih breakdance plesača u Hrvatskoj i šire. Pokretač, inicijator i najveći motivator hrvatske

breakdance scene. Živio je za ples. Prema riječima kolega i prijatelja uvijek nasmijan, dobre volje, spreman za zafrkanciju, ali i voljan priskočiti u pomoć. Sinteza svega najboljeg što može postojati u nekom čovjeku – dobrote, plemenitosti, volje, upornosti, pozitivnosti – svega u jednom.

Plesom se bavio još od malih nogu, a gledajući spotove omiljenih izvodača, “kupio” je pokrete i sam ih uvježbavao. Tako mu je prvi plesni korak bio moonwalk. Sa šest godina upisuje tečaj standardnih i latinoameričkih plesova, ali u tom se razdoblju još traži pa povremeno igra tenis ili izrađuje makete aviona i brodova. S petnaest je godina upisao tečaj breakdancea, a godinu dana kasnije prijavio se na audiciju za tada popularnu grupu Megablast. Tada počinje odlaziti na natjecanja i već krajem iste godine predstavlja Hrvatsku na međunarodnom natjecanju u breakdancu Battle of the Year 95. 1997. godine odlazi iz Megablasta i zajedno sa svojim prijateljem Vladimirom “Vladom” Smudom osniva crew Free Style Kings (FSK), prvi bboy crew koji break i hip-hop poštuje kao kulturu i način života. FSK i danas aktivno djeluje promovirajući hrvatsku break scenu i organizirajući natjecanja u breakdancu. Kada im se priključio breaker Seyo, počeli su razmišljati o podučavanju breaka. Povećali su broj članova, ali nisu imali dvoranu u kojoj bi vježbali. Oduvijek su trenirali u Oktogonu, ponekad i po šest sati dnevno, ali činjenica je da on ne može primiti veći broj ljudi, da su tamo počeli plesati i drugi manji crewovi koje FSK nisu mogli otjerati, i treće, roditeljima se sigurno ne bi svidjela ideja da plaćaju za dijete koje vježba na ulici. Tijekom godina promijenili su puno odredišta – trenirali su u dvorani eks-Scene, predvorju SC-a, na Trgu bana Jelačića, u Liberdancu, gimnastičkoj dvorani Kineziološkog fakulteta i drugdje. Dok su drugi break tretirali kao sport, a crew kao nogometnu momčad koja ima vođu i neke zajedničke ciljeve, članove FSK-a vezalo je upravo prijateljstvo, ljubav prema breaku i želja za širenjem kulture.

Osim što je višestruki prvak Hrvatske u breakdancu i jedini koji se s Hrvatskog prvenstva povukao samo da bi ostalima pružio priliku, Goran Kolarek 2001. i 2002. sa svojom skupinom Feel Da Panic u Poljskoj osvaja treće mjesto, 2002. godine u Zagrebu organizira najveći nacionalni break

dogadaj do sad – Battle Zone '02. (gdje također pobjeđuje); pozvan je kao sudac na East Side Boty '04. u Poljskoj, Hip Hop Connection '04. u Italiji, a netom prije smrti osvaja prvo mjesto s dečkima iz Njemačke i Italije na popularnom Hip Hop i Reggae festivalu na otvorenom – SPLASH. Također gostuje u spotovima mnogih hrvatskih izvođača te u predstavama Tanec od smrti (2001.), Priče iz Rovinjske šume (2002.), te u koreografiji Rajka Pavlića Give me a break (2003.). Vodi plesne radionice, član je gimnastičke sekcije Kineziološkog fakulteta, sudjeluje u akcijama Sofa Jammingsa zajedno s plesačicama eks-Scene s kojima vodi i svoj posljednji trening potkraj lipnja 2004. godine.

Te se godine zajedno se talijanskim državljanima Mauroom Giugovazom (27), Alexom Lorezijem (15) i Illeanom Cavessijem (17) kretao državnom cestom Romei u automobilu marke Peugeot 106 na čelu kolone, vraćajući se s natjecanja u Trstu kada je, prema tvrdnjama njihovih prijatelja, automobil bez registarskih oznaka počeo preticati kolonu te se zamalo sudario s nizozemskim šleperom koji je dolazio iz suprotnog smjera. Vozač Peugeota počeo je naglo kočiti na asfaltu skliskom od kiše, zaplesao po cesti i frontalno se sudario sa šleperom nakon čega su oba vozila završila u jarcima kraj ceste. Teški je šleper u naletu doslovno samljeo Peugeot pa su četvorica mladih breakera doživjela trenutnu smrt. Automobil nepoznatih registarskih oznaka, koji je skrivio nesreću, pobjegao je s mjesta događaja, a vozač automobila nije nikad nađen.

Od tog događaja svake godine u čast najboljem hrvatskom i jednom od najcjenjenijih svjetskih breakera, u suradnji s njegovom majkom, kolegama i prijateljima, u klubu Aquaris u Zagrebu održava se Inmemoriam Jam, nazvan "A Tribute to Flor Kilah". Dvije i pol tisuće ljudi (što predstavlja rekordan broj posjetitelja tog kluba) samo je potvrdila Kolarekovo "veličini". Tim koncertima pokušavaju se spojiti sve četiri osobine hip-hopa – ples (breakdance), grafiti, repanje i DJ-iranje. Svake godine dolaze njegovi prijatelji iz Austrije, Njemačke, BiH, Srbije, Slovenije i Bugarske koji mu počast odaju plešući tzv. battleove. Ove godine specijalni gost bio je Crazy I egs (Rock Steady Crew, SAD), koji je započeo bboy respect battle, a i DJ-i Intruders From The Planet Rock

(Njemačka), Joe-B (SAD), Woo-D (Slovenija), Real One i Chill (Hrvatska). Svake se godine priprema i Don Kolarek fashion show kojim se prezentira DK wear i DK bboy akademija. Nakon toga Edo Maajka, General Woo, Stoka, Bolesna braća, Nered, Inkognito popara i Target pokazali su što je hrvatski rap program.

Goran Kolarek je osoba koja se usudila ostvariti svoj san. Volio je ples. Volio je život. Kada mu je do nečega bilo jako stalo, uložio je svu snagu da to i ostvari. Jednom je čak osvojio prvenstvo s nogom u gipsu. Rekao je da bi htio da mu se na sprovodu pleše break. Tako je i bilo. Bio je zvijezda vodilja. Svi su učili od njega jer su znali da je do svojih vrлина i zaključaka došao sam. Prenosio je ljudima ono što je bio, a u tome je bilo veliko znanje. Cijeli je svoj život posvetio promicanju breaka. Ako je do dvadeset i pete godine života postigao ovakav uspjeh, možemo samo nagađati što bi bilo da je živio još duže. Oni neshvaćeni mogli bi u primjeru njegovih životnih stavova pronaći smisao, oni koji misle da su preslabi – snagu, oni koji lako odustaju – upornost, oni koji nemaju volju – motiv. Bio je zaista “one of the greatest”.

Jana Pelt, I. r.

XVI. gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Dalila Stanek

Krvava ljubav

Ljudsko biće. Hm, ono bi trebalo predstavljati najrazvijeniju kariku snažnog sustava zvanog Priroda. Ako utvrdimo da smo evolucijski na vrhu ljestvice onda takva pozicija sa sobom nosi dvije strane. Jedna nam je mnogo draža, s njom se pomalo hvalimo i kočeperimo, kao da smo vlastitim trudom stvorili ovaj naš najsložniji organizam. Osim toga posjedujemo dar razuma i razboritosti, mogućnost mijenjanja svijeta i borbe za svoje ideale. Upravo tamo prestaje sjaj, a počinje tama – druga strana medalje koja nam nije na ponos. Životinjski svijet lišen je ove Pandorine kutije kojoj se ne zna početka i ne nazire kraja. Životinje

ispunjavaju svoja tri prirodna nagona; potrebu za hranom, teritorijem i održavanjem vrste. A što je s nama ljudima? Mi koji smo (ne)zasluženo dobili mogućnost spoznaje i razlikovanja dobra od zla; ljubavi od mržnje, ponekad se ponašamo gore od najbjesnijih hijena.

Zbog ostvarenja vlastita zadovoljstva i užitka ne prezamo ni pred čime. Ovo je još jedna priča koja će vas pokolebati i postaviti vam pitanje zlatne sredine i granice dopuštenog u svrhu ostvarivanja svojih (ne)časnih, (ne)poštenih i (ne)valjanih nakana.

*Ovo je moja priča. Obično ju ne dajem na sva zvana, ali ionako je ovo relativno anonimno. Što me je potaklo? Jučer popodne sam se zaletjela do meni drage prijateljice i našla ju sa šljivom na oku i spremnom isprikom da je udarila u vrata. I nesprenom da mi kaže istinu. I to me **rastužilo**.*

Priča mlade Riječanke je pobjednička priča djevojke koja želi da se njen glas čuje i možda i tebi bude znak za uzbunu, prije nego što krene posljednji vlak spasa. Hrabro je objavila svoju priču na blogu i potaknula me da zagrebem ispod površine. Priču prenosim u izvornom obliku jer usprkos mojim pokušajima stupanja u kontakt s autoricom, nisam uspio. Pripremajući ovaj problemski članak pokušao sam pronaći sugovornike iz moje sredine, ali nitko nije želio priznati(sebi) da je žrtva nasilja u vezi. Evo prave priče za dečke i cure koji jednostavno ne vide što im se događa.

Dakle, bila sam u tom trenutku zadovoljna osamnaestogodišnjakinja. Ukratko, sve je bilo baš onako kako u tim godinama i treba biti. Upoznala sam jednog dečka. Činio se kao san. Svidali smo se jedno drugome, pa smo i hodati počeli.

O ljubavi je napisano beskonačno mnogo pjesama, rasprava, a ipak nitko nije prodro u njenu srž. Ponajveći umjetnici i znanstvenici pokušali su razriješiti gordijski čvor ljubavi. Pa su na svojoj još uvijek nedovršenoj misiji uspješno definirali razlikovne karakteristike ljubavi i ljubovanja, agapea i erosa. Čini se da ćemo morati još pričekati da se usuglase po pitanju tog najčarobnijega osjećaja.

Bili smo skupa dva mjeseca. I već nakon mjesec dana meni jednostavno više s njim nije bilo lijepo. Te večeri došla sam u njegov stan s namjerom

da vezu prekinem. Moja namjera mu se nimalo nije svidjela. Prvo je krenuo s verbalnim uvjeravanjem, s molbama, ispranim pričama da on mene voli, da zna da ja volim njega... Krenuvši prema vratima odvalio mi je šamarčinu. Bila sam šokirana. I nije stao na tome.

Dobro nam je poznato da su žene dobile pravo glasa u prvoj polovici XX. stoljeća, a do tada su bile sustavno marginalizirane kao manje sposobna ljudska bića koja trebaju brinuti samo za obitelj i domaćinstvo. U ruralnijim sredinama patrijahalna slika je ostala nepromijenjena. O važnosti žena u današnjem svijetu najbolje svjedoči podaci UN-a koji tvrde da žene obavljaju čak 2/3 svjetskog rada a, gle kontradikcije, zarađuju samo 1/10 svjetskoga dohotka. Pridodajmo tomu da je 2/3 žena nepismeno. Iz ovoga se lako može iščitati da su, usprkos nizu godina od donesene deklaracije o ravnopravnosti spolova, naše majke, djevojke i buduće supruge još dan danas potplaćene za svoj mukotrpan rad. Ljubav prodira i u najokorjelija muška srca. Pa, kako onda možemo nanositi zlo nekome koga volimo (ili bar tako kažemo)?

Kao da ga je taj prvi udarac samo potaknuo da udara dalje. Bolovi koje sam osjećala su bili neopisivi. I ta količina boli izazvala je da se onesvijestim. A on je, kako sam kasnije saznala, nastavio udarati. Bila sam u komi 18 dana. Liječnici su me već lagano otpisali. Ali mozak je i dalje radio, pa su me držali na aparatima.

Napokon smo se približili drugoj strani manje blještave medalje. Znete li što se događa u glavi vašeg kolege iz klupe? Skriva li osmijeh na njegovu licu duboke frustracije uzrokovane koječim? Ili je možda sasvim sretan i zadovoljan? Ljudska psiha je tak neistraženo područje i često nemamo odgovore zašto je nešto takvo kakvo jest. U potrazi za odgovorima na sva pitanja uputio sam se mojoj dragoj suradnici gospodi Heleni Piplović, defektologinji i dječjem psihoterapeutu odnosno teti Pipi. Uvijek je uspijevala razriješiti sve moje nedoumice vezane za ljudsku psihi i rizično ponašanje. Nadam se da ćemo i ovaj put biti jednako uspješni.

Sve u društvu proizlazi iz obitelji. Je li takav slučaj i s adolescentskim vezama?

Jedini modeli kako biti u vezi sa suprotnim spolom jesu modeli roditelja. Odnosi i prihvaćene uloge žene i muškarca u bračnoj zajednici uzori su koje mladi najlakše usvajaju. Roditelji postaju najbolji “manekeni” svojoj djeci u ponašanju, pa čak i onda kada djeca osuđuju odnose svojih roditelja (alkohol, tuče, napuštanje, kocka...).

Žene i djevojke su najčešće žrtve nasilja u vezama. Postavlja se logično pitanje zašto djevojke vole biti u društvu nasilnika kad su svjesne njihova ponašanja?

Ponekad mladim djevojkama imponira biti u društvu nasilnika. Imaju doživljaj da će ih oni zaštititi i pružiti osjećaj sigurnosti. To im iskustvo nedostaje jer su oca doživljavale slabim, mekim... Zaštitu mogu dobiti sve dok pristaju biti svojina nasilnika bez vlastitih potreba. Onog trenutka kada se nasilnik osjeti ugroženim, stvari postaju jasnije, jer nasilnik štiti sebe i svoj slabi ego. Nasilnik nema kapaciteta za trpljenje, odgodu zadovoljstva, poštovanje tuđih želja, osjećaja...to je njegova psihička slabost i pokazuje je nasiljem.

Osim obiteljskog modela, koje su još bitne psiho-socijalne osobine nasilnika i žrtve?

Ono što je važno u trpljenju i iskazivanju nasilja jest osjećaj samopoštovanja tj. procjena osobe o osjećaju vrijednosti i valjanosti. Samopoštovanje nije urođeno, nego se tijekom života stječe i razvija. Za njegov razvoj važni su psihološki i osjećajni procesi, kao i stvarni i/ili zamišljeni odnosi sa značajnim drugim osobama. Kod nasilničkog ponašanja samo nasilnik zadovoljava svoje potrebe i negira prava drugih.

Kada sam se probudila, bila je mrkla noć. Zašto sam se probudila, ne znam. Vjerojatno sam u nekom trenutku jednostavno odlučila živjeti. Tri dana nakon buđenja “proslavila” sam svoj devetnaesti rodendan.

Stručnjaci iz Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) kao glavni razlog nasilja u vezama smatraju mizoginiju i neravnopravnost spolova koji dovode do dominacije maskuliniteta. Sustavno stavljanje žene u drugi plan uzrokuje nadmoć muškoga mnijenja kao ispravnoga. Znakovito je i prihvaćanje objektivizacije žene.

Oporavak je bio dug. Fizički sam za tri mjeseca došla k sebi. No moja je psiha bila puno teža priča. Trebali su mjeseci truda, i mog, i onih nekoliko ljudi oko mene, da izadem, iz tog pakla depresije, straha i samookrivljanja u koji sam upala.

Naziva li te tvoj/a partner/ica pogrđnim imenima, vrijeđa, omalovažava, zabranjuje ti druženje s drugim dečkima/curama, brani li ti izlaske, opsesivno te prati, ljubomorana/na je? Ili te možda prisiljava na nešto što ne želiš, katkad te udari, ograničava ti tvoju slobodu? Bojiš li ga /je se? Sve su ovo nasilne radnje koje NE moraš trpjeti. Kao što kaže naziv akcije CESI-a Imaš 100% pravo na nenasilje. Svrha kampanje je senzibilizirati mlade, poboljšati prepoznavanje i razumijevanje nasilja u vezi. Akciji je pristupilo šesnaest škola. Pitam se zašto spomenuti program nije proveden u našoj školi. Ah da, to se nama ne događa!

Ali moj pakao nije završio – slijedilo je i suđenje dotičnom. Sada vraćam u priču to da je on, ustvari njegov otac, imao love. Uglavnom, sudski vještak je pred sudom okarakterizirao moje ozljede kao lakše tjelesne povrede. Ali za lakše tjelesne ozljede dobio je samo uvjetnu kaznu i otišao u inozemstvo na plaćeni studij.

Ovakva sudbena praksa ulijeva nam nepovjerenje ako imamo na umu podatak da je čak 60% mladih ljudi u Hrvatskoj bilo izloženo jednom od oblika nasilja u adolescentskim vezama. Na web stranici CESI-a objavljene su statistike na uzorku 612 srednjoškolaca. 2/3 ne smatra ljubomoru nasilnim, kontrolirajućim ponašanjem, već suprotno njih 40% to drži kao iskaz ljubavi. Dodajmo tomu da čak 51% momaka i 25% djevojaka misli da žene moraju paziti da ne izazivaju muškarce.

Jer jedna je činjenica sigurna. Ako vas udari jednom, učinit će opet. I uvijek će naći neko "opravdanje". I natjerat će vas da se osjećate krivima jer ste ga izazvali. Nije na meni prodikovati – ali nakon prvog udarca, bježite glavom bez obzira.

Razmatrajući podatke CESI-jeve statistike postavlja se pitanje – zašto se posebice djevojke, budući da su češće izložene nasilju, vraćaju nasilnim partnerima i pokušavaju spasiti vezu? Odgovara teta Pipa – Sjetite se

nedavnih napisa u novinama o manekenki koja je negirala nasilnost svoga momka sve dok zamalo nije ubio njene roditelje. Žrtve nasilja sklone su poricati nasilje ili ga ne nazivati njegovim imenom. Nasilnici poslije agresije često mole oprost, kaju se, plaču. Nasilje ne znači da nema ljubavi, ali se ona može realizirati kroz pozitivne i lijepe oblike ponašanja. Onaj tko je sklon nasilju ima poteškoće u kontroli impulsa. Od toga ga ne može izliječiti ničija ljubav. Mladenačke veze, kao i veze odraslih ljudi moraju biti partnerske, suradničke a ne ovisničke, suparničke.

Pomažem žrtvama nasilja nad ženama. Iako mi je teško svaki put kada ovu priču pričam, smatram da je, ako će nekome pomoći da se spasi, vrijedno svake moje patnje. Jer ja sam izašla kao pobjednica. Neću dopustiti da mi jedno govno od čovika uništi život. Jer u životu ima toliko lijepoga. I za to lijepo ja živim.

Treba li i tebi opomena ili ti je iskustvo ove djevojke dovoljno?

Jure Jerić, l. r.

I. gimnazija, Split

Voditeljica: Gorana Matić

Jeftina kozmetika za carsku šetnicu

Don Frane Bulić je davne 1931. napisao: “Naši gradovi na moru jedrim stilom i plastičnom besjedom svojih spomenika zovu nas da ih budno čuvamo i milujemo. Iz njih prodiru do nas snažni i besmrtni glasovi o klasičnom zanosu i o lijepoj estetici naših predaka. Vrijeme nam ih je blago poštedilo, ne da ih rušimo ili iznakazimo, već da ih upoznamo, proučavamo i nadasve ljubimo...

Naša generacija ne treba da servilno bude poslušna starim estetikama, ali mora znati da po primjeru naših starih bogodanih majstora i umjetnika gradi umjetnička djela, da iz građevina prošlih vjekova osjeti duh, tradiciju i bit, a to je dostatno za stvaranje jedne naše narodne arhitekture.”

Tko je dr. sc. Stanko Piplović?

Piplović je diplomirao na Arhitektonskom odsjeku Tehničkog fakulteta. Doktorirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu iz područja povijesti umjetnosti. Sudjelovao je kao izvođač radova na visokogradnjama, kao projektant, te u urbanističkoj i investitorskoj službi. Na znanstvenom području posebice se bavi poviješću umjetnosti i teorijom arhitekture i urbanizma Dalmacije. Napisao je nekoliko knjiga i više stotina znanstvenih, stručnih i popularnih radova objavljenih u zemlji i inozemstvu. S referatima je sudjelovao na osamdesetak znanstvenih skupova. Kroz strukovna udruženja i udruge građana intenzivno se bavi popularizacijom našeg bogatog kulturnog naslijeđa, nastoji probuditi zanimanje i svijest o potrebi čuvanja naslijeđenih vrijednosti.

Nastavnik je i na poslijediplomskim studijima.

ARTLIST: Uređenje Rive izazvalo je veliku pozornost javnosti, građana i struke. Mišljenja su podijeljena, ali većinu ipak zabrinjava činjenica da se predviđeni izgled ne podudara s mediteranskim duhom, da će Riva biti hladna i "bez duše". Što Vi mislite o tome?

PIPLOVIĆ: S obzirom da je Riva jedan od najatraktivnijih dijelova grada, normalno to što je njeno preuređenje izazvalo veliku pozornost građana, a i to da su se pojavila različita stajališta o načinu preuređenja. Međutim, taj prostor je dio svjetske kulturne baštine i pod zaštitom je UNESCO-a. To podrazumijeva veliku odgovornost svih čimbenika u odlučivanju.

Izostanak demokratske procedure

ARTLIST: Mnogi drže da su kao porezni obveznici i stanovnici Splita imali pravo utjecati na izbor najboljeg rješenja, raspraviti o ponudjenima i sl. Mislite li da je građanima to pravo uskraćeno?

PIPLOVIĆ: UNESCO-vi dokumenti izričito navode da se kod rješavanja problema povijesnih sredina moraju, u svim fazama odlučivanja, neposredno uključivati građani. U našem splitskom slučaju građani nikad nisu konzultirani. U ocjenjivačkom sudu za natječaj nije bilo predstavnika građana. Relevantne informacije nisu bile dostupne

javnosti niti su se provodile ankete i istraživalo javno mnijenje. Elaborat je izložen javnosti tek kada su bile donijete odluke pa se više nije moglo ništa učiniti.

ARTLIST: Gradani su ipak uglavnom laici koji se vode emocijama i nemaju potrebnu stručnost. Međutim, upravo su se kritično izjasnili neki stručnjaci poput arheologa i povjesničara umjetnosti, arhitekti i neki urbanisti. Ukazali su na nesklad između palače stare 1700 godina i pretjerane modernizacije Rive i suvremenih materijala koji će se koristiti. Drugoga svjetskoga rata. Ona je bila dobro uklopljena u neorenesansni ambijent, a predstavljala je prvorazredni urbanistički akcent. Dokazano je da je djelo uvaženog talijanskog kipara Cecconea pa ima i likovnu vrijednost. Postoje teoretska utemeljenja obnovu, a sačuvani su i njeni značajniji dijelovi. Fontana je bila simbol jednog događaja značajnog za budućnost i napredak grada: dovodenje tekuće vode. Bila je svojevrсни znak identiteta i memorije grada. No sve te argumente nisu priznavali “protivnici” iz gradske uprave i nekih stručnih službi. Gradani su se, suprotno tome, zdušno zalagali za vraćanje spomenika (vodi) uz koji su i sentimentalno vezani.

Ina Buha, IV. r.

Škola likovnih umjetnosti, Split

Voditeljica: Vanja Škrobica

Čašica ili boca – problem ili ne?

Ne čini li vam se da sve češće čujemo vijest kako su mlade osobe stradala u prometu “zahvaljujući” konzumiranju alkohola?

Primjećujemo li oko sebe svakodnevno sve veći broj mladih ljudi koji troše alkohol i to ne samo vikendima, u večernjim satima, u kafićima, nego je ispijanje čašica alkohola nekima postala već svakodnevna navika?!

Potaknuti tim zapažanjima proveli smo istraživanje, te anketirali 140 učenika naše škole postavši im 10 pitanja kako bismo zaključili što

mladi ljudi misle o konzumiranju alkohola i doživljavaju li to, uopće, kao problem u društvu ili, možda, kao svoj osobni problem.

Otkrijte stavove učenika srednje škole, prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda, koji pohađaju različita trogodišnja ili četvrtog usmjerenja!

Prvo pitanje koje smo postavili bilo je **smatraju li učenici da su dovoljno informirani o štetnosti alkohola na ljudski organizam.**

59% je odgovorilo kako misli da su dovoljno informirani, manji broj, 30% njih misli da su informirani, ali bi mogli biti i bolje, dok je 11% ispitanika odgovorilo kako nisu informirani.

Sljedeće pitanje je bilo: **Konzumira li mnogo mladih ljudi u tvojoj okolini alkohol?**

Čak 77% učenika odgovorilo je potvrdno na to pitanje, 21% misli da mladi samo ponekad konzumiraju alkohol, a tek 2% kaže da u njihovoj okolini nema mnogo mladih koji troše alkohol.

Interesiralo nas je i **tko više konzumira alkohol** (s obzirom na spol). Evo što zapažaju mladi: 28% misli da su to mladići, 10% da su to djevojke, ali najbliže istini je, izgleda, mišljenje 62% ispitanika: da podjednako konzumiraju alkohol i mladići i djevojke.

Misle li da se bez alkohola ne bi mogli opustiti i dobro zabaviti, bilo je naše sljedeće pitanje. 16% odgovorilo je da se bez pića uopće ne bi mogli zabavljati, 36% mladih kaže da je alkohol samo ponekad potreban da bi se moglo dobro zabavljati, a 48% tvrdi da se može opustiti i bez uporabe alkohola.

Znači, nažalost, više od pola ispitanika dobar provod više uopće ne može ni zamisliti bez alkohola!

Na pitanje: **Konzumiraš li ti alkohol?** potvrdno je odgovorilo čak 99% učenika naše škole i to: 60% ponekad, a 39% priznalo je da alkohol troši redovito. Samo 1% učenika reklo je da ne troši alkohol.

Željeli smo saznati što učenici podrazumijevaju pod tim kada kažu da redovito konzumiraju alkohol, pa smo ih pitali: **Koliko često konzumiraš alkohol?** I odgovor na ovo pitanje trebao bi zabrinuti mnoge: čak 18% učenika alkohol konzumira svaki dan, 46% ispitanika je reklo da alkohol konzumira nekoliko puta mjesečno, najčešće za vikend kada izlaze sa društvom, a 36% učenika pije rijetko tek nekoliko puta godišnje.

Da u svemu treba imati granicu, zaboravili su mnogi, to vidimo i po odgovoru na sljedeće pitanje: **Kada konzumiraš alkohol, koliko pića popiješ (dnevno)?** 25% popije jedno piće, 35% 2-3, a čak 40% ispitanika odgovorilo je da popije više od 3 alkoholna pića.

Zanimalo nas je i **koji su povodi ispijanja alkoholnih pića**. Najviše ih pije, njih 48%, kada izađu s prijateljima, jer smatraju da je to sustavni dio dobre zabave, 46% je odgovorilo da su povod za to neke posebne prigode, kao rođendani ili neka druga slavlja, dok 6% pije da bi ih prihvatilo društvo!

Na pitanje: **Znaju li tvoji roditelji da konzumiraš alkohol?** 42% je odgovorilo *da*, 34% ne zna, a 24% je odgovorilo kako njihovi roditelji to zasigurno ne znaju.

Posljednje pitanje bilo je: **Misliš li da je konzumiranje alkohola postalo tvoj problem?** 72% je odgovorilo da ne smatra to problemom, 26% je pokazalo kako još ne razmišlja o tome, što znači da oni još žive bezbrižnim tinejdžerskim životom ne razmišljajući o dugoročnim posljedicama koje donosi (pretjerano) konzumiranje alkohola. Našlo se i 2% onih koji priznaju da imaju problem vezan uz konzumiranje alkohola.

Uvjereni smo da se rezultati ankete ne bi previše razlikovati da je provedena u bilo kojoj županiji naše domovine te da na temelju ove možemo donijeti neke zaključke koji se ne odnose samo na našu školu, već na odnos mladih prema trošenju alkohola uopće.

Vidjeli smo da mnogi učenici koji pretjerano konzumiraju alkohol, uopće o tome ni ne razmišljaju niti priznaju da imaju problem, a njihovi roditelji najčešće toga uopće nisu niti svjesni, ili ne žele biti!

Uočili smo i rašireno mišljenje da je pojam zabave i provoda često vezan uz alkohol. Može li se to promijeniti? Mogu li se mladima ponuditi i druga mjesta za zabavu i izlaske, osim zadimljenih kafića u kojima se sjedi uz čašicu?

Prije svega, zbog onih 41% mladih koji misle kako nisu dovoljni ili nisu uopće informirani o štetnosti alkohola, učinimo sve kako bi ih bolje informirali!

Nadamo se da smo ovim istraživanjem bar ukazali na problem, te da će to potaknuti bar neke mlade ljude, ali i one starije koji im mogu i trebaju

pomoći, na promišljanje koje će dovesti do njegova rješavanja, a ne zatvaranja očiju pred njima!

Tijana Nedić, l. r.

Druga srednja škola Beli Manastir, Beli Manastir

Voditeljica: Božana Tenji

Skriveno (caché)

redatelj: Michael Haneke

uloge: Daniel Auteuil, Juliette Binoche, Maurice Benichou

godina: 2005.

Jedno od vrhunskih ostvarenja slavnog Michaela Hanekea donosi nam novu svježinu i majstorski krojenu napetost koja će zadovoljiti čak i najzahtjevnije gledatelje...

Iako se u Europi počeo prikazivati sada već davne 2005., novi je film širim masama slabo poznatoga, ali među kritikom izrazito cijenjenoga austrijskog redatelja s francuskom putovnicom Michaela Hanekea u naša kina, a zatim i videoteka stigao tek nedavno. Suzdržat ću se od kritike upućene domaćim kinematografima, koji holivudske konfekcijske slashere, bezlične komedije i puc-puc bezvezarije prikazuju gotovo usporedno s američkom premijerom, i, čak naprotiv, zahvalit ću im se što su u kina vratili dašak nekonvencionalne europske kinematografije, bez obzira na primjetno zakašnjenje.

Uznemirujuće videokasete

Georges (Auteuil) i Anne (Binoche) Laurent tipični su predstavnici više pariške građanske klase. Georges je voditelj emisije o književnosti na nacionalnoj televiziji, priznat u struci i među velikim brojem vjerne publike. Posao mu ostavlja dovoljno vremena za večere sa suprugom i sinom Pierrotom te druženja s prijateljima. Obitelj živi u urbanoj vili u šarmantnom predgrađu Pariza. Naizgled idilična slika moderne obitelji koju će vanjski faktor ipak uspjeti uzdrmati iz temelja.. Naime, Georges

i Anne iznenada počinju dobivati videokasete neobičnoga sadržaja. Iako se u početku čine kao bezazlena šala, one s vremenom postaju uznemiravajuće i Georges, s namjerom da zaštititi obitelj, odlučuje preuzeti stvar u svoje ruke (policija, dakako, ne shvaća snimke ozbiljno) što ga dovodi na neobičan put na kojemu će se susresti sa svojom davno zaboravljenom, tajanstvenom prošlošću...

Vrhunsko ostvarenje vrhunskoga redatelja

Iako ne zvuči pretjerano originalno, priča je ispričana na nov i svjež način. Događaji teku polako, kadrovi su statični i dugi, odnosi između likova objašnjeni kroz opširne dijaloge, no film ipak uspijeva zadržati zanimanje gledatelja do samoga kraja. Riječ je o psihološkom trileru u kojem redatelj finom preciznošću ulazi u psihu svojih likova i prolazi kroz sve njene slojeve da bi nam naposljetku objasnio što je to zapravo skriveno iza naizgled besprijekorne fasade pariškog predgrada.

Ne iznenađuje što je Hankeke je za ovaj film osvojio nagradu za najboljeg redatelja na filmskom festivalu u Cannesu. S tehničke je strane film napravljen besprijekorno, nema suvišnih scena, bez dramatične glazbe i osvjetljenja Haneke je uspio napraviti ono što holivudskim redateljima s mnogo većim budžetom rijetko uspijeva: stvoriti osjećaj uznemirenosti kod gledatelja. Zanimljiva je i tehnika "filma u filmu" koja će lako zbuniti i pažljivijeg gledatelja. Riječ je o scenama u kojima je teško razlučiti promatramo li realnost ili pak zajedno s likovima gledamo još jednu neobičnu video snimku. Ova je tehnika još jedan dokaz Hanekeove genijalnosti i vrhunskog talenta, ali i kvalitetnog dugogodišnjeg iskustva. Pohvale zaslužuje i za scene u kojima radnja doseže svoj vrhunac, napravljene jednostavno, bez okolišanja i suvišnih glazbenih i svjetlosnih efekata, potpunosti nepredvidive i šokantne.

Zamjerku ne mogu naći ni glumačkim interpretacijama. Auteuil i Binoche vjerno su dočarali pariške intelektualce nenavikle na opasnost stavljene u naizgled bezizlaznu situaciju. Jednakom lakoćom i uvjerljivošću prikazuju strah i paniku, tugu i veselje. Izvanredan posao obavio je i Maurice Bénichou u ulozi davno zaboravljene figure iz Georgesove tajanstvene prošlosti.

Film je zanimljivo promatrati i u širem društveno-političkom kontekstu – primjetne su reference na aktualna događanja u europskim zemljama (posebno Francuskoj). Naime, iako je film nastao prije burnih studentskih prosvjeda mladih useljenika u Parizu, proročki nam daje naslutiti što bi to kroz neko vrijeme moglo poći po krivu u blistavom zapadnom svijetu. Obitelj Laurent kroz preneseno značenje predstavlja političku vlast u Francuskoj koja lagodno životari skrivajući grijeha iz prošlosti s kojima se nikad nije jasno i glasno suočila, a naposljetku su ipak došli na naplatu. Georges je fini kulturnjak koji nema ni snage ni volje suočiti se s kosturima iz ormara, baš poput Francuske koja će ipak, na najteži način, biti prisiljena riješiti svoje probleme i to tek kad oni dosegnu alarmantni vrhunac.

Sve u svemu, riječ je o sjajnom uratku kod nas zapostavljene europske kinematografije koji zaslužuje sve preporuke.

Mario Komljenović, IV. r.

I. gimnazija, Zagreb

Voditeljica: Dunja Marušić

Samoubojstvo – čin kukavice ili dokaz hrabrosti?

Prije nego što smo se odlučili za ovu temu, upozorili su nas da već i samo učestalo spominjanje riječi i čina povećava interes za ovu problematiku, a samim time i broj samoubojstava. Mi smo, eto, ipak o ovoj temi razgovarali s dječjom psihologinjom, dr. **Renatom Coha**.

Jesu li samoubojstva u današnje vrijeme češća pojava ili mislite da se prije o tome nije toliko govorilo?

Mislim da ne. Broj samoubojstava se mijenja ovisno o stanju u društvu. Učestalost se povećava tijekom godina nekakve ekonomske krize – tad je nešto veća stopa. Začudo, postotak je vrlo postojan u godinama izobilja, kad nam je dobro. Ono što je značajno je da se smanjuje tijekom trajanja ratova. Što se tiče samih pojedinačnih samoubojstava, teško je dobiti konkretne podatke, takvi su podatci teško iznose u javnost. Prema

nekim američkim, neslužbenim podacima, godišnje postoji oko 200 -600 tisuća samoubojstava u SAD-u. Kad su u pitanju adolescenti, to je negdje tridesetak tisuća.

Po Vašem mišljenju, kakav je danas položaj tinejdžera? Je li bolje danas biti tinejdžer ili je bolje bilo prije petnaestak, dvadesetak godina?

Teško je na to odgovoriti. Mislim da je adolescentski period specifičan period, oduvijek. Nisam sigurna da vam je baš teže. Uz sav napredak tehnologije svakako su vam mnoge stvari dostupnije i olakšane. S druge strane, mislim da se na komunikaciji dosta izgubilo i da je to velik problem.

A sad konkretno. Što uopće može biti uzrok samoubojstva? Što je to što može mladu osobu dovesti do odluke da si oduzme život na bilo koji način?

Američki psihijatar Douglas Jacobs, stručnjak za samoubojstva i depresiju, proveo je istraživanje prije dvadesetak godina. Uspoređivao je dvije grupe: u prvoj je bilo pedesetak mladih koji su pokušali izvršiti suicid pa nisu uspjeli, a u drugoj skupini su bili mladi koji si nisu pokušali oduzeti život. Osnovna je razlika između te dvije skupine bila u tome što su se pripadnici prve skupine jako žalili na obiteljske odnose – imali su negativno mišljenje o svojim roditeljima te su se žalili na nedostatak pažnje i ljubavi. E sad, što može dovesti do suicida? Postoje određeni faktori rizika, recimo impulzivnost adolescenta (većina suicida se počini veoma impulzivno). Tu je i slaba tolerancija na frustracije, zatim odsutnost planiranja. Izloženiji riziku su oni koji pokazuju nekakve elemente antisocijalnog ponašanja. Izoliraju se od društva, daju poruke tipa: “Sve bi bilo bolje bez mene”. Takva razmišljanja povećavaju osjećaj usamljenosti koji vodi do beznađa, što je opet korak do samoubojstva. Tu postoje i određeni kognitivni elementi: one osobe koje imaju slabije vještine rješavanja problema pod većim su rizikom. Problemi im djeluju nerješivo, čini im se da nemaju kontrolu nad situacijom pa se odlučuju za drastične mjere. Normalne osobe promišljaju zdravo o svim mogućim rješenjima i onda izabiru najbolje. Često je uzrok usamljenost,

napuštenost, a kod starijih adolescenata zabrinutost za budućnost. Čest je osjećaj žaljenja i posramljenosti.

Znači, samoubojica se činom samoubojstva pokušava osloboditi nepodnošljivog psihičkog stanja. Drugo, on bježi od nerješivih situacija. Ponekad pokušava drugima pokazati koliko se očajno osjeća, a ponekad tim činom pokušava navesti druge da se zabrinu zbog načina na koji su se prema njemu ponašali. Nekad to može biti jedan od načina osвете za nešto ili pokušaj da nekome pokažu koliko ga vole i konačno, vapaj za pomoć.

Ja bih probala definirati samoubojstvo kao brijeg od problema s kojima se osoba ne može suočiti. Ono je učinjeno u stanju ozbiljnog stresa uz razmatranje vrlo ograničenog kruga mogućnosti. E sad, suvremene teorije kažu da kod adolescenata samoubojstvo proizlazi nezadovoljstvom samim sobom i činjenicom kako izgleda samom sebi. Znači, kada nismo zadovoljni svojim izgledom, stvaramo lošu sliku o sebi. Svjesnost svojih nedostataka može biti veoma bolna. Vrlo često takav adolescent ima nerealna očekivanja, npr. zaljubi se u osobu koja mu je nedostižna pa se pojačava osjećaj vlastitog neuspjeha i niskog samopoštovanja.

Svatko od nas je tijekom svog života koji put pomislio kako bi bilo da nas nema i tko bi za nama žalio, no mi se nismo odlučili na taj drastični korak. Gdje je kap koja prelje čašu? Po čemu se razlikujemo mi koji smo samo razmišljali od onih koji su to i pokušali učiniti?

Postoji jedan dio psihopatologije u tome. Često postoje predrasude o tome da su depresivni pacijenti skloniji samoubojstvu, što u stvari nije tako. Postoje tri skupine psihopatoloških fenomena koji mogu potaknuti samoubojstvo. Jedno je depresija, drugo je zlouporaba tvari, a treće poremećaj ophođenja. Nažalost, često se zanemaruje treći fenomen koji zna odigrati puno veću ulogu od preostala dva. 70 posto ljudi koji izvrše suicid su pokazivali elemente antisocijalnog ponašanja. Dakle, tu očito postoji nekakva psihopatologija i u njihovoj anamnezi već on najranijeg djetinjstva postoje određeni problemi koji se samo gomilaju, a ne rješavaju.

Jeste li Vi u svojoj praksi imali takve drastične slučajeve? Što savjetujete pacijentima? Kako riješiti probleme koji su naoko nerješivi?

Mi na odjelu često imamo pokušaje suicida. Najčešće su to toksikacije (trovanja) lijekovima, alkoholom što zapravo ide uz nepromišljenost. Ponekad suicidalne ideje uzmu maha pa to rezultira konzumacijom velike količine tableta. Međutim, ni ti pokušaji se ne smiju zanemariti, jer 50 posto onih koji su jednom pokušali u velikoj su opasnosti da pokušaju ponovno i to puno ozbiljnije. Kako, dakle, rješavamo problem? Prvi korak je definiranje problema. Je li to socijalni problem, neadekvatna slika o sebi, jesu ili to narušeni obiteljski odnosi? Kad se problem definira, onda se može ići korak dalje. Tada je potrebno zajedno s adolescentom otvarati "prozorčice" i korak po korak ići k rješenju problema. Velik dio tih adolescenata bude u stvari jako zahvalan na spašavanju.

Što svatko od nas može učiniti kako bi se broj naših vršnjaka, potencijalnih samoubojica smanjio?

Prvo – treba se družiti, treba se upoznavati s vršnjacima, ne bojati se kontakata. Ako vi primijetite da se netko jako povlači, da je u svojim mislima, treba mu pristupiti, razgovarati s njim, odnosno inzistirati na održavanju socijalnih kontakata i veza. To je nešto što vi možete učiniti. Nažalost, u najtežim slučajevima ni terapeuti ne mogu pomoći. Uglavnom, mislim da je komunikacija ključ svega. Kada se radio o ozbiljnoj psihopatologiji, tu vi kao vršnjaci ništa ne možete učiniti, nego osobi treba stručna pomoć, ali treba uputiti, sugerirati.

Mislite li da bi trebalo provesti kakvu prevenciju u školama, kako bi se prepoznao problem, te na vrijeme poduzele mjere za njegovo rješavanje?

Prevencija je već to ako se vi družite jedni s drugima. Bitna su kvalitetna druženja s komunikacija. Nažalost, meni se čini da ova moderna tehnološka sredstva dosta otuđuju te da se komunikacija svodi na razmjenu porukica putem mobitela, interneta, što nije kvalitetno druženje. Ako se druženje svode na to, onda nije dobro. Jedna poruka može imati sasvim drugo značenje ako gledate čovjeka koji govori, nego kada šalje poruku.

Jedno istraživanje je pokazalo da nije bitno živi li dijete samo s jednim roditeljem ili s oba, nego da je čimbenik rizika zapravo učestalost konfliktnih situacija. Tako je i s vašim druženjima. Ako znate konflikte riješiti otvoreno, na konstruktivan način, onda je manja vjerojatnost da će netko potražiti rješenje u samouništenju.

Što jedan samoubojica ostavlja iza sebe, kako njegov čin doživljavaju njegova obitelj i prijatelji?

Samoubojstvo je jedno od najtragičnijih oblika smrti. Svi iz okoline imaju osjećaj da su nešto trebali učiniti, da su to mogli i trebali spriječiti. Kod bližnjih se javlja izrazito jak osjećaj krivnje. I kad postoje, i kad ne postoje oprostajna pisma, dakle i kad navedu i kad ne navedu motiv, jednako je teško. Roditelji i najbliži prijatelji se stalno preispituju. Taj osjećaj dugo ostaje i muči sve koji su ostali iza nekoga tko je počinio suicid.

Sve nas zanima je li samoubojica kukavica ili za takav čin treba i hrabrost?

To je teško definirati. Budući da se to događa vrlo impulzivno, jako je teško reći je li to i hrabro. To je trenutak i tu nema promišljanja tipa: "Jesam li kukavica ili slabić". U svakom slučaju, hrabro je suočiti se s problemom i nastojati ga riješiti.

Pokabell Balošić, III. r.

Gimnazija "Matija Mesić", Slavonski Brod

Voditeljica: Emina Berbić Kolar

Razgovor s gospodinom koje je radije proveo pet dana u gusto naseljenom Remetincu nego da je platio novčanu globu

Uznički prisjećaj

Šteta što su svi zatvori prebukirani... tamo bih se lijepo odmorila – vjerojatno ste već čuli od odraslih, pogotovo brižnih majki! Je li zatvor doista hotel s pet zvjezdica? Možda vašu dvojbu riješi gospodin Z. R.

Vranec: Remetinec moje mjesto malo... to vrijedi i za vas, kako se to dogodilo da je jedan prosječni čovjek bez ikakvog kriminalnog dosjea završio tamo?

Z.R.: Ukratko: moj neregistrirano auto, magla, nagodbi sklon policajac. Malko šire: jedne lijepe maglovite zagrebačke večeri vozio sam svoj mali neregistrirani golf, kadli iza mraka iskoči mali dokoni policajac žestoko mašući palicom STOP. Znao sam što me čeka pa sam se pokušao nagoditi. Policajac je bio sklon prihvatiti dogovor, ali nisam imao traženih 200,00 kuna u novčaniku, pa sam pušten uz obećanje da ću ga još istu večer potražiti s novcima. Zbog iste guste magle nisam mogao naći policajca. Tu priči nije kraj jer naša policija ne ispušta olako zaradeno.

Mali policajac je pozvonio na vrata, ali tada me nije bilo kući pa je morao saslušati jezikovu juhu moje majke (vatrena blagolagoljiva bodulica). Onda je okružni sudac izrekao kaznu od pet dana strogog zatvora.

V: Spominjete i bivšu vlast, koliko je ona utjecala na vaš boravak?

Z.R.: Bivšu vlast sam spominjao u kontekstu nagodbi sklonih policajaca, sličnog sudstva i mog naivnog vjerovanja da će se smjenom te vlasti pokazati barem mali pomaci na bolje. Nisam želio platiti globu u iznosu od 500,00 kuna pa sam upućen u zatvor u kojem moj boravak košta 85,00 kuna po danu. Dakle 425,00 kuna plus 500,00 nenaplaćenih, umjesto da su me uputili na neki oblik društveno korisnog rada.

Izuzetan primjer bahatosti države pri raspolaganju našim novcem.

V: U tekstu piše da su vas primili vrlo gostoljubivo...

Z.R.: Na izvršenje kazne sam upućen 04.01.2000.g. Dan ranije je koalicija šest stranaka odnijela uvjerljivu pobjedu. Dežurni pravosudni policajac je bio iznimno zabrinut za svoje radno mjesto stečeno na bogznakakav način. Ja sam ga s par prigodnih rečenica tješio. Moja panika je počela onog trenutka kad sam vidio da dežurni navlači gumene rukavice i govori: Svuci hlače! Morao sam mu kazati da se ne treba plašiti za svoje radno mjesto jer svaka vlast treba takve vrsne profesionalce, pa

je odustao od grozne nakane. Dao mi je ćeliju za koju je rekao da je najnormalnija u smislu cimera.

V: Vaši cimera... Koliko je bilo teško obavljati nuždu pred silovateljem žena, notornim alkićima?

Z.R.: Prije nego je postao zatvor, Remetinec je bio dom studenata za vrijeme Univerzijade 1987.g. U te sobe su samo nadogradili kabine sa čučavcem visoke oko 1,50 m i vodokotlićem u zidu da se ne bi slučajno koji dio mogao skinuti. Kad se koji od nas odlučio posjetiti to mjesto, preventivno se otvorao prozor, puštena je voda, a sustanari su počinjali glasni razgovor. Ukratko: četverodnevna opstipacija.

V: Kakav je bio smještaj?

Z.R.: Osim opisanog sanitarnog čvora, u prostoriji su bila četiri kreveta na kat s trodijelnim madracima i jastucima posljednji put opranima kad je Dražen upalio baklju Univerzijade. Imali smo stol i dvije klupe, taman da se nas osam nagura za objedom.

V: Odnos prema zatvorenicima! Je li rigorozan kao što vidamo u američkim filmovima? Kakav je prema zastupnicima nacionalnih manjina?

Z.R.: Prema meni su bili korektni, čak sam ja jedini u ćeliji imao remen i vezice. Prema kažnjenicima koji su osuđeni za ozbiljnija djela bili su također korektni, pretpostavljam zbog mogućnosti osvete, ali zato prema Albancima, Romima, Rumunjima i sl. nisu bili. Često su se čuli zvukovi šamara, a i vidio sam usmjeravajuće udarce ispod leđa.

V: Kako izgleda dnevna rutina?

Z.R.: Ustajanje u pet, šetnja u dvorištu po volji (ja sam to obavezno koristio jer je to bila jedina mogućnost za kretanje) uvijek u jednom smjeru (krug oko 151 korak). Po povratku doručak, pa posjet liječnika. Aktivnosti do ručka se svode na šetnju osam koraka u jednom pravcu i osam u drugom, međusobni razgovor i zabranu sjedenja na krevetima. Ručak, pa opet isto do večere. U deset se gase svjetla i tako do sljedećeg

dana. Nakon svake smjene vrši se prozivka i pregled rešetki te bodljikave žice na prozorima kroz koje se osim djelića neba ne vidi ništa.

V: Naime, socijalne i psihološke razlike između vas i ostalih stanovnika Remetinca su ogromne, kako ste preživljavali?

Z.R.: Kažu da se čovjek prilagodi na sve uvjete u koje dode, ali treba određeno razdoblje za adaptaciju. Tako sam i ja bio psihički spreman na sve. Napominjem da sam došao u najnormalniju ćeliju pa nisam imao osobitih problema u međuljudskim odnosima, pogotovo zato što sam pazio da održim određenu distancu, a da me ne proglase umišljenim ili što gore. Preživio sam i zbog toga što sam znao da pet dana nije beskonačno vrijeme.

V: Opišite mi malo društveni život zatvorenika, koji se, kako sam dobila dojam, dijeli na pušače i nepušače?

Z.R.: Društveni život osim razgovora ne postoji. Već prvi dan izgubio sam sve iluzije oko gledanja televizije ili nekog drugog oblika kraćenja vremena. Jednostavno se kazna svodi na pribivanje u par kvadrata i moramo biti tolerantni. Na prijemnom smo ostavili sve novce i samo smo zadržali telefonske kartice za jedan pokušaj javljanja tijekom tjedna. Iz mase novaca koju smo ostavili u depozitu mogu se iz kantine naručiti razne potrepštine. Postojao je dogovor oko količine odnosno učestalosti pušenja koji je bio poštovan dok nije došao iznimno nervozan čovjek koji je naprosto gutao cigarete. Na moje molbe odgovorio je potpunom ignorancijom pa sam bio prisiljen otvoriti prozor. Kad sam izišao van, zaista sam uživao u zagadenom zagrebačkom zraku.

V: Dobili ste i mnoge korisne informacije i savjete, kao na primjer švercanja gasolina?

Z.R.: Imao sam sreću da je u isto vrijeme u ćeliji bio jedan mali, ali iznimno duhovit čovjek iz Ivanića koji nas je neprekidno nasmijavao i na svoj duhovit način komentirao tuđe izjave ili pokrete. Tako je na moj upit zašto u Ivaniću i okolici ima tako puno wartburga ispričao meni do tada nevjerovatnu priču.

Naime, opisao mi je kako naftovod prolazi pored Ivanića i u njemu se nalazi nedorađena nafta tzv. gasolin.

Opisao je kako se ispod naftovoda iskopa jama koja se obloži najlonom, a zatim se mehaničarskim ključem obloženim tekstilom, da ne bi slučajno izazvao kakvu iskru, odvrnu šarafi na cijevima i pusti se par dana da gasolin kapa. Kad se nakupi dovoljno, preveze se u tajna skladišta (on čuva svoje u štalici ispod krava da ni policija koja je bila u racijama nije otkrila bunker).

V: Jeste li upoznali koga sa sličnim problemom kao što je vaš?

Z.R.: Da, bilo je još nekoliko tzv. prometnih, ali golema većina je na odsluženju kazne po osnovi obiteljskog zakona.

V: I na kraju, kakva je pouka vaše neobične (ali ne i rijetke) priče?

Z.R.: Nije mi žao što sam stekao to iskustvo, osobito zato što je trajalo samo četiri dana, ali sam sasvim siguran da ga ne bih volio ponoviti.

Ispričavam se roditeljima što sam kopala po zatvorskom dnevniku obiteljskog prijatelja. Dnevnik nije bio namijenjen meni, ali je samo mene izazvao da napravim intervju.

Sara Božičević, l. r.

Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb

Voditeljica: Diana Herak-Jović

Američka škola kroz oči hrvatske gimnazijalke

Američki san?

... Najviše me se dojmila američka srednja škola, toliko prikazivana u filmovima i serijama i toliko drukčija od bilo čega s čime se mogu susresti u Hrvatskoj.

Kad sam u školi vidjela plakat s velikim natpisom "A Highschool Year Abroad", znala sam da to moram učiniti. Bila sam učenica drugog razreda opće gimnazije i vidjela sam da mi tvrtka "EF" može pomoći

da dobijem iskustvo koje ću sa sobom nositi cijeli život. Nije bila mala stvar odlučiti se da ću godinu dana provesti na drugoj strani svijeta s obitelji koju ću prvi put vidjeti kad stignem na aerodrom, ali nakon dugih priprema s mojom koordinatoricom više nije bilo mjesta strahu. Odvažila sam se na taj, prvi samostalni, korak u svom životu i provela 10 mjeseci, treći razred, u Texasu. Moja mi je koordinatorica znala reći “Nemoj nikako misliti da ideš u Disneyland, ti tamo ideš u školu”, i stvarno: iako sam vidjela Texas, Colorado, Oklahomu, Boston, New York i Washington D.C., najviše me se dojmila američka srednja škola, toliko prikazivana u filmovima i serijama i toliko drukčija od bilo čega s čim se mogu susresti u Hrvatskoj.

Nikad nisam mislila da ću doći u priliku iskoristiti svoje “krhko” znanje (ili točnije mutno sjećanje na par izreka) iz latinskog jezika, dok me Brian nije upitao znam li što znači fraza “ex parte”. Naravno da znam, većina gimnazijalaca s uspjehom vrlo dobar ili odličan to mora znati. Ne bi tu bilo ničega čudnog da Brian nije među deset najboljih učenika škole koju pohada 1200 srednjoškolaca, da ne pohada naprednu nastavu iz većine predmeta i uz to je glavni urednik školskih novina i predsjednik mnogih drugih udruga učenika.

Svi smo negdje čuli ili pročitali kako je američko školstvo među najgorima, ako ne i najgore, na svijetu, ali ja, usprkos mnogim iskustvima puno gorim od ovog gore navedenog, ne mogu to potvrditi. Sigurno se pitate kako to mogu reći nakon što sam doživjela da me cura koja je upravo upisala prvi razred srednje škole upita “Europa nije u Texasu, zar ne?” Ali odmah vam moram reći da Amerikanci nisu glupi (iako sam puna anegdota koje navode na suprotno mišljenje), nego vrlo izbirljivi kad je u pitanju čemu posvetiti vrijeme utrošeno u učenje. Svaki je američki učenik vođen dvama pitanjima vrlo karakterističnim za izrazito kapitalističko društvo: 1) Hoće li mi ovo pomoći da dobijem stipendiju? 2) Hoće li mi ovo pomoći u mom poslu, tj. da zaradim više novca? Ako je odgovor na ta pitanja “ne”, teško da će to gradivo zauzeti mjesta u sivim stanicama bilo kojeg učenika. Posljedica: užasan nedostatak bilo kakve opće kulture. No taj nedostatak nijedan učenik ne vidi kao problem jer što će mu nekakva opće kultura kad se za faks boduju ocjene,

izvannastavne i izvanškolske aktivnosti i bodovi univerzalnog SAT testa koji predstavlja ulaznicu na sve fakultete i koji se obično polaze u trećem razredu. I to često ne samo jednom, jer dobar rezultat na tom ispitu sa sobom nosi i dobre stipendije, koje su krajnji cilja svakog učenika u zemlji u kojoj troškovi fakultetske naobrazbe variraju od šest do više stotina tisuća dolara.

Usporedba američkog s hrvatskim školstvom je vrlo teška, ako ne i nemoguća, no krenimo s nekim najočitijim razlikama. Prvi sam šok doživjela još prije početka nastave, kad sam se išla registrirati kao junior (polaznik 11. razreda) u Calhoun Highschool. Stigla sam na kampus koji se sastoji od dvije ogromne zgrade, brojnih sportskih terena i, vjerovali ili ne, jaslica koje su besplatne za učenice majke, i prvo što sam zatekla su bili brojni redovi u kojima su učenici čekali i razmjenjivali tračeve sakupljene preko ljeta. Amerikanci su jako pristupačni i, nakon što čuju ono za što misle da je ruski naglasak, više nego spremni pomoći, tako da mi nije dugo trebalo da saznam što prvo moram učiniti: slikati se. Ne zato što čudno izgledam krećući se među ljudima za glavu nižim od sebe, već da dobijem "school ID", školsku iskaznicu koja mi daje pristup besplatnim školskim knjigama (što je privilegija svih učenika), kantini i knjižnici.

Bilo mi je teško naviknuti se da stalno moram nositi iskaznicu oko vrata (iz sigurnosnih razloga), još teže kad sam saznala da svaki put kad je zaboravim doma moram izvaditi zamjensku za koju moram izdvojiti jedan dolar, ali bilo je puno stvari koje su mi puno lakše prirasle srcu.

Prva je među njima samo sedam predmeta od kojih je većina izbornih i dnevni raspored u kojem je i polusatni ručak. I pod ručak ne mislim na pecivo iz obližnje pekare (kojih u Americi nema), nego na pravi, iako ne uvijek, ukusni obrok iz školske kantine. Velika mi je promjena bila i to što svaki učenik ima svoj raspored tako da si svaki sat s drugim ljudima. To ne samo da razbija monotoniju školskog dana, već s razredima u kojima je prosječno 15 učenika donosi puno više šansi za stjecanje prijatelja.

Nastava traje od 8 do 15 sati, ali autobusi stižu tek u 16 sati jer je to vrijeme rezervirano za izvannastavne aktivnosti i pružanje dodatne pomoći učenicima. Baš zato što djeca većinu dana provode u školi, važan

je čimbenik američke srednje škole je i socijalizacija. U Americi se riječ "class" (razred) ne odnosi samo na 30 učenika u razrednom odjelu, već na cijelu generaciju. Neke znaš jer imaju ormarić blizu tvog, s nekima slušaš neki predmet, neke znaš iz raznih školskih klubova, s nekima jedeš ručak i čekaš svoj bus.

Sve to pridonosi meni najdražoj razlici: opuštenijoj atmosferi. U Americi na nijedan sat nisam otišla s osjećajem straha, što je čest slučaj u Hrvatskoj. Profesori nisu strašni ljudi koji siju strah stojeći iza katedre, nego mentori i prijatelji koji ti pomažu i vode te u učenju. Ako s nečim i imaš problema, nisu potrebne neprospavane noći i plaćene instrukcije, već ležeran posjet profesoru u vremenu između kraja redovne nastave i službenog završetka školskog dana. Druga je opuštajuća okolnost što nema usmenog ispitivanja (suviše je subjektivno), pa to automatski eliminira onaj grozan osjećaj koji imaš dok profesor lista imenik i traži sljedeću žrtvu.

A sad da se dotakne ono što bi trebala biti bit školstva: stvarnog znanja. Američki je program možda prelagan za naše poimanje obrazovanja, ali tamo znaš da učiš s razlogom i ono naučeno ti ostaje. Iznenadila sam se kad smo ove godine počeli učiti o genetici i ja sam se sjećala svega što sam o tome naučila u Americi. Probajte nekog ovdašnjeg maturanta ispitati gradivo trećeg razreda – u većini ćete slučajeva dobiti samo zbunjen pogled. Možda je to zato što sam svaki dan imala sve predmete, možda jer sam bila opuštenija, a možda zato što mi više odgovara sustav u kojem mogu sama birati koje ću predmete imati pojačane, a koje želim samo položiti uz minimalan trud. U tom je sustavu moguće bit junior iako si pao drugi stupanj matematike i ponavljaš ga, ali zato obožavaš književnost pa si već na English 4 AP (advanced placement označava naprednu nastavu, nekad priznatu i kao fakultetsku naobrazbu). U Hrvatskoj, ako voliš književnost, moraš upisati gimnaziju što automatski znači da imaš pojačane sve ostale predmete, a s time i količinu stresa.

Možda se na kraju od mene očekuje prosudba o tome koji je sustav bolji, ali ako sam dobro obavila posao reportera, shvatili ste da to nije moguće. I da, razmišljala sam o fakultetu u SAD-u, čak sam i bila među prvih 13% posto od oko deset tisuća srednjoškolaca koji su pisali SAT

test, ali nakon što sam zbrojila troškove školarine i života ispalo mi je preskupo za hrvatski standard. Ali to me nije rastužilo jer to samo dokazuje da u Americi znanje stvarno jest novac.

Katarina Kušić, IV. r.

Srednja škola "Valpovo", Valpovo

Voditeljica: Jasna Iličić

Crna dalija ili zašto tri vrane nisu spasile stvar

Odmah u startu jedna nemoguća misija: pokušajte u što kraćem vremenu izbrojiti i prisjetiti se svih mogućih forenzičarskih, kriminalističkih i onih mesarskih serija na našem TV programu. Koliko ih god uspjeli izvući iz svog dugoročnog pamćenja, činjenica je da se na ekranu koji život znači sve češće mogu uočiti ne osobito pitomi prizori iz gore navedenih uradaka. I to ne bez vrage, jerbo gledanost potonjih raste vrtoglavom brzinom iz dana u dan, ili se barem meni tako učinilo dok sam škiljila iz svog zanemarivog kutića. Možda je riječ o neobjašnjivijoj ljudskoj sklonosti bizarnome i odvratnom ili pak jednostavno o najobičnijoj znatiželji, a možda je u pitanju tek fakt da će tipični homo sapiens blejati kao tele u šarena vrata u ama baš sve što mu lukavo i perfidno posluže kroz tu prokletu televizijsku kutiju. Kako bilo da bilo, priče o misterioznim i monstuoznim ubojstvima očito privlače rulju u najboljoj lešinarskoj maniri. Upravo jedna takva "pričica" za laku noć o kojoj i želim govoriti nedavno je uprizorena i na filmskom platnu.

Govorim, dakako, o Crnoj Daliji Jamesa Ellroya, pisca okarakteriziranog kao "legenda američkog noir krimića", specijaliziranog za ispreplitanje uzbudljive naracije na temelju stvarnih losangeleskih zločina koji su se podogađali tamo negdje četrdesetih i pedesetih godina. Drugim riječima, čovjek se fokusirao na ona davna vremena kad, vjerovali ili ne, nije bilo svemogućeg i svevidećeg CSI-a i njegovih junaka modernog vremena koji malte ne na temelju jednog hračka mogu ustanoviti tko je koga maznuo

lopatom. Anyway, potonju tematiku nosi i L.A. povjerljivo, također ovjekovječeno u filmskoj umjetnosti kao dio slavne Ellroyjeve tetralogije (u koju, između ostalog, spada i Dalija) te mu se kao takvom nema što prigovoriti. Međutim, s objektom ovog mog umovanja slučaj nije bio baš takav. Na moje veliko razočaranje, dojam koji je na mene ostavila Crna Dalija kao knjiga i kao film je upravo poražavajuće različit.

Tresla se brda, rodio se miš

Uz dužno poštovanje prema svoj medijskoj pompi koju su novinari podigli oko ovog friško snimljenog hita, stvorenog da pred njim publika od divljenja pada na nos i ostale dijelove tijela, a klinke histeriziraju i troše hektolitre slina pri samom pogledu na glavnu zvijezdu, nekako mi se čini da ta silna larva nije nimalo proporcionalna kvaliteti cijenjenog djela, kako to već često i biva. Začudujuća stvar u cijeloj priči jest ta da je krivac za ovo teško razočaranje nitko drugi no Brian De Palma, od kojeg se, kao velikog redatelja (Carrie, Scarface), definitivno nije očekivao ovakav fijasko. No to je samo, kako rekoh, moje zanemarivo mišljenje. Pa, red bi bio da ga konačno i iznesem.

Za početak, jedina prava kompatibilnost koju uočavam između Dalije-knjige i Dalije-filma nalazi se upravo u naslovu. Dana 15. siječnja godine Gospodnje 1947. u Los Angelesu je pronađen unakažen leš Elizabeth Ann Short, jedne od tisuću nesuđenih mladih glumica koje su se motale okolo – naokolo Hollywooda u bezuspješnoj potrazi za slavom. Nažalost, Betty je svoju slavu skupo platila kao žrtva jednog od najpoznatijih i najokrutnijih zločina u američkoj povijesti. Da, slučaj je itekako stvaran, uznemirujuć i dandanas neriješen, mada je potrošena gomila tinte na svu silu knjiga koje sadržavaju raznorazne teorije o tome tko je počinio tu gadariju. Dakle, to je fakt, a Ellroy je oko njega ispreo i prilično zadivljujuću i napetu fikciju, uvevši dva lika bivših boksača, trenutnih policajaca i prijatelja Buckyja Bleicherta i Leeja Blancharda, koji bivaju uvučeni u slučaj vemenom postaju i opsjednuti njime. Kao treća osoba u njihovom neobičnom odnosu pojavljuje se i mrvicu tajanstvena Kay Lake, neka vrsta Leejeve platonske cure s gadnom prošlošću i očitim interesom za njegovog frenda Buckyja. I tu počinje groteskna avantura.

Međutim, u filmskoj verziji ona je prije pitoreskna nego groteskna.

Stvar koja već pri prvih nekoliko stranica zahvaća čitatelja Crne Dalije njezina je mračna, prljava i bizarna atmosfera koja trese sva osjetila i ostavlja vas duboko zgađene i fascinirane. Iz Ellroyjevog pera izišlo je djelo izuzetne naracije, stvarajući u ljudskom uhu onaj duboki i hrapavi muški glas, poznati iz kulturnih crno-bijelih krimića u stilu Humphreyja Bogarta koji pripovijeda i komentira ne baš veselu radnju. Ovdje nema mjesta za povremeno razvedravanje ili uljepšavanje odvratne stvarnosti. Korumpirani policajci, razmažene promiskuitetne bogatašice, prljavi, dekadentni barovi, ljudi s dna samog dna, ukratko, čista boleština. Izgleda da je De Palma u slučaju te prljavštine losangeleskog podzemlja nešto kao bakteriofob, jer njegova se Dalija očito dosta vremena truckala u nekakvoj imaginarnoj vešmašini prije nego što je tako pročišćena i mirišljiva izišla pred nimalo kritične oči javnosti. Naš dobri stari Brian stvorio je tako potpuno nepotreban sjaj koji graniči s blještavilom, ironičan humor koji koketira s prpošnošću, romantiku koja se pretvara u patetiku te banalnost koja je bez sumnje pravi zločin.

Već prva scena s nepotrebno koketnom i blago praznoglavom Scarlett Johansson koja bi trebala predstavljati Kay Lake počinje smrdjeti na katastrofu. Lik spomenute dame ne samo što ni najmanje ne izgleda kao loša kopija Marylinke, nego je k tome i vrlo inteligentan, pomalo ciničan i nosi u sebi nešto ispaćeno, za razliku od punašne Scarlett koja se očito po uputama redatelja mora preseravati s cigaretom i svakih pet minuta izgledati kao da će se rasplakati. Naprotiv, Josh Hartnett nije loš, ako zanemarimo to što ne izgleda kao boksač već netko tko se ne tako davno igrao ringeĐringeĐraja. Aaron Eckhar je pogodio svoj lik, Blancharda, ali ipak do pretjerivanja. Ono što mene najviše smeta u ovom trokutu je potpuni izostanak njihovog odnosa, u knjizi vrlo dobro portretiranog i jako bitnog za priču, no, razumljivo, ovdje ni pipnutog. Osim toga, što se same fabule tiče, najvažnije stvari su izostavljene, promijenjene i smekšane do komičnosti. No, nema veze, bitno da uživamo u punom... kuferu nepotrebnih dugih kadrova koji su valjda tu zbog dramatičnosti, čega li (i svi se grohotom nasmijaše). Na primjer, Leejeva opsjednutost mrtvom Betty se praktički tek spominje (i to kao predmet svade između

Scarlett i Josha, čiji cilj je cijelo vrijeme tek aludirati na to da će IPAK završiti u krevetu, tj. na kuhinjskom stolu).

Na trenutak, na jedan divan trenutak, učini se izmučenom i iznevjerenom gledatelju da mu je Bog ipak uslišio molitve, da je ona nada s dna Pandorine kutije ipak zasjala u vidu Hilary Swank, kao fatalne Madeleine, promiskuitetne bogatunke koja se s Buckyem valja po hotelskim sobama. Naravno, ni to valjuckanje nije ono što bi trebalo biti. Da ne pričam o prikazu Madeleinine obitelji, čuvene familije Sprague, koja ne predstavlja ni sjenku sjene svoje knjiške verzije. Zapravo, materijala za pljuvačinu ima u tolikoj mjeri da bi se u istoj moglo komotno i zaplivati. Ipak, sve bi se to još nekako moglo oprostiti, da nije onog najblesavijeg. Naime, naš Črni Čvetek nije bila neko oličenje opatice, no naravno, De Palma je odlučio da od Dalije napravi mimozu i da joj namjesti suze u očima prilikom snimanja jedne...hm...erotske scene, koja je, Bože dragi, u filmu puno sterilnija. Također, nikako ne razumijem čemu umetanje tih scena u kojima Betty Short prima nekakve zapovijedi okrutnog redatelja i nešto glumata, zapravo nastojeći ganuti Josha Hartnetta (koji kao opsjednut gleda te snimke) i cijelu publiku. Dobro, priznajem, cura je slatka, i kamen bi proplakao, ali postoji jedna caka. Od tih prokletih srcedrapateljnih dizenterija nema ni slovce u knjizi.

I tako tortura traje sve do samog kraja, vrteći se sve konfuznije i konfuznije do velikog finala. Pred posljednjom scenom već ponizno klečimo na koljenima i molimo za milost, i dalje ne znajući što smo Svevišnjem skrivili te nas ovako kažnjava. Lelekanje, plač i urlikanje se nastavlja kad shvatimo da je posljednja scena tek posljednji debakl. Kratak blic na sliku okrutnog ubojstva, nekoliko vrana koje lepršaju oko tog prizora, i tada bismo se svi valjda trebali pokočiti od šoka. Nažalost, mračnu atmosferu već odavno ne čine tri vrane. E, zasro si ga, Briane, baš jes!

Ako nešto može poći krivo...

Sjećate se Murphyjevog zakona? Što može otići kvragu, i otići će. Tu veliku životnu mudrost De Palma je savršeno ostvario u praksi. Sve što

je mogao fulati, fulao je. Ako još ima onih nevjernih Toma koji trebaju najprije vidjeti kako bi se uvjerali, neka pročitaju, a zatim pogledaju Crnu Daliju i uvjere se u prokušanu formulu ove mudre stare izreke. Tko ima uši, neka čuje.

Zapravo, pomalo me ljuti činjenica da je ovaj film prošao nekažnjeno, dok su, primjerice, Da Vincijev kod gadno i neopravdano spljunčili. Kojim pravom? Argumente tipa "film nije ni sluga knjizi" smatram čistom stupidarijom. Čini mi se da to rijetko koji i uspijeva biti, pa ipak, bitno je ostati vjeran originalu što je moguće više. Da Vincijev kod svoj predložak nije iznevjerio ni atmosferom, ni radnjom, ni onom nekom biti koju je Dalija izgubila već u trećem kadru.

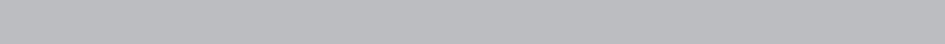
Bilo kako bilo, vraćam se knjigama. Na polici me čeka Veliko ništavilo, što je drugi dio veličanstvenog L.A. kvarteta.

I, znate što? Nadam se da njega nitko neće pokušati pretvoriti u film.

Dora Golub, II. r.

Gimnazija Petra Preradovića, Virovitica

Voditeljica: Zdenka Kos

LiDraNo 2007.

Program državne smotre Novigrad

PROGRAM OSNOVNIH ŠKOLA

Subota, 21. travnja 2007.

do 12.00 sati	Dolazak sudionika HOTEL LAGUNA Novigrad Prijava i smještaj
od 14.30 do 18.30	Pokusi skupnih scenskih nastupa Pučko otvoreno učilište Novigrad Pokusi pojedinačnih scenskih nastupa Mala kongresna dvorana hotela Maestral
16.30 sati	Zajedničko okupljanje voditelja literata, novinara, televizijskih i radijskih emisija OŠ Rivarela, Novigrad
20.00 sati	Svečano otvaranje Pučko otvoreno učilište Novigrad
21.00 sati	I. dio pojedinačnih scenskih nastupa Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Nedjelja, 22. travnja 2007.

10.00 sati	Otvaranje izložbe školskih listova predvorje hotela Laguna Školski listovi Okrugli stol nakon otvaranja izložbe školskih listova TV dvorana hotela Laguna
------------	--

15.30 sati

II. dio pojedinačnih scenskih nastupa

Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Literarni radovi

Okrugli stol

Velika kongresna dvorana hotela Maestral

Televizijske emisije

Okrugli stol

OŠ Rivarela

Radijske emisije

Okrugli stol

OŠ Rivarela

Radionica za voditelje literata

voditeljica: Nada Babić, prof.

Velika kongresna dvorana hotela Maestral

Televizijske emisije

radionica za učenike

OŠ Rivarela

Samostalni novinarski radovi

Okrugli stol

TV dvorana hotela Laguna

I. dio skupnih nastupa

Pučko otvoreno učilište Novigrad

16.30 sati

Radijska radionica za učenike, I. dio

OŠ Rivarela

20.00 sati

III. dio pojedinačnih scenskih nastupa
Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Ponedjeljak, 23. travnja 2007.

10.00 sati

Radionica za školske listove

voditelj: Marko Baus

TV dvorana hotela Laguna

II. dio skupnih nastupa

Pučko otvoreno učilište Novigrad

12.00 sati

“Novinarska savjetovaonica”

(Željka Horvat Vukelja i Snježana Marić)

Velika kongresna dvorana hotela Maestral

15.30 sati

Literarna radionica za voditelje

Velika kongresna dvorana hotela Maestral

16.00 sati

Radijska radionica za učenike, II. dio

OŠ Rivarela

Televizijske emisije

Radionica za voditelje

OŠ Rivarela

Okrugli stol za skupne scenske nastupe

Pučko otvoreno učilište Novigrad

Okrugli stol za pojedince

Mala kongresna dvorana hotela Maestral

20.30 sati

Večer poezije s Enesom Kiševićem

Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Utorak, 24. travnja 2007.

10.00 sati

Svečano zatvaranje

Pučko otvoreno učilište Novigrad

PROGRAM SREDNJIH ŠKOLA

Utorak, 24. travnja 2007.

12.00 sati

Dolazak sudionika

HOTEL LAGUNA Novigrad

Prijava i smještaj

od 15.00 do 19.30

Pokusi skupnih scenskih nastupa

Pučko otvoreno učilište Novigrad

Pokusi pojedinačnih scenskih nastupa

Mala kongresna dvorana hotela Maestral

16.30 sati

**Zajedničko okupljanje voditelja literata,
novinara, televizijskih i radijskih emisija**

OŠ Rivarela

21.00 sati

Svečano otvaranje

Pučko otvoreno učilište Novigrad

Srijeda, 25. travnja 2007.

10.00 sati

Otvaranje izložbe školskih listova

Predvorje hotela Laguna

Školski listovi

**Okrugli stol nakon otvaranja izložbe školskih
listova**

TV dvorana hotela Laguna

15.00 sati

I. dio pojedinačnih scenskih nastupa

Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Literarni radovi

Okrugli stol

Velika kongresna dvorana hotela Maestral

Samostalni novinarski radovi

Okrugli stol

TV dvorana hotela Laguna

(nastavak okruglog stola: "Novinarska savjetovaonica")

Radionica za učenike literate

Voditelj: Zoran Ferić, prof.

Velika kongresna dvorana hotela Maestral

15.30 sati

I. dio skupnih nastupa

Pučko otvoreno učilište Novigrad

Radionica za školske listove

Voditelj: Marko Baus

Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Televizijske emisije

Okrugli stol

OŠ Rivarela

(nakon okruglog stola po dogovoru radionica)

Radijske emisije

Okrugli stol

OŠ Rivarela

(nakon okruglog stola po dogovoru radionica)

20.00 sati

II. dio pojedinačnih scenskih nastupa
Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Četvrtak, 26. travnja 2007.

10.00 sati

Školski listovi
Radionica
TV dvorana hotela Laguna

II. dio skupnih nastupa
Pučko otvoreno učilište Novigrad

16.00 sati

Literarna radionica za voditelje
Velika kongresna dvorana hotela Maestral

Okrugli stol za pojedince
Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Okrugli stol za skupne scenske nastupe
Pučko otvoreno učilište Novigrad

16.30 sati

Radijska radionica
OŠ Rivarela

Televizijske emisije
Radionica za voditelje
OŠ Rivarela

20.30 sati

Večer poezije s Enesom Kiševićem
Mala kongresna dvorana hotela Maestral

Petak, 27. travnja 2007.

10.00 sati

Svečano zatvaranje
Pučko otvoreno učilište Novigrad

Pregled ostalih pozvanih radova

Radijske emisije – osnovne škole

1. OŠ Bjelovar, PO Nove Plavnice, Bjelovar

ZVRK EMISIJA

Učenici: Antonija Čepo, Eugen Pranjić

Voditeljica: Dijana Radovanović

2. OŠ “Dobriša Cesarić”, Osijek

STRES

Učenici: Josipa Grgurić, Maja Rupčić

Voditeljica: Ilonka Sabo

3. OŠ “Mladost”, Osijek

LJUBAV JE VJEČNA, ALI NE U MOME DOMU

Učenici: Kristina Dragušica, Doris Berecki

Voditeljica: Mihaela Savić

4. OŠ “Antun i Stjepan Radić”, Gunja

SVE NAŠE SVAKODNEVNE

Učenici: Marijana Belobradić, Toni Perić

Voditelj: Josip Krunić

5. OŠ “Spinut”, Split

TAJNA STARE SLIKE

Učenici: Tina Dolić, Jelena Šimundić-Bendić

Voditeljica: Ingrid Poljanić

6. OŠ “Brda”, Split

JEDRA LJUBAVI

Učenici: Bruna Markovina, Luka Gulin

Voditeljica: Milica Perdić

7. OŠ dr. Ante Starčevića, Zagreb

ŠETAČI PASA

Učenici: Matea Klasić, Valentina Klasić

Voditeljica: Dubravka Rovičanac

Radijske emisije – srednje škole

1. Srednja škola Vrbovec

TKO ME VOLI

Učenici: Dora Špehar i Domagoj Mikić

Voditeljica: Ivanka Dlaka

2. Srednja škola kralja Zvonimira, Knin

HIV ZVAN PETRA

Učenici: Marta Krvavica i Filip Vladov

Voditeljica: Brankica Knežić

3. Gimnazija Županja

SLATKI MALI GRČIĆI

Učenici: Ivana Kelava i Bojan Perić

Voditelj: Josip Krunić

4. Srednja škola fra A. K. Miošića

TKO JE BIO CHE GUEVARA??

Učenici: Ivan Šunde i Josip Družijanić

Voditeljica: Magda Kaliterna

5. I. gimnazija, Split

STROGO POVJERLJIVO

Učenici: Jure Jerić i Petra Pavić

Voditeljica: Zorica Horvat

6. Srednja škola Zvane Črnje, Rovinj

PRIJATELJSTVO I / ILI LJUBAV?

Učenici: Roberta Carić i Tin Franović

Voditeljica: Kosjenka Mogorović

Televizijske emisije – osnovne škole

1. OŠ Stjepana Kefelje, Kutina

POLJE

Učenici: Bernarda Badanjak, Kristina Nikić, Simon Cvitković

Voditelj: Ivica Petrović

2. OŠ “Sikirevci“, Sikirevci

NA PLEMIĆA STANU

Učenici: Marijana Štengl, Adam Vukovac, Petra Ačkar

Voditelj: Jure Ačkar

3. OŠ “Vladimir Nazor”

TADE

Učenici: Dominik Blaževac, Tomislava Matijević, Marija Jurić

Voditelj: Jure Karin

4. OŠ “Mladost“, Osijek

DIMNJAČAR VILIM

Učenici: Kristina Dragušica, Sofija Turjak, Matea Hržica

Voditeljica: Mihajla Savić

5. OŠ Jagode Truhelke, Osijek

MOJ PRVI POLJBAC

Učenici: Jakob Zanze, Dominik Knezović, Zoran Antolović

Voditeljica: Vlatka Bosutić-Cvijić

6. OŠ Petra Krešimira IV., Šibenik

NAŠ PERE

Učenici: Tomislav Janković, Luka Čepin, Ivan Tucanović

Voditeljica: Nataša Jurić Stanković

7. OŠ “Rudeš“, Zagreb

KRIŽNI PUT

Učenici: Tomislav Stojak, Karlo Batistić

Voditeljica: Mirjana Jukić

8. OŠ Marije Jurić Zagorke, Zagreb

SRETNO DIJETE

Učenici: Josipa Anđal, Sandra Banas, Mateja Ivančić

Voditeljica: Melita Horvatek Forjan

Televizijske emisije – srednje škole

1. Srednja škola Vrbovec

MORITURI TE SALUTANT

Učenici: Dora Lugarić, Dominik Tomičević, Domagoj Mikić

Voditeljica: Ivanka Dlaka

2. Gimnazija “Matija Mesić”, Slavonski Brod

ZVONAR

Učenici: Maja Jozanović, Andrea Mazurek, Josip Mišanec

Voditeljica: Vesna Crnković-Nosić

3. Škola za tekstil, dizajn i primijenjenu umjetnost

NOĆNA MORA PROFESORA IKSICA

Učenik: Domagoj Bježančević

Voditelj: Marko Šošić

4. Medicinska škola Osijek

ZOVEM SE INAČE ANA

Učenici: Goran Vučko, Branimir Lončarić, Maja Rebić

Voditeljica: Đurđica Radić

5. Gimnazija Županja

MOŽE BIT' DA JE DOBAR OVAJ DEČKO

Učenici: Bojan Perić, Marina Jurišić

Voditelj: Josip Krunić

6. IX. gimnazija, Zagreb

UTAKMICA

Učenici: Venio Mušinović, Marko Hrenović, Juraj Babić

Voditelj: Tomislav Biljak

Školski listovi – osnovne škole

1. OŠ Samobor

ISKRICE

Učenici: Nikolina Beljak

Voditeljica: Marijana Tkalčić Rakić

2. OŠ I. G. Kovačića, Duga Resa

BREZA

Učenici: Ivana Bosiljevac

Voditeljica: Gordana Šutej

3. OŠ Vojnić

PALETA

Učenici: Ariana Matošević

Voditelj: Marko Marić

4. OŠ “Dr. Andrija Mohorovičić”, Matulji

CVRČAK

Učenici: Matea Ivaničić

Voditeljica: Sanja Mrkić Radivojević

5. OŠ “I. B. Mažuranić”, Virovitica

HLAPIĆ

Učenici: Marina Jurić

Voditeljica: Renata Sudar

6. OŠ I. G. Kovačića, Slavonski Brod

MALI GORAN

Učenici: Marina Soldan

Voditelj: Željko Petrin

7. OŠ “Antun Mihanović”, Slavonski Brod

METEOR

Učenici: Đurđica Vinkoviž

Voditeljica: Marija Katalinić

8. OŠ Šimuna Kožičića Benje, Zadar

DITE ZADARSKO

Učenici: Danijela Budimir

Voditeljica: Darija Vidaković

9. OŠ "Valentin Klarin", Preko

IDRA

Učenici: Milena Katičin

Voditeljica: Linda Bilan

10. OŠ "Stanovi", Zadar

KORACI

Učenici: Antonela Matulj

Voditeljica: Vesna Dunatov

11. OŠ "Ilača – Banovci", Ilača

JEKA

Učenici: Helena Karalić

Voditeljica: Senija Komić

12. OŠ "Kman – Kocunar", Split

KMANKO

Učenici: Andrea Munjiza

Voditeljica: Svjetlana Isaić

13. OŠ "Granešina", Zagreb

FENIKS

Učenici: Dora Ilijaš

Voditeljica: Mirjana Semeš

14. OŠ Jure Kaštelana, Zagreb

ČAROBNA FRULA

Učenici: Matea Galović

Voditeljica: Maca Tonković

15. OŠ "Brestje", Zagreb

KLIK

Učenici: Matija Herceg

Voditeljica: Ankica Pokus

16. OŠ “Retfala”, Osijek

KBG

Učenici: Ivona Glavaš

Voditelj: Marinko Plazibat

17. OŠ “Josip Kozarac”, Josipovac

TINTILINIĆ

Učenici: Marijana Batorek

Voditeljica: Gordana Kolarik

18. OŠ Jagode Truhelke, Osijek

JAGODA

Učenici: Gabrijela Dumančić

Voditeljica: Vlatka Bosutić-Cvijić

19. OŠ “Dobriša Cesarić”, Osijek

MLADO KLASJE

Učenici: Ines Lukenda

Voditeljica: Jagoda Koščević

20. OŠ Ljudevita Gaja, Osijek

DANICA

Učenici: Aldea Budija

Voditeljica: Anita Šojat

Školski listovi – srednje škole

1. Škola za primijenjenu umjetnost, Rijeka

VERSUS

Učenik: Ivan Vranjić

Voditeljica: Laura Herceg

2. Strukovna škola Virovitica

STRUKOVNJAK

Učenik: Sanja Janković

Voditeljica: Marija Karácsonyi

3. Gimnazija Nova Gradiška

ZVONO

Učenik: Martina Romić

Voditeljica: Ljiljana Ptačnik

4. Gimnazija "Matija Mesić", Slavonski Brod

OTROVNO PERO

Učenik: Lana Jerković

Voditeljica: Emina Berbić Kolar

5. Prirodoslovno-grafička škola, Zadar

SPEKTAR

Učenik: Dina Koštan

Voditelj: Edo Končurat

6. Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik

PEGLA

Učenik: Lucija Kosor

Voditelj: Danijela Grubišić

7. Turističko-ugostiteljska škola, Split

MIRAKUL

Učenik: Karmen Perica

Voditeljica: Asja Petrić

8. III. gimnazija, Split

TREMA

Učenik: Ante Jerić

Voditeljica: Krunoslava Tadin

9. Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb

VRANEC

Učenica: Marina Matković

Voditeljica: Dijana Herak-Jović

10. Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, Zagreb

LABOS

Učenica: Silvija Lešković

Voditeljica: Goranka Lazić

11. II. gimnazija Osijek

EX CATHEDRA

Učenica: Mirjana Bota

Voditeljica: Kristina Gajac

12. Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti, Osijek

SEMPER MAGIS

Učenik: Zvonimir Glavaš

Voditeljica: Vera Bilandžić

13. Medicinska škola Osijek

IGLICE

Učenica: Ana Takač

Voditelj: Dragutin Podraza

14. Obrtnička škola Požege

PUT

Učenica: Katarina Žuti

Voditelj: Ranko Janković

15. Turističko-ugostiteljska škola, Dubrovnik

TUŠ

Učenica: Vera Zubac

Voditeljica: Marija Milošević

Scenski pojedinci – osnovne škole

1. OŠ "Gradec", Gradec

JA, JA, JA

Učenik: Mislav Sentić

Voditeljica: Jadranka Vuković

2. OŠ Eugena Kumičića, Velika Gorica

FOBIJA+MANIJA

Učenik: Matija Di Giorgio

Voditeljica: Snježana Pavić

3. OŠ "Marija Bistrica", Marija Bistrica

BISTRICA ČEZ LETO

Učenica: Ivana Plaščar

Voditeljica: Biserka Ciglenečki

4. OŠ "Budaševo-Topolovac-Gušće", Topolovac

JESAM LI SE ZALJUBILA

Učenica: Martina Šatović

Voditeljica: Dubravka Granulić

5. OŠ "Novska", Novska

GOROPADNI PUŽ

Učenica: Lucija Matic

Voditeljica: Ksenija Lekić

6. OŠ "Slunj"

ZAŠTO MENE SVI ODGAJAJU

Učenik: Nikola Butina

Voditeljica: Mira Vukušić

7. OŠ Franje Serta, Bednja

ĐAČKA LJUBAV

Učenik: Slavko Zebec

Voditeljica: Željka Vresk

8. OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

ANNO BELICCO '91

Učenik: Neven Mesec

Voditeljica: Nataša Roginek

9. OŠ Ljudevita Modeca, Križevci

MRVICE IZ DNEVNOG BORAVKA

Učenik: Josip Martinčić

Voditeljica: Danijela Zagorec

10. OŠ "Garešnica", Garešnica

STONOGA U TRGOVINI

Učenica: Josipa Sušilović

Voditeljica: Mara Borovac

11. OŠ "Gelsi", Rijeka

TUŽNA BESEDA O "ČA"

Učenik: Sven Sušan

Voditeljica: Vlasta Tibljaš

12. OŠ "Brajda", Rijeka

ZADAĆA O PRIRODI

Učenica: Mattea Linić

Voditeljica: Tatjana Krpan Mofardin

13 OŠ "Brajda", Rijeka

OSMIJEH

Učenica: Martina Miliša

Voditeljica: Tatjana Krpan Mofardin

14. OŠ Franje Tuđmana, Korenica

PTIČJA PJEVANKA

Učenica: Lorena Ugarković

Voditelj: Ante Kovač

15. OŠ Josipa Kozarca, Slatina

ČUDNOVATI KLJUNAŠ

Učenik: Tin Ostrošić

Voditelj: Denis Ostrošić

16. OŠ Vladimira Nazora, Trenkovo
SAT PRIRODE
Učenik: Ivan Ivanković
Voditeljica: Vesna Zrile
17. OŠ Ljudevita Gaja, Nova Gradiška
PODNE
Učenica: Izidora Vrebac
Voditeljica: Anka Gembarovski
18. OŠ "Antun Mihanović", Slavonski Brod
PUSTI GA, ON JE MALI
Učenik: Josip Ereiz
Voditeljica: Vladimira Dabčević-Čeliković
19. OŠ "Stanovi", Zadar
SMUOKVO MUOGA DIDA
Učenica: Doris Kolega
Voditeljica: Vesna Dunatov
20. OŠ Braće Radić, Pridraga
BOŽIĆNA FRKA
Učenik: Luka Gospić
Voditeljica: Nataša Božin
21. OŠ Franje Kežme, Osijek
CRNA PRIČA ILI PRIČA O CRNOJ OVČICI MILINDOLINI
Učenica: Sofija Sitar
Voditeljica: Ksenija Kolokarić
22. OŠ Josipa Antuna Čolnića, Đakovo
MAJA - ROZMARI
Učenica: Adrijana Vuković
Voditeljica: Blaženka Uzun
23. OŠ Josipa Jurja Strossmayera, Trnava
JA
Učenica: Tena Vračević
Voditeljica: Katica Mikić

24. OŠ “Vodice“
MATERINA TRAVESA
Učenica: Marija Bilan
Voditeljica: Meri Juričev-Dumpavlov
25. OŠ Josipa Lovrečića, Otok
MILA
Učenik: Ivan Klarić
Voditeljica: Darija Gongeta
26. OŠ Mate Lovraka, Županja
SLAVONIJI SE VRAĆAM
Učenica: Katarina Pejić
Voditeljica: Radojka Matic
27. OŠ Petra Hektorovića, Stari Grad
KAKO SAM ČITA DOK JOŠ NISAM ZNAO
Učenik: Bartol Šarlija
Voditeljica: Vivijana Bižaca
28. OŠ “Imotski“, Imotski
AH, LJUBAV, LJUBAV
Učenica: Nevena Jogun Mustapić
Voditeljica: Eleonora Jonić-Olujiž
29. OŠ oca Petra Perice, Makarska
MOJE PUČKO ŠKOLSKE ZADAĆE
Učenik: Ante Juranović
Voditeljica: Marija Šalinović
30. OŠ “Supetar“, Brač
MOJA BROJŠKA ZEMJA
Učenik: Nikola Šimunović
Voditeljica: Stanislava Mašić Petrušić
31. OŠ “Šijana-Pula“, Pula
ISTRIJA
Učenica: Nina Išić
Voditeljica: Branka Cvek

32. OŠ "Vodnjan", Vodnjan
COMPITO IN CLASSE
Učenica: Gala Forlani
Voditeljica: Fabiana Lajić
33. OŠ "Cavtat", Cavtat
NORMALIZACIJA
Učenica: Katarina Alfirević
Voditeljica: Ljubica Branilo
34. OŠ Antuna Masle Orašac
JEDNA LASTAVICA NE ČINI PROLJEĆE
Učenik: Stjepan Dominiković
Voditeljica: Sonja Mostahinić
35. OŠ "Mala Subotica", Mala Subotica
POPEVKA ZA KAJ
Učenica: Jelena Cirković
Voditelj: Božidar Vadlja
36. OŠ Dragutina Kušlana, Zagreb
TUŽIBABA
Učenik: Tomislav Čorak
Voditeljica: Željka Manzoni
37. OŠ Jure Kaštelana, Zagreb
ŽBRŽČMPRS OKVRTČĆMNJ
Učenica: Tena Pataky
Voditeljica: Suzana Plevnik
38. Centar za odgoj i obrazovanje "Goljak", Zagreb
KROKODIL S KRAVATOM
Učenica: Anamarija Miškulin
Voditeljica: Đurđa Zrinščak
39. OŠ Ivana Gundulića, Zagreb
MOJ DID
Učenik: Roko Kunčić
Voditelj: Zoran Čorkalo

40. OŠ Miroslava Krleže, Zagreb

PICA ILI BAKA

Učenica: Buga Marija Šimić

Voditeljica: Antonija Biserka Bezjak

41. OŠ Josipa Jurja Strossmayera, Zagreb

LUCY MAUDE MONTGOMERY

Učenica: Vini Jurčić

Voditeljica: Dunja Jelčić

Scenski pojedinci – srednje škole

1. Ekonomska trgovačka i ugostiteljska škola, Samobor

LORELEI

Učenica: Jelena Mihmić

Voditeljica: Đudica Silvija Ščrbak

2. SŠ “Zlatar“, Zlatar

LIDDY

Učenik: Matija Novački

Voditeljica: Ljerka Gajski

3. SŠ “Viktorovac“

PROLJEĆE U SAMOSTANU

Učenik: Mrko Hergešić

Voditeljica: Tanja Vadla

4. Gimnazija Karlovac, Karlovac

JA IH SVE VIDIM

Učenik: Bruno Bračika

Voditeljica: Snježana Srdić

5. I. gimnazija Varaždin, Varaždin

TRI MOJA BRATA

Učenik: Matija Košić

Voditeljica: Marija Jurše

6. Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga, Križevci

OPOMENA

Učenica: Ana Acić

Voditeljica: Nada Poturiček

7. Srednja škola Čazma, Čazma

NOSTALGIJA SVJETLOSTI

Učenica: Dragana Štaba

Voditeljica: Melita Ivanetić

8. Prva riječka hrvatska gimnazija, Rijeka

TKO SU SMS GNJAVATORI

Učenica: Maja Subotić

Voditeljica: Slavica Dundović

9. Ugostiteljska škola, Pula

LEDENI KURJAK

Učenik: Dario Perković

Voditeljica: Ivana Grandić

10. Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka

SCHIENDLEROVA LISTA

Učenik: Marko Drljača

Voditeljica: Biljana Valentin-Ban

11. SŠ P. Rittera Vitezovića, Senj

DVIJE OBALE

Učenica: Ana Sertić

Voditeljica: Ivanka Prpić

12. Gimnazija P. Preradovića, Virovitica

HASANAGINICA

Učenica: Martina Prokl

Voditeljica: Sanja Hrgetić

13. Obrtnička škola, Požega

BARUNICA LENBACHOVA

Učenica: Slađana Blagojević

Voditeljica: Mirjana Gajić

14. Klasična gimnazija fra M. Lanosovića, Slavonski Brod

ZALJUBLJENI DAN

Učenica: Lana Pletikapić

Voditeljica: Silvana Ereiz

15. Medicinska škola Ante Kuzmanića, Zadar

ŠKOLJ I KOLO NJEGA

Učenik: Jure Brižić

Voditeljica: Katica Skukanj

16. Prirodoslovno-grafička škola, Zadar
TRAMVAJ ZVAN ŽUDNJA (MONOLOG BLANCHE)

Učenica: Tihana Lazović

Voditelj: Ivica Antić

17. Ugostiteljsko-turistička škola, Osijek

GOSPOĐICA JULIJA

Učenica: Mirela Mijačank

Voditeljica: Lucija Dumenčić-Raštegorac

18. II. gimnazija, Osijek

BEZ TREĆEGA

Učenica: Dajana Paprić

Voditeljica: Kristina Inhof

19. Gimnazija A. G. Matoša, Đakovo

JERUZALEMSKI DIJALOG

Učenica: Iva Bistrović

Voditeljica: Anselma Salopek

20. konomska škola Šibenik

LJUBAVNA PJESMA

Učenica: Josipa Goreta

Voditeljica: Ana Gunjača

21. Gimnazija "Vinkovci"

U NAGONU

Učenica: Josipa Turi

Voditeljica: Višnjica Sorčik

22. I. gimnazija Split

ZAZIVANJE PRIŠASTJA

Učenik: Luka Roje

Voditeljica: Gordana Matić

23. SŠ "Hvar"

VESELE KOČIJICE

Učenica: Marija Bracanović

Voditeljica: Vesna Barbarić

24. III. gimnazija Split

SIZIF NA IZMAKU

Učenica: Mirjana Runtić

Voditeljica: Kristina Prlić

25. I. gimnazija Split

KAD UMRE GLUMAC

Učenica: Sanja Drakulić

Voditeljica: Sandra Cambio

26. Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin

TI MLADI

Učenica: Klaudija Jelenić

Voditeljica: Marija Šakić

27. Ekonomska škola Pula

DJEVIČANSTVO

Učenica: Lara Živolić

Voditeljica: Mirjana Tvrđorijeka Grgurević

28. Gimnazija "Dubrovnik"

OPAJAJTE SE

Učenica: Žana Kisić

Voditeljica: Sanja Putica

29. SŠ "Prelog"

SOSEDOVO DETE

Učenica: Nina Strahija

Voditelj: Marijan Lazar

30. Elektrostrojarska i obrtnička škola, Zagreb

POMETOV MONOLOG

Učenik: Ernest Cepić

Voditelj: Željko Cvrtić

31. Graditeljska tehnička škola, Zagreb

LOVAC U ŽITU

Učenik: Nikica Marović

Voditelj: Ante Kekez

32. XVI. gimnazija, Zagreb
MNOGOSTRUKI ŽIVOT
Učenica: Ana Kolak
Voditeljica: Jadranka Tukša

33. XVI. gimnazija, Zagreb
GRORIJA
Učenica: Petra Čavka
Voditeljica: Jadranka Tukša

34. Klasična gimnazija, Zagreb
MEDEJIN MNOLOG
Učenica: Ela Varošaneć
Voditelj: Dario Budimir

35. III. gimnazija, Zagreb
UDISAJI
Učenica: Katarina Kosić
Voditeljica: Maja Ilić

36. III. gimnazija, Zagreb
PREDSTAVA HAMLETA U SELU MRDUŠA DONJA
Učenik: Kristijan Gućanac
Voditeljica: Valerija Bilić

Skupni scenski nastupi – osnovne škole

1. OŠ “Belec“, Belec

EKOLOGIJA

Učenci: Marko Đurinek, Sandra Petreković, Martina Mikulčić, Nikolina Brčić, Nikola Brčić, Karlo Frtalj

Voditeljica: Mirjana Bobinec

2. OŠ Josipa Kozarca, Lipovljani

SAMI SEBI DOVOLJNI

Učenci: Romana Goralj, Manuela Božić, Ines Pernička, David Bošnjak, Matija Knežević, Matej Dobranić, Karlo Vidić, Bruno Baranček

Voditeljica: Mirjana Faltis

3. OŠ Slave Raškaj, Ozalj

VALENTINOVSKI ŽABLJI TRAC

Učenci: Ivana Brozinić, Tara Ciprijanović, Fran Diković, Kristina Hrastov, Lana Klanfar, Ivana Lukežić, Tomislav Lukežić, Doroteja Perićak, Marijeta Pleskina, Izabella Zajec

Voditeljica: Jana Jaušovec

4. OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

BOG U METROU

Učenci: Anja Peček, Branimir Prekrit, Ivan Golubić, Patricija Videc, Anja Stanko, Nika Putar, Neven Mesec

Voditeljica: Nataša Roginek

5. OŠ “Molve“, Molve

JELICA JE KRUYA PEKLA

Učenci: Kruno Cenkovičan, Petra Cenkovičan, Martina Ištvan, Ivana Kokša, Jelena Žufika, Lorena Rumeck, Valentina Gazdek, Dora Jaković

Voditeljica: Dubravka Jaković

6. OŠ “Bakar“, Područna škola “Krasica“, Bakar

DJEVOJČICA SA ŠIBICAMA

Učenci: Petar Šporčić, Antonija Mlacović, Dora Randić, Petra Pera, Filip Koludrović, Mihaela Pirija

Voditeljica: Gordana Kovačev

7. OŠ “Pećine“, Rijeka
PRIČA IZ ŠUME STRIBOROVE
Učenici: Matea Potočnjak, Ingrid Šutić, Marta Giacconi, Marija Jerolimov,
Mia Vranešević, Izabela Šutić
Voditeljica: Korina Udina
8. OŠ dr. Jure Turića, Gospić
LJETNI KONCERT
Učenici: Karmen Brkljačić, Ana Maljković, Andrea Starčević, Ana Čaćić,
Nikolina Čaćić
Voditeljica: Jasminka Čaćić
9. OŠ Petra Preradovića, Pitomača
PANIKA U STRAHOGRADU
Učenici: Sara Bajsar, Doris Barčan, Ana Habijanić, Nives Kožarić,
Doroteja Matić, Lara Paša, Danijela Petković, Emanuela Rengel, Dora
Sučić, Teo Vukšan
Voditeljica: Božica Rakijašić
10. OŠ Ljudevita Gaja, Nova Gradiška
NOSILICA S RAZLOGOM
Učenici: Patricija Ahola, Dorotea Bigović, Mateo Knežević, Toni Prpić,
Andrea Klarić, Antonio Dević
Voditelj: Milan Vidosić
11. OŠ “Milan Amruš“, Slavonski Brod
IZA ZIDA
Učenici: Mia Kolesarić, Anastazija Bubulović
Voditeljica: Jasna Biljan
12. OŠ “Starigrad“, Paklenica
ŽIVOT U PEKARI
Učenici: Anđela Jović, Petra Jukić, Marija Jurlina, Lucija Kojić, Josip
Marasović, Katarina Milovac, Monika Šumiga, Damnjan Marasović
Voditeljica: Radojka Milovac

13. OŠ Franje Krežme, Osijek

NAŠA NERA

Učenici: Dominik Güttler, Matej Lijak, Marin Šunić, Klarisa Stanisavljević,
Iva Keler, Sofija Sitar, Ramona Sajler, Nera Tomeković

Voditeljica: Ksenija Kolobarić

14. OŠ Petra Krešimira IV., Šibenik

BAJKA O JEDNOME

Učenici: Iva Plavčić, Lucija Karega, Patricija Žurić, Robert Ljubić, Martina
Ristić-Stipandžija, Duje Kodžoman, Tomislav Jaković

Voditeljica: Nataša Jurić Stanković

15. OŠ "Ivana Brlić Mažuranić", Andrijaševci

ELIPSASTA PRIČA

Učenici: Ivana Bičanić, Tamara Cindrić, Mirjana Glavaš, Josipa Lošonc,
Josip Maslač, Andrea Rupčić, Josipa Smolčić, Josipa Sorčik, Josipa Majer,
Petra Rajković

Voditeljica: Snježana Klarić

16. OŠ "Split", Split

ZAŠTO MENE SVI ODGAJAJU

Učenici: Hrvoje Runje, Antonijo Mijić, Matea Oman, Nikolina Ivanović,
Ivan Kovačević

Voditeljica: Barbara Donkov Zorčić

17. OŠ "Lapad", Dubrovnik

TATA, ČUJEŠ LI ME?

Učenici: Silvestar Mabić, Đivo Vidović, Otton Ante Roca

Voditeljica: Iva Tolušić

18. OŠ "Opuzen", Opuzen

IGRAMO SE GRADA

Učenici: Marin Curić, Luka Kapović, David Nikolić, Gabrijela Mustapić,
Lucija Bjeliš, Ines Marević

Voditeljica: Savica Jakišić

19. OŠ Ivana Gorana Kovačića, Sv. Juraj na Bregu, Lopatinec
IZVOLITE, IZABERITE!

Učenici: Vedran Novak, Dubravko Tuksar, Lana Turk, Santina Domjanić,
Josip Novak, Tihana Moharić, Mia Srnec, Dajana Šarić, Nikola Novak
Voditelj: Alen Barbarić

20. OŠ Petra Zrinskog, Zagreb
TESLA JE UPALIO SVJETLO I U MOJOJ SOBI

Učenici: Irma Badrić, Robert Brumnić, Denis Erent, Daria Frangen,
Daniela Koprivnjak, Karla Kovačević, Lucian Mirdita, Zita Nakić-
Vojnović, Astrid-Elizabeth Pavleković, Ivan Turkalj
Voditeljica: Vera Piščević

21. OŠ "Dugave", Zagreb
SUSRET MALOG PRINCA I LISICE

Učenici: Viktor Kučalo, Luana Baraba, Petra Barač, Iva Čurić, Vita
Čorluka, Petar Požega
Voditeljica: Žana Kučalo

22. OŠ dr. Vinka Žganca, Zagreb
LUTKOVAC

Učenici: Ivana Jelačić, Ivana Idžanović, Pavao Varoščić, Amela
Sejdinović, Andrea Tokić, Lucija Knežević, Romana Mandić, Nikolina
Bogdan, Meri Čizmar, Ana Jelić
Voditeljica: Snježana Čubrilo

Skupni nastupi – srednje škole

1. SŠ “Jastrebarsko“, Jastrebarsko

TARAMPESTA

Učenci: Mirela Kovačević, Diana Kuraži, Zdenko Kordić, Ivan Kunović,
Domagoj Pavlečić

Voditeljica: Sanja Malović

2. SŠ “Krapina“

CRNO-BIJELI SVIJET

Učenci: Dario Kuhar, Zoran Čavužić, Krešimir Kuhar, Krunoslav Horvat,
Marko Koprivnjak, Marija Pelin, Ante Radak, Korina Šlogar, Ivana
Mrzlečki, Hrvoje Lugarić

Voditeljica: Dunja Belošević

3. Gimnazija Bernardina Frankopana, Ogulin

BIG SISTER

Učenci: Bojana Mrvoš, Zorica Stipanović, Ana Mihaljević, Mario Sabljak

Voditelj: Mihael Mužević

4. Trgovačka škola Bjelovar

LEKTIRA PRED SUDOM

Učenci: Ćilja Gaši, Kristina Brlečić, Bojana Faltus, Irina Levak, Valentina
Pisarek, Hrvoje Grubeša, Zvonimir Filipović, Marina Krsnik, Hrabren
Kudumija, Marin Seliž

Voditelj: Marko Dragičević

5. Hotelijersko-turistička škola Opatija

PINGVINI

Učenci: Iva Mičetić, Nana Spadoni, Ana Strbad, Marija Cuculić, Petra
Bujan, Andrea Slama, Luka Liker, Filip Mikić, Jasenka Ribarić

Voditeljica: Nataša Modrić Tićak

6. Gimnazija Požega

APOKALIPSA ILI ŽENA U SLOBODNOM PADU

Učenci: Ivan Grčić, Marijana Matoković, Kristina Legac

Voditeljica: Marija Tadić

7. Gimnazija Jurja Barakovića

NEŠTO LJUBAVNO U POEZIJI I PLESU (PRIČA O JESENJINU I ISIDORI DUNCAN)

Učenici Josipa Štulić i Doris Pinčić

Voditeljica: Ana Sviličića

8. III. gimnazija Osijek

U OČEKIVANJU GODOTA

Učenici: Boris Radanović, Ivan Kudeljak

Voditeljica: Dijana Šokčić

9. II. jezična gimnazija Split

NASMIJATI PSA

Učenik: Zrinka Maras, Nina Slišković, Denis Klopotan, Ana Kusijanović, Petra Kovačić, Edi Čelić, Hrvoje Vrdoljak, Edita Kolombo, Ivana Gilić, Stipe Radoja

Voditelj: Boris Škifić

10. Turističko-ugostiteljska škola Antona Štifanića Poreč

FOBIJE

Učenici: Glen Stelko, Gordan Gregurović, Krešo Milanović, Maja Rupenović, Žana Vujasin

Voditeljica: Lidija Čargonja

11. Pomorsko-tehnička škola Dubrovnik

VOLIM, NE VOLIM

Učenici: Antun Tošić, Mario Matijević, Srđan Ljumović, Maro Marković, Franjo Obervan, Maroje Pavlović, Pasko Tomaš, Luka Žuljević, Darko Hajdić

Voditeljica: Mariela Marković

12. X. gimnazija, Zagreb

PUSTOLOV PRED VRATIMA

Učenici: Maša Savičević, Tina Tišljar, Ilen Blažević, Dinko Dujmić, Jurica Fiket, Milena Matijević, Maja Križanec, Ana Kukolja, Lovorka Tomašković, Dora Bodakoš

Voditeljica: Andrea Kosović

13. V. gimnazija, Zagreb

ALAN FORD

Učenci: Marija Varga, Dominik Čepulić, Monika Cegnar, Eva Habdija,
Jelena Cvitanović, Diana Mudrinić, Jan Jurjević, Kristina Jurković, Ines
Oštrić, Tamara Ivanišević

Voditeljica: Vesna Muhoberac

14. III. gimnazija, Zagreb

PENELOPEJA

Učenci: Martina Kolaček, Katarina Kosić, Marica Perić, Leonardo Krakić,
Nikolina Šemeš, Monika Deda, Renata Skula, Doris Fejer, Antonija
Džepina, Ivan Dujić

Voditeljica: Maja Ilić

Članovi državnih povjerenstava

Članovi središnjeg odbora državne smotre LiDraNo 2007

Višnja Stahuljak Chytil, predsjednica

Maja Zrnčić

Mirela Barbaroša-Šikić

Višnja Biti

Stipan Filaković

Zorica Klinžić

Srećko Listeš

Miroslav Mićanović

Branka Primorac

Joško Ševo

Članova povjerenstva za literarno stvaralaštvo

Dubravko Jelačić Bužimski

Nada Babić

Zoran Ferić

Enes Kišević

Zorica Klinžić

Miroslav Mićanović

Damir Miloš

Dubravka Težak

Članovi povjerenstva za dramsko stvaralaštvo

Dražen Ferenčina

Stephanie Jamnicky

Tanja Kirhmajer

Stojan Matavulj

Davor Mojaš

Zoran Mužić

Vlasta Ramljak

Snježana Samac

Joško Ševo

Teodora Vigato

Članovi povjerenstva za samostalne novinarske radove

Snježana Marić

Krešimir Mišak

Željka Horvat Vukelja

Branka Primorac

Članovi povjerenstva za školske listove

Marijan Šimeg

Gordana Vilović

Srećko Listeš

Marko Baus

Krešimir Pintarić

Članovi povjerenstva za radijske emisije

Višnja Biti

Lada Martinac-Kralj,

Nedjeljka Lambaša Milanov

Adriana Tomašić

Članovi povjerenstva za televizijske emisije

Stipan Filaković

Krešimir Mikić

Tomislav Zagoda

Zahvaljujemo svim dobrim ljudima u Novigradu koji su imali volje pomoći u pripremi i ostvarivanju programa Državne smotre LiDraNo 2007. – Osnovnoj školi Rivarela i ravnateljici Dubravki Parmać, Srednjoj školi Mate Balota i ravnatelju Krešimiru Broniću, vrijednim rukama učenica i učenika Upravne i birotehničke škole iz Zagreba.

Posebno zahvalu dugujemo našim studentima Ivani Belić, Emi Branica, Matku Tanfari i Vedranu Banovcu, koji smotri daju ono nešto što znaju, mogu i hoće samo oni, uvijek spremni na sve... (M.Z. i M. B. Š.)

